

Översiktsplan 2010

Trosa kommun
Antagandehandling

Den politiska styrgrupp som leder arbetet med denna översiktsplan är Kommunstyrelsens planutskott, vilket leds av ordförande Tomas Landskog (M) samt vice ordförande Per Insulander (S). I gruppen ingår även Bengt-Eric Sandström (FP), Stefan Björnmalm (C), Arne Karlsson (KD), Yngve Hurtig (S), Robin Dall (MP) och David Gottfridsson (TR).

Planhandlingarna har tagits fram av Samhällsbyggnadskontoret, där planchef Mats Gustafsson samt samhällsplanerare Linda Axelsson och Emilie Malmström skrivit huvuddelarna. Arbetet med planhandlingen har skett i samråd med representanter för kommunens övriga förvaltningar. Miljökonsekvensbeskrivningen har tagit fram med konsultstöd från Structor AB i Nyköping.

Processen att ta fram kommunens nya översiktsplan har följt Plan- och Bygglagens anvisningar. Under sommaren och hösten, 15 juni till 15 oktober, 2009 var ett första förslag ute på samråd till myndigheter, medborgare, föreningar m fl. Därefter gjordes en bearbetning utifrån inkomna synpunkter och mellan den 8 februari och 8 april ställdes ett nytt planförslag ut. Nu har de slutliga justeringarna gjorts och en antagandehandling har arbetats fram som enligt tidplanen kommer att antas av kommunfullmäktige i juni 2010. Under processens gång har förslaget till ny översiktsplan funnits tillgänglig på Samhällsbyggnadskontoret, kommunens bibliotek samt via www.trosa.se och på www.facebook.com.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Trosa kommun 2020 ...	5
Vad är en översiktplan?	6
Hållbarhet och tillväxt	7
Intressen och anspråk	11
Befolkning, bostäder och service	12
Natur och friluftsliv	16
Kulturmiljö	22
Kust och skärgård	26
Näringsliv och turism	27
Kommunikationer	30
Tekniska system	36
Risker, hälsa och säkerhet	39
Riksintressen	42
Planförslag	47
Planförslaget i korthet	48
Vagnhärad	49
Trosa	58
Västerljung	70
Byggande på landsbygden	74
Konsekvensbeskrivning	82
Del 1: Översiktlig bedömning av konsekvenser	83
Del 2: Miljökonsekvensbeskrivning	88
Sakregister	103

TROSA KOMMUN 2020 ...

Kommunens varumärke och styrkor i form av attraktivitet, småskalighet, goda förbindelser och närhet till en mångsidig natur är bevarade och ses som något som ska värnas.

Befolkningen har vuxit på ett sådant sätt att kommunen kunnat behålla sin tilltalande småstadskaraktär. Befolkningsökningen på ca 2-3 procent per år gör det möjligt att ett mer utvecklat serviceutbud erbjuds såväl de som bor i kommunen som de tillfälliga besökarna.

Hela kommunen uppfattas alltså som attraktiv i alla avseenden och är känd som en småstadsideall, även då invånarna blivit fler. Den väl bevarade trädadsbebyggelsen i riksintresset Trosa stadskärna tillsammans med att nya hus utformas omsorgsfullt och lokaliseras rätt, är viktiga hörnstenar för att bibehålla den uppfattningen. Stockholmsregionen har vuxit än mer i betydelse som det huvudsakliga centrat i norra Europa. I takt med den ökande expansionstakten och den överhettade bostads- och trafiksituationen i Stockholm är Trosa kommun i allmänhet och Vagnhärad i synnerhet alltmer integrerat i den storskaliga regionala strukturen. Detta leder till en relativt stor inflyttning till kommunen, framförallt till Vagnhärad. Även Västerlång och landsbygden har fått fler invånare vilket stärker underlaget för skola och barnomsorg.

Kollektivtrafiken framförallt till Stockholm har genomgått så genomgripande och omfattande förbättringar att få arbetspendlar med bil. Tåg, bussar och andra kollektiva färdmedel är bekvämare, billigare, pålitligt och går betydligt snabbare. Även kopplingarna mellan olika trafikslag fungerar så att det är enkelt att resa såväl inom som till och från Trosa kommun.

Snabbjärnvägen Ostlänken är färdigbyggd, liksom Citybanan genom centrala Stockholm. Den nya tågtrafiken innebär inte bara förbättrade kopplingar till Stockholm, Arlanda och regionens nya storflygplats Skavsta utan även till övriga delar av landet och internationellt. Sammantaget innebär förändringen helt nya möjligheter för såväl regionala och längre arbetsresor som fritidsresor.

Kommunens näringsliv har breddats både i omfattning och delvis även inriktning. Det finns även fortsättningsvis byggbar mark tillgänglig för näringslivet. De utvecklade transportmöjligheterna förbättrar möjligheten att rekrytera personal och förstås också för Trosas befolkning att ta del av en bred arbetsmarknad.

Kommunikationsnätet för IT är väl utvecklat så att förutsättningarna är goda för tjänster med krav på hög överföringshastighet. I spåren av Stockholms fortsatta expansion och tillkomsten av en storflygplats på Skavsta utanför Nyköping är Trosa attraktivare än någonsin för olika former av verksamheter.

Ett antal nya boendeområden har tillkommit, huvudsakligen i tätorterna eller i dess direkta anslutning. Bebyggelsen har en estetiskt tilltalande utformning och är av hög miljömässig kvalitet. Där nya bostäder tillkommit utanför tätorterna har det skett med en god anpassning till landskapet.

Kommunens strävan efter hållbarhet i planeringen har resulterat i att nybyggda och befintliga områden inte har ökat miljöbelastningen och att människor mår bra i sina boendemiljöer, att det går att integrera verksamheter bland bostäder och mycket annat. Tillgången på naturliga rekreationsytor både inom och utanför tätorterna samt rik och varierad natur i anslutning till kommunens boendeområden är år 2020 fortsatt god.

Den hållbara utvecklingen som ett nationellt mål börjar ge resultat i form av att utsläpps- och avloppsmängderna samt nyttjandet av fossila bränslen börjar sjunka. Belöningen kommer dock inte bara i form av renare luft, mark och vatten. I takt med ökade statliga miljö- och straffavgifter som satts in för att ytterligare skynda på kommunernas miljöarbete, betalar sig tidigare gjorda investeringar nu mångfalt. Det ekologiska arbetet förbättrar förutsättningarna för rena och friska stadsfjärdar och skärgård. Trosas å- och havsstränder är också fortsatt tillgängliga, både i och utanför kommunens orter.

Kommunens entréer både vägledes och sjövägen är estetiskt tilltalande. Att kraven ökat på estetiskt tilltalande bebyggelse i exponerade lägen upplevs positivt och nya projekt fungerar som viktiga inspirationskällor för det fortgående arbetet.

Trosa är Sörmlands turistmål nummer ett. I takt med upprustningen och vidareutvecklingen av hamnområdet, Stadsfjärdarna och stadens centrala delar stärks området som viktig knutpunkt för besöksnäringen. Samtidigt är skärgården i stora delar fortfarande oexploaterad.

VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?

Alla kommuner skall ha en översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Detta regleras i Plan- och bygglagen (PBL). Översiktsplanen (ÖP) ska visa hur kommunen anser att mark- och vattenområden skall användas och hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras. Detta utvecklas här under rubriken Planförslag, där områden som kan byggas ut finns redovisade, tillsammans med områden som kommunen anser skall bevaras för rekreation eller andra syften. Översiktsplanen skall också redovisa hur riksintressen kan tillgodoseas. Detta kan du läsa mer om under *Intressen och anspråk*, där riksintressena tillsammans med olika samhällsfunktioner och behov finns redovisade. Översiktsplanen skall också följa gällande miljökvalitetsnormer.

Syftet med översiktsplanen är att ange kommunens långsiktiga vision och se hur Trosa kan utvecklas i ett brett sammanhang. ÖP:n ska vara ett strategiskt dokument som ser långt fram i tiden men också fungera som en vägledning när detaljplaner och andra dokument tas fram, liksom för bygglovshantering och andra beslut som rör markanvändning. Den är dock inte juridiskt bindande. Minst en gång under varje mandatperiod skall kommunen pröva om den fortfarande kan anses aktuell.

Enligt PBL skall planens innebörd och konsekvenser kunna utläsas utan svårighet. Dessa redovisas huvudsakligen i kapitlet *Konsekvensbeskrivning* i slutet av dokumentet.

Trosas ÖP har tagits fram av den styrgrupp som presenteras på pärmens insida.

Demokrati och inflytande

Översiktsplanen skall följa de regler som finns i PBL vad gäller den demokratiska processen och medborgarna skall ges möjlighet att påverka det som står i den. Detta konkretiseras genom det samråd och den utställning som genomförs då en ny översiktsplan tas fram. I dessa delar av processen kan enskilda, föreningar, myndigheter och andra kommuner etc. påverka genom skriftliga synpunkter, brev, e-post eller på de möten som kommunen arrangerar för att diskutera planeringsfrågorna. De synpunkter som ges skall bemötas av ansvariga politiker som därmed skall ta ställning till hur man bäst kan tillgodose alla olika intressen.

Tidigare översiktsplanering i Trosa

Kommunens första översiktsplan antogs 1991 då Trosa tillhörde Nyköpings kommun. Året därpå blev kommunen egen och antog en fördjupning, vilken omfattade tätorterna och landsbygden. I slutet av 1990-talet sågs behov av en ny, omarbetad plan, vilken blev verklighet i den ÖP som antogs år 2000. Denna låg sedan till grund för 2006 års plan, där ett antal föreslagna områden för exploatering idag bebyggts eller påbörjats.

Ny översiktsplan

De senaste årens utveckling har gått snabbt och flera ytterligare utvecklingsriktningar kan väntas de närmaste åren.

Trosa kommun kommer allt närmare övriga regionen och landet i och med att relationen till framförallt Stockholmsområdet på senare år blivit allt tydligare. Kopplat till detta är det viktigt att ha en framsynt planering.

Trosa kommun har också fått ett betydande antal nya invånare, då fler väljer att flytta till kommunen i antingen nybyggda bostäder eller i form av att man bosätter sig permanent i sina fritidshus. Planeringen för Ostlänken har kommit allt närmare ett fastställande, vilket antas kunna leda till ett resande där miljöpåverkan kan minskas avsevärt och att det blir lättare för människor att pendla, för företag att rekrytera osv. Detta är också frågor som varit grundläggande mål i kommunens översiktsplanering hittills.

I dagsläget står kommunen inför att fortsätta utvecklingen framåt och samtidigt värna de fördelar som gör Trosa kommun till en speciell plats. Ostlänken är en av de hittills viktigaste planeringsutmaningarna och här vill kommunen medverka till en så fördelaktig planering som möjligt. Här ingår att möjliggöra ett väsentligt tillskott av bostäder i Vagnhärad. Samtidigt finns flera befintliga bostäder i form av fritidshusområden runt om i kommunen, där flera omvandlas till platser där man önskar bo permanent. Detta ställer krav på kommunens förmåga att förutse ändrade behov av bl.a. infrastruktur i olika former. Det näringsliv som finns i kommunen har idag goda förutsättningar att anpassa sig till en omvärld i utveckling, vilket dock kräver att kommunen också hänger med och ser till att bland annat kommunikationer fungerar väl. Samtidigt är den globala frågan om klimatpåverkan av största vikt att beakta och här står Ekokommunen Trosa inför flera utmaningar. I detta läge är en ny översiktsplan ett viktigt instrument för att utveckla kommunen i rätt riktning.

Trosa kommun har sedan bildandet arbetat utifrån Fastlagd kurs för Trosa kommun som antogs år 1991 inför kommunindelningen från Nyköpings kommun. Dokumentet har genom åren aktualitetsprövats men har kvarstått på samma sätt som vid antagandet. För den översiktliga planeringen är det framförallt två mål som är tydliga vägvisare.

- »» Kommunen skall växa i sådan takt att dess speciella karaktär och idyll bibehålls. Varje Orts särprägel skall tillvaratas.
- »» Kommunen skall arbeta för att fler bostäder och fler arbetstillfällen skapas.

Liksom tidigare års översiktsplaner utgår Översiktsplan 2010 ifrån detta styrdokument.

HÅLLBARHET OCH TILLVÄXT

Planeringens utmaning ligger i att uppnå hållbarhet, en utveckling som tillgodoser de behov som finns idag utan att riskera att morgondagens behov inte kan tillgodoses. Översiktsplanen är kommunens övergripande dokument för planering av hur marken används och att uppnå hållbarhet är det viktigaste målet i arbetet med detta. Översiktsplaneringen handlar om hur tätorterna, landsbygden, skärgården, kommunikationerna m.m. utvecklas. Men det är också viktigt att komma ihåg att det inte bara handlar om "hårdvara" i form av hus, vägar, kontor eller åkrar utan också mänskliga aspekter – såsom var och hur människor ska bo, var barnen går i skola, hur de gamla ska ha det, att alla vågar gå på mörka gator, att bussen går så att färre måste köra bil till arbetet och så vidare. Samtidigt har alla ett tungt ansvar i den alltmer aktuella frågan om klimatförändringar. Hur kan planeringen ske så att utsläppen minskas?

"Attraktivt och hållbart" – hur då?

I Trosa kommun utgår planeringen från att det som är hållbart också är attraktivt för så många som möjligt. Vad som är attraktivt är förstås olika beroende på vem man frågar. Översiktsplanen har som mål att skapa en attraktiv miljö i Trosa kommun som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar. Om inte alla dessa "ben" står stadigt skapas ett samhälle som kanske är kortsiktigt attraktivt men inte fungerar för lång tid framåt, vilket minskar tillgången till attraktiva miljöer för framtidens Trosabor.

Mycket av det som ingår i arbetet med ett hållbart samhälle kan återfinnas i formuleringarna av Sveriges 16 respektive Sörmlands 15 miljö kvalitetsmål. Dessa berör på flera sätt vårt samhälle och påverkas i hög grad av hur vi lever. Samhällsplanering är därför på flera plan relevant i detta. Miljömålen återkopplas i översiktsplanens konsekvensdel.

Ekologisk hållbarhet

Bland ekologiska frågor att ta hänsyn till i planeringen är utsläppen av koldioxid en av de viktigaste. Trosa kommuns invånare står för en av de längsta körsträckorna med bil i Sörmland, som också ligger något högre än rikets genomsnitt. Att minska klimatpåverkan kan ske genom att färre kör bil ofta – genom planering så att inflyttare till nya bostadsområden inte måste köra bil till sina arbeten, till affären eller annat. Det sker genom att förtäta befintliga tätorter men också genom att alltid tänka på att göra det lättare att cykla, gå eller t.ex. åka tåg eller buss.

Kollektivtrafiken är en mycket viktig del i detta och ska samverka med hur och var nya områden byggs. Finns det inga resenärer är det också svårt att ha en fungerande kollektivtrafik. Samtidigt är många av våra byggnader idag ineffektiva och det går åt onödigt mycket energi för att värma upp dem. Detta kan styras

i planering av nya områden. Nya områden kan bli mer hållbara genom att det finns krav på anslutning till fjärrvärme, att så få hårdgjorda ytor som möjligt anläggs etc. De lokala kretsloppen har stor betydelse för vattenkvaliteten i de känsliga vattendragen, men även påverkan på hela Östersjön. Men ekologi handlar också om att värna de naturliga grönstråk som finns för att minska påverkan på ekosystemen och att göra människor medvetna om naturen omkring oss. Många studier visar att människor mår fysiskt och psykiskt bra av att ha naturen nära sig.

I Trosa kommun finns ett antal dokument och planer framtagna, vilka konkretiserar och sätter ramar för arbetet mot en hållbar utveckling.

Riktlinjer för Trosa kommuns miljöledningssystem, ett samlat dokument som syftar till att eftersträva ständig förbättring av kommunens verksamheters direkta och indirekta miljöpåverkan.

Energiplan med klimatstrategi, vilken sätter upp mål för kommunen som organisation likväl som för kommunen som geografiskt område. Planen ska visa kommunens syn på energifrågor för företag, enskilda och organisationer. Den sätter upp ramar för hur energifrågor kan integreras i kommunens olika verksamheter.

Kommunen har gjort och arbetar kontinuerligt med insatser i projektform för att minska negativ påverkan på natur och miljö, exempelvis anläggande av våtmarker i Vagnhärad och Trosa. Detta utvecklas i avsnitten *Natur och friluftsliv*, *Kommunikationer* etc.

Trosa är en av Sveriges 74 Ekokommuner, vilket syftar till att främja utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle. Inom ramen för detta deltar man i seminarier, utbildningar m.m. samt driver egna projekt. Trosa har för detta antagit en Miljöpolicy som tydliggör kommunens roll i arbetet för hållbarhet, kretslopptänkande och samhällsutveckling.

Trosa medverkar också i Energimyndighetens program Uthållig kommun, vilket syftar till att komplettera och underlätta andra pågående aktiviteter och processer inom energi- och klimatområdet.

Social hållbarhet

För att ett område ska vara "socialt hållbart" är det viktigt att människor trivs där. De flesta av oss upplever att trygghet är viktigt för att trivas på en plats, men också att det finns intressanta och vackra saker att titta på – miljöer och områden som inspirerar till att vara i. Planeringen ska skapa cirkulation och möjligheter till möten, så att människor vill vara ute och röra sig både på dagen och på kvällen. Det kan göras genom att människor i olika åldrar och skeden av livet bor i området men också att det finns målpunkter i form av verksamheter och gärna också service. Det ska kännas inbjudande att promenera eller cykla. Samtidigt är det

ur t.ex. jämlikhetssynpunkt viktigt att värna om kollektivtrafik för att underlätta pendling för dem som har behov av det. Grönstråken är viktiga för den ekologiska hållbarheten, men hänger också samman med sociala faktorer. Att se och uppleva naturen har många goda effekter på hälsan men det är också viktigt att man upplever tillhörighet och stolthet över miljöerna omkring sig eftersom det för med sig att man engagerar sig i och bryr sig om dem. Så många som möjligt ska uppleva att de trivs och att vardagslivet fungerar.

Det finns flera frågor i kommunala verksamheter där den sociala hållbarheten integreras. I Trosa finns antaget Riktlinjer för folkhälsoarbetet i TROSA KOMMUN, vilket omfattar hälsa, sjuklighet och dödlighet liksom levnadsvanor, hälsorisker och skyddsfaktorer för hälsa i olika befolkningsgrupper. Det lokala folkhälsoarbetet handlar i stor utsträckning om att skapa strukturer i verksamheten så att invånarna mår bra och lätt kan utveckla och bibehålla en god hälsa, vilket är betydelsefullt på flera plan då hälsa, förutom sitt egenvärde också innebär ekonomiska fördelar eftersom ohälsa är kostsam för samhället.

Med bakgrund i FN:s barnkonvention skall frågor som rör barns tillvaro lyftas och kommunens arbete berörs på flera sätt av barnperspektivet. Vad gäller den fysiska planeringen är beslutat att detalj-, trafik- respektive kollektivtrafikplaner och större byggnationer av vägar/gång- och cykelvägar ska beakta och dokumentera barnperspektivet.

Ekonomisk hållbarhet

De svenska kommunernas ekonomiska situation beskrivs ibland som problematisk, med bakgrund i att statsbidragen minskas i kombination med en förändrad demografisk situation. Sverige kommer bl.a. att ha en betydligt större andel äldre i framtiden, med följden att färre arbetsföra måste försörja fler i behov av vård och omsorg. Aspekter som dessa har också aktualiserat frågeställningen om vilken kommunstorlek som är den ideala. Beroende på vem man frågar kommer svaret att variera, men ett tveklöst faktum är att Trosa kommun ur ett kommunalekonomiskt perspektiv inte är tillräckligt stor. Med den befolkningstillväxt som översiktsplanen möjliggör står dock kommunen väl rustad för framtidens utmaningar. Trosa uppfattas 2020 sin befolkningsökning till trots som en småstadsideal med den lilla kommunens förtjänster i form av närhet och sociala nätverk men med större ekonomisk potential och investeringsutrymmen.

Sett i ett långsiktigt perspektiv kräver ekonomisk hållbarhet att samhällsplaneringen skapar en flexibilitet och mångfald. Detta så att befintliga företag kan utvecklas vad gäller marknad och rekrytering men också så att tätorter och landsbygd kan inrymma nyföretagande på olika ställen och på olika sätt. Här är också kommunikationerna av stor vikt eftersom människor och varor måste kunna transporteras konkurrenskraftigt. I detta ingår att arbeta för en fungerande och attraktiv

kollektivtrafik och tillhandahålla infrastruktur som fungerar långsiktigt. Detta är frågor där den kommunala planeringen har ett tydligt ansvar.

I kommunens Näringslivsprogram är syftet att ange mål och riktning för samarbetet mellan Trosa kommun och det lokala näringslivet och för kommunens näringslivsarbete. Detta utvecklas i översiktsplanens avsnitt *Näringsliv och turism*.

Att skapa goda förutsättningar för utveckling av näringslivet är en viktig utgångspunkt i översiktsplanarbetet. Ett väl fungerande näringsliv är förutsättningen för ekonomisk tillväxt, för en god arbetsmarknad och för en kommunal ekonomi som möjliggör en långsiktig hållbar utveckling och en god livsmiljö för kommuninvånarna. Med utgångspunkt i dessa argument understödjer Trosa kommun en blandad nybyggnation – både villor, bostadsrätter och hyresrätter behövs för att Trosa ska få en balanserad bostadsmarknad. Detta är inte minst viktigt för att skapa flyttkedjor som ger möjligheter för yngre att etablera sig på bostadsmarknaden och för äldre att bo kvar i kommunen.

Trosaborna blir fler

Trosa kommuns läge både som stationssamhälle och skärgårdsstad i den växande Mälardalsregionen är mycket fördelaktigt. Befolkningen har mer än fördubblats under de senaste 30 åren och kommunen har nu knappt 11 500 invånare. Den politiska ambitionen i kommunen är att denna befolkningstillväxt ska fortsätta det närmaste årtiondet.

Under den kommande planperioden kan trycket på Stockholm/Mälardalsregionen ytterligare antas accelerera och då kommer kommuner inom pendlingsavstånd, som Trosa, att ta del av detta tryck. De kommuner som är rustade med goda kommunikationer och framsynt samhällsplanering kommer att ha särskilt goda förutsättningar att ta del av de positiva effekter som en spridning av människor över en större del av regionen kommer att innebära.

Både från regeringshåll och från EU eftersträvas starka regioner där befolkningen kan ta egna initiativ och samla lokal eller regional tillväxtkraft. Här ska Trosa kommun ta plats och vara en del i utvecklingen. God tillväxt och välbefinnande är ingen självklarhet, utan förutsätter att man tar vara på de möjligheter som ges.

Befolkningstillväxt på Trosa kommuns egna villkor möjliggör inte bara att ett mer utvecklat serviceutbud kan erbjudas såväl kommuninvånare som tillfälliga besökare, utan också förbättrade ekonomiska möjligheter för kommunen. Befolkningstillväxten är också en nyckel för att motivera fortsatta satsningar på lösningar för det kollektiva resandet. Redan idag är halva den yrkesarbetande befolkningen sysselsatt utanför kommunens gränser och att förbättra förutsättningarna för kollektivtrafiken är därför av stor vikt på flera plan.

Trosa i regionen

Trosa kommun är med sin närhet till ett stort antal arbetsplatser, kultur m.m. och med sina inomkommunala kvaliteter en attraktiv och populär kommun att bo och verka i. I kommunen finns goda förutsättningar att utveckla nya attraktiva miljöer för både bostäder och arbete. Särskilt i Vagnhärad finns goda möjligheter till utveckling av ny bebyggelse med närhet till regional kollektivtrafik. Allt detta i kombination med kommunens centrala läge i Östersjöregionen samt att flera nationellt mycket viktiga kommunikationsstråk passerar genom kommunen skapar goda möjligheter för Trosa att i framtiden ta för sig en större del även av den internationella marknaden. Närheten till den expanderande flygverksamheten på Skavsta flygplats utanför Nyköping är också mycket positiv för möjligheterna till internationella utbyten av olika slag. Regionförstoring möjliggör en tryggare arbetsmarknad eftersom det ger tillgång till fler branscher i regionen. Idéer, kunskaper och erfarenheter mellan aktörer på arbetsmarknaden kan öka. På sikt kommer Trosa att gynnas ytterligare av att tillhöra det expansiva stråk som sträcker sig från Linköping/Norrköping till Stockholm. Med översiktsplanen för Trosa vill Trosa kommun visa att man avser att ta till vara på och förbättra dessa förutsättningar så långt det är möjligt. De som bor i och besöker Trosa ska trivas med det för lång tid framöver.

Så planeras tillväxten i Trosa kommun

I Översiktsplan 2010 föreslås mark för att skapa förutsättningar för en befolkningsökning med ca 2-3 procent per år under den närmaste 10-årsperioden. Sammanlagt redovisas tänkbara boendeområden och stadsdelar vilka möjliggör ungefär 2 000 nya bostäder i Vagnhärad, Trosa och Västerljung. Räknat utifrån kommunens nuvarande hushållsstruktur med knappt 2,6 invånare per hushåll skapas således möjligheter till ett teoretiskt befolkningstillskott på drygt 5000 personer till kommunen. På denna tidshorisont är det rimligt att tro att en stor del av de projekt som lyfts fram i översiktsplanen kan genomföras. Samtidigt visar erfarenheten att flera av projekten kommer att fördröjas, falla bort eller revideras så att det totala antalet bostäder minskas. För att nå det uppsatta målet för befolkningstillväxten måste man således arbeta med projekt som teoretiskt innebär fler bostäder än det utpekade tillväxtmålet. Sammantaget är alltså intentionen i översiktsplanen en årlig befolkningstillväxt på 2-3 procent.

Översiktsplanen styr en stor del av kommunens bostadsbyggande (nybyggande) till Vagnhärad mot bakgrund av marktillgång samt ortens goda förutsättningar till attraktivt boende och goda möjligheter till pendling med regional kollektivtrafik. Intentionen är att bygga i etapper så att en balans uppstår mot utbyggnaden av exempelvis offentlig service och tekniska försörjningssystem. Översiktsplanen varken kan eller ska svara på hur allt ska ordnas och var allt ska förläggas, men den ska ge beredskap för samhällenas utbyggnad för lång tid framöver. Ny bebyggelse ska tillkomma på ett varsamt

sätt så att alla delar som berörs "hinner med" och så att Trosa kommuns profil inte förändras. Boendemiljöerna ska fungera i samspel med omgivningen och anpassas till förutsättningarna runtomkring vad gäller natur, trafikförsörjning, möjlighet till barnomsorg m.m. Översiktsplanen pekar på vikten av rätt typ av exploateringar i rätt lägen, vilket kan skapa varierade boendemiljöer och en fortsatt mångfald på bostadsmarknaden.

Utöver nyexploatering beräknas en del av befolkningsökningen ske i befintligt fastighetsbestånd, bl.a. genom att fler väljer att bo permanent i sina fritidshus. Här finns erfarenheter från utvecklingen i områden som Sund, Stensund och Krymla. Den kommande tioårsperioden kommer troligen utvecklingen på främst Öbolandet och i Åda fritidsområde att ta fart.

Ny bebyggelse ska tillkomma på ett varsamt sätt så att alla delar som berörs "hinner med" och så att Trosa kommuns profil inte förändras.

Hållbarhet och tillväxt ska ske i samspel

En årlig befolkningsökning på 2-3 procent ställer höga krav på kommunen. Det behövs mark för bostadsbyggande och arbetsplatser, insatser för fritidsverksamhet och service m.m. Infrastrukturen behöver utökas i form av gator och vägar, ledningar, kollektivtrafik etc. I takt med den förväntade befolkningsökningen behövs också ett ökat antal förskolor och skolor. Här är det angeläget att kommunen arbetar långsiktigt och i förväg försöker bedöma när förändrade behov kan tänkas uppstå. Expansionen måste ske successivt. På detaljnivå kan detta styras genom att t.ex. nya bostadsområden byggs ut i etapper. De tekniska systemen måste fungera och från kommunens håll kan krav ställas på att befintlig infrastruktur används i första hand. Att ansluta nya bostadsområden till fjärrvärmenätet eller att det finns inbjudande cykelbanor är exempel på vad som kan göra stor skillnad för vårt klimat och som är enkelt att åtgärda "redan nu".

På ett mer övergripande plan är det centralt att nya boendeområden huvudsakligen tillkommer i lägen och stråk där man på sikt kan skapa förutsättningar för exempelvis kollektivtrafik och hållbara tekniska försörjningssystem. Exploateringen i vissa lägen kan (utöver att vara "hållbar" i sig själv) dessutom skapa eller förstärka existerande samband där det idag inte finns kollektivtrafik. Exploatering kan på så sätt förbättra förutsättningarna för befintlig (utspridd) bebyggelse att bli hållbar. Detsamma kan i vissa fall gälla utvecklingen av tekniska försörjningssystem, exempelvis det kommunala vatten- och avloppsnätet.

Den befolkningstillväxt som föreslås i översiktsplanen innebär bättre underlag för service och handel, ökat skatteunderlag, möjligheter att klara av det lokala näringslivets arbetskraftsbehov osv. För att detta skall bli verklighet och långsiktigt hållbart krävs dock en bredd i kommunens befolkningssammansättning. Det uppnås genom att en mångfald av boendeformer uppmuntras. Olika åldrar, ekonomiska förutsättningar, erfarenheter och perspektiv ska rymmas i Trosa kommun.

Hållbarhet måste kombineras med attraktivitet och tvärtom. I Översiktsplan 2010 ges uppdraget att kombinera just dessa två, för att kommunen ska fungera både idag och imorgon. Det behöver bli ännu mer attraktivt att åka miljövänligt, bygga energisnålt och utnyttja den infrastruktur som redan finns. Men en hållbar utveckling innebär också ekonomiska faktorer – att företag kan verka i kommunen och att fler kan flytta till kommunens olika delar, samt sociala frågor som att alla har möjligheter till en bra bostad, att kunna arbeta eller studera. Detta är aspekter som tillsammans skapar attraktivitet.

Samhällsplaneringen i Trosa kommun tar, expansionsviljan till trots, inte bara hänsyn till utan försöker också stärka Trosas befintliga värden. I översiktsplanen pekas stora områden ut som natur- och grönområden vilka bevaras inom och i anslutning till våra tätorter. Avsikten med Trosa kommuns översiktsplan är att arbeta vidare med småskaliga lösningar i samklang med karaktären på kommunens fina orter. Varsamhet och långsiktig hållbarhet ska präglade tillväxten i ekokommunen Trosa.

Befolkningsutveckling

Befolkningsutvecklingen i Trosa kommun har i princip varit positiv sedan 1940 med undantag för en mindre tillbakagång i slutet av 50-talet. Den största förändringen inträffade mellan 1965 och 1980 då antalet kommuninvånare i princip fördubblades. Denna befolkningsökning slår i allra högsta grad igenom också i dagens demografiska struktur med en förhållandevis hög andel personer kring 60-70 år. Detta är dock knappast något som är unikt för Trosa, utan en struktur som många kommuner i Sverige känner igen. Andra åldersgrupper som ligger över rikssnittet är personer i gruppen 35-45 år och barn/ungdomar i stort.

Även under 2000-talet har befolkningen ökat påtagligt med en årlig tillväxt som varierat mellan 1-3 procent. Närheten till Storstockholm i kombination med småstadens kvaliteter är den viktigaste orsaken till den stora inflyttning som ägt rum. Det finns många skäl att tro att utvecklingen den kommande 10-årsperioden kommer att se ut på ett liknande sätt.

Bostadsbyggande

Allmänt

I Trosa kommun finns ca 4 500 bostäder, varav 2/3 utgörs av enbostadshus och 1/3 av flerbostadshus. Gemensamt för den byggda miljön i Trosa kommun är att den är småskalig med attraktiva omgivningar. Karaktären på bebyggelsen skiljer sig åt mellan olika områden. Här finns den täta stadsbebyggelsen i Trosa stadskärna, den gamla stationsbebyggelsen kring stationerna i Vagnhärad och Västerljung, den glesare "trädgårdsstadsbebyggelsen" i utkanterna av tätorterna och här finns den sörmländska landsbygden samt kust och skärgården med attraktiva fritidshusområden.

Nya boendeområden

I översiktsplanen redovisas tänkbara boendeområden och stadsdelar vilka sammanlagt möjliggör ungefär 2 000 nya bostäder i Vagnhärad, Trosa och Västerljung. Räknat utifrån kommunens nuvarande hushållsstruktur med 2,6 invånare per hushåll skapar översiktsplanen således möjligheter till ett teoretiskt befolkningstillskott på drygt 5 000 personer till kommunen.

Befolkningsprognosen för 2009–2013, som kommunens budget baseras på, bygger på en årlig tillväxt på 1–1,5 procent.

Intentionen är att bygga nya bostadsområden i etapper så att en balans uppstår mot utbyggnaden av exempelvis offentlig service och tekniska försörjningssystem. Översiktsplanen varken kan eller ska svara på hur allt ska ordnas och var allt ska förläggas, men den ska ge beredskap för samhällenas utbyggnad för lång tid framöver. Boendemiljöerna ska fungera i samspel med omgivningen och anpassas till förutsättningarna runtomkring vad gäller natur, trafikförsörjning, möjlighet till barnomsorg m.m. Gällande inflyttning är de största

befolkningsgrupperna yngre barn och deras föräldrar. Detta ställer särskilda krav gällande exempelvis behovet av förskoleplatser. Den genomsnittliga hushållsstorleken i kommunen är ca 2,6 personer. Av kommunens invånare bor knappt 85 procent i tätorterna och 15 procent på landsbygden.

Ny bebyggelse ska tillkomma på ett varsamt sätt så att alla delar som berörs "hinner med" och så att Trosas profil inte förändras. Boendemiljöerna ska fungera i samspel med omgivningen och anpassas till förutsättningarna runtomkring vad gäller natur, trafikförsörjning, möjlighet till barnomsorg m.m.

Översiktsplanen pekar på vikten av rätt typ av exploateringar i rätt lägen, vilket leder till varierade boendemiljöer och en fortsatt mångfald på bostadsmarknaden. De föreslagna områdena redovisas under respektive tätort i kapitlet Planförslag. I förslaget redovisas även strategisk mark som i vissa fall kan bli aktuella för nya stadsdelar på längre sikt. Utöver de redovisade områdena kan nya bostäder tillkomma genom förtätningar i befintlig bebyggelse.

Omfattningen av bostadsbyggandet är svår att förutse beroende på olika faktorer, inte minst konjunkturutvecklingen och utvecklingen i omgivande regioner. Översiktsplanens uppgift är att skapa förutsättningar för bostadsbyggande och att styra bebyggelsen till attraktiva och strategiskt lämpliga lägen.

Vagnhärad

Vagnhärad's goda förutsättningar med järnvägen och pendlingsmöjligheter till Stockholmsregionen gör att orten är särskilt intressant för utbyggnad av ny "stationsnära" bebyggelse. En utbyggnad av stationssamhället möjliggör attraktivt boende med närhet till snabba kollektiva förbindelser till omgivande regioner. Genom att lokalisera ny bebyggelse med god tillgång till kollektivtrafik kan bilberoendet på lång sikt minska vilket är positivt för miljön. I översiktsplanen redovisas ett antal större utbyggnadsområden varav Solberga, Alby och Väsby är de största. På sikt kommer en stor del av kommunens expansion att ske i Vagnhärad. I dagsläget påverkas dock flera av de utpekade exploateringsområdena av utredningskorridorer kopplade till järnvägs-satsningen Ostlänken. Utöver exploateringsområden i Vagnhärad's utkant kommer satsningarna i centrala Vagnhärad fortsätta. Som ett första steg har utvecklingen av Vagnhärad's torg påbörjats, vilket bygger på visionen om den moderna småstaden. Det handlar i grund och botten om att skapa en attraktiv centrummiljö där praktiska och sociala behov ska kunna mötas. Utöver att stärka torgmiljöns attraktivitet och konkurrenskraft är ambitionen att tillskapa en miljö som är tilltalande, funktionell och i högre grad än idag signalerar liv och rörelse en större del av dygnet.

Trosa

I centrala Trosa är förutsättningarna för tätortsutveckling begränsade. Trosas karaktär medför att staden är något mer känslig för förändringar än t.ex. Vagnhärad. I norra och östra delen av tätorten föreslås dock flera större utbyggnadsområden (Hökeberga, Västra Krymla, Skjuvkärr och Bråta torp). Ett av de viktigare argumenten bakom denna strategi är möjligheterna till god trafikförsörjning såväl kollektivt som enskilt. Smäckbrogatan föranleder redan idag vissa trafikstörningar varför ny bebyggelse väster om Trosa i tidigare översiktsplaner på 2000-talet utesluts. Inom ramen för aktuell översiktsplan pekas dock en tänkt förbifart ut från Ådavägen i öster till Västerlångsvägen i väster. Som en konsekvens av detta markeras Smedstorp i anslutning till Västra Fän som ett tänkbart nytt boendeområde. I övrigt kommer bebyggelseutvecklingen till stor del i form av mindre kompletteringsområden och permanentning av befintliga fritidshusområden.

Västerlång

I Västerlång finns goda möjligheter till attraktivt boende i lantlig miljö. Vid Hammarbyvägen finns en antagen detaljplan för bostäder. Utöver detta redovisar översiktsplanen förslag till kompletterande bebyggelse vid Björke och Hammarby. Om järnvägen på sikt flyttas till annat läge frigörs centralt belägen mark som kan bli intressant för kompletterande bebyggelse.

Vad händer efter ÖP 2010?

De senaste årens utveckling har gått snabbt och i dagsläget finns det inga tecken på att kommunens positiva utveckling skulle avstanna. Av det skälet är det viktigt att åtminstone i övergripande termer resonera om vad som händer efter att ÖP 2010 är genomförd.

På längre sikt är sannolikt Vagnhärad den ort i kommunen som har bäst förutsättningar för att hantera en fortsatt ökande befolkning. Genomförandet av Ostlänken kommer att öppna helt nya möjligheter och ett sannolikt scenario är på sikt att Vagnhärad liksom Trosa kommer att byggas kring två kommersiella centrum. Ett i nuvarande läge och ett i anslutning till kommande resecentrum. Utvecklingen av området kring väg 218 kommer sannolikt att vara en central del i kommande översiktsplanarbete.

När förbifart Trosa genomförs kommer mark som tidigare inte varit aktuell för bebyggelse, väster om Trosa i riktning mot Västerlång att bli intressant för etablering av nya bostäder. Att etablera boendeområden i redan befintliga stråk där infrastruktur finns på plats och möjligheter för hållbara försörjningssystem är goda kommer sannolikt bli en avgörande fråga i framtidens samhällsplanering. Ytterligare ett sådant stråk är det längs Stensundsvägen, i anslutning till Åda golfbana. Här kan ytterligare bebyggelse bidra till att skapa förutsättningar för exempelvis kollektivtrafik, utbyggnad av kommunalt VA m.m.

Om järnvägen omlokaliseras förbi Västerlång förändras förutsättningarna för tätortens utvecklingsmöjligheter. Ett sannolikt utvecklingsscenario är då att öppna upp

för nya exploateringsområden på den södra sidan om järnvägen där exploateringsförutsättningarna och möjligheterna att hålla ihop tätorten är goda.

Förtätning eller byggande i tätorternas randzoner

En viktig utgångspunkt för utbyggnad av tätorterna är att hushålla med markresurserna. Fördelarna med förtätning av befintlig bebyggelse är bland annat att befintliga investeringar i infrastruktur kan tillvaratas och att det totala transportarbetet till arbetsplatser, service etc. kan reduceras. Till nackdelarna hör att grönytor ofta måste tas i anspråk.

För kommunens tätorter är en kombination av förtätning, återanvändning av mark och byggande på naturmark nödvändig. På vissa platser kan förtätningar och återanvändning av mark ske men en stor del av tätortsutbyggnaden måste ske på naturmark eller icke produktiv jordbruksmark i tätorternas randzoner.

Integrering

Under en lång period har den fysiska planeringen i Sverige präglats av så kallad "zonerings", d.v.s. strikt uppdelning av olika funktioner i samhället, exempelvis verksamheter och bostäder. Motiven för "zonerings" har varit att minimera störningarna för boende och att skapa bättre utbyggnadsmöjligheter för företagen. Åtskillnaden har dock inte enbart varit av godo. Zonerings skapar bebyggelsemiljöer som i vissa fall kan bli ensidiga och torftiga.

Det är en självklarhet att tyngre industri inte ska integreras med bostäder, men det är inte lika självklart att alla verksamheter bör vara åtskilda från bostäderna. Fördelarna med integrering av bostäder och verksamheter är bl.a. att stadsdelarna blir levande under stora delar av dygnet. Människor vistas i området under både dag- och nattetid vilket skapar förutsättningar för en mer levande, spännande men samtidigt tryggare miljö. Informationsteknologins utveckling skapar goda möjligheter till integrering. Störningarna från verksamheter som är inriktade mot informationsteknologi är minimala vilket gör dessa lämpliga för integrering. Olika typer av hantverk och icke störande verksamheter kan också vara lämpliga för integrering.

Frånsett den funktionella integreringen arbetar också kommunen med att försöka blanda såväl upplåtelseform som bostadstyp i nya boendeområden för att möjliggöra en varierad bostadsstruktur.

Bebyggelseutveckling på landsbygden

Kommunen är generellt positiv till nya bostäder på landsbygden under förutsättning att bebyggelsen går att förena med natur- och kulturvärdena, friluftslivets intressen samt jord- och skogsbrukets intressen. Kommunens avsikt i den s.k. yttre kustzonen är dock med hänsyn till det rörliga friluftslivet att vara restriktivt avseende ny bebyggelse. Bebyggelseutvecklingen på landsbygden behandlas närmare i avsnittet *Planförslag – Byggnad på landsbygden*.

Helårsboende utvecklas i fritidshusområden

Antalet helårsboende i vissa av kommunens fritidshusområden har sedan lång tid tillbaka ökat. Den begränsade byggrätten har inte varit tillräcklig för att motverka helårsboende, vilket ursprungligen sannolikt var syftet med begränsningen. Boende i vissa av fritidshusområdena har under lång tid framfört önskemål om utökade byggrätter för att skapa bättre och rymligare bostäder. Trosa kommun har medgett utökade byggrätter för vissa fritidshusområden under särskilda förutsättningar, bl.a. att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett tillfredställande sätt.

Kommunen anser att fördelarna, t.ex. tillvaratagande av befintlig infrastruktur och möjligheter till levande områden året runt, överväger nackdelar som relativt långa avstånd till service. Dessutom är flera av kommunens större fritidshusområden belägna relativt nära Trosa tätort varför de på lång sikt är möjliga att integrera i den övergripande stadsstrukturen.

Studier pågår och kommer att göras i syfte att utreda möjligheterna att utveckla exempelvis Åda fritidshusområde.

Servicestruktur

I ett växande samhälle är det viktigt att utbyggnaden av den offentliga servicen hänger med. Det här avsnittet är tänkt att redovisa hur Trosa kommun arbetar med den frågan samt att lyfta fram specifika utvecklingssteg som sannolikt blir nödvändiga att ta under den aktuella planperioden.

Barnomsorg

I takt med den förväntade befolkningsökningen krävs ett ökat antal nya förskolor. På kort sikt gäller detta primärt Trosa tätort men på sikt kommer sannolikt nya förskolelokaler behövas även i Vagnhärad och Västerlång.

Arbetet med nya förskoleplatser sker genom ett kontinuerligt samarbete mellan berörda förvaltningar i syfte att planera och överblicka behovet av barnomsorg, där platstillgång och kommande efterfrågan analyseras. Till detta görs ingående befolkningsprognoser och studier av in- och utflyttning m.m. Platser för nya förskolor läggs successivt ut i nya exploateringsområden, men detaljplaner för nya förskolemiljöer tas också fram separat. I samtliga tre orter finns planlagd mark för förskoleverksamhet. Strategin är att ständigt ha planmässig beredskap för ett fortsatt ökande behov av förskoleplatser.

Skola

Grundskolan 0-9

Gällande lokalbehovet för grundskolan framöver kan man se både geografiska och åldersmässiga skillnader. Beroende på de stora barnkullar som har lämnat och de närmaste åren kommer att lämna Tomtaklinskolan och

Hedebyskolan visar befolkningsprognosen på ett vikan- de elevunderlag för skolår 7-9. Innan yngre barnkullar når aktuell ålder kommer det således finnas tomma lokaler som delvis kan nyttjas för andra ändamål.

Samtidigt kommer befolkningen i den lägre skolåldern att öka relativt kraftigt vilket gör att man dels måste studera nyttjandet av befintliga lokaler, men också överväga om- och tillbyggnad av befintliga skolområden. I översiktsplanen pekas Skärlagsskolan specifikt ut som en skola lämplig för tillbyggnad. Denna eventuella tillbyggnad ligger sannolikt fortfarande ett antal år bort men i takt med att exploateringsområden i östra Trosa färdigställs kommer behovet sannolikt bli än mer tydligt.

En utbyggnad och befolkningstillväxt i enlighet med översiktsplanens ambitioner kräver på längre sikt sannolikt en ny skola i Vagnhärad. Översiktsplanen beskriver två tänkbara lägen där det mest sannolika är beläget i nyexploateringsområdet Solberga, medan det andra är beläget mellan Hagarna och den södra delen av Vagnhärad's verksamhetsområde. De båda alternativen presenteras och beskrivs närmare under Planförslag – Vagnhärad.

Kommunen arbetar aktivt för att stärka underlaget för Kyrkskolan i Västerlång.

Kyrkskolan i Västerlång har relativt sett en förhållandevis låg beläggning. Därför arbetar kommunen aktivt för att stärka underlaget för skolan genom exploatering i och i anslutning till Västerlång.

Gymnasieskolan

Trosa kommun har ingen egen gymnasieskola utan eleverna åker till Nyköping, Södertälje och i visas mån även Stockholm.

Omsorg

Äldreomsorg och särskilda boenden

I Trosa kommun finns tre särskilda boenden varav ett är demensboende. Häradsgården ligger i Vagnhärad, nära till grönområden och centrum. Trosagården ligger beläget med gångavstånd från Tureholmsviken och här finns också ett trygghetsboende. Ängsgården, som är ett demensboende, ligger vid vårdcentralen i Trosa och i anslutning finns den dagliga verksamheten för dementa som kallas Gästis.

I takt med en åldrande befolkning kommer behovet av ytterligare äldreomsorg på sikt att öka. Avsikten är i första hand att komplettera befintliga anläggningar vid Trosagården och Häradsgården i Vagnhärad. Här finns en planmässig beredskap för att möjliggöra viss utbyggnad.

Utöver detta bedöms behovet av så kallat trygghetsboende att öka. Trygghetsboende är ett "mellanboende" som erbjuder mer än det ordinära boendet men som inte är ett särskilt boende.

Därför markeras områdena direkt öster om vårdcentralen och väster om Trosagården för att fylla ett ökat behov av olika former av boende för äldre. Närheten till vårdcentralen/Ängsgården och Trosagården kan skapa mycket goda samordningsmöjligheter.

Handikappsomsorgen

Handikappsomsorgen består av två enheter, LSS och Socialpsykiatri. LSS arbetar främst med fysiska funktionshinder hos vuxna och barn i form av personlig assistans, ledsagning, kontaktpersoner mm. Socialpsykiatri inriktas främst på psykiskt funktionshinder och arbetar genom boendestöd. Handikappsomsorgen har genom projektet Steget In, som sker i samarbete med Socialtjänsten, målsättningen att kunna ge personer med funktionshinder en meningsfull samsättning inom Trosa kommun. Planmässigt finns beredskap att hantera ett eventuellt ökat behov av handikappsorg.

Kultur och fritid

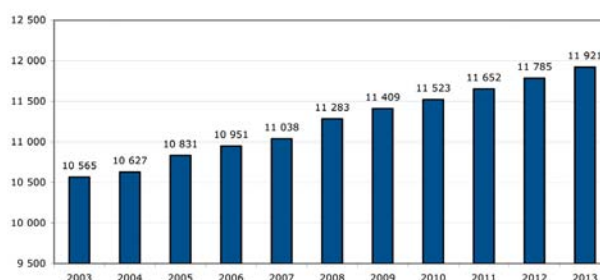
I takt med en ökande befolkning förbättras också förutsättningarna att utveckla utbudet av olika kultur- och fritidsaktiviteter. Som exempel kan nämnas att under 2008 har en ny friidrottsanläggning vid Tomtaklinskolan och spontanidrottsanläggningar i samtliga tre orter färdigställts. Nya lokaler för Kulturskolan har också byggts och invigdes 2010.

Under kommande år är avsikten att komplettera befintligt bestånd med ytterligare en idrottshall i Vagnhärad samt att fortsätta arbetet med spontanidrottsanläggningar vid respektive skola. På längre sikt bör övervägas om idrottsplatsen i Vagnhärad är lämpligt placerad. Ett alternativ som nämnts inom ramen för översiktsplanprocessen är en nyetablering i Solbergaområdet.

Upprustning av Safiren (simhall, styrketräning m.m.) i Vagnhärad och Trosa Havsbad kommer sannolikt också aktualiseras under aktuell planperiod.

I översiktsplanen markeras också en yta för ett Ungdomens Hus i Vagnhärad. På kultursidan kan som exempel nämnas förbättrade/större lokaler för kulturskolan vid Tomtaklinskolan samt satsningen på Trosa kvarn.

Totalbefolkning Trosa kommun 2003-2013

Vad vill vi åstadkomma? >>>

Årlig befolkningstillväxt på ca 2-3 procent.

Värdena i den byggda miljön ska bibehållas och tillvaratas genom varsamhet vid förändringar och god anpassning av ny bebyggelse.

Ny bebyggelse ska ha en högkvalitativ utformning och vara av god miljömässig kvalitet. En för miljön fördelaktig bebyggelsestruktur ska eftersträvas.

Trosa kommun ska erbjuda en mångfald av olika bebyggelsemiljöer. Det ska finnas marktillgång för olika boendeformer i attraktiva miljöer.

Trosa kommun ska verka för att kommuninvånarna får närhet till högklassig service, vilket bland annat innebär att kommunen har skola, barnomsorg och social omsorg med hög kvalitet inom räckhåll för invånarna.

Kommunen ska ha planmässig beredskap för ett ökat behov av offentlig service.

>>> Strategier

Offensiv och medveten markanvändningsplanering genom tillskapandet av attraktiva boendekområden i samtliga kommundelar och i olika typer av lägen.

Att med tydlighet i översiktsplanen ange vilka estetiska förväntningar som finns på ny bebyggelse i känsliga lokaliseringslägen.

Att i översiktsplanen skapa förutsättningar för en bebyggelsestruktur som bygger vidare på befintliga orter samt i stråk där man på sikt kan skapa förutsättningar för exempelvis kollektivtrafik och hållbara tekniska försörjningssystem Att utveckla former för energieffektiv detaljplanering.

Att även fortsättningsvis arbeta förvaltningsöverskridande och förebyggande med lokalfrågan för att ha beredskap för förändrade behov av offentlig service.

Inledning

Av flera anledningar värnas naturvärden i Trosa kommun. Den biologiska mångfalden är av stor vikt för att djur- och växtarter skall kunna bibehålla sina naturliga miljöer liksom skyddsvärda miljöer och landskap bevaras och utvecklas. Det finns också samhällsekologiska värden – t.ex. vatten- och luftrening, bullerdämpning m.m. i att värna naturområden.

Grönstrukturernas betydelse i översiktsplanen presenteras här översiktligt. Under respektive avsnitt för Vagnhärad, Västerljung och Trosa finns mer detaljerad information om tätortsnära rekreationsområden.

Förutsättningar – naturlandskapet i Trosa kommun

Trosatrakten ligger på urbergsgrund i vilken ett flertal mindre kalklinser ger upphov till en kalkgynnad flora. Kalken har också vid ett flertal tillfällen brutits i nu nedlagda brott. Inlandsisen lämnade trakten för ca 10 500 år sedan varefter landhöjningen medfört att en exponerad ytterskärgård så småningom ersatts av sammanhängande landområden där också sedimentjordarna lyfts ovan havsnivån. Människan har påverkat landskapet i ca 5000 år och under huvuddelen av denna tid skapat ett ängs- och hagmarkslandskap ändamålsenligt för huvudnäringen boskapsskötsel.

Det sörmländska kustlandet är mycket omväxlande med öppna slätter, moränhöjder, rullstensåsar och bergknallar. Kustens vikar och fjärdar förlängs inåt land i bördiga dalgångar som tidigare varit havsviksbottnar.

Trosaån rinner från sjön Sillen genom Vagnhärad och Trosa till Östersjön, i botten av en stor uppodlad dalgång, inramad av bergs- och moränhöjder. Höjderna bildade under bronsåldern öar och halvöar i Östersjön. Den vik som fyllde Trosaåns dalgång utgjorde en del i den betydelsefulla inomskärsleden till Mälaren, som då var en havsvik. Även dalgången mellan Sillen och de nuvarande havsvikarna Hållsviken och Tureholmsviken var tidigare en havsvik. Samhället Västerljung ligger på en flack rullstensås i den nu till största delen uppodlade dalgången. Västerut inramas det av en markant förkastningsbrant och en i landskapet mycket markerad höjdrygg och österut av skogsklädda höjdparter.

Den sörmländska skärgården kännetecknas av att den är tämligen smal och inte har någon mellanskärgård. Det innebär att gränsen blir mycket skarp mellan de barrskogsklädda öarna och ytterskärgårdens kala skär. Vad som ytterligare kännetecknar den sörmländska övärlden är att den är relativt oexploaterad. Öarna har ägts av staten eller av stora gods, vilket har gjort att de skyddats mot omfattande fritidshusbebyggelse. Många av öarna är idag avsatta som naturreservat.

Naturreservat i kommunen

Naturreservat är det vanligaste sättet att skydda värdefulla naturområden med stöd i Miljöbalken. De syftar till att skydda, vårda eller restaurera känsliga miljöer eller arter, eller för att förstärka friluftslivets intressen. Varje reservat har en skötselplan och marken kan vara både privat eller offentligt ägd, ägas av ett bolag eller en förening. Oftast är det länsstyrelsen som bildar naturreservat, men även kommuner kan ta initiativ till bildande.

I Trosa kommun finns ett flertal områden med höga natur-, kultur- och friluftsvärden som är skyddade som naturreservat. Flera av dessa ligger dessutom inom riksintresseområden för friluftslivet, naturvärden och/eller kulturmiljövärden. En majoritet av reservaten ligger i kustområdet. Flera ligger dock inom bullerzonerna för Askö skjut- och övningsområde.

Kråmö, Bokö-Oxnö och Bokö-Askö

De tre reservaten Kråmö, Bokö-Oxnö och Bokö-Askö bildar ett sammanhängande skärgårdsområde sydost om Trosa. Reservaten skiljer sig åt sinsemellan – här finns både gammal odlingsmark, naturskogsliknande områden och en stugby. Bokö-Oxnö ingår i det ekologiska nätverket Natura 2000. Se särskilt avsnitt om *Natura 2000*.

Askö

Askö är det senaste skärgårdsreservatet i Sörmland. Här finns bland annat länets bästa skogsbyte, strandängar med orkidéer, en kilometerlång sandstrand och flera sällsynta insekts- och fågelarter. På Askö driver Stockholms Marina Forskningscentrum ett laboratorium för studier av marina ekosystem. Stora delar av Askö är även Natura 2000-område och sedan 2007 även marint naturreservat. Samtidigt är Askö av riksintresse för Försvarsmakten. Se vidare under avsnittet *Riksintressen*.

Persö

Persö är det äldsta reservatet i Sörmlands skärgård. Ön är välkänd för sina vackra och säregna klipphällar, med mönster som skapats av vågornas nötning av den lättvitrade kalkstenen. Persö ingår i det ekologiska nätverket Natura 2000. Se vidare nedan i avsnitt om *Natura 2000*.

Lacka

Reservatet ligger i den sörmländska ytterskärgården och består framför allt av kobbar, skär och vattenområden. På huvudön Lacka finns ett skärgårdshemman med betande djur som håller landskapet öppet. Närheten till det öppna havet ger fina möjligheter att studera sjöfågel.

Nynäs

Nynäs naturreservat ligger inom både Trosa och Nyköpings kommun och utgörs av ett omväxlande kulturlandskap med ädellövskogar, hassellundar, hagmarker, strandängar och andra värdefulla vegetationstyper. Området har fränsett dessa naturvetenskapliga värden även stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Här finns väl utbyggda vandringsleder och stigar.

Lotsänsbacken

Strax söder om Trosa, nära Lagnöviken, sträcker sig i nord-västlig riktning en bergrygg med lågväxt tallskog på krönet. På nordsidan växer granskog medan sydsidan omfattas av ett område med ädellövskog. I området finns flera karaktärsväxter och många ovanliga fåglar trivs nordväst om Lagnöklubb. De naturvetenskapliga värdena är många.

Tullgarn

Tullgarns naturreservat utgörs i södra delen av öppna gräsytor med solitära jätteekar omväxlande med lövdungar, törnesnår och partier med strandalskog. Här finns flera ovanliga och sårbara fågelarter. Området har högt naturvetenskapligt värde och är värdefullt för friluftslivet. Tullgarn ligger inom både Trosa och Södertälje kommun.

Furholmen

Området kring Furholmen är ur naturvårdssynpunkt en av de mest värdefulla delarna av Tullgarns kronopark. Berggrunden består till stora delar av lättvittrad urkalksten, vilket ger området en flora som delvis är unik i länet. Det tydligt framträdande Jättarsberget höjer sig nästan lodrätt 35 meter över havet.

Noret

Väster om Noresjön i Västerlång ligger det barrskogsområde som utgör Norets naturreservat. En gammal barrblandskog utgör kärnan av området och här har träden en genomsnittlig ålder på ca 125 år. En del tallar bedöms vara uppemot 200-250 år gamla.

Tomtaklintskogen

Området är i gällande översiktsplan till stor del redovisat som ett så kallat Natura 2000-område. Det innebär att skogsområdet ingår i det europeiska nätverket av skyddsvärda biotoper, Natura 2000. Tomtaklintskogen har stora biologiska värden bl.a. tack vare förekomsten av döda träd och kalkrik jord. Här finns också en rik flora med flera sorters örter. Utöver de naturvetenskapliga värdena har området stora värden för rekreation och det rörliga friluftslivet. Med tanke på de exploateringsplaner som finns både söder och norr om det aktuella området är tanken att det på sikt kommer att få ännu större betydelse för olika former av rekreation, vilket föranleder bildandet av ett kommunalt naturreservat. I december 2009 beslutade kommunfullmäktige om att inrätta ett kommunalt naturreservat i Tomtaklintskogen.

Nya naturreservat

För närvarande pågår ett arbete för att tillskapa naturreservat vid Lånesheden och Stensund-Borsö.

Natura 2000

Det europeiska nätverket Natura 2000 representeras i Trosa kommun av 12 områden. Syftet med Natura 2000 är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden genom att alla medlemsländer i EU tar ansvar för att säkra sina delar av de gemensamma värdena. Natura 2000-områden får inte skadas av verksamheter eller åtgärder inom eller utanför dem. De flesta Natura 2000-områden är dessutom skyddade som naturreservat.

Inom Natura 2000-områdena skall alla värdefulla naturtyper och arter bevaras för framtiden. För detta upprättas en bevarandeplan för varje Natura 2000-område.

Vatten

Av kommunens totala yta utgörs mer än hälften av vatten. Kustvattnet, insjöarna och grundvattnet utgör delar i det viktiga kretslopp som vattnet uppträder i. En god vattenkvalitet är en förutsättning för flera av de verksamheter som är viktiga för kommunen, t.ex. friluftsliv, turism och fiske. Det finns ett nära samband mellan markanvändning och vattenkvalitet. Näringsämnen som tillförs kusten kommer från samhällen, industrier, jordbruket och trafiken via vattendrag och atmosfären. Mer än 50 procent av tillförseln av såväl kväve som fosfor transporteras via vattendrag till kustvattnet.

Vatten i kustområden innehåller p.g.a. transporten av näringsämnen från land oftast högre halter av näringsämnen än det öppna havet. I örika kustområden med litet vattenutbyte med öppna havet kan närsalt- och algmängderna vara flera gånger högre än i havet.

Stadsfjärdarna är några av de mest näringsrika och samtidigt mest påverkade delarna av den sörmäländska skärgården.

I Sverige har antagits en nationell lagstiftning för långsiktiga mål för vatten, vilket innebar en komplettering av miljöbalken och en särskild vattenförvaltningsförordning. Bakgrunden till detta är det s.k. Ramdirektivet för vatten, vilket antogs inom EU år 2000. Syftet är att vårda vattenresurserna bättre än idag. Arbetet utgår från vattenavrinningsområden. Organisatoriskt tillhör Trosa kommun Norra Östersjöns vattendistrikt, där länsstyrelsen ansvarar för att se till att normer, åtgärdsprogram och förvaltningsplaner följs. För detta skall förvaltningsplaner m.m. tas fram under 2009, vilket kan innebära åtaganden för kommunerna.

Under slutet av 2009 redovisades den klassificering av landets vattendrag i enlighet med Vattendirektivet. Kommunen avser inleda ett kontorsövergripande arbete i syfte att stärka vattenkvaliteten i enlighet med ovanstående. Därutöver utgör arbetet via Trosaåns Vattenvårdsförbund en viktig del i detta samt kommunens deltagande i Svealands kustvattenvårdsförbund.

En särskilt prioriterad vattenresurs i kommunen är Gise-sjön. Vid förslag till förändrad markanvändning inom Gise-sjöns tillrinningsområde ska sjöns värden särskilt beaktas.

Blåstrukturplan

Under de senaste åren har Trosa kommun iakttagit ett stadigt ökat antal ansökningar om muddring, vassborttagning och frågor rörande allmänhetens tillgänglighet till strandlinjen. Mot bakgrund av detta anser kommunen att man nu bör ta ett samlat grepp över dessa frågeställningar i ett särskilt fördjupningsarbete. Här bör på en översiktlig nivå klargöras hur frågor om muddring, upplägg av muddermassor, vassborttagning och tillgängligheten till strandlinjen bör hanteras. Den exakta geografiska avgränsningen för arbetet är ännu inte fastställd men särskilt fokus bör riktas på Västra och Östra Stadsfjärden samt Trosaån.

Avrinningsområden

Trosaån är det dominerande avrinningsområdet som berör Trosa kommun. Avrinningsområdet berör vidare Gnesta, Strängnäs och Södertälje kommuner. Karta med kommunens större avrinningsområden finns på Samhällsbyggnadskontoret.

Trosa har tillsammans med flera kommuner inom Trosaåns avrinningsområde bildat ett gemensamt vattenvårdsförbund.

Dagvatten

Dagvatten är ett samlingsbegrepp för ytligt avrinnande av regn- och smältvatten från gårdsytor, gator, tomtytor, taktytor m.m. Dagvattnet kan innehålla föroreningar som kan förorsaka problem för recipienten vid snabb avbördning. Grundprincipen är att så mycket som möjligt av dagvattnet ska omhändertas lokalt. Genom lokalt omhändertagande av dagvatten minskas belastningen på recipienten och/eller kommunens reningsverk.

Tätorternas parker, trädgårdar och naturområden är värdefulla för lokalt omhändertagande av tätortsbebyggelsens dagvatten. Dammar, bäckar och våtmarker kan utformas så att de blir positiva upplevelser i tätorterna.

Rekreation och folkhälsa

Värnad natur skapar förbättrad folkhälsa t.ex. genom minskad stress och att inspirera till fysisk aktivitet. Naturen omkring oss är för många en viktig inspirationskälla för konst och litteratur. Möjligheter att ta sig ut möjliggör också att kunna ta del av alla de fornminnen som finns i vår kommun och se spår av tidigare markanvändning. Naturmiljön är även en pedagogisk resurs för att stimulera till utomhusaktiviteter och ekologisk förståelse.

De senaste åren har ett antal insatser gjorts för att stärka möjligheterna till åtkomst till natur- och friluftsliv. Bland dessa kan nämnas gångväg vid Näktergal-slunden i Trosa, Trosa våtmark med möjligheter att upptäcka och lära om djur- och växtliv, vattenrening m.m., anlagd gångväg runt Vagnhärad våtmark osv. Åtgärderna har betydelse för rekreation och folkhälsa men även för att stärka kommunens identiteter; vacker natur, attraktiva boendemiljöer, kulturlandskapet etc.

Leder

Vandringsleden Sörmlandsleden sträcker sig genom kommunen och är väl markerad och lätt att ta sig till. Näckrosleden är en attraktiv cykelled som sträcker sig genom kommunen. Mellan Åker och Vagnhärad/Trosa finns en kanotled med bra iläggingsplatser, små nivåskillnader och vacker natur.

Stadsparker och andra mindre grönytor

Stadsparker och andra centralt belägna grönytor i våra tätorter är viktiga för vardagsrekreation och för den estetiska upplevelsen av staden. Även dessa mindre områden har stora skyddsvärden. Exempel på sådana ytor är Rönneboparken, Skolparken och Punschparken i Trosa och grönområdet vid Husby Kvarn i Vagnhärad. Läs mer om dessa under *Prioriterad grönstruktur* i planförslagsdelarna för Vagnhärad och Trosa.

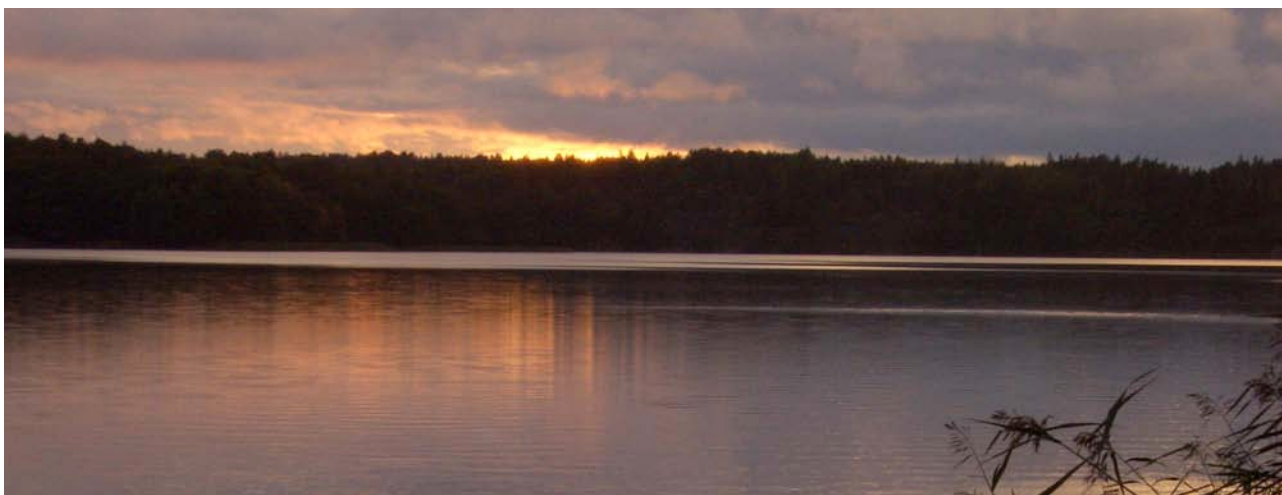
I planförslagen gällande kommunens tätorter finns s.k. prioriterad grönstruktur. Denna syftar till att visa ett sammanhang av ekologiska värden, men även möjligheter till närrekreation. Detta oavsett vem som är markägare – de prioriterade områdena är att se som möjligheter till rekreationsområden, utan att motverka eller försvåra aktuell markanvändning.

Kuster och sjöar

Trosa kommun är som bekant en kustkommun med stark koppling till vattnet. Kusten och skärgården inrymmer stora värden för det rörliga friluftslivet och naturvården. Området är bl.a. värdefullt för bad, fiske och båtsport.

Tillgänglighet

En relativt stor del av kusten är fortfarande oexploaterad och kan nås på ett antal platser till både fots, med cykel

De ur rekreationssynpunkt kanske mest betydelsefulla naturområdena är belägna i anslutning till kusten och våra insjöar.

och bil. Via allmän väg nås havet dessutom vid Källvik (Källviksvägen) och Trosa gästhamn. Dessa platser har också en vidare funktion då de är kommunens viktigaste ankoringspunkter till skärgården. Mycket av båttrafiken till Askö avgår dock från Uttervik (Utterviksvägen). Via enskilda vägar är kusten tillgänglig vid Trosa havsbad, Stensunds folkhögskola, Borgmästarholmen, Komötebadet i Anderviken, Fjärdsvall i Tullgarnsviken, Viksnäs och Hållsnäs vid Hållsviken och Sandviksbadet (i Nyköpings kommun) i Nynäs naturreservat. Vissa delar av skärgården har dock begränsad tillgänglighet, då avlysning av skjutområdet sker i samband med militära övningar.

Flera av kommunens vackra insjöar är tillgängliga för allmänheten. Detta gäller sjön Sillen (södra delen), Gisesjön (vid Nynäs naturreservat) och sjön Björken. De flesta av dessa kust- och insjösträckor kan nås via vandringsleden Sörmlandsleden vilken också leder till mer svårtillgängliga delar av vår vackra kust. För närmare studier av var dessa är belägna rekommenderas kommunens turist- och fritidskarta.

Allemansrätt och strandskydd

Allemansrätten är en mycket gammal, i det närmaste unik rättighet, i Sverige. Den gör det möjligt för oss alla att vistas i naturen på annans mark, förutsatt att man inte skräpar ner och förstör. Här är det dock viktigt att påpeka att allemansrätten är en frihet under ansvar. Rätten innebär i stort att man får ta sig fram i naturen även över andras mark och att man får rasta och övernatta, plocka bär, svamp och blommor som inte är fridlysta. Men hela tiden är det viktigt att se till att naturen och annans egendom inte skadas. Besökare måste visa hänsyn till markägare och mot andra som vistas i naturen.

Om allemansrättens enkla regler följs kan även kommande generationer uppleva en ren och oskadad natur. Översiktsplanens intention är att skydda viktiga allemansrättsliga tillgångar inom kommunens gränser. De ur rekreationssynpunkt kanske mest betydelsefulla områdena är belägna i anslutning till kusten och våra insjöar. För att dessa värden ska kunna bibehållas är det av stor betydelse att kommunen bedriver en framsynt och genomtänkt planering av våra stränder. Som en naturlig

del i detta arbete är den nya översiktsplanen restriktiv till ny bebyggelse i den s.k. yttre kustzonen. Idén med denna tankegång är att säkerställa allmänhetens tillgång till ovärderliga natur- och rekreationsområden genom att rikta stora delar av det bebyggelsetryck som finns på kommunen till andra ur allemansrättslig synpunkt mindre känsliga men likväl för boende attraktiva områden.

Ett viktigt verktyg för att bibehålla värden kring stränder är de lagstadgade strandskyddsbestämmelserna som i olika utsträckning begränsar möjligheterna att uppföra nya byggnader i strändernas direkta närhet. Strandskyddets syfte är både att tillgodose friluftslivets behov och att bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet. Strandskyddet omfattar land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvatstenstånd. På flera ställen i landet är skyddet utökat till 300 m, vilket i Trosa kommun redovisas på kartan avseende byggande på landsbygden.

Kommunala badplatser

På kommunala badplatser tas kontinuerligt vattenprover för att bedöma vattenkvaliteten. Resultaten rapporteras till Smittskyddsinstitutet och publiceras på webbplatsen <http://badplatsen.smittskyddsinstitutet.se/>. I Trosa kommun finns tre kommunala badplatser, där vattenprov tas av miljö- och hälsoskyddsinspektör varannan vecka under badsäsongen:

Trosa havsbad ligger på Öbolandet 3 km söder om Trosa. Förutom sandstrand, bryggor och hopptorn, finns här även Trosa havsbads camping.

Komötet ligger vid havet i Anderviken ca 5 km nordost om Trosa och har gräsplan samt långgrund barnvänlig sandstrand.

Sillebadet ligger vid sjön Sillens södra ände, ca 2 km sydväst om Vagnhärad och har gräsplan samt anlagda bryggor.

Jord- och skogsbruk

I Trosa kommun finns stora åker- och jordbruksarealer. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk

för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, som inte kan tillgodoses på annan mark på ett från samhällets synpunkt tillfredställande sätt. Jordbruket är dock inte bara viktigt ur ett livsmedelsproducerande perspektiv utan också för att bibehålla det öppna och mångskiftande kulturlandskap som gör Sörmland unikt. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt som möjligt skyddas från åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk.

Fiske

I Trosa kommun finns goda möjligheter till reglerat fritidsfiske i skärgården, Trosaån och insjöarna. Omfattande fiskevårdsinsatser har gjorts och pågår i Trosaån. Etablering av laxtrappor, anläggande av lekplatser för öring, fiskeutsättning etc. har till stora delar utförts ideellt av Trosa Amatörfiskeklubb. Ett hot mot livet i Trosaån är dock den igenslamning som orsakas av bland annat erosion från annat åker- och skogsmark.

Förslag

Nya, kommunala, naturreservat

Lånestaheden

Avsikten med att bilda naturreservat är att skydda naturvetenskapliga och kulturmiljömässiga kvaliteter men också att synliggöra och tydliggöra denna attraktion i hjärtat av Vagnhärad. Liksom Tomtaklinskogen är Lånestaheden i Vagnhärad ett Natura 2000-område som kommunen avser omvandla till kommunalt naturreservat. Områdets naturvetenskapliga värden består bland annat i ovanligt fina kalkmarkshällar med rik och skyddsvärd flora men det utgör också ett viktigt närströvsområde och är ett av de rikaste fornlämningsområdena i Sörmland. Föreslaget naturreservat sträcker sig från Lånesta industriområde i öster ner mot Centrumvägen i sydväst.

Särskilt prioriterade, tätortsnära grönområden pekas ut och bevaras

För många av oss är tillgången till natur- och rekreationsområden i närheten av vår bostad viktig. Avståndet till grönområden är ofta avgörande för om de nyttjas. Eftersom en stor majoritet av befolkningen nu bor i tätorter och städer fyller grönskulpturer i och nära tätorter flera funktioner. Värdena kan sammanfattas som sociala, ekologiska och kulturella aspekter – att skydda natur handlar inte bara om ekonomiska eller biologiska värden utan uppmärksammas alltmer som värdefullt för människors sociala och hälsomässiga behov.

De strukturellt värdefulla och särskilt väl utnyttjade grönområdena i anslutning till tätorterna pekas ut och bevaras. Se vidare i avsnitten om respektive tätort för närmare beskrivning och detaljerad kartredovisning.

Tillgänglighet till strandnära områden

Etablering av nya boendeområden i vattennära lägen ska förstärka allmänhetens möjlighet att nå strandnära områden eller andra allemansrättsligt viktiga tillgångar.

Kommunen har för avsikt att i samband med eventuell exploatering i strandnära lägen se till att å- alternativt sjöpromenader blir iordningställda. Intentioner finns att göra åpromenaden från Trosa stadskärna till Trosa kvarn komplett. I detta arbete bör tillgänglighet för alla vara en självklarhet att eftersträva.

Redovisning av värdefulla natur- och friluftsområden

Områden med särskilda natur- och friluftsvärden enligt olika inventeringar redovisas i översiktsplanen och utgör viktiga underlag inför beslut om mark- och vattenanvändningen.

Grönområden på kvartersnivå

Inom nyexploateringsområden ska förhållandet mellan bebyggd mark och grönytor alltid vara på sådant sätt att bostadsnära rekreation möjliggörs.

Vid detaljplanering eftersträvas en mjuk övergång mellan grönsstruktur och bebyggelse. Områden med höga naturvärden bör omgärdas av nödvändiga buffertzoner. Detta för att undvika alltför stort slitage på området samt för att populationer inte ska isoleras utan ha möjlighet till rörelse.

Samverkan inom respektive avrinningsområde

Respektive avrinningsområde bör utgöra utgångspunkt vid arbete med att utveckla hushållningen med vattenresurserna. Trosaån utgör det dominerande avrinningsområdet för Trosa kommun.

Vad vill vi åstadkomma? »»

Inom tätorterna och i dess omgivning ska det finnas attraktiva grönområden för rekreation. Särskilt prioriterade, tätortsnära grönområden bevaras.

Den biologiska mångfalden i naturlandskapet ska bevaras och den ekologiska balansen bibehållas.

Övergödningen av sjöar, vattendrag och Trosas havsmiljö ska reduceras.

»» Strategier

I översiktsplanens förslagsdelar föreslås nya exploateringsområden utefter att en vägning gjorts bl.a. mot andelen ytor för närrekreation.

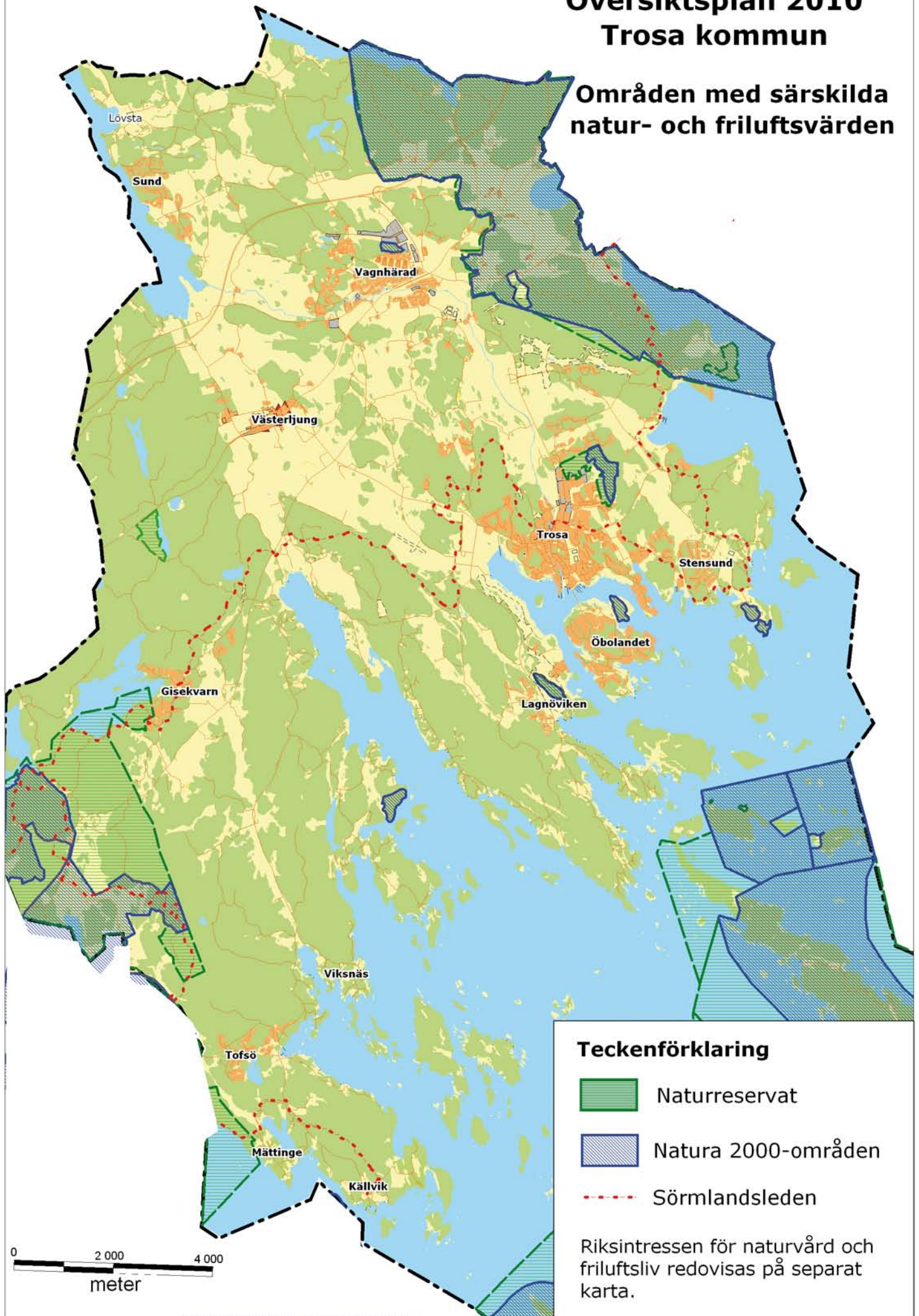
Prioriterad grönsstruktur pekas ut i tätorterna. Syftet är dels att värna den ekologiska balansen och dels att möjliggöra rekreation nära bostadsområden.

Kommunens arbete med bildandet av nya naturreservat är ett exempel på åtgärder för att värna den ekologiska balansen samt att stärka skyddet för tätortsnära grönområden.

Översiktsplan 2010

Trosa kommun

Områden med särskilda natur- och friluftsvärden

Förutsättningar

Ur dagens bebyggelse kan man med kunskap och fantasi utläsa hur kulturlandskapet och samhällena har utvecklats och förändrats. Det kulturhistoriska intresset består av de delar och helheter i form av landskapsrum, fornminnen, kulturlager, bebyggelsemiljöer och enskilda byggnader som berättar om bygdens och orternas historia.

Områden med särskilda kulturvärden enligt olika inventeringar redovisas i text och på karta i översiktsplanen. Informationen utgör viktigt underlag vid olika beslut om användning av mark och vatten.

Kulturlandskapet

Östra Sörmland har ett rikt kulturarv med anseende mängder fornlämningar. Medeltida kyrkor, herresäten, stora gårdar, torp och skärgårdshemman är spår efter en spännande och mångfacetterad historia.

Området kring tätorterna var fortfarande vid slutet av stenåldern ett skärgårdslandskap. Under bronsåldern var Trosaån en mäktig farled mellan de olika boplatserna, farbar från havet i söder hela vägen till Mälaren. Farleden var en viktig länk för handel och transporter till de centrala mälarlanskapen. I södra Husby invid Trosaån i Vagnhärad finns landskapets största koncentration av storhögar, åtta gravar på 20-30 meter i diameter. Dessa vittnar med tydlighet om platsens betydelse då handeln ökade och utvecklingen gick snabbt framåt, samtidigt som landhöjningen förändrade landskapsbilden. Husby var sannolikt en betydande ort under yngre järnåldern. När landet kristnades byggdes troligen ortens första kyrka på denna plats, vilken på 1200-talet kom att ersättas av den i sten, som än idag finns väl bevarad. Att man samtidigt uppförde ytterligare en stenkyrka bara någon km därifrån, vid Trosaland, vittnar om tidens utveckling. På samma gång skedde en betydande uppgrundning, vilket skapade ett behov av en ny hamn söder om dagens Vagnhärad. Denna kom att inrättas vid Trosaland, det "första" Trosa.

I Trosa kommun finns flera kulturhistoriskt intressanta miljöer, däribland flera av riksintresse enligt Miljöbalkens 3:e kapitel. Läs mer om dessa i avsnittet *Riksintressen*.

Utöver riksintressanta miljöer finns ytterligare områden med byggnader som är kulturhistoriskt värdefulla och intressanta både i samhällena och på landsbygden. Dessa har inventerats och redovisas i rapporten Bygd och Miljö samt de kulturhistoriska bebyggelseinventeringar som gjorts för respektive ort.

Fornlämningar och skyddsvärda miljöer i olika former kan skyddas genom bestämmelser i Kulturminneslagen, i form av riksintressen, natur- eller kulturreservat eller annat.

Vagnhärad och Västerljung

Ett fornlämningsstråk mellan Fristad och Lånesta utgör en ovanligt stor koncentration lämningar av främst bronsålderskaraktär. Miljön utgör det äldsta bosättningsområdet kring Trosaån med lämningar på tjugo meter över havet. Området är omnämnt i Nyköpings kommuns rapport Bygd och miljö.

För Vagnhärad del skapade nya möjligheter av landhöjningen och "flytten" av ortens hamn till Trosaland. Trosaåns nivåskillnader skapade vattenfall och fördämningar, vilka kunde driva kvarnhjul och turbiner. Orten kom att utvecklas till ett industrisamhälle, från vilket det än idag finns ett fåtal byggnader bevarade. Samtidigt fanns förstås en viktig agrar kultur. Orten utvecklades utifrån gårdsbildningar som så småningom växte samman. Då stambanan invigdes 1916 kom centrum att förskjutas till området kring järnvägsstationen. Därefter har ytterligare centrumbildningar uppstått. Den rika förekomsten av fornlämningar har sedan gjort att samhällets bostadsområden idag ligger delvis åtskilda, med fina natur- och kulturmiljöer däremellan.

Även i Västerljung kom handel och bebyggelse att koncentreras kring järnvägsstationen och stationssamhället växte fram.

Under 1900-talet har en successiv utbyggnad av samhällena skett med i huvudsak villaområden, vilket kulminerade under 1960- och 1970-talet.

Trosaåns dalgång

Området är en av länets mest koncentrerade bronsåldersbygder med stora boplatser, många gravar och flera hällristnings- och skålgropslokaler. Även järnåldern är ovanligt rikt företrädd, främst genom gravfält. Området är av riksintresse för kulturmiljövården och omfattar ett sammanhängande område från Trosas centrala delar, hela Trosaån med omnejd samt betydande delar av dagens Vagnhärad.

På ett ovanligt tydligt sätt kan man i landskapet se vattnets betydelse för bygdens lokalisering. I takt med strandförskjutningen har bebyggelsen flyttat från höjderna under bronsåldern, till övergångszonen mellan morän och lera under järnåldern, till dalgångens botten under medeltiden.

Åda säteri är ett mycket välbevarat sörmländskt herrgårdskomplex. Byggnadernas läge i förhållande till varandra, husens exteriör samt färg, återspeglar den sociala skiktning som förr fanns på en lantegendom. Hela Åda gård bör bevaras i sin nuvarande utformning och stil som exempel på sörmländsk herrgårdskultur. Området är omnämnt i Nyköpings kommuns rapport Bygd och miljö.

Trosa

Det medeltida Trosa uppstod söder om Trosalands kyrka i slutet av 1300-talet. Till följd av landhöjningen blev dock Trosaån allt grundare. Samtidigt behövdes en hamn, vilket sammantaget ledde till att staden under 1500-talet sakta dog ut. År 1610 fick "Trosamynne", det nya Trosa nere vid kusten, stadsprivilegier. Under århundradenas lopp har bygden och samhällena utvecklats vidare. Trosa var främst ett fiskeläge där skärborgarna tillbringade vintern men det fanns även hantverkare i staden. Ångbåtstrafiken i slutet av 1800-talet betydde ett uppsving för handeln och sommargäster kom till Trosa. Detta innebar att bebyggelsen längs ån blev mer påkostad och i centrum mer stadslik.

Trosa stad är idag en småstadsideal med karaktäristisk småstadsbebyggelse från sent 1800-tal då Trosa blev sommarstad och havsbadort samt från 1700-talets borgarbebyggelse. Bebyggelse, gaturum och tomter speglar såväl fiskeläget och hantverksstaden som den tidigare havsbadorten och handelsstaden. Stadskärnan är av riksintresse för kulturmiljövården. För att bevara den unika karaktären i riksintresseområdet är det viktigt att konstatera att de boende i området samt presumtiva köpare har ett viktigt arv att förvalta. Som ett led i att öka informationsflödet har kommunen tagit fram ett enkelt informationsblad som vägledning gällande vad man får och inte får göra inom riksintresseområdets gränser.

Även Trosa tätort har successiv expanderat med en tydlig topp i nybyggnation under 1960- och 1970-talet. Den tillkommande bebyggelsen utgörs i huvudsak av villaområden, men även permanentning av fritidsområden har bidragit till att orten växt.

I anslutning till Trosa tätort ligger Tureholms slott –ett av kommunens byggnadsminnen, vilket utgörs av en arkitektoniskt väl sammanhållen anläggning ritad av arkitekten C. Hårleman och före 1719 års brand av Erik Dahlberg. Tureholm är särskilt intressant som representant för en tid, strax före den franska rokokons genombrott i svensk herrgårdsarkitektur, då få stora slott uppfördes och inreddes. Tureholm är av riksintresse för kulturmiljövården.

Odlingslandskapet och skärgården

Landskapet kring Trosaån vid Sillens södra del karaktäriseras av odlingslandskap med ekbevuxna åkerholmar och fuktig ängsmark kring ån. Åbro gård har byggnader främst från 1900-talets första decennier. Området är omnämnt i Nyköpings kommuns rapport Bygd och miljö. Centrala delen av dalgången mellan Sillen och Tureholmsviken ansluter till Västerljungs kyrka och samhälle. Det öppna jordbrukslandskapet karaktäriseras av hagmarks-partier och bebyggelseenheter spridda på flacka moränbundna mindre partier. Området representeras främst av en järnåldersbygd. Bynamnet Tuna anger platsens betydelse som centrum för handel, kultur och administration. Landets största guldfynd på 12,5 kg hittades i Tuna by år 1774. Fyndet beräknas härröra från yngre järnåldern. På sockenkartan från år 1679 utgör Tuna

området största by med fyra gårdar samt prästgård. Ävlinge, Skällberga och Gillberga markeras som tre gårdsbyar. Området är omnämnt i Nyköpings kommuns rapport Bygd och miljö.

Den sörmåländska skärgården skiljer sig markant från de flesta övriga kustområden i landet. Någon självägande fiskarbefolkning i fiskelägen eller med egna fiskejordbruk har inte funnits, utan verksamheten har styrts från ägarna, de stora godsens. Bebyggelsen har därför kommit att utgöras av små gårdar och torp med sjöbodan vid stranden. Fyrar, lotsstationer och sjökrokar spelade en viktig roll för skärgårdsbefolkningens försörjning. Det som idag återstår av den småskaliga bebyggelsen och de små åkrarna utgör de sista resterna av en särpräglad skärgårdskultur. Hartsö-Arkipelagen (delvis inom Trosa kommun) är ett riksintresseområde för Kulturminnesvård.

Bevarandevärda byggnader

Inom Trosa kommun finns fem skyddade byggnadsminnen; Tureholms slott, Rönnebo, Långmaren, Julaftons fyr och Garvaregården.

Öster om Trosa tätort finns Stensund, ett område med vitt skilda aktiviteter och med goda exempel på svensk byggnadstradition från 1700-, 1800- och 1900-talet samt ett skiftande rikt kulturlandskap med åker och hagmark. Mangårdsbyggnaden på Stensunds gård ligger på en plåt med sluttning mot söder och utgör med sitt långa takutsprång och lövsågade utsmyckning, en tidig exponent för den under 1800-talets senare hälft alltmer populära Schweitzerstilen. Med ett magnifikt läge på ett berg med fri utsikt mot havet byggdes Stensunds slott 1918-21 som en 1700-talspastisch med gråputsad fasad och ett karolinskt säteritak. Arkitekt var Arvid Stille. Mot havet ligger den terrasserade parken med ett flertal skulpturer. Slottet tillhör numera Stensunds Folkhögskola.

Tureholms slott.

Förslag

Bildande av naturreservat Lånestaheden

Arbete pågår för att definiera såväl natur- som kulturvärden i området och att avsätta detta område som ett kommunalt naturreservat. Ny skyltning, bättre skötsel och uppmärksamhet till området i allmänhet kommer utöver att skydda viktiga värden på ett positivt sätt att stärka Vagnhärad som attraktiv bostadsort.

Fördjupad analys av fornlämningsmiljöerna i Vagnhärad

Avsikten är att denna analys ska leda till en ökad tydlighet vad det gäller samhällsplaneringen i centrala Vagnhärad. De fornlämningsområden som är av sådan klass att de även framgent ska ges ett permanent skydd bör ingå i det kommande kommunala naturreservatet (omnämnt ovan), medan övriga områden i vissa delar skulle kunna bli aktuella för förändrad markanvändning. Arbetet ska således resultera i en värdebeskrivning, men också en sammanfattande bedömning som ska kunna fungera som underlag för kommunens bebyggelseplaner och det kommande beslutet avseende avgränsning för naturreservatet.

Vad vill vi åstadkomma? »»»

Kommunens värdefulla kulturmiljöer ska skyddas och bevaras och förändringar ska ske på ett varsamt sätt.

Byggnad ska ske med hänsyn tagen till omkringliggande bebyggelse och vid förändringar i landskapet ska i möjligaste mån den öppna karaktären bibehållas.

Kommunens särskilt utpekade ängs- och hagmarker ska bibehållas.

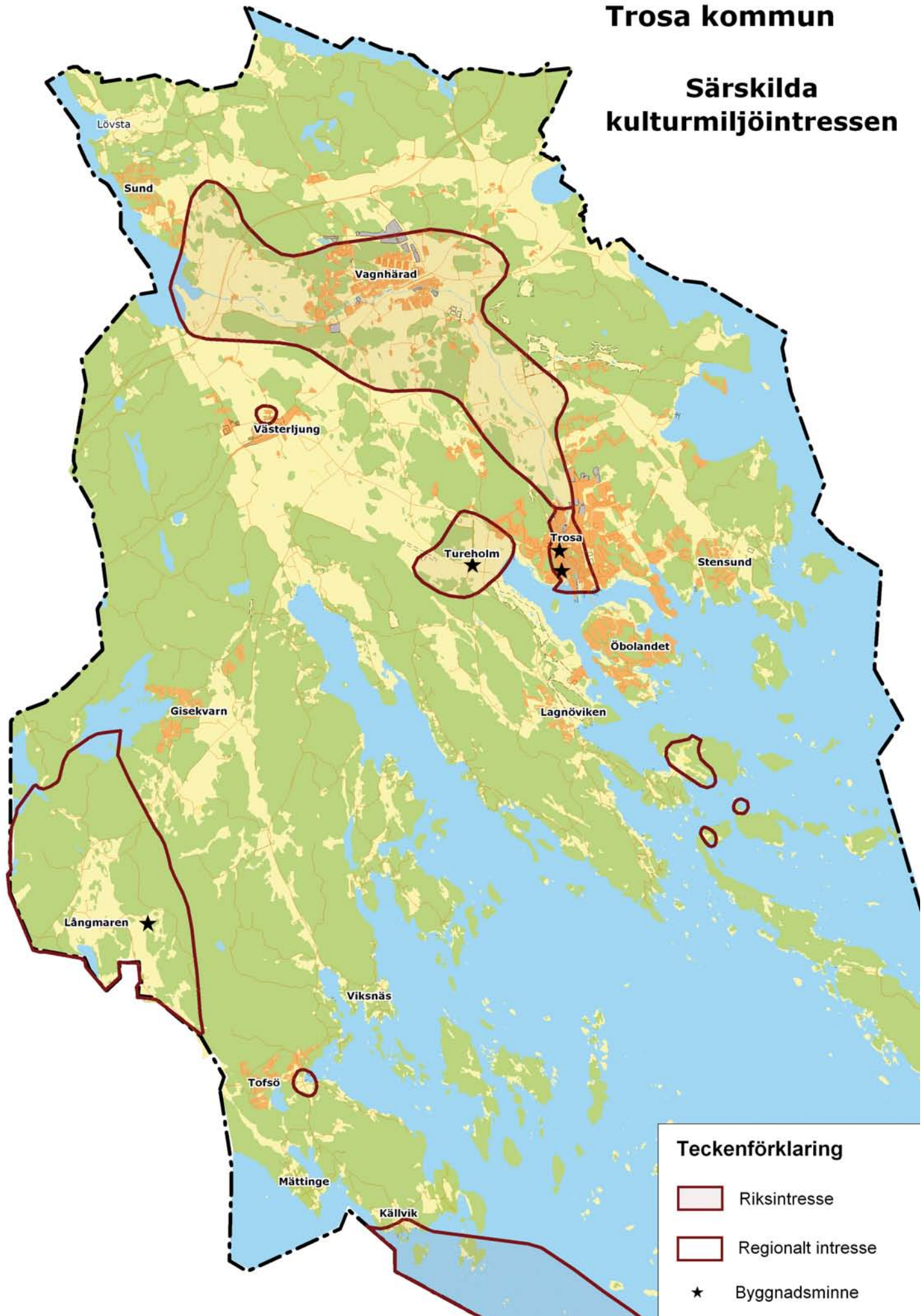
»» Strategier

I översiktsplanen redovisas områden som inrymmer särskilda kultur-, natur- och friluftsvärden. Genom att ytterligare belysa frågan och förankra intresset av bevarande och skydd av vår värdefulla kulturmiljö bland områdets fastighetsägare och kommunmedborgare i övrigt förbättras möjligheterna att behålla Trosa stads och övriga kommundelars unika karaktär.

Översiktsplan 2010

Trosa kommun

Särskilda kulturmiljöintressen

Förutsättningar

Det sörmländska skärgårdslandskapet är ett så kallat sprickdalslandskap uppbyggt av ett antal sprickdalar i olika storlek som skär genom berggrunden. De mellanliggande partierna utgörs av öar i olika storlek. När de reste sig ut havet efter senaste istiden bevarades finare sediment och jordarter i dalgångarna medan de mer höglänta delarna karaktäriseras av mycket berg i dagen.

Jämfört med exempelvis Stockholms skärgård är Sörmlands skärgård relativt liten med en genomsnittlig bredd av 1-2 mil från fastlandet ut till de yttersta kobarna. Detta har bland annat lett till att antalet öar som kunnat erbjuda tillräcklig storlek och jordmån för en fast befolkning är få. Där jordar lämpliga för uppodling finns är dessa som regel små och förhållandevis magra. Sörmlands skärgård skiljer sig från Stockholms också i ägarstruktur och historia. Sedan länge har större delen av skärgården ingått i stora fastlandsegendomar, vilket lett till att bebyggelsen på öarna är mycket begränsad.

Dessa faktorer innebär sammantaget att Sörmlands skärgård har mycket stora naturvärden och många öar uppvisar liten eller nästan obefintlig påverkan av människohand. De lite större öarna där det har varit möjligt att bedriva jordbruk har ofta en ålderdomlig prägel och bebyggelsestruktur som är kulturhistoriskt intressant. I Trosas skärgård bor endast en handfull helårsboende men dessa är mycket viktiga om natur- och kulturvärdena ska kunna bibehållas. Trosa kommun har tillsammans med länets övriga kustkommuner och Länsstyrelsen i Sörmlands län deltagit i arbetet med att ta fram en strategi för utveckling av Sörmlands kust- och skärgård. Huvudmålen i strategin är att utveckla förutsättningarna för en fast lokalbefolkning i länets kust- och skärgårdsområde och att bevara områdets egenart, samt dess natur- och kulturvärden.

Skärgårdens viktiga landfästen

I strategin redovisas Källvik, Uttervik och Trosa som viktiga landfästen för skärgården. I strategin diskuteras även möjligheten att nyttja skärgårdens natur- och kulturvärden för så kallad ekoturism. Ett annat landfäste som på sikt har potential att utvecklas är Stensund.

Sörmländsk skärgårdsstiftelse

Sedan tidigare pågår arbetet med att bilda en sörmländsk skärgårdsstiftelse. Organisationens ändamål bygger på en gemensam avsiktsförklaring formulerad av Länsstyrelsen och kommunerna Trosa, Södertälje, Nyköping och Oxelösund. Avsiktsförklaringen lyfter fram behovet av ett organiserat samarbete för en långsiktig hållbar utveckling av Sörmlandskusten och skärgården – ekonomiskt, ekologiskt och socialt: "Målet bör vara att skapa förutsättningar för fastboende och lokalt verksam befolkning, att bevara områdets natur- och kulturvärden och därtill stimulera företagandet och turismen."

Avsiktsförklaringen och utredningsdirektiven talar om behovet av en hållbar utveckling i Sörmlands kust och skärgård. Detta har, med olika formuleringar, länge varit ett genomgående tema i de regionala och kommunala planeringsdokumenten. Målet är att Sörmlands kust och skärgård så långt som möjligt skall erbjuda sina invånare samma livsbetingelser och utvecklingsförutsättningar som i andra delar av länet. Skärgården måste få sin rimliga andel av den dynamiska utvecklingen och framtidsoptimismen. I begreppet långsiktig hållbar utveckling ligger dock inte bara detta inomregionala rättviseperspektiv utan också en strävan att till nästa generation lämna över de samlade resurserna i minst lika gott skick som gångna generationer överlämnat till våra.

Man har tidigare främst använt orden levande skärgård, ett uttryck som sätter hoten mot befolkningsutvecklingen i fokus. Öarna i Sörmland har mycket få fastboende, åldersfördelningen är ogynnsam och villkoren för arbete och företagande osäkra. En större och yngre aktiv skärgårdsbefolkning är därför ett viktigt mål, liksom utökade möjligheter att leva och verka i skärgården. Men begreppet levande skärgård har flera dimensioner. Utöver de bofasta gäller det rörligt friluftsliv och fritidsboende samt i hög grad naturen, med hotade djur- och växtarter, känsliga marker och risker för sämre luft- och vattenkvalitet. Att bringa de ofta konkurrerande intressena i balans är angeläget.

Vad vill vi åstadkomma? >>>

Skärgårdens natur-, kultur- och friluftsvärden ska tillvaratas och tillgängliggöras genom såväl bevarande som utveckling.

Sörmlands kust och skärgård ska bli ett utmärkt exempel på hur man i bred samverkan lyckas skapa en bygd som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar.

Tillgängligheten till stränderna ska bibehållas och om möjligt utvecklas.

>>> Strategier

Översiktsplanen visar på restriktivitet avseende ny bebyggelse i den så kallade yttre kustzonen för att bevara höga naturvärden och säkerställa möjligheten för tillfälliga besökare att tillgodogöra sig skärgårdens kvaliteter.

Trosa kommun ser positivt på utveckling av befintliga landfästen.

Trosa kommun avser även framöver att aktivt delta i arbetet med en sörmländsk skärgårdsstiftelse eller annan organisationsform med liknande övergripande målsättningar.

Förutsättningar

Trosa kommun har såväl historiskt som i nutid varit känd för hög företagstäthet och entreprenörsskap. I kommunen finns en mångårig tradition av olika former av företagande – från fiske och jordbruk, mångårig varvsnäring, rikt hantverksutövande och en anrik köpmannatradition till stora internationellt kända och verksamma företag. I kommunen verkar små och stora företag i en mångfald av branscher. Verksamhet bedrivs exempelvis inom områden som tillverkningsindustri, handel, tjänsteproduktion, lantbruk, hotell- och konferens, tryckerinäring, varvsnäring och konst. Många av företagen skapar god publicitet för regionen och har genom expansion och nyetableringar skapat många arbetstillfällen. I dag finns det knappt 1 000 registrerade företag i kommunen som spänner från börsnoterade företag till enskilda firmor. Kommunen avser att bibehålla och utveckla denna imponerande mångfald. Sveriges kommuners lokala företagsklimat mäts bl.a. av Svenskt Näringsliv där man från Trosa kommun har som målsättning att placera sig på topp 20 nationellt. Något kommunen lyckats med de senaste åren och vid mätningen år 2009 var Trosa landets fjärde bästa kommun i rankingen.

Kommunalt näringslivsprogram

2007 reviderades det näringslivsprogram som ligger till grund för näringslivets fortsatta utveckling. Programmet har tagits fram i samarbete mellan näringslivet och kommunen. Det långsiktiga målet är att främja den lokala och regionala tillväxten genom att skapa ett gott näringslivsklimat i Trosa kommun. Programmet ska underlätta för etablerade företag att kunna expandera och att behålla och rekrytera bra arbetskraft. Det ska också underlätta för nyetablering av företag.

Näringslivets utveckling har stor betydelse för hela kommunens utveckling och tillväxt. Kommunens ekonomi är beroende av sysselsättningsläget i kommunen. En hög sysselsättning innebär goda kommunala skatteintäkter från de löntagare som bor i kommunen. Det medverkar också till lägre kommunala kostnader för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Näringslivets utveckling är också viktig för kommunens attraktivitet för inflyttning av både nya medborgare och nya företag. Företagen är beroende av bostadsmarknaden, kommunikationer och utbildning för att säkra tillgången på arbetskraft. Tillgång till industrimark är av stor vikt för expansion och nyetablering av företag. Det gemensamma målet är ett gott näringslivsklimat som kännetecknas av:

- » God tillgång på arbetskraft
- » God kvalitet på grundskolor och barnomsorg
- » Tillgång till efterfrågad gymnasieutbildning när eleverna lämnar grundskolan
- » Väl utbyggda fungerande kommunikationer, infrastruktur och IT
- » Hög tillgänglighet, framförhållning och bra service från kommunen framförallt avseende fysisk planering

och bostadsbyggande, tillståndsgivning och övrig myndighetsutövning relativt företagen

- » Aktiv dialog mellan näringsliv och kommun
- » Utvecklad regional samverkan för att stärka kommunens tillväxt.

Planlagd mark och verksamhetsprofil

I Trosa och Vagnhärad har näringslivet tillgång till väl belägna industriområden. De olika förutsättningarna i respektive tätort är avgörande för vilken verksamhetsprofilering som är lämplig inom varje område. Vagnhärad industriområde är strategiskt beläget i närheten av E4 och järnvägen, vilket innebär att till exempel transportintensiva verksamheter kan vara lämpliga här. I Trosa är förutsättningarna delvis annorlunda. Närheten till bostadsområden medför att högre krav måste ställas på nya verksamheter. Hit kan "lättare" verksamheter med fördel lokaliseras. I Västerlånga finns idag ingen detaljplanlagt mark för verksamheter. Däremot rymmer orten och dess kringområde en del mindre verksamheter samt en välutvecklad mångfald av lantbruksverksamheter.

Besöksnäring

Besöksnäringen är av mycket stor betydelse för Trosa kommun. Det stora antalet besökare under framförallt sommaren gör Trosa till en stad som sjuder av liv. Den i stor utsträckning säsongsbetonade befolkningsökningen möjliggör ett diversifierat serviceutbud som med hjälp av sommarmånaderna har möjlighet att leva året runt. För att kunna behålla dessa för kommunen fördelaktiga levnadsvillkor gäller att översiktsplanen skapar förutsättningar för att kunna vidhålla och utveckla sin dragningskraft som besöksort. De värden som är avgörande för en bibehållen turism är värnandet av de unika naturmiljöerna och skyddet av kulturhistoriskt intressanta byggnader och miljöer. Frånsett detta är ett fortsatt arbete med att utveckla Trosa hamnområde avgörande för utvecklingsmöjligheterna. Trots att sommaren innebär överlägset flest besökare till kommunen har flera av verksamheterna i kommunen sina högsäsonger under andra delar av året. Ett exempel är kommunens hotell- och konferensverksamheter som årligen drar ett betydande antal besökare till regionen vid andra tider än sommarmånaderna.

Några turistattraktioner

Trosa stad

Den kanske viktigaste turistattraktionen i regionen är Trosa stadskärna som är riksintressant småstadsideal med karaktäristisk trähusbebyggelse från 1700- och 1800-talen. Trosaåns roll som pulsåder genom staden förstärker ytterligare det positiva intrycket av den vackra och pittoreska kuststaden.

Trosas gästhamn har nyligen renoverats och byggts ut. Idag har hamnen 140 båtplatser och fullständig gästhamnsservice. Hamnen och Trosas centrala delar är

idag ett populärt resmål för svenska och utländska turister som kommer både lands- och sjövägen. Utbudet av restauranger och den pittoreska miljön gör det attraktivt att strosa och ta del av stadens nöjesliv.

Skärgården

Såväl sommartid som vintertid är skärgården utanför Trosa välbesökt. I sin helhet är Sörmlands skärgård, tack vare sin ringa exploatering sett ur ett nationellt såväl som ur ett internationellt perspektiv, en unik miljö. Stora delar av skärgården inom Trosa kommuns gränser skyddas därför som naturreservat och ligger i olika delar dessutom utlagda som områden av riksintresse för naturvården, kulturminnesvården och friluftslivet. Se karta i avsnittet *Riksintressen*.

Sju km eller knappt fyra sjömil utanför Trosa ligger Kråmö – Trosa kommuns egen semesterö. Kråmö har varit bebodd sedan 1700-talet och används sedan mitten av 1900-talet även som semesterby, där ett antal uthyrningsstugor finns till allmänhetens förfogande. Kråmö är skyddat som naturreservat vilket utgörs av ett antal öar, skär och tillhörande vattenområden.

Den rika kulturmiljön

Östra Sörmland har ett omfattande kulturarv med anseende mängder fornlämningar. Medeltida kyrkor, herresäten, stora gårdar, torp och

Rådstugan i Trosa där även Trosa Turism och biblioteket bedriver sin verksamhet.

skärgårdshemman ger en spännande historia. Kring Vagnhärad finns ett av landets rikaste fornlämningsstråk. För att ytterligare exponera detta område pågår ett arbete med att integrera fornlämningsstråket i ett kommunalt naturreservat. Hembygdsgården vid Trosatorp är ett annat tydligt exempel på kommunens rika kulturhistoria.

Byggnader

Runtom i kommunen finns flera byggnadsminnen varav Tureholms slott, beläget strax väster om Trosa, kanske är det förnämsta. Läs mer om kommunens skyddsvärda byggnader och byggnadsmiljöer i avsnittet *Kulturmiljö* respektive *Riksintressen*.

Bad

Tre kilometer söder om Trosa tätort, på Öbolandet, ligger Trosa havsbad. Här finns förutom en sandstrand också bryggor, hopptorn och klippor samt ett visst serviceutbud. Utöver detta finns två övriga kommunala badplatser vid Komötet och sjön Sillen. Läs mer om dessa i avsnittet *Natur och friluftsliv*. Utöver dessa erbjuder kusten och skärgården samt kommunens insjöar badmöjligheter på flera platser.

Trosa camping

Trosa camping ligger på Öbolandet, tre kilometer söder om Trosa. Inom ramen för campingverksamheten finns bland annat minilivs, servering, minigolf samt uthyrning av stugor, båtar och cyklar.

Förslag

Värna om och tillgängliggöra kommunens värdefulla natur-, kultur- och friluftsområden

Genom att värna och skydda kommunens stora natur- och kulturtillgångar skapas förutsättningar att bibehålla de kvaliteter och attraktioner kommunen inrymmer. Detta är av stor betydelse för en fortsatt stark besöksnäring och attraktiva besöksplatser för både turister och Trosabor.

Skärgården är idag inte tillgänglig för många som saknar egen båt. Kommunen ser därför positivt på möjligheter att utveckla kommunikationer i någon form till skärgårdens olika delar.

Exponerade stråk

En avgörande del i att förstärka det viktiga första intrycket av kommunen är tillskapa estetiskt mer tilltalande infarter till våra orter.

I kommunens utvecklingsarbete ingår att planera det område (Världens Ände 1) som kan friläggas om stadens reningsverk ersätts med en annan lösning. Här avses också kopplingen till vattnet förbättras på så sätt att det i vissa delar utbredda vassbältet tas bort till förmån för en öppen vattenspegel. Arbetet med att identifiera vilka områden som ska vara vassfria gäller primärt den norra sidan av såväl Västra som Östra Stadsfjärden.

Entrén vattenvägen till framförallt Trosa hamn ska ses över och ges en framskjuten plats i kommunens planering. Detta samt exponerade stråk såsom strandpromenader och miljön på båda sidor om Edanöbron avses ses över. Ovanstående kommer att utredas ytterligare i den kommande blåstrukturplanen.

I Trosas centrala delar pågår ett arbete för att förbättra tillgängligheten för funktionsnedsatta. Detta utgår från Trosa torg och strandpromenaden till Östra Hamnplan.

Strandpromenader

Kommunen arbetar för att i samband med eventuell exploatering i strandnära lägen se till att å- alternativt sjöpromenader iordningställs för att öka tillgängligheten till vattnet för såväl kommunens medborgare som besökare. Den långsiktiga ambitionen är också att göra åpromenaden från Trosa stadskärna till Trosa kvarn komplett. Exempel på vattenburet promenadstråk finns på andra platser i landet och kan bli föremål för utredning.

Breda turismens förutsättningar

Trots kommunens goda besöksnäring, bör möjligheterna till ett bredare utbud stärkas. Här finns ett behov av att kommunen tillsammans med näringsidkare arbetar aktivt för att förlänga säsongen. Insatser för att öka attraktiviteten för barn och ungdomar att besöka Trosa kommun bör också ske.

Att tillsammans med privata aktörer utveckla möjligheten att ta sig ut i skärgården är ett annat grepp som kan bli möjligt för att förbättra besöksnäringens förutsättningar

Vad vill vi åstadkomma? >>>

Trosa kommun ska verka för att underlätta för redan etablerade företag att kunna utvecklas och expandera samt att behålla och rekrytera arbetskraft.

Skapa goda förutsättningar för nya företag som vill etablera sig i kommunen.

Trosa kommuns ställning som attraktiv besökskommun ska bibehållas och vidareutvecklas.

Målsättningen är bl.a. att verka för besöksnäring året runt, så att en mångfald av besökare hittar till kommunen samt näringen är tillräckligt stabil för att leva året runt.

Kommunen ska verka för att öka attraktiviteten för barn och ungdomar att besöka kommunen.

>>> Strategier

För att förbättra transporter av människor och varor är det nödvändigt att kommunikationerna fungerar väl. I Trosa kommun kan rekryteringsmöjligheterna förbättras då förutsättningarna för arbetspendling förbättras. Kommunen arbetar kontinuerligt för att Ostlänken skall kunna bygga så snart som möjligt och på ett sådant sätt att Vagnhärad och övriga kommuner kan dra så stor nytta som möjligt av den.

En avgörande förutsättning för utveckling av näringslivet är att övriga samhällssektorer fungerar väl, vilket kommunen har för avsikt att tillse. Kommunen avser att se över tillgänglig industri- mark i framförallt Vagnhärad, i syfte att möjliggöra för nya eller inflyttande företag att etablera sig i orten.

Företagare inom besöksnäringen stöttas i syfte att förlänga turistsäsongen.

Kommunen skall uppmuntra en mångfald av aktiviteter och besöksmål för alla åldrar.

KOMMUNIKATIONER

Trosa är en expansiv, storstadsnära skärgårdskommun som i realiteten är integrerad i Stockholm-/Mälardalsregionen i högre grad än i övriga Södermanland. En stor del av befolkningen pendlar till sina arbeten utanför kommunen och då i huvudsak norrut, mot Södertälje eller södra och centrala delarna av Storstockholm. Kommunen har en förhållandevis hög förvärvsintensitet vilket understryker att kommunikationerna har stor vikt för människor som söker arbeten och för arbetsgivare som söker personal.

I kommunen har 2009-04-15 antagits en övergripande Trafikstrategi. Denna syftar till att sammanställa aktuella och kommande trafikfrågor i ett brett perspektiv, vilka i senare skeden utmynnar i detaljerade studier med åtgärdsförslag. Trafikstrategin sammanställer konkreta planeringsfrågor som berör trafik i olika former. Den utgår från nationella, regionala och lokala mål såsom Trafikpolitiska mål, FN:s Barnkonvention, Kollektivtrafikvision, Klimatstrategi etc.

Förutsättningar

Trosa kommun har goda kommunikationer med omgivande kommuner och regioner, med E4 och järnvägen som viktiga kommunikationsstråk i nordsydlig riktning. Avståndet från Vagnhärad till Södertälje är drygt tre mil och till Stockholm är det ytterligare knappt fyra mil. Nästan hälften av kommunens förvärvsarbetande befolkning pendlar till arbetsplatser utanför kommunens gränser, dock till mindre del med kollektiva färdmedel jämfört med andra kommuner i länet. Pendlare är således en betydelsefull grupp för kommunens framtid. Kommunen avser att tillsammans med grannkommunerna arbeta vidare för att förbättra kommunikationerna och underlätta för arbetspendling. Ett exempel på detta är kommunens deltagande i regionens utveckling av nytt trafiksystem för kollektivtrafiken med satsningar på stomlinjer i särskilt efterfrågade stråk. Ett annat är deltagandet i arbetet kring den nya kollektivtrafiklagen och inrättandet av en ny Kollektivtrafikmyndighet.

Kollektivtrafiken i Trosa kommun utgörs av tågtrafik med stopp i Vagnhärad samt regional och lokal busstrafik. Restiden med tåg till Stockholm från Vagnhärad är knappt 40 minuter och till Nyköping ca 25 minuter. Restiden med buss från Vagnhärad till Nyköping är ca 40 minuter, till Stockholm ca 60 minuter och till Södertälje ca 45 minuter. Vid vidare arbete med Ostlänken förutsätts att kopplingen mellan buss- och tågtrafik även fortsättningsvis samordnas och där det är möjligt vidareutvecklas. Överlag ses goda kommunikationer både inom kommunen och med orter längre bort som nödvändiga för att stärka attraktiviteten.

Kollektivtrafik

Busstrafik

Busstrafiken utgörs av regional och lokal busstrafik. Trosa tätort trafikeras av sex regionala busslinjer. Buss hållplatserna täcker väl de centrala delarna av Trosa

medan Ekensberg och Södra Östermalm i öster samt Karlsborg och Västra Fän i väster har lägre standard. Att en stor del av Trosas tänkta expansion äger rum i de östra delarna av tätorten kan på sikt möjliggöra en förstärkt kollektivtrafik i dessa delar. Vagnhärad trafikeras av sex regionala busslinjer. Buss hållplatserna täcker väl de centrala delarna, medan de omkringliggande bostadsområdena har lägre standard.

Västerljung trafikeras av fyra regionala busslinjer. De två hållplatserna längs Västerleden täcker huvuddelen av den befintliga orten.

Från och med 2010 kommer en ny direktbusslinje mellan Trosa och Liljeholmen i Stockholm via Vagnhärad att starta. Syftet är att ytterligare förbättra pendlingsmöjligheten för kommunens invånare som arbetar i de södra delarna av centrala Stockholm. Busslinjen ska fungera som ett komplement till dagens befintliga passagerartrafik med tåg via Södra stambanan.

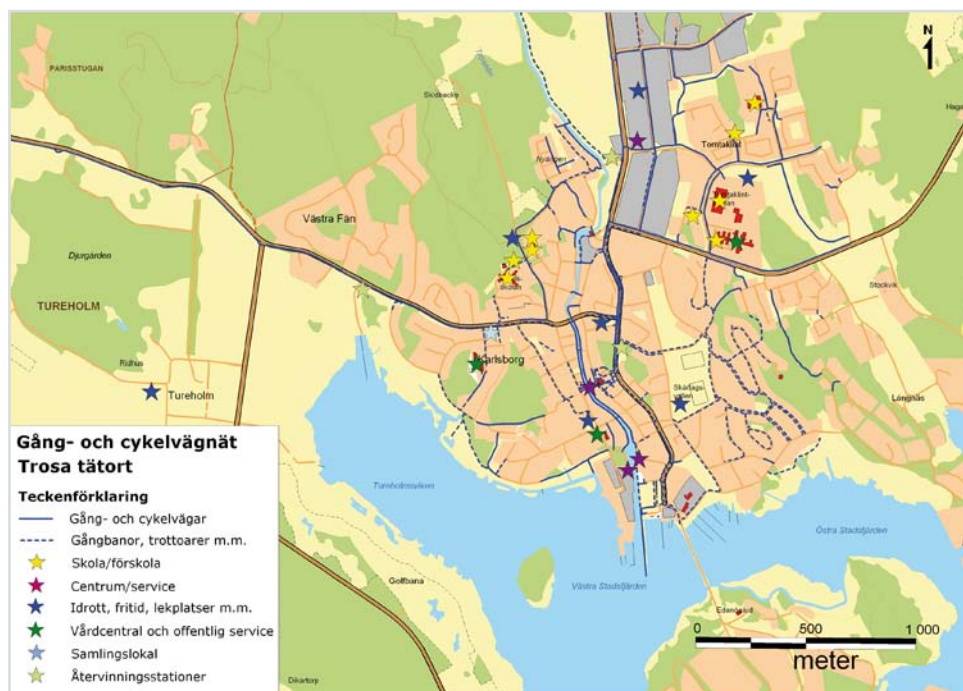
Tågtrafik

I Vagnhäradens tätort finns idag tågtrafik i form av Södra Stambanan, vilken förbinder Trosa kommun med Södertälje och Stockholm etc. norrut respektive Nyköping, Norrköping etc. söderut. På vardagar utgörs trafiken av ca 20 tågstopp/dag och på helger finns något färre avgångar att välja bland.

Arbete pågår med Banverkets s.k. järnvägsutredning, där förutsättningarna för den nya dubbelspåriga snabbjärnvägen mellan Järna och Linköping, Ostlänken, utreds. Den nya tågtrafiken innebär förbättrade kopplingar till Stockholm/Arlanda respektive Skavsta och övriga delar av landet samt erbjuder ett miljövänligt kommunikationsalternativ. Ett viktigt steg för att Trosa på lång sikt ska bli en ekologiskt hållbar kommun är att kunna mångfaldiga det kollektiva resandet och minska bilåkandet. För att lyckas med detta krävs att den regionala såväl som den lokala kollektivtrafiken genomgår genomgripande och omfattande förbättringar, där tågtrafiken står för de huvudsakliga utvecklingsmöjligheterna. I skrivande stund är den exakta lokaliseringen av spåren inte avgjord. Vagnhärad påverkas av en utredningskorridor som betyder att den framtida järnvägen kommer att passera norr om tätorten. Karta över aktuell utredningskorridor finns i slutet av detta avsnitt. Dessa alternativ vägs nu mot varandra i en så kallad järnvägsutredning. Järnvägsutredningen ska resultera i att Banverket förordar ett av de föreslagna alternativen till sträckning. När detta är klart är kommunen tydligare ramar för samhällsplaneringen i såväl Vagnhärad som Västerljung. Beredskap för olika dragningar omfattar nu den fysiska planeringen i dessa två orter. Trosa kommun är mycket positiv till och deltar med stort intresse i det arbete som Banverket genomför med syfte att skapa möjligheter att realisera järnvägssatsningen Ostlänken. Kommunen försöker vara framsynt och planerar för ett resecentrum för 2000-talet men samtidigt genomförs redan idag åtgärder som ska öka kollektivtrafikandelen och på så vis bana väg

Gång- och cykelvägnät Vagnhärad.

Gång- och cykelvägnät Trosa tätort.

för den kommande Ostlänken. En fördjupad översiktsplan för nordöstra Vagnhärad har tagits fram, med syfte att möjliggöra ett nytt resecentrum samt exploatering med 1500 bostäder, utvecklade verksamhetsområden etc i anslutning till detta.

Byggandet av Ostlänken har stor betydelse för att stärka kommunens attraktivitet. Effektiva regionala kommunikationer, attraktiva boendemiljöer och högklassig service är självklara livsvillkor för att människor och företag ska kunna utvecklas och fungera långsiktigt. Ostlänken är ett mycket viktigt samhällsprojekt för kommunen för att skapa ett modernt, snabbt och miljömässigt transportalternativ inom den kraftigt expanderande Stockholms- och Mälardalsregionen.

Trosa kommun ser framför sig bättre turtäthet och anknytning till målpunkter i anslutning till regionen och betydelsefulla kopplingspunkter såsom Skavsta, Arlanda etc. Ett av målen i detta är att öka kollektivtrafikandelen bland pendlare in och ut ur kommunen.

Idag påverkas dock byggande och exploateringar av utredningskorridoren för Ostlänken. I dessa kan exploateringar i princip inte göras, då risken finns att de måste ändras om den nya järnvägen dras just där. I takt med att förutsättningarna blir klarare medges också en större frihet till byggande av bostäder, etablering av verksamheter, nya gång- och cykelvägar m.m. Se vidare under respektive tätorts avsnitt.

Gång- och cykeltrafik

Utbyggnaden av kommunens gång- och cykelnät pågår. Kommunen ser dessa delar som centrala för folkhälsoarbetet, tillgänglighet och för besöksnäring, varför dessa typer av kommunikationer prioriteras. Mellan Trosa och Västerljung har en gång- och cykelväg byggts. Mellan Trosa och Vagnhärad har gång- och cykelvägen byggts till Kroka, och den slutliga etappen mot Vagnhärad beräknas vara färdig under 2010. Mellan Västerljung och Vagnhärad saknas idag gång- och cykelväg. Ett alternativ som diskuteras är att använda järnvägen som gång- och cykelväg om en ny järnvägs byggts.

Gång- och cykelvägnätet inom tätorterna byggs ut successivt i takt med att nya områden detaljplanläggs. Cykelvägar saknas till Öbolandet och Stensund. Om den snabba permanentningstakten i dessa områden fortsätter bör en utbyggnad av gång- och cykelvägar studeras. Detta måste dock göras i samarbete med de samfällighetsföreningar som är huvudman för gatunätet i respektive område. I samband med en fortsatt utveckling mot fler fastboende inom Stensundsområdet och med tanke på Stensunds folkhögskolas verksamhet, bör en fortsatt dialog föras med Vägverket för att uppnå en trafiksäker miljö för både cyklister, gångtrafikanter samt för fordonstrafiken. En utveckling av gång- och cykelnätet är viktig inte minst för att förbättra barnens möjligheter att ta sig fram inom respektive tätort samt mellan kommunens orter.

Efter arbetet med nu gällande översiktsplan gavs förvaltningen i uppdrag att se över trafiksituationen i kommunen. Detta resulterade i en övergripande trafikstrategi som antogs av kommunfullmäktige våren 2009. Som en fortsättning av detta arbete har en gång- och cykelvägsanalys arbetats fram under året. Analysen visar att tillgängligheten för gående och cyklister i tätorterna Vagnhärad och Trosa är bra. Majoriteten av tätorternas målpunkter sammanbinds med tätorternas bostadsområden genom antingen gång- och cykelbanor eller trottoarer. Kommunen arbetar aktivt bl a genom att i exploateringsavtal reglera framtida gång- och cykelvägsförbindelser för att ytterligare förbättra stråken i tätorterna. Några sträckor som observerats i analysen och som i framtiden kan komma att behöva kompletteras är bl.a. sträckan Kaptensgatan – Ådavägen via Nyängsbron och sträckan Smäckbron – Rodergatan via Skolgatan i Trosa. I Vagnhärad kan avsnittet mellan Fänsåker och Skolvägen samt förbindelserna till den nya idrottshallen vid Midgårdsvägen och Häradsvallen nämnas.

Biltrafik

Väg E4 sträcker sig genom norra delen av kommunen och utgör kommunens viktigaste kommunikationsled. Huvuddelen av övriga större vägar i kommunen fungerar på ett tillfredsställande sätt. En väg som inte har fullgod trafiksäkerhetsmässig kvalitet och idealisk sträckning är Stensundsvägen. Vägen är smal och slingrar sig fram genom landskapet, möten kan endast ske på mötesplatser. Under skollåret hämtas skolbarn med buss som trafikerar Stensundsvägen. I samband med en fortsatt utveckling mot fler fastboende öster om centrala Trosa bör ett arbete tillsammans med Vägverket initieras för att se hur situationen kan förbättras. Behovet av översyn gäller även Stensundsvägens anslutning till väg 218 vid Åda. Genom åren har det förekommit problem med bristande säkerhet vid Västerljungskorset. Detta har nu åtgärdats genom att en ny cirkulationsplats har byggts.

I takt med att kommunen växer och området kring Trosaporten utvecklats med ytterligare handelsetableringar har trafiksituationen i korsningen Ådavägen-Verktygsgatan-Nyängsvägen successivt försvårats. För att förbättra både framkomligheten och trafiksäkerheten i området planeras nu för en cirkulationsplats. Utöver att lösa trafiktekniska utmaningar är avsikten att platsen visuellt ska kunna utgöra porten till Trosa tätort. I projekteringen kommer således särskilt fokus läggas på gestaltningen av cirkulationsplatsen.

Högbergsgatan från Stensundsvägen genom Trosa centrum är en bred infartsgata, där gångbanorna är smala och övergångsställena är inte handikappanpassade. Planer finns att ge gatan en ny gestaltning med gång- och cykelvägar samt tillgänglighetsanpassade övergångsställen och busshållplatser.

En annan trafiklösning som på sikt måste åtgärdas är kommunikationerna till Trosa tätorts västra delar. Passagen via Smäckbrogatan innebär både trafikmässiga

svårigheter och störningar för närboende. I översiktsplanen finns ett förslag till förbifart mellan Ådavägen och Västerljungsvägen redovisad. Tanken är att den ska avlasta Smäckbrogatan samtidigt som den möjliggör en expansion med nya bostäder även på den västra sidan Trosa. Förbifart Trosa kommer att fortsätta studeras tillsammans med Vägverket. I övrigt beskrivs biltrafiken i tätorterna under respektive tätort.

Skärgårdstrafik

Trosa hamn, Källviks brygga och Uttervik är några av de viktigaste anknäppspunkterna för skärgårdstrafiken inom och utom kommunen. Källvik är viktigt som fastlandshamn och landfäste för boende på öar både inom och utanför kommunens gränser. Från Uttervik går båtar till bland annat Askö. Kommunen ställer sig generellt positiv till en utökad persontrafik till olika målpunkter i skärgården.

Flygtrafik

Inom kommunen finns ett mindre flygfält, Troslanda, belägen ett par kilometer väster om Trosa. Troslanda används främst för rekreativ ändamål som beredskapsfält och är också ansluten till totalförsvorsorganisationen Frivilliga Flygkåren. I takt med nedläggningen av flera andra flygplatser i regionen har Troslandas betydelse för såväl rekreation och besöksändamål som för utbildning ökat.

I kommunens närhet finns den expanderande flygverksamheten på Skavsta flygplats i Nyköpings kommun. Flygplatsen har stor betydelse för regionens näringsliv och turism.

Informationsteknik

Utbyggnad av bredband har hög nationell prioritet och under hösten 2009 har en nationell bredbandsstrategi arbetats fram. I kommunen finns idag både trådbundet och trådlöst bredband som i dagsläget erbjuds av ett flertal leverantörer. Kommunen ska verka för att nätet utvecklas så att både tätorter och landsbygd erbjuds goda möjligheter till snabb och funktionell kommunikationsteknik. Utvecklingen av IT är av stor vikt också ur miljösynpunkt för att minska transportbehovet, då möten och kommunikationer kan genomföras elektroniskt istället för platsbundna möten.

Under de senaste åren har Trosa kommun byggt ut ett fibernät mellan tätorterna Trosa och Vagnhärad. Genom fibernätet är kommunens olika enheter sammanlänkade samtidigt som externa användare har möjlighet att ansluta sig. Kommunens bostadsbolag TROBO har bildat ett dotterbolag, TROFI, som ansvarar för det fortsatta arbetet. Fibernätet byggs nu ut genom att i ett första steg förse samtliga TROBO:s fastigheter med fiber. Därefter kommer utbyggnaden att fortsätta ske.

Förslag

I Trosa kommun syftar samhällsplaneringen till att bl.a. möjliggöra befolkningstillväxt, vilket också uppnås. Samhällen och landsbygd utvecklas, vilket tillsammans med målsättningen om hållbar utveckling, ställer nya krav

på kommunikationer och transportsystem. Många som flyttar till kommunen är antingen i ålder att snart bilda familj, eller är i övre medelåldern. Detta ställer olika krav på tillgång till kommunikationer, tillgänglighet etc.

Kollektivtrafik

Framtidens busstrafik föreslås mer och mer inriktas mot att s.k. stomnätstrafik etableras, vilket innebär att trafiken renodlas i några prioriterade kollektivtrafikstråk med hög turtäthet och god framkomlighet. I första hand är kommunikationen mellan Trosa och Vagnhärad och till Södertälje och Nyköping att ses som sådana stråk. I kommunen finns en kollektivtrafikvision, antagen av kommunfullmäktige 2006-04-05. Den beskriver kommunens förutsättningar för befolkningsökning m.m. och beskriver kollektivtrafikens roll för samhällsutvecklingen. Bland konkreta men ändå översiktliga prioriteringar finns:

”Kollektivtrafiken skall koncentreras till områden där tillräckligt många människor bor och färdas för att göra den samhällsekonomiskt och ekologiskt försvarbar.”

Dimensioneringen av basutbudet skall styras av människors pendlingsmönster till arbetsplatser och skolor eftersom dessa resor utgör de huvudsakliga. Att hitta bra volymlösningar med kort restid och god avgångsfrekvens längs sträckan Vagnhärad-Södertälje-Stockholm har högsta prioritet. Trosa kommun verkar för att stärka kollektivtrafiken mot Stockholm genom att inrätta en ny snabbbusslinje mellan Trosa och Liljeholmen. Trafiken påbörjas våren 2010. Detta för att möta den problematik som idag finns inom tågtrafiken. Samtidigt betonas potentialen för ett ökat pendlande mot Nyköping-Linköping, där utbyggnaden av Ostlänken bedöms få mycket stor betydelse.

På några års sikt är det viktigt att öka säkerhet och komfort i anslutning till främst de mer frekventerade på- och omstigningsplatserna. I detta skall funktionalitet och brukarvänlighet vara en genomgående målsättning, så att exempelvis parkering och anslutning till annat resande fungerar väl. En särskild satsning på att göra attraktiva och säkra hållplatser på några platser i Trosa och vid ett Resecentrum i Vagnhärad prioriteras därför de närmaste åren. Att öka kollektivtrafikens attraktivitet i samtliga delar är avgörande för att öka dess konkurrenskraft. Kommunen ska även verka för att befintliga järnvägsspår fungerar funktionellt och att underhållet prioriteras, i syfte att förbättra förutsättningarna för pendling med tåg redan idag.

Sammanfattningsvis bygger Kollektivtrafikvisionen på att pendling med kollektivtrafik ska utökas och underlättas, eftersom det förbättrar förutsättningarna såväl för miljömässiga aspekter som för ekonomisk tillväxt i flera perspektiv.

Ostlänken

I Vagnhärad går idag Södra Stambanan, en järnväg med eftersatt spårkapacitet. Tågtrafiken har vissa problem med kapacitet och Banverket planerar för bygandet av Ostlänken vilken, tillsammans med övriga delar, kommer att ingå i den nya Götalandsbanan som ska sammanbinda Stockholm och Göteborg med de europeiska järnvägsnäten. I dagsläget är det inte klart var stationen och spåren kommer att lokaliseras i Vagnhärad. Kommunen arbetar dock för att möjliggöra en långsiktigt väl avvägd placering som minimerar barriäreffekter och skapar förutsättningar för ett funktionellt resecentrum. Utöver järnvägen trafikeras Vagnhärad av E4, som passerar strax utanför samhället. Pendlingsmöjligheterna från orten är därmed förhållandevis goda, men tågens kapacitetsproblem och de få avgångarna gör att många idag väljer att ta bilen till sina arbeten utanför kommunen. Inom kommunen finns även en väl fungerande kollektivtrafik, som dock har utvecklingspotential i form av utvecklade stomnätlinjer och liknande.

Gång- och cykeltrafik

Trosa kommun eftersträvar en hållbar utveckling och i detta ses gång- och cykelförbindelser som relevanta i syfte att förbättra såväl miljö- hälso- samt ekonomiska aspekter. Gång- och cykelförbindelser finns till viss del utvecklade i tätorterna, men med relativt enkla ingrepp antas detta kunna förbättras så att exempelvis cykelbanor bättre kopplas samman och ”luckor” i cykelbanorna kan byggas bort. Även gång- och cykelbanor mellan tätorterna är frågor som är relevanta att utveckla. Vid utbyggnad av nya boendeyråder ska förutsättningarna för gång- och cykelförbindelser prioriteras.

Som en del i Trosa kommuns tillgänglighetsprojekt presenterades i februari 2008 ett förslag till förändringar i den fysiska miljön för de centrala delarna av Trosa. Projektet genomförs i etapper och omfattar delar av de båda Långgatorna, de båda Ågatorna, Östra Hamnplan samt Torget. Insatserna är i skrivande stund i olika faser av genomförande. Vad gäller övriga kommunen har Tekniska enheten tagit fram en principutformning av ett övergångsställe samt en busshållplats som ska tillämpas då sådana anläggs eller ändras. Våren 2009 förvärvade Trobo centrumytan i Vagnhärad för att sedan skriva över den på Trosa kommun. Aktuell planering för centrummiljön pågår.

Biltrafik

Mellan tätorterna går idag länsvägarna 218, 219 och 782. I gällande översiktsplan berörs bl.a. dessa, då frågor om förbifarter vid Vagnhärad och Trosa diskuteras. Detta är exempel på frågor som avses studeras i kommande faser av trafikutredningsarbetet, då avgränsade

frågeställningar för respektive orter avses utredas. I detta bör ingå analyser av förhållandet mellan landsbygden och tätorterna – vilka flöden som finns, hur dessa kan antas utvecklas av kommande exploatering- ar, permanentningar etc. I Trafikstrategin ingår också frågor om parkering, då detta idag är problematiskt i främst Trosa. Detta då skillnaderna i parkeringsbehov är stora mellan årstiderna. Det är en av de frågor som avses ses över i kommande studier.

Vad gäller trafikfrågor på landsbygden antas arbetet huvudsakligen inriktas på att bibehålla och förstärka dagens förutsättningar även på de vägar där Trosa kommun inte är väghållare.

Mellan tätorterna går idag länsvägarna 218, 219 och 782.

Nya exploateringsområden

Biltrafikförsörjningen till större planerade boendeområden belyses i respektive avsnitt under Trosa, Vagnhärad och Västerljung. Den ökade nyexploateringen föreslås så långt det är möjligt ske i anslutning till befintlig infrastruktur men komplettering av befintligt vägnät kommer att bli nödvändig. Vid inventeringen som gjorts i samband med detta arbete har konstaterats att vägnätet är relativt väl utbyggt. För att kunna nå de föreslagna bebyggelseområdena krävs dock dels mindre kompletteringar och förbättringar samt att vissa större vägar görs om till mindre med standard av stadsgator. Med det senare menas att vägarna byggs om och anpassas till att de sträcker sig genom en stad. Hastigheten sänks, trafikbullret begränsas och en trevligare och säkrare boendemiljö och stadsbild kan uppnås.

Vad det gäller dragning av nya vägar är tanken att i hög utsträckning lokalisera dessa där stigar, traktorstigar etc. redan finns. Skälen bakom detta tankesätt är att begränsa intrånget i naturmark men också att bygga vidare på den struktur som sedan länge funnits i trakten. Tillfartsgator till förordade utbyggnadsområden är knutna till exploateringen och redovisas under respektive bebyggelseområde.

Vad vill vi åstadkomma?>>>

Kommunen ska verka för förbättrade kommunikationer till omgivande regioner samt för utveckling av kollektivtrafiken inom kommunen. Detta innefattar även ett funktionellt taxesystem, där samarbetet med Stockholms Länstrafik bör utvecklas.

Goda gång- och cykelförbindelser mellan och inom tätorterna ska eftersträvas.

Kommunen ska sträva efter ett långsiktigt och hållbart transportsystem, där hänsyn tas till alla grupper i samhället och där näringslivet ges utrymme att utvecklas. Alla olika slags kommunikationer ska ses som en helhet där t.ex. gång- och cykelvägar kompletterar biltrafiken. Trafikrelaterade planeringsfrågor skall prioritera säkerhet och ett stadsmässigt byggande.

Kommunens tillgänglighetsarbete skall genomsyra även kommande planering av såväl nya exploateringsområden som befintliga gator och vägar.

>>> Strategier

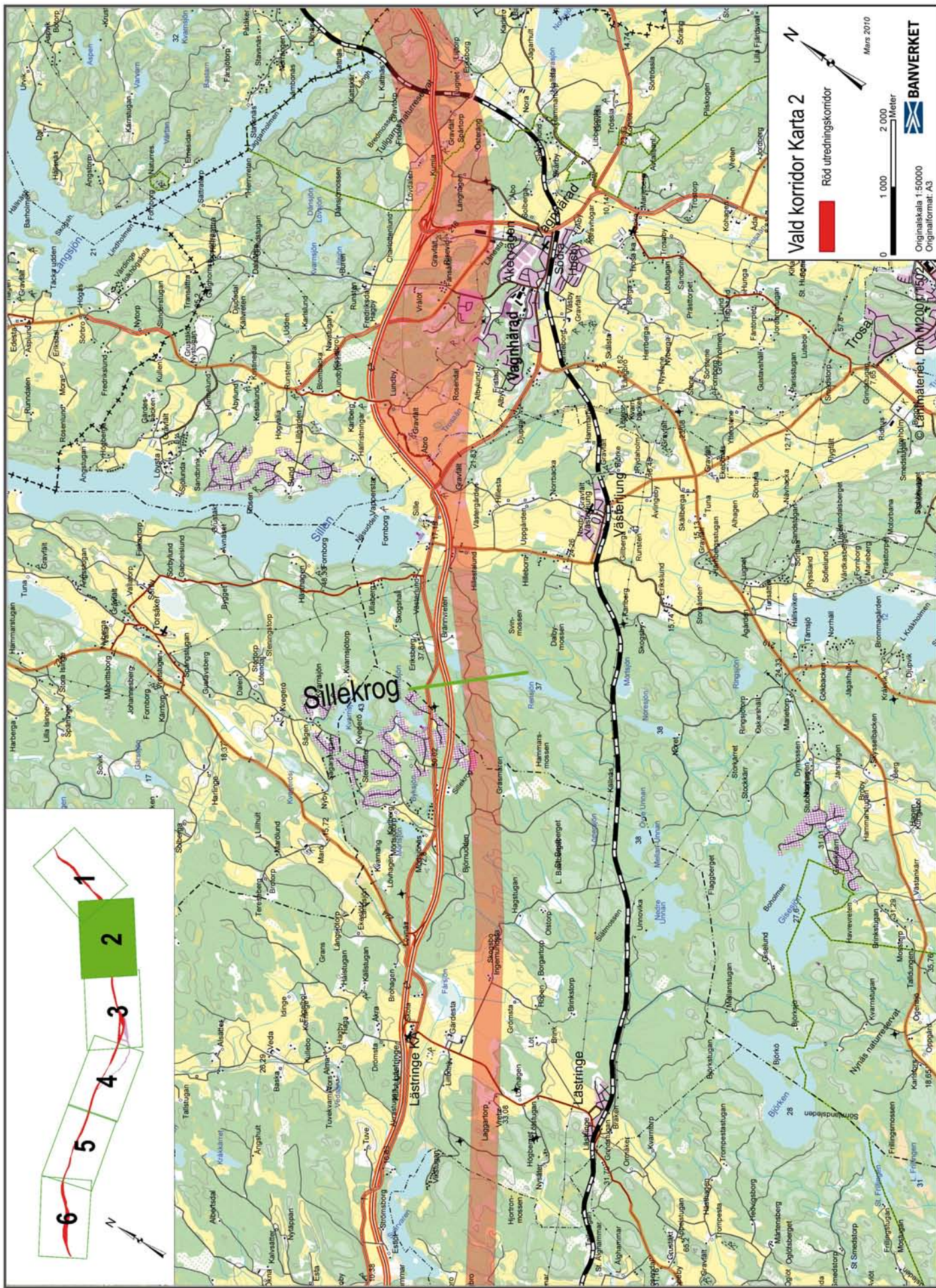
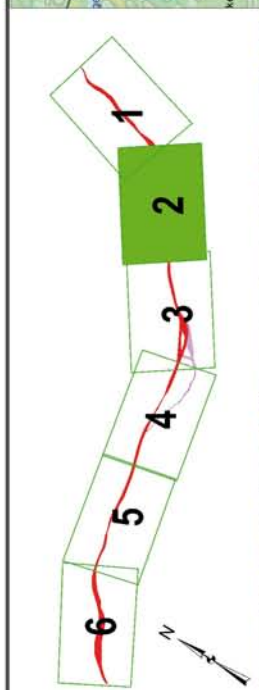
En ambition inom kommunens trafikplanering är att generellt eftersträva en spridning av trafikflödena. I detta är det dock väsentligt att befintliga naturliga flöden inte motverkas, vilket annars kan resultera i onödigt hög belastning i vissa stråk.

Vad gäller cykeltrafiken bör befintliga och möjliga flöden samt målpunkter identifieras för att förbättra förutsättningarna för cykeltrafikanter.

Kommunen arbetar för att åstadkomma en kollektivtrafik baserad på stomnät och kompletterande linjer. Detta för att uppnå Kollektivtrafikvisionens mål om att koncentrera linjerna till befintliga rese- relationer.

Tillgången till kollektivtrafik och gång- och cykelkopplingar beaktas då nya bebyggelsegrupper tillkommer utanför tätorterna.

Tillgänglighetsarbetet prioriteras och utvecklas i samband med kommande planering.

Vatten- och avlopp

Vatten- och avloppspolicy

Trosa kommun har antagit en vatten- och avloppspolicy för att nå en hållbar samhällsutveckling avseende bland annat förvaltning av mark- och grundvattenresurser, smittskydd, hushållning med växtnäringsämnen och of-fentlig och privat ekonomi.

Genom VA-policyn tydliggör kommunen sina ambitioner och synsätt för dricksvatten- och avloppshantering. VA-policyn är också ett led i arbetet med att uppnå de nationella miljömålen Grundvatten av god kvalitet, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning, samt God bebyggd miljö.

Utgångspunkten för VA-policyn är gällande lagstiftning inom miljöbalken och plan- och bygglagen samt Trosa kommuns miljöpolicy och översiktsplan. Enligt miljöpolicyen skall kommunen arbeta systematiskt i riktning mot ett uthålligt samhälle, naturens mångfald och kretsloppens kapacitet skall bibehållas eller öka och kretsloppstänkandet skall vara en styrande utvecklingsprincip.

Dricksvatten

De största grundvattenförekomsterna är knutna till isälvsavlagringarna, grusåsarna. I övrigt finns grundvattentillgångarna i urberget. Vattentäkten för Trosa är belägen vid Sörtuna. Vagnhärads vattentäkt ligger vid Källvreten. En överföringsledning kopplar ihop båda vattenledningsnäten vilket innebär stabilare vattentillgång och säkrad vattenkvalitet. Vagnhärad och Västerljung har gemensam vattentäkt, vattenverk och reningsverk.

Vattenförsörjningen behöver både på kort och lång sikt ses över för att svara upp mot en ökande befolkning och utreds därför parallellt med det fortsatta översiktsplanarbetet. Bland annat diskuteras ett utökat vattenuttag vid befintlig täkt i Sörtuna samt möjligheten att öka inflödet till täkten vid Källvreten genom att infiltrera vatten från Långsjön i täktens upptagningsområde. Genom dessa åtgärder bedöms dricksvattentillgången väl täcka det behov som beräknas finnas under den aktuella planperioden. För vattentäkterna finns särskilda skyddsområden som för närvarande håller på att ses över. För ytterligare information rörande nuvarande vattenskyddsområden se avsnittet *Risker, hälsa och säkerhet*.

Avlopp

Befintliga reningsverk i Trosa och Vagnhärad har de senaste åren allt mer närmat sig sitt kapacitetstak. Trosa kommun utreder alternativ till en långsiktigt hållbar lösning för avloppsreningen i kommunen. Under 2010 förväntas beslut fattas i frågan. Läget vid Trosa våtmark är fördelaktigt med tanke på närheten till kommunikationer,

dess relativa avskildhet, tillgängliga ytor samt att det geografiskt gör det fördelaktigt att samordna avloppsreningen i en anläggning. För att översiktsplanens ambitioner ska kunna realiseras gällande exempelvis tillkommande exploateringsområden och anslutning av fritidshusområden till det kommunala VA-nätet behöver en ny lösning för kommunens avloppshantering tas fram. Översiktsplanen pekar ut en tänkbar plats i anslutning till Trosa våtmark för ett nytt reningsverk. Samtidigt utreds ytterligare möjligheter att långsiktigt lösa kommunens avloppshantering.

I de fall större nya exploateringsområden pekas ut i anslutning till befintliga tätorter men utanför gällande VA-verksamhetsområde förutsätts i de flesta fall att verksamhetsområdets gränsdragning successivt justeras.

Dagvatten

Vid ny bebyggelse bör dag- och dränvattenhanteringen uppfylla följande kriterier: utjämnad avrinning, god hydrologisk balans, att förhindra vattenskador, att förhindra föroreningar, att synliggöra vattenprocesserna samt att vara kostnadseffektiva. Dagvattenfrågan ska där förutsättningsarna så kräver hanteras tidigt i detaljplaneprocessen. Enligt kommunens VA-policy ska dagvatten omhändertas lokalt.

Enskilda avlopp

Bostäder inom område som inte är anslutet till någon samfällid anläggning för att omhänderta avloppsvatten måste anlägga någon form av enskild avloppsanläggning. Detta regleras genom särskild tillståndsprövning hos kommunen. I många situationer är det svårt att hitta någon tillfredställande teknisk lösning för enskilda avloppsanläggningar. Anledningen kan exempelvis vara otillräckligt jorddjup eller ofördelaktig jordmån för omhändertagande av avloppsvatten. I kustområdet finns en generell problematik i och med den rikliga förekomsten av hållmarker och en ofta särskilt känslig recipient.

I kommunen finns större bostadsområden utan samfällid avloppsanläggning där vatten- och avloppsfrågan är löst genom ett stort antal enskilda avloppsanläggningar och enskilda vattentäkter. Under sådana omständigheter ökar risken för att de enskilda vattentäkterna kan komma att påverkas negativt av föroreningar från närliggande avloppsanläggningar. Oavsett vilka geologiska och topografiska förutsättningar som gäller på en specifik plats ställer kommunen vissa funktionskrav på alla nya anläggningar. Detta medför att olika typer av anläggningar kan vara lämpliga i olika delar av kommunen. Ett led i arbetet att uppfylla Vattendirektivets krav är Miljökontorets pågående inventering av enskilda avloppsanläggningar. För mer information om gällande funktionskrav hänvisas till kommunens policy avseende enskilda avlopp samt till Miljökontoret.

Särskilda områden

Omvandlingsområden

Eftersom bebyggelseutvecklingen i Trosa kommun till en betydande del sker genom förtätning och permanentning av befintliga fritidshusområden finns ett antal omvandlingsområden med mer eller mindre problematisk VA-försörjning. Stora skillnader finns mellan olika bebyggelseområden. Därför är det viktigt att kommunens strategi för VA-planering och tillsyn individuellt anpassas till olika områden. För varje omvandlingsområde ska därför en samlad bedömning av förutsättningarna för långsiktigt hållbar VA-försörjning tas fram. Områden som på sikt bör inkluderas i det kommunala VA-nätet är bland annat: Öbolandet, Lagnöviken och Åda fritidshusområde.

Områden med planerad anslutning till kommunalt VA

När ett område införlivas i det kommunala verksamhetsområdet för avlopp är utgångspunkten att fastigheterna inom området ska betala anslutningsavgiften för kommunalt vatten och avlopp enligt fastställd VA-taxa. Om fastighetsägaren kan visa att den enskilda avloppsanläggningen fungerar tillräckligt väl med avseende på hälso- och miljöskydd kan uppskov ges.

Energiplan med klimatstrategi

Ett övergripande mål för kommunens energiplanering är att lokala och regionala energitillgångar ska utgöra basen för kommunens energiförsörjning. Kommunens mål och strategier för energiförsörjningen finns belysta i Energiplan och klimatstrategi för Trosa kommun. Gällande samhällsplaneringen påtalas bland annat följande:

Samhällsplaneringen i Trosa kommun präglas genom översiktsplanen av en långsiktig strävan att uppnå en energieffektiv stadsstruktur, främst gällande transporter, möjlighet att ansluta till fjärrvärmenät etc.

Nya bostadsområden planeras så att kollektivtrafik i möjligaste mån kan anslutas. Förbindelser i form av gång- och cykelvägar är väl utbyggda och utvecklas kontinuerligt. Allmän förtätning av samhällena samt att befintlig infrastruktur till stor del används har också betydelse för att undvika stadsutglesning, där tillgänglighet riskerar att begränsas och transporterna ökar.

Kommunen skall skärpa sina krav på ny bebyggelse för att få alla nybyggnationer att bli mer energieffektiva. I denna kravformulering skall olika energikällors miljöpåverkan värderas. Kommunen arbetar också kontinuerligt med energirådgivning till befintliga fastighetsägare. För kommunens del är byggandet av Ostlänken av stor betydelse, då Trosa till stor del är en pendlarkommun, men där resorna i dagsläget till stor del sker med bil. Ostlänken medger väsentligt förbättrade möjligheter att pendla med tåg. Överlag kan resmöjligheterna med kollektiva medel förbättras då ett utbyggt resecentrum bl a skapar möjligheter för enkla byten mellan olika trafikslag.

Fjärrvärme

Kommunen skall verka för en positiv utveckling för hållbara energisystem som drivs med förnyelsebara energislag.

En fortsatt positiv utveckling för fjärrvärmesystem i Trosa och Vagnhärad är därför central. Samordning av olika fastigheters energiförsörjning kan vara aktuell även i andra områden av kommunen. I Västerljung finns flera större byggnader (skolan, kyrkan med flera) som skulle kunna samordna sin energiförsörjning genom mer hållbara lösningar (t ex biobränsleeldat närvärmesystem) än idag då varje byggnad har sitt eget system.

Sol, vind och vatten

De flödande energikällorna (sol, vind och vatten) är relativt utnyttjade i Trosa kommun, men utgör energiformer som måste beaktas vid uppbyggnaden av ett ekologiskt hållbart system. Trosa i egenskap av ekokommun ser positivt på utvecklingen av teknik för att mer effektivt kunna utvinna energi ur solstrålning, vågkraft och andra hållbara källor.

Vid prövning av framtida anläggningar kommer påverkan på befintlig bebyggelse, landskapsbild, rekreationsmöjligheter och natur- och kulturmiljövärden särskilt att beaktas.

Vindkraft

I dagsläget saknas anläggningar för utnyttjande av vindenergi i kommunen. Kommunen är i grunden positivt inställd till förnybar energiproduktion i form av exempelvis vindkraft. Energimyndigheten har definierat riksintresseområden för vindbruk. En del av dess ligger i de yttersta delarna av Trosa skärgård. Trosa kommun menar att varje enskilt projekt måste prövas utifrån såväl lagstiftning som rådande riksintresseområden. Kommunen vill därför inte uttala sig generellt om något område som särskilt lämpligt eller olämpligt för etableringar. I Trosa kommun och i dess direkta närhet har sammanhängande områden av riksintresse för storskalig vindkraft föreslagits. Huruvida dessa områden verkligen lämpar sig för vindkraftverk återstår dock att

bedöma då markanvändningen sedvanligt ska bedömas och vägas mot andra intressen, med hänsyn tagen till Plan- och bygglagen och Miljöbalken. Kommunen skall aktivt bidra till att finna lämpliga förutsättningar för att nyttja vindenergi i kommunen för energiproduktion.

Värmeuttag ur mark och vatten

Kommunen ställer sig i lämpliga lägen positiv till denna form av värmeuttag. För att installera en värmepump för värmeuttag ur mark eller vatten måste dock anmälan göras till Miljökontoret.

Ei

Elanvändningen är relativt hög i Trosa kommun vilket bl.a. beror på att en stor del av kommunens småhus fortfarande värms med direktverkande el. Andelen bostäder som värms med el kommer att minska alltefter som närvärmenäten byggs ut i tätorterna. Tätorterna är anslutna till elnätet via två fördelningsstationer varifrån sedan matning sker till de olika transformatorstationerna.

Master

Vid prövning av nya mobiltelefonmaster ska stor hänsyn tas till det aktuella områdets natur- och kulturvärden. Samutnyttjande av mobiltelefonmaster eftersträvas.

Avfall

Avfallshanteringen regleras av kommunens renhållningsföreskrifter med avfallsplan. Övergripande mål för kommunens avfallsplanering är att förebygga uppkomsten av avfall, effektivisera utsorteringen av farligt och organiskt avfall, utöka insamlingssystemen för materialåtervinningen och att effektivisera energiresurserna i avfallet. För att lyckas med dessa mål avser kommunen att tillhandahålla effektiva och hållbara insamlings- och behandlingssystem för avfallet i Trosa kommun. Genom

ett samarbete med Gnesta kommun höjs den gemensamma volymen när upphandlingar genomförs.

Hushållsavfall transporteras till avfallsanläggning utanför kommunens gränser. Vid Korslöts avfallsanläggning ca tre km utanför Vagnhärad finns mottagningsmöjlighet för sorterade grovsopor samt miljöfarligt avfall.

Bergtäkt

Sedan lagstiftningen ändrats om användandet av naturgrus har behovet av bergtäkter ökat i Stockholmsregionen. Det handlar både om att tillgodose ett lokalt samt ett regionalt behov av massor. I Trosa kommun har täktområden utretts. Under sommaren år 2009 gav länsstyrelsen tillstånd till en kommersiell täkt vid Fredriksdal och i mars år 2010 gavs tillstånd för en täkt väster om Erikslunds gård i Västerlång.

Vad vill vi åstadkomma? >>>

Kommunens försörjningssystem ska så långt det är möjligt kretsloppsanpassas.

Sorteringen av material och energiresurser i avfallet ska utvecklas så att avfallsmängden kan minska.

Tillhandahålla tillräcklig kvantitet dricksvatten, på ett sätt som är långsiktigt hållbart.

Att minimera beroendet av ändliga energiresurser
Att energi används effektivt och att lämplig energikälla används.

>>> Strategier

Att arbeta för långsiktigt hållbart omhändertagande av kommunens avloppsvatten.

Att tillsammans med aktuell fjärrvärmeaktör arbeta aktivt för ett utbyggt system.

Att kontinuerligt arbeta med dricksvattenförsörjningsfrågan för att hitta lösningar för ett större vattenuttag.

Att genom samhällsplaneringen skapa förutsättningar för strukturer som på kort och lång sikt är energieffektiva.

Förutsättningar

Insikten om den enskilda människans behov av kunskaper om och färdigheter i att klara av olika påfrestningar som kan inträffa har ökat. Samhället är skyldigt att medvetandegöra medborgarna om kända risker i samhället och att driva säkerhetsarbetet framåt.

Medvetenhet om risken är en förutsättning för att man ska uppfatta att det finns ett behov av att vidta några säkerhetsåtgärder. För att skapa en riskmedvetenhet måste myndigheter och företag medverka till att kommuninvånarna får tillgång till väl underbyggt och lättförståeligt underlag som tillåter den enskilde att själv kunna påverka vilka risker man vill utsätta sig för i sitt vardagliga liv. Ett brett deltagande i riskhanteringsprocessen är en förutsättning för att inte risker ska falla bort och för att alla kända risker synliggörs i samhällsplaneringen.

Med risker menas oönskade händelser eller hot som kan inträffa mot människor, miljön eller våra egendomar. Risker kan uppstå inom industrier, transportsystem, farliga ämnen, m.m. Men det finns även olika sorters naturrisker såsom ras, skred, oväder, översvämningar och liknande. Andra exempel på risker är epidemier eller en sårbarhet i tillgången till el, värme, vatten och olika kommunikationsmedel.

Riskhantering

I takt med att kunskaperna om risker ökar och analystekniker för risker utvecklas, ökar möjligheterna att använda riskanalyser i samhällsplaneringen. Idag är det vanligt att man i kommunerna arbetar med övergripande och detaljerade analyser av kända samhällsrisker på flera olika nivåer och inom olika områden. Genom riskhanteringsarbetet fångas både kända och okända risker upp och bearbetas på ett systematiskt och strukturerat sätt. Människors uppfattning om hot eller faror motsvarar dock inte alltid den verkliga risken eller sannolikheten och det är därför viktigt att riskbilden beskrivs enkelt, korrekt och relevant.

I Trosa kommun finns olika typer av strategidokument som ger riktlinjer för hur kommunen ska agera i en eventuell krissituation. En krisinformationsplan finns framtagen för att strukturera informationsarbetet vid en eventuell krissituation inom kommunen. Riskanalyser finns med i planarbetet som ett av många underlag. Vid samhällsplaneringen övervägs om ett förslag kan innebära risker av något slag. Vid exempelvis planering av bostadsområden och områden för handel eller industri kan verksamheter som utgör risker för omgivningen lokaliseras så att riskerna för människor och miljö minskas eller tas bort.

Riskhänsyn i samhällsplaneringen

- » Riskbilden skall belysas tidigt i planärenden.
- » Varje nyetablering skall prövas utifrån befintliga risker.

- » Inom risk/skyddsområden skall särskild riskanalys genomföras för att utgöra underlag vid bedömning en av lämpligheten vid etablering eller exploatering.

Hälsoskydd

Hälsoskyddet i kommunen omfattar frågor om buller och radon m.m., vilket utvecklas nedan. Övriga frågor som berörs är tillsyn av hygienlokaler, störningar av olika slag, problem med mögel i bostäder etc. Dessa frågor hanteras av kommunens miljökontor. Hälsoskyddsfrågor regleras huvudsakligen av bestämmelser i Miljöbalken.

Risker och miljöproblem i Trosa kommun

I Trosa kommun är skredolyckan i Vagnhärad 1997 ett tydligt exempel på vilka risker som kan finnas i miljön omkring oss. Analyser av detta är ständigt närvarande i den kommunala planeringen. Här nedan redovisas de viktigaste riskfrågorna inom kommunen.

Skred och ras

På uppdrag av Statens Räddningsverk har Statens geotekniska institut utfört en översiktlig kartering av stabilitetsförhållandena i bebyggda områden i Trosa kommun, Skredriskarteringen (Räddningsverket, 1997-11-24). I utredningen redovisas områden som ej kan klassas som tillfredställande stabila eller otillräckligt utredda områden. För kommunen finns därmed ett omfattande faktaunderlag för att identifiera områden utmed Trosaån där eventuella behov av förstärkningsåtgärder finns.

Översvämningar

Räddningsverket genomförde 2005 en översiktlig översvämningsskartering längs Trosaån. Kartläggningen är översiktlig och därmed begränsad till att gälla för övergripande insatsplanering av räddningstjänstens arbete och som översiktligt underlag vid kommunens riskhantering och samhällsplanering. Denna kartering har sedan legat till grund för fördjupade studier där risken bedömts som stor. Utöver detta material finns även Översvämningssrisker vid fysisk planering, framtagen 2006 av sju länsstyrelser i samverkan. Uppgifterna är självklara som underlag i kommunens översiktliga samhällsplanering. Trosa kommun arbetar aktivt med översvämningssfrågan och vilka konsekvenser ett höjt vattenstånd skulle kunna innebära, både på kort och på lång sikt.

De förändringar av vattennivåer (med anledning av klimatförändringar) som redan idag kan påvisas påverkar naturligtvis samhällsplaneringen i en kustkommun som Trosa. Med tanke på de höjda havsnivåer som observerats under senare år är den så kallade plushöjden vid bygglovprövning och planläggning satt till 1,6 meter. Det innebär att golv inte får förläggas lägre än +1,6 meter över nollplanet i Sveriges nya nationella höjdsystem, RH2000.

Förorenade områden

Naturvårdsverket har upprättat ett handlingsprogram för efterbehandling av förorenade områden. Denna förteckning av förorenade markområden fungerar som underlag i kommunens samhällsplanering då det är aktuellt. Kommunen har genomfört miljöundersökningar och åtgärdsprogram för förorenade områden. Karta över förorenad mark finns på kommunens samhällsbyggnadskontor.

Farligt gods

Transporter av farligt gods förekommer främst på E4 och infartsvägarna till Vagnhärad och Trosa men även i viss utsträckning på järnvägen. Räddningsverkets Sverigatlas med rekommenderade färdvägar för transport av farligt gods är vägledande för beslut. Enligt nämnda atlas är idag E4 liksom väg 224 primära transportleder medan väg 218 och 219 är redovisade som sekundära transportleder. Primära transportvägar avser ett lämpligt huvudvägnät för genomfartstrafik och bör användas så långt det är möjligt. Sekundära transportvägar är avsedda för lokala transporter till och från de primära transportlederna och bör inte användas för genomfartstrafik.

Tillståndspliktiga verksamheter

Inom kommunen finns verksamheter som är anmälnings- och tillståndspliktiga enligt Miljöbalken. Dessa står under miljöskyddstillsyn av kommunen respektive Länsstyrelsen.

Buller och vibrationer

Bullerstörningar orsakas bland annat av trafik, skjutbanor, installationer i och på byggnader, buller från restauranger, verkstäder och industrier. I kommunen är bullerstörningar mest påtagliga längs väg E4, som också är riksintressen enligt Miljöbalken. I enlighet med Vägverkets rekommendationer får bostäder inte uppföras närmare väg E4 än 150 m. Bullerzon för skjutbana redovisas på karta sist i detta avsnitt. Även Askö skjut- och övningsområde alstrar bullerstörningar då det används.

Naturvårdsverkets riktvärde för en hållbar ljudnivå utomhus är 55 dBA (ekvivalent). Policyn Buller och vibrationer från spårbunden linjetrafik som gemensamt tagits fram av Banverket och Naturvårdsverket beaktas vid planeringen av ny bebyggelse i befintlig och framtida järnvägs närhet.

I de fall ny bebyggelse lokaliseras i närhet till bullerkällor såsom väg eller järnväg ska bullerproblematiken särskilt belysas i detaljplaneprocessen.

Radon

Sveriges geologiska AB har utrett markradonsituationen i kommunen. En markradonkarta finns tillgänglig på kommunens samhällsbyggnadskontor. På kartan redovisas högriskområden, normalriskområden och lågriskområden. Kartans avgränsningar är dock inte tillräckligt säkra för att direkt kunna användas vid detaljplanering

och inför bygglovprövning. Inför en sådan prövning bör därför alltid en bedömning göras av radonförhållandena på platsen. Vid lokalisering av ny bebyggelse m.m. inom hög- och normalriskområden ska alltid markradonrisken beaktas. Högriskområdena redovisas på kartan i detta avsnitt.

Vedeldning inom tätbebyggt område

Störningar till följd av småskalig vedeldning förekommer främst inom tätbebyggda områden. Utsläppen drabbar framför allt astmatiker och människor som lider av lufttrörs- och andningsbesvär. Större delen av de nu aktuella utsläppen uppkommer som ett resultat av ofullständig förbränning i direkteldade vedpannor och s.k. kombipannor.

Det finns olika möjligheter att förbättra förbränningen så att utsläppen minskar. Installation av ackumulator-tank tillsammans med lämplig eldningsteknik leder till att utsläppen kan minska. Ökad kunskap genom särskilt riktade utbildningsinsatser är långsiktigt det kanske mest effektiva verktyget till förbättring.

Risker relaterade till Trosa innerstad

Trosa innerstad har en riksintressant och vacker trähusbebyggelse. Att skydda och vårda den kulturhistoriskt värdefulla miljön är av största intresse. En av förutsättningarna för att bebyggelsen ska kunna bevaras är att skydda den mot brand då en byggnad som förstörts till följd av brand aldrig kan ersättas. Det är väsentligt att trähusbebyggelsen omfattas av ett genomarbetat och säkert brandskydd som är anpassat till de aktuella riskerna och byggnadernas karaktär. Förslag på hur detta kan göras beskrivs i rapporten Brandskydd i Trosa trähusbebyggelse utgiven av Lunds tekniska högskola i samarbete med Trosa kommun. Därutöver har kommunen antagit ett handlingsprogram för att höja brandsäkerheten inom trähusbebyggelsen samt inbjudit fastighetsägarna till informationsmöten. Detta har skett i samarbete med Räddningstjänsten.

Vad vill vi åstadkomma? >>>

Risker och miljöstörningar av olika slag ska minimeras.

Kommunens samhällsplanering ska beakta riskhänsyn och miljöstörningar som kan uppstå.

>>> Strategier

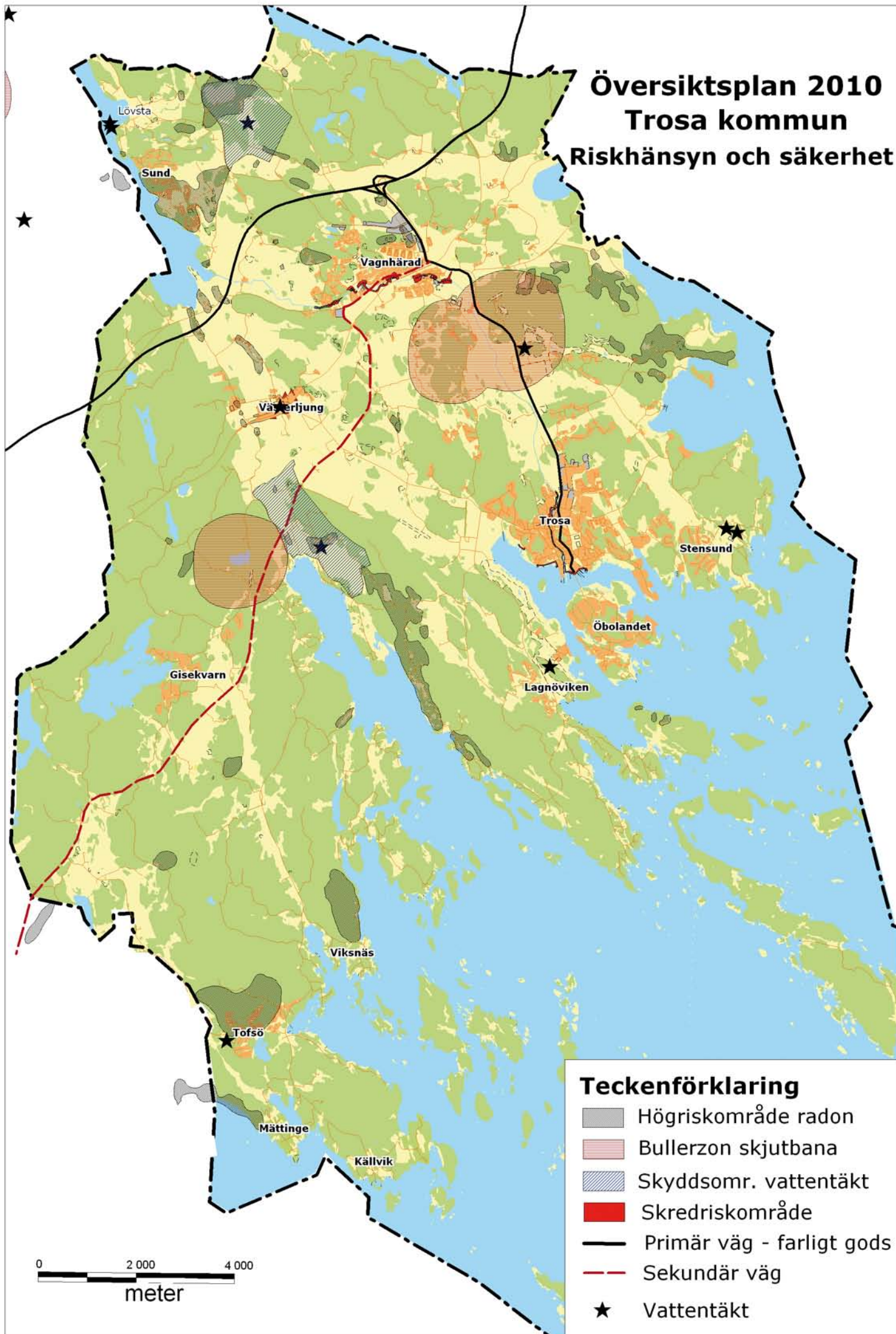
Samhällsplaneringen ska beakta miljö- och hälsoskyddsrelaterade frågor. Exempelvis skall vid behovsbedömningar för MKB i samband med fysisk planering, inkluderas relevanta risker och hur dessa kan undvikas.

Fördjupade studier av känsliga områden genomförs.

Där det uppstår behov skall förstärkningsåtgärder kopplade till ras- och skredrisker göras.

Kommunens har en utarbetad organisation och strategi för krisinformation, krisledning etc.

Översiktsplan 2010 Trosa kommun Riskhänsyn och säkerhet

RIKSINTRESSEN

I Trosa kommun finns flera platser som har sådana värden att de ingår i områden av riksintresse av olika slag. Syftet med denna form av skydd är ofta bevarande av framförallt naturvärden, kulturmiljövärden eller friluftslivets intressen. Riksintressen kan dock utses inom flera olika områden och både för bevarande och brukande, t.ex. i form av vägar och andra infrastrukturanläggningar eller vindkraft. Riksintresseområdenas ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värden. Ofta överlappar olika riksintressen varandra vilket visar att det i kommunen finns många och betydande värden att värna. Denna rika flora av värdefulla marker och platser i kommunen visar sammantaget på den attraktivitet som översiktsplanen har som målsättning att värna.

Riksintressena är viktiga verktyg för bedömningar inom samhällsplaneringen och är avsedda att förenkla genomtänkta avvägningar mellan olika önskemål om att utnyttja den fysiska miljön. De riksintressanta värdena ska i planeringen tillgodoses och om det är möjligt, förstärkas. Ibland kan dock olika riksintressen ställas mot varandra. Det är då det ändamål som på lämpligaste sätt främjar långsiktig hushållning som ska prioriteras. Undantagna är anläggningar för totalförsvaret som ska ges företräde.

Att vårda natur- och kulturmiljöer är viktigt för bl.a. turism och för kommunens attraktivitet både för besökare och bofasta. Detta blir alltmer relevant i takt med kommunens planer att expandera och exploatera, vilket ställer högre krav på t.ex. närhet till rekreationsområden och varsamhet i känsliga miljöer. Detta verkställs konkret genom de områden som pekats ut som prioriterad grönstruktur samt en strävan att förbättra tillgängligheten till rekreationsområden, flera i närhet till tätorterna.

Stora delar av kommunen omfattas av riksintresse för kulturmiljövård, friluftsliv och/eller naturvård. Riksintressenas geografiska avgränsning framgår av kartan i slutet av detta avsnitt. De olika intressena och dess värden redogörs för nedan.

De områden som är av riksintresse enligt 3 kap Miljöbalken bedöms ha värden av vikt för hela landet. I planeringen ska därför dessa värden ges företräde framför motstående intressen, förutsatt att inte även dessa är av riksintresse.

I 4 kap Miljöbalken finns bestämmelser som anger större geografiska områden i landet som i sin helhet är av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena. I Trosa kommun är all mark öster om väg 219 av riksintresse för rörligt friluftsliv respektive högexploaterad kust enligt dessa lagrum. Exploateringsföretag eller liknande får endast ske om

de inte påtagligt skadar områdenas natur- eller kulturvärden. Fritidsbebyggelse får endast komma till stånd i form av kompletteringar av befintlig bebyggelse. Bestämmelserna skall dock inte hindra utveckling av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen i Södermanlands län har under 2009 påbörjat ett arbete med att kartlägga länets riksintressen för kulturmiljövården. Arbetet syftar till att värdebeskriva samt redovisa omfattningen av dessa. Arbetet är ännu inte avslutat men när resultatet redovisats kommer det att arbetas in i kommande översiktsplanarbete i kommunen. Nedanstående platser omfattas av Miljöbalkens 3 kapitel, 6 § om inget annat anges.

Tureholm

Herrgårdsmiljön från övergången mellan barock- och rokokostil är arkitektoniskt intressant. Miljön från 1730-talet är symmetriskt uppbyggd där den långa allén bildar en mittaxel. Den dominerande mangårdsbyggnaden liksom flyglar och ekonomibyggnader är i karolinsk stil efter ritningar av Carl Hårleman. Även flyglar och ekonomibyggnader finns i direkt anslutning. Tureholm skyddas som byggnadsminne sedan 1987. I östra delen av området gäller strandskydd.

Trosaåns dalgång

Ett av länets fornlämningstätaste odlingslandskap med tätt förekommande fornlämningar finns kring Trosaåns dalgång. Dessa visar på att området varit bebyggt under lång tid, med en stegvis kolonisation anpassad till landhöjningen. Strandlinjens förändring har också styrt läget för de förhistoriska centrumbildningarna.

I dalgången syns spår av hur bygdens kärna flyttats från Husby under yngre järnålder till det medeltida Trosa stad vid kyrkplatsen och slutligen till dagens Trosa stad i början av 1600-talet. I Vagnhäradsområdet finns en omfattande bronsåldersuppsättning i form av många skärvstenshögar, hus och odlingsterrasser, gravar, älvkvarnar och ovanliga typer av hållristningar. Några av de värden som finns i området är;

- » Två Husbygårdar med överplöjda storhögar.
- » Bro- och vadställe vid Trosa by med runsten och runristningar i fast håll.
- » Resterna av en befäst gård vid sjön Sillen samt Sille radby.
- » Före detta skola, prästgård m.m.
- » Åda sätesgård med mansbyggnad av C C Gjörwell, arbetarbostäder m.m.
- » Äldre vägnät.

Översiktsplanens skydd och rekommendation utgörs av att stränderna längs Trosaån till stor del omfattas av strandskydd. Fornlämningarna är skyddade enligt lagen (1988:950) om Kulturminnen m.m. Avgränsning och rekommendationer enligt översiktsplanens Områdes-

specifika riktlinjer samt fördjupningsprogram för Hunga strövområde och angränsande områden.

Trosa stad

Denna småstad är präglad av det tidiga 1600-talets stadsanläggning med handel och fiske. Stadens flyttades omkring år 1600 och har en intressant stadsplan, med strandbundna långgator på åns båda sidor. Träbebyggelsen och tomterna präglar både i utformning och storlek såväl fiskeläget och handels- och hantverksstaden som det sena 1800-talets badortsliv.

Området är detaljplanlagt. För att säkra Trosas charm och småstadsprägel ska byggnationer inom riksintresset Trosa följa de rekommendationer som anges i planen. Samtidigt ska utrymme ges till ett tidsenligt och mångfaldigt byggande som kan skapa en livskraftig stadsmiljö. Förtätning ska endast ske om den samtidigt förbättrar stadsbilden och servicen. Villa Rönnebo från 1890-talet med den Italieninspirerade parken blev byggnadsminne 1983. Den kommunägda Garvaregården blev byggnadsminne 2004. Fornlämningsområdet för äldre kulturlager i stadskärnan skyddas enligt Lagen om kulturminnen (1988:950). Särskilda rekommendationer finns i översiktsplanens avsnitt om *Trosa tätort*.

Ringsö - Hartsö, Lacka m.m. (delvis inom Trosa kommun)

Området är en skärgårdsmiljö med betydelse för sjöfart och kustförsvar sedan medeltiden och ännu fungerande skärgårds- och fiskehemman. Öarna har traditionell bebyggelse och prägel av jordbruk med betesdrift. Här finns Sävö lotsstation från 1876 samt Sävösunds f.d. krog och Långö gård med f.d. skola. Lindholmens och Hartsö f.d. lotshemman, Ringsö by och sjöbodas m.m. På Ringsös norra del finns ett mäktigt kuströse.

Största delen av området omfattas idag av naturreservat. Särskild hänsyn och rekommendationsområde gäller för kustzonen i enlighet med Miljöbalken 3:6, 4:2 och 4:4.

Naturvård

Nedanstående platser omfattas av Miljöbalkens 3 kapitel, 6 §.

Sörmlands kust och skärgård, Landsort, Askö- och Hartsöområdet

Området omfattar större delen av Sörmlands oexploaterade skärgård samt inom vissa avsnitt en smal zon av fastlandsstranden. Området är värdefullt ur geologiska, botaniska, zoologiska och kulturhistoriska synvinklar samt av stor betydelse som referensområde eftersom där bedrivits forskning under många år. På öarna finns odlingslandskap med stora arealer naturbetesmark och äng, samt ädellövskog och naturskog. Askölaboratoriet är landets enda marinbiologiska forskningsstation i egentliga Östersjön.

För naturvärdenas bevarande förutsätts att områdets oexploaterade kuster, öar och ögrupper bibehålls

oexploaterade. Jordbruksdriften fortsätter med ängsbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Syfte och föreskrifter i naturreservat tillämpas och vidmaktshålls. Förbättrad reningsteknik och skärpt lagstiftning tillämpas successivt vid alla former av miljöstörande verksamheter. Naturvärdena kan påverkas negativt av upphört eller minskat jordbruk, betesdrift och ängsbruk, olämpligt lokaliserad industri och annan bebyggelse, omfattande muddringar, byggande i vatten, avloppsutsläpp, undervattenssprängningar, näringstillförsel och vissa former av friluftsliv och turism.

Delar av området skyddas i dagsläget genom bestämmelser för Naturreservat, Fågelskydd samt Natura 2000 i enlighet med Miljöbalken, 7 kap. Sedan 2007 har naturreservatet även marint skydd.

Områdena ska hållas fria från exploateringar som utsläcker allemansrätten, luft- och vattenföroreningar ska minskas för att undvika ytterligare skador. De värden som utgör grunden för naturupplevelser, t.ex. växt- och djurliv, ska skyddas. Natura 2000-områdets värden får inte skadas av exploateringsingrepp inom eller utanför områdena.

Tullgarnsområdet

Området omfattar huvuddelen av Tullgarns kronopark. Mångfalden av naturtyper, den mycket rika och delvis helt unika floran, tillkommen delvis tack vare rika kalkförekomster, samt faunan gör att området tillhör de förnämsta naturområdena i Södermanlands län. Området används av Stockholms universitet. Området har också stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Kronoparken ligger till ungefär lika delar i Trosa och Södertälje kommun.

Nuvarande skydd och rekommendation i översiktsplanen är Naturreservat enligt Miljöbalken, 7 kap. samt Natura 2000.

För naturvärdenas bevarande förutsätts att riktlinjerna i föreskrifterna för naturreservatet följs.

Nynäs

Området omfattar hela Nynäs gods, som ägs av landstinget. Kulturlandskapet av kusttyp är omväxlande med många intressanta vegetationstyper, rik fauna och delvis sällsynt flora. I området finns naturbetesmarker med art- och individrika växtsamhällen. Klarvattensjöarna har ett sällsynt siktdjup. Flera skogliga biotoper med höga naturvärden har påträffats. Området ligger inom både Nyköpings och Trosa kommuner.

För naturvärdenas bevarande förutsätts att jord- och skogsbruk även fortsättningsvis bedrivs i enlighet med skötselplan, samt naturvårdsinriktad betesdrift, skötsel av landskapselement och ev. ängsbruk. Skogsbruket bör vara naturvårdsinriktat med fri utveckling av vissa delar.

Områdets värden kan påverkas negativt av upphört jordbruk eller minskat betesutnyttjande, bebyggelse-exploatering, omarrondering, omförande av lövskog till barrskog, igenväxning, avverkningar, skogsodling eller energiskogsodling på åkermark, schaktning, muddring, täkt, markavvattnings, dikning, kemisk bekämpning och försurning.

Större delen omfattas idag av Naturreservat enligt Miljöbalken, 7 kap. samt Natura 2000.

För naturvärdenas bevarande förutsätts att riktlinjerna i föreskrifterna för naturreservatet och Natura 2000-området följs. Nynäs ingår i planens rekommendationsområde för inre kustzonen.

Friluftsliv

Nedanstående platser och områden omfattas av Miljöbalkens 3 kapitel, 6 §.

Sörmlands kust och skärgård

Variationsrik skärgård som till stora delar är oexploaterad. Goda möjligheter till bad, fiske, naturstudier, kulturstudier, skridskofärder, strövande, kanoting och båtsport. Området ingår även i Nyköpings och Oxelösunds kommuner.

För värdenas bevarande förutsätts att ingen exploatering sker som utsläcker allemansrätten. Luft- och vattenföroreningar ska minskas kraftigt. De värden som utgör grunden för naturupplevelser, t.ex. växt- och djurliv, ska skyddas.

Stora delar är idag naturreservat, med anordningar för rörligt friluftsliv på Sävö, Nynäs och Kråmö. Riktlinjerna för dessa ska följas och särskild hänsyn till områdets värden ska visas. För kusten och skärgården finns rekommendationer för den yttre kustzonen i avsnittet *Byggnad på landsbygden*.

Tullgarn

Område vid kusten med omväxlande landskap, med stora kultur- och naturvärden. Tullgarn är lättillgängligt och försett med strövstigar, badplats och andra anordningar för rörligt friluftsliv. Möjligheter finns till fritidsfiske.

I området ligger också Tullgarns slott, som dock inte ligger i Trosa kommun. Tullgarnsområdet ligger inom både Södertälje och Trosa kommun.

För värdenas bevarande förutsätts att riktlinjerna i föreskrifterna för naturreservatet följs, vilket också översiktsplanen utgår från. Tullgarn skyddas i övrigt av bestämmelser i Miljöbalken, 7 kap.

Nynäs

Stort område med omväxlande landskap med stora utvecklingsmöjligheter för turism och friluftsliv. Kulturstudier, naturstudier, strövande, bad, båtsport, fritidsfiske, bär- och svamplockning är aspekter som gör Nynäs intressant som riksintresse. Inom området finns Gise-sjön, båtsmanstorpet, Nyckelby gravfält från järnåldern samt museigården Långmaren. Nynäs är lättillgängligt från allmänna vägar.

Värdenas bevarande hänger tydligt ihop med att riktlinjerna för naturreservatet följs. Den omväxlande karaktären hos det kustnära jordbruks- och skogslandskapet ska bevaras. Anordningar för friluftslivet underhålls och utökas eventuellt. Områdets värden kan skadas av igenväxning, försämrade vattenkvalitet, nedskräpning och slitage.

Större delen skyddas idag av naturreservatsbestämmelser i enlighet med Miljöbalken, 7 kap. Särskild hänsyn tas till områdets värden och tillgängligheten bibehålls. Nynäs ingår i översiktsplanens rekommendationsområde för den inre kustzonen.

Riksintresse för kommunikationer m.m.

Riksintressen för kommunikationer skyddas enligt Miljöbalkens 3 kapitel, 8§.

Järnvägar

Inom Trosa kommun är Södra stambanan (befintlig järnväg) av riksintresse enligt Banverkets beslut 2000-04-05. Riksintresset innefattar samtliga spår och spår-anläggningar som tillhör stamnätets infrastruktur. Med spår och spår-anläggningar avses utöver spåret på linjen också signal- och säkerhetsanordningar, anordningar för elförsörjning av järnvägstrafiken och teleanordningar som behövs för järnvägens bestånd, drift och brukande. Utredningskorridoren för Ostlänken betraktas som riksintresse. Något beslut om tidpunkt för lokalisering och byggnation är dock fortfarande inte fattat.

Vägar

Kommunikationsanläggningar som har speciella funktioner för vägtransportnätet kan förenklat benämnas "vägar av riksintresse" enligt 3 kap. 8 § Miljöbalken. Detta även om det enligt Miljöbalkens bestämmelser inte är vägarna som är av riksintresse utan endast berörda mark- och vattenområden. Tolkningen är således att det är funktionen som ska skyddas. De mark- och vattenområden som berörs av utpekade vägnät ska skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar tillkomsten av eller utnyttjandet av väganläggning. I Trosa kommun kan vid intressekonflikter E4 hävdas som riksintresse för kommunikationer enligt Vägverkets beslut 2004-11-08.

Vindbruk

I Trosa kommun finns ett område av riksintresse för energiproduktion, vindbruk i enlighet med Miljöbalken 3:8. Området omfattar en yta i havet, ca 1 mil söder om Askö.

Trosa kommun är positiva till etablering av vindkraft under förutsättning att den är möjlig att förena med andra rådande intressen, t ex riksintressen för rekreation och friluftsliv, natur- och kulturvärden samt att det är byggnadstekniskt möjligt. Varje enskild förfrågan ska bedömas utifrån dess särskilda förutsättningar.

Yrkesfiske

Sörmlandskusten

Alla grundområden inom djupområdet 0-6 m, med undantag för de områden som genom någon verksamhet är exploaterade och samtliga trålfiskevatten, utgör riksintresseområde för yrkesfisket. Fisket har viss betydelse för kustområdets befolkning som binäring eller för

husbehov. Vid hamnarna i Uttervik och Trosa bör fiskets intressen prioriteras framför andra intressen som ej gagnar fisket.

Vattenkvaliteten är av största vikt för att långsiktigt kunna bevara värdena och därmed tillgodose riksintresset. Förbättrad vattenkvalitet innebär minskad tillförsel av näringsämnen och gifter.

Särskild hänsyn skall tas i enlighet med Miljöbalken 3:5.

Sjöfart

I Trosa kommun finns två farleder utpekade som riksintressen för sjöfarten. Syftet är att ge ett skydd för både befintliga och planerade anläggningar och pekar ut sjöfartssektorns viktigaste noder och länkar, dvs. farleder och hamnar. Dessa leder är:

- »» Bokösundsleden
- »» Tvären - Rökogrund nord Sävön

Intressena skyddas av Miljöbalken 4:8.

Försvaret

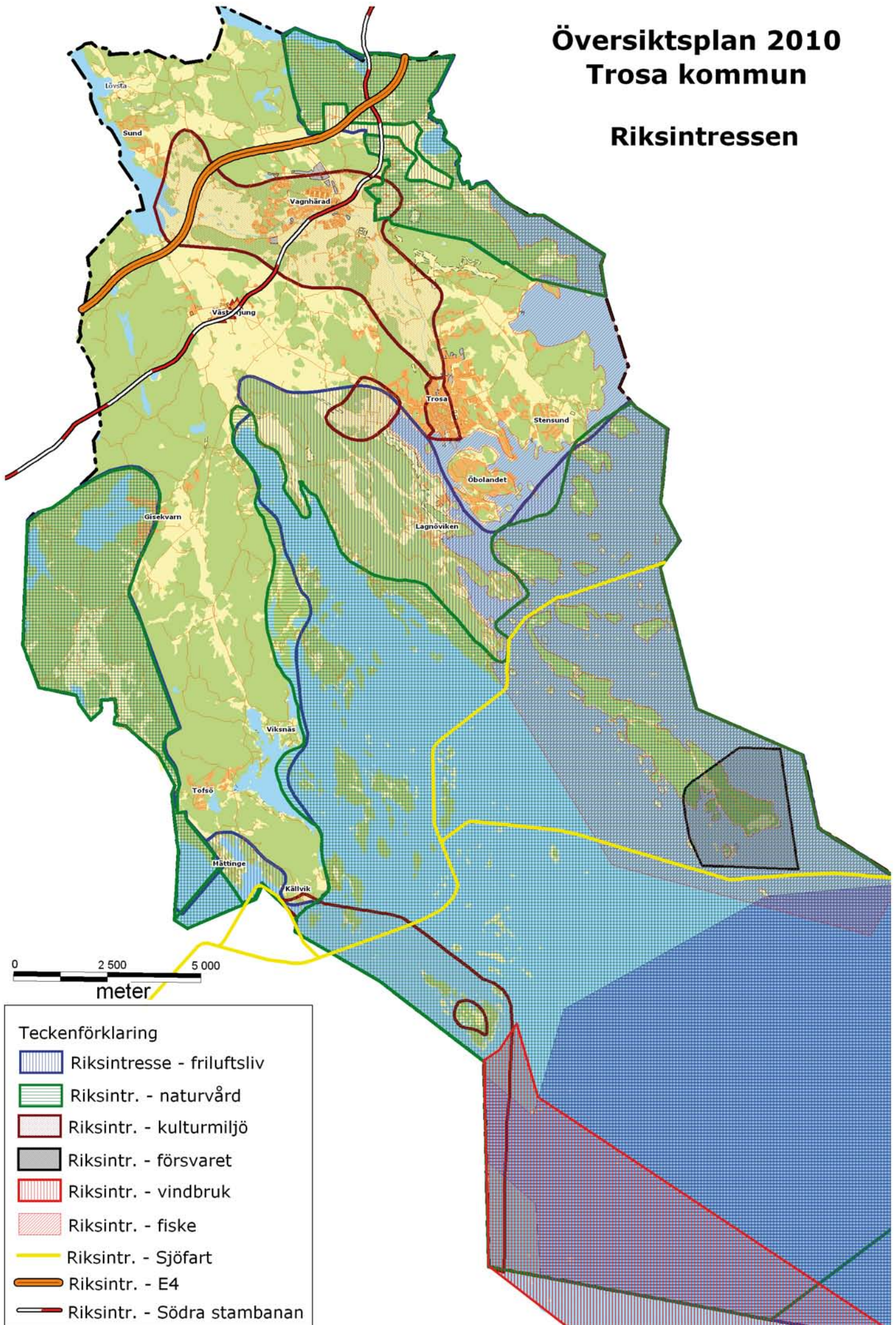
Riksintressen för Försvarsmakten skyddas enligt Miljöbalken 3:9.

Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. I sådana områden är intresset inriktat mot att följa olika förändringar i markanvändningen. För Trosa kommuns del berör detta Askö skjut- och övningsfält, vilket inkluderar Kolguskär som ingår i Askö övningsområde.

I de fall försvarets intressen berörs i plan- och lovären den sker en särskild prövning.

Översiktsplan 2010 Trosa kommun

Riksintressen

PLANFÖRSLAGET I KORTHET

Trosa kommuns läge både som stationssamhälle och skärgårdsstad i den växande Mälardalsregionen är mycket fördelaktigt. Befolkningen har mer än fördubblats under de senaste 30 åren och kommunen har nu knappt 11 500 invånare. Den politiska ambitionen är att skapa förutsättningar för en årlig befolkningstillväxt på 2–3 procent.

Sammanlagt redovisas i översiktsplanen tänkbara boendeområden och stadsdelar vilka möjliggör ungefär 2 000 nya bostäder i Vagnhärad, Trosa och Västerlång. Räknat utifrån kommunens nuvarande hushållsstruktur med knappt 2,6 invånare per hushåll skapas således möjligheter till ett teoretiskt befolkningstillskott på drygt 5 000 personer till kommunen. På en tioårig planeringshorisont är det rimligt att tro att en stor del av de projekt som lyfts fram i översiktsplanen kan genomföras. Erfarenheten visar dock att vissa projekt kommer att fördröjas, falla bort eller revideras så att det totala antalet bostäder minskas. För att nå det uppsatta målet avseende befolkningstillväxt måste planeringen således innefatta projekt som teoretiskt innebär fler bostäder än det utpekade tillväxtmålet i sig själv kräver.

I planen görs en huvudsaklig styrning av kommunens bostadsbyggande till Vagnhärad mot bakgrund av marktillgång samt ortens goda förutsättningar till attraktivt boende och goda möjligheter till pendling med regional kollektivtrafik. Tankegången är en utbyggnad i etapper som på ett bra sätt kan balanseras mot utbyggnaden av exempelvis offentlig service och tekniska försörjningssystem. Ny bebyggelse ska tillkomma på ett varsamt sätt så att alla delar som berörs "hinner med" och så att Trosas profil inte förändras. Boendemiljöerna ska fungera i samspel med omgivningen och anpassas till förutsättningarna runtomkring vad gäller natur, trafikförsörjning, möjlighet till barnomsorg m.m. Utöver nyexploatering beräknas en del av befolkningsutvecklingen ske i befintligt fastighetsbestånd, bl.a. genom permanentboende i tidigare fritidshusområden. Här finns erfarenheter från utvecklingen i områden som Sund, Stensund och Krymla. Den kommande tioårsperioden kommer troligen utvecklingen på främst Öbolandet och i Åda fritidshusområde att ytterligare accelerera.

Samhällsplaneringen i Trosa kommun tar, expansionsviljan till trots, inte bara hänsyn till utan försöker också stärka Trosas befintliga värden. I översiktsplanen pekas också stora områden ut som natur- och grönområden som skall bevaras inom och i anslutning till våra tätorter. Mot bakgrund av detta är det av betydelse att planprocessen får ha sin gång och inte föregås av avverkning i förtid. Avsikten med Trosa kommuns översiktsplan är att arbeta vidare med småskaliga lösningar i samklang med karaktären på kommunens fina orter. Varsamhet och långsiktig hållbarhet ska prägla tillväxten i ekokommunen Trosa.

Läsanvisning

Kapitlet *Planförslag* är uppdelat i fyra huvudsakliga delar där respektive tätort (Vagnhärad, Trosa och Västerlång) behandlas i separata avsnitt och övriga delar av kommunen (landsbygd, skärgård och ej tätortsnära fritidshusområden) hanteras i *Byggnade på landsbygden*.

För respektive tätort redovisas områden där förändringar av markens användning planeras och områden med särskilda bevarandebestånd. I de områden där redovisning av markens användning inte anges, förutsätts att nuvarande mark- och vattenanvändning fortgår.

I avsnittet *Byggnade på landsbygden* redovisas förslag till rekommendationer för byggande på landsbygden. Inledningsvis beskrivs allmänna rekommendationer för lokalisering av ny bebyggelse som gäller generellt inom hela kommunen. Här diskuteras bland annat hur byggnader bör placeras och utformas i landskapet. För vissa geografiskt avgränsade områden med olika förutsättningar redovisas särskilda riktlinjer. Dessa områdesspecifika riktlinjer omfattar de områden inom kommunen med starka sektorsintressen och där bebyggelsetrycket är stort, såsom i tätorternas omgivningar samt i kustområdet och skärgården.

Kvaliteter att bevara och utveckla

Vagnhärad är ett stationssamhälle som präglas av småskaliga villaområden i enklaver med attraktiva grönområden emellan. Denna struktur är delvis uppkommen av den rikliga förekomsten av fornlämningar i och i direkt anslutning till orten. De gröna kullarna, det öppna kulturlandskapet, fornlämningarna och Trosaån ger tillsammans med det kuperade landskapet Vagnhärad dess mångfacetterade karaktär.

Orten är idag välförsörjd vad gäller kommunikationer. Med E4 och järnvägen nås Stockholmsregionen och Östergötland samt grannkommunerna Nyköping och Södertälje relativt snabbt och enkelt. En stor del av kommunens befolkning arbetspendlar idag till andra kommuner. Andelen av dessa som åker kollektivt väntas öka betydligt i samband med Ostlänkens tillkomst. Möjligheterna är goda att ytterligare utveckla kommunikationerna och därigenom skapa goda förutsättningar för såväl fler boende som nya och expanderande företag.

Motorvägsavfarten är infarten eller porten till Vagnhärad och ansiktet utåt för den nordöstra kommundelen som har stor utvecklingspotential. Det pågår redan idag ett aktivt arbete med att förstärka centrumfunktionen och åstadkomma en tydligare centumbild. Denna utveckling förväntas fortgå även under den kommande planperioden.

Till Vagnhärads identitet och styrkor hör bl.a.

- » Ån och naturen
- » Trivsamma, lugna boendemiljöer
- » Kommunikationerna, järnvägen och väg E4
- » Småskalighet
- » Attraktiva, lättillgängliga grönområden
- » Mångfaldigt företagande
- » Kulturlandskapet

Vagnhärads struktur

Grönstruktur och rekreationstråk

Vagnhärad präglas i mångt och mycket av grönska. Oavsett var man befinner sig i Vagnhärad är det alltid nära till såväl mindre som större sammanhängande grönområden. Denna struktur är delvis uppkommen av den rikliga förekomsten av fornlämningar i och i direkt anslutning till orten. Ett unikt, sammanhängande fornlämningsstråk med fornlämningar från flera tidsperioder sträcker sig ifrån Centrumvägen väster om Häradsgården, norr om Skolvägen, norr om Hagarna fram till Lånesta. Fornlämningsstråket är riksintressant för kulturmiljövården och utgör en viktig del i samhällets grönstruktur. Läs mer under *Natur och friluftsliv*.

Planeringshistorik

När Vagnhärad utvecklades från jordbruksbygd centrerad kring ett antal större gårdar, till ett samhälle i modern bemärkelse, blev järnvägen och kyrkan de

naturliga noderna. Denna struktur är högst påtagligt än idag även om centumbildningen knappast är lika tydligt centrerad nu som då. Vid studier av gamla kartor kan generellt sägas att bebyggelsen antingen lokaliserades i direkt närhet till centrum alternativt på soliga sydsluttningar där gynnsamt klimat kunde uppnås utan att ta i anspråk värdefull jordbruksmark. Detta synsätt i kombination med viss förtätning föreslås även fortsättningsvis vara den övergripande planläggningsprincipen när Vagnhärad ska fortsätta växa.

Bebyggelsens ålder

Vagnhärad har utvecklats utifrån olika centumbildningar. Dessa har planerats, byggts och stagnerat och så småningom avlösts av varandra. Sålunda kan man konstatera att inom orten har funnits fyra sådana centumbildningar, vid Alby (den äldsta) och Mölna, vid Åby och Södra Husby, Stationsområdet och nuvarande centrum med skolområdet vid Gnestavägen.

Under den första delen av 1900-talet var byggnadstakten jämn i Vagnhärad. Därefter har den konsekvent ökat och var som mest intensiv under 1970-talet, då folkmängden mer än fördubblades. De områden som byggdes ut under 1970-talet var bland annat Hagarna, Nygårdssområdet och Ödesby med huvudsakligen villor och radhus. På senare år har ny bostadsbebyggelse bland annat tillkommit vid Fänsåker, Åkervägen, Albanoplan och Väsby.

Fornlämningar och historiska värden

Vagnhärad är den mest fornlämningsrika trakten i Sörmland. Det unika med Vagnhäradsområdet är den stora mängden fornlämningar från många olika tidsperioder samlade runt Trosaåns dalgång. Läs mer i avsnittet *Kulturmiljö*.

Övrigt

Vagnhärads struktur påverkas av järnvägen, Trosaån, väg 218 och gamla E4:an som delar samhället i ett nordligt och ett sydligt område. En av de stora framtida utmaningarna i Vagnhärad består i att hitta former för att överbrygga denna och tillkommande barriäreffekter så att samhället upplevs som en helhet med en tydlig och attraktiv centummiljö.

Dagens samhälle avgränsas i norr av väg E4 och Kalkbruksvägen, i öster av väg 218 och i väster öppnar sig ett böljande pastoralt odlingslandskap. I söder utbreder sig jordbruksmark som inramas av skogsklädda höjder.

Förutsättningar som påverkar tätortens utveckling

Ostlänken

Vagnhärad står inför flera omvandlingar, där den kanske största väntas i samband med att den nya snabbjärnvägen Ostlänken byggs. Det befintliga läget för järnväg

och station är med morgondagens järnvägsteknik, hastighetskrav och samhällets utbyggnadstakt inte längre gångbart, utan en ny järnvägsdragning är under utredning. Som en konsekvens av detta har Trosa kommun arbetat fram en fördjupad översiktsplan för Nordöstra Vagnhärads vilken möjliggör ny bostadsbebyggelse vid Solberga, skapar förutsättningar för ett väl fungerande och estetiskt tilltalande handels- och verksamhetsområde vid Lånesta samt möjliggör ett funktionellt resecentrum om Ostlänken lokaliseras till planområdet.

Trosa kommun arbetar för en dragning strax norr om Vagnhärads samhälle, med nytt resecentrum i anslutning till väg 218 och Bosch Rexroth. En sådan järnvägsdragning/resecentrumläge skapar goda förutsättningar för en kraftigt utbyggd kollektivtrafik, möjligheter att bidra till en långsiktigt god och expansiv samhällsbyggnad samt minimerar den negativa påverkan för enskilda fastighetsägare.

I och med den osäkerhet som fortfarande råder kring järnvägens exakta dragning är det dock viktigt att i ortens framtidsplaner inrymma en flexibilitet som möjliggör en god samhällsutveckling oavsett slutligt val av stationsläge och dragning. Således ligger tyngdpunkten av ortens framtida boendeområden i ett läge med närhet till såväl befintligt stationsläge som ett eventuellt nordligt alternativ, i anslutning till väg 218.

Utgångspunkter och mål för ortens utveckling

- » Vagnhärads karaktär av naturnära villasamhälle bevaras och utvecklas
- » Förnyelse i centrum och stationsområdet. Viss förtätning i centrala delar av tätorten
- » Ny stationsnära bebyggelse med attraktiv boendemiljö
- » Stor hänsyn till natur- och kulturmiljöer
- » Utveckling av befintlig bebyggelse, bl.a. verksamhetsområden
- » Bevara prioriterade grönområden
- » Om möjligt integrera bostäder och verksamheter
- » Reservera strategiskt värdefull mark
- » Bevara och utveckla tillgängligheten till ån
- » Struktur som skapar förutsättningar för energieffektivitet

Föreslagen markanvändning

I planförslaget redovisas områden där förändringar av markens användning planeras samt områden med särskilda bevarandeintressen. Det är viktigt att observera att redovisade gränser för olika typer av framtida markanvändning är ungefärliga. Det är först i en eventuell detaljplaneprocess som en mer detaljerad avgränsning av exempelvis ett utbyggnadsområde kan göras. I de områden där redovisning av markens användning inte anges, förutsätts att nuvarande mark- och vattenanvändning fortgår. Användningen av mark- och vattenområden har delats in i:

Nya boendeområden

Områden huvudsakligen för bostadsändamål. Integration med icke störande verksamheter tillåts och kan bli värdefulla kompletteringar i bebyggelsemiljön.

Nya verksamhets- och handelsområden

Områden för nya verksamheter och handel.

Nytt stationsområde

Tänkbar lokalisering för nytt resecentrum pekas ut.

Centrumbebyggelse

Särskilt avsnitt om utvecklingen av Vagnhärads torg.

Strategiskt viktig mark/utredningsområden

Områden som är strategiskt viktiga för olika ändamål samt områden där förändringsintresse finns. I vissa fall behöver ytterligare utredning göras innan slutlig markanvändning kan avgöras.

Framtida förbifart

Övergripande förslag till förbifart mellan Kalkbruksvägen och Albyområdet pekas ut.

Befintliga stadsdelar och bebyggelsemiljöer

Här redovisas hur utveckling kan ske inom befintliga områden. Områden med kulturhistoriska värden redovisas.

Prioriterade grönområden

Särskilt prioriterade, tätortsnära grönområden pekas ut och bevaras.

Områden som först kan genomföras då Ostlänkens dragning är klarlagd

I dagsläget påverkas förutsättningarna för samhällsplaneringen i Vagnhärads i hög grad av den breda utredningskorridoren som är kopplade till Ostlänkenplaneringen. För att med tydlighet kunna redovisa de långsiktiga ambitionerna för samhällets utveckling finns även tillväxt- och förändringsområden innanför utredningskorridoren med i framtaget planförslag. Utveckling i dessa områden kan dock inte realiseras innan Ostlänkens dragning är klarlagd.

Nya boendeområden

Planeringen av Vagnhärads tillväxt bygger vidare på det historiska byggandet av Vagnhärads och på generella kvalitetskrav på all ny byggnation i samhället. Det kan till exempel handla om vilken typ av mark som är lämplig att ta i anspråk respektive bevara, topologiska förutsättningar, förhållandet till nuvarande bebyggelsestruktur. Därutöver tas hänsyn till restriktioner av olika slag, såsom miljöstörande faktorer och skyddsavstånd.

Allt detta vägs samman i en vision som innebär att Vagnhärads ska utvecklas och förstärkas i sin karaktär med befintligt vägnät som stomme och där det öppna landskapet huvudsakligen bibehålls, de gröna norrslutningarna lämnas obebyggda och bebyggelsen placeras i sydslutningar i sydlig och västlig riktning. Nya större boendeområden planeras i första hand i närheten av Solberga, Alby och Väsby. Med boendeområden avses områden huvudsakligen ämnade för bostadsbebyggelse men som med fördel kan integreras med lättare verksamheter.

Att utnyttja kopplingen till järnvägsstationen/resecentrum vid tillskapandet av nya boendeområden är en central del i gällande översiktsplan och bör även framledas vara en ledstjärna i kommunens samhällsplanering. Således lokaliseras alla föreslagna boendeområden i eller i anslutning till befintligt samhälle med den övergripande ambitionen att skapa attraktiva boendemiljöer med närhet till regional kollektivtrafik. I händelse av att den pågående järnvägsutredningen för Ostlänken resulterar i ett stationsläge vid väg 218 är en stor del av utvecklingsområdena belägna relativt nära även detta läge. Detta ger planförslaget en önskvärd flexibilitet som gör det robust oavsett slutligt val av resecentrumlokalisering.

Utifrån ovanstående parametrar samt med hänsyn till samhällets fornlämningsområden är det naturligt att i första hand arbeta för att Vagnhärad expansion sker i sydlig och östlig/nordöstlig riktning. Med tanke på befintlig stadsstruktur och utvecklingspotential är det lämpligt att i första hand prioritera områdena öster om Vagnhärad.

I takt med en ökad befolkning är det troligt att även nya verksamheter kommer att lockas till orten. Den norra delen av samhället är i och med sin närhet till motorvägen och sitt relativt avskilda läge redan idag kärnan i samhällets verksamhetsstruktur. Översiktsplanen föreslår att den norra delen av Vagnhärad i första hand bibehålls för framtida utbyggnad av verksamheter. Mer om detta under *Nya verksamhets- och handelsområden*.

Ytterligare en viktig aspekt i byggandet av ett expanderande Vagnhärad är att förstärka centrumfunktionen. Målsättningen är att åstadkomma en tydligare centrumbildning med ett tillskott av bostäder, lokaler för handel, övrig service och arbetsplatser. Totalt redovisas tänkbara ytor för nya boendeområden för ungefär 1100 bostäder. Nya bostäder kan utöver dessa områden även tillkomma genom förtätningar inom redan bebyggda fastigheter och i vissa av de områden som redovisas som strategiskt värdefull mark.

Större nybyggnadsområden

Solberga

Området som i huvudsak ligger norr om Solberga gård är ytmässigt det största nya boendeområdet i kommunen. Området utgörs mestadels av skog och åkermark. Befintlig bebyggelse består av enskilda hus och gårdsbebyggelse som i enlighet med traktens bebyggelse-tradition huvudsakligen placerats i södersluttningar, i randzonen mellan åkermark och skog. Den tillkommande trädgårdsstads- och villstadsbebyggelsen knyts till befintlig bebyggelse genom att man till en viss del bebygger den öppna marken i anslutning till Solberga gård. På så sätt finns även förutsättningar att påverka det estetiska intrycket av infarten till Vagnhärad. Som en del i detta arbete föreslås att väg 218 genomgår karaktärsförändringar för att Solberga såväl visuellt som funktionellt ska kunna integreras i övriga samhället. Idag utgör vägen en kraftig barriär mellan Vagnhärad och aktuellt område men i samband med den planerade utbyggnaden av Solberga är det av vikt att vägen utvecklas så att barriäreffekterna minskas och stadsbilden stärks och förskönas. Antalet körfält, cirkulationsplatser samt utformning av gång- och cykelbanor etc. detaljstuderas i kommande planarbeten och då i samverkan med ansvarig väghållare.

I anslutning till väg 218 bör en kombination av bostäder och kommersiell service eftersträvas. I kommande detaljplanearbete bör även möjligheterna till att etablera en ny skola och idrottsplats i området utredas. Delar av området har i tidigare inventeringar redovisats som värdefullt för såväl naturvärden som friluftslivet. I detaljplaneskedet ska dessa delar särskilt bevakas. En ny spillvattenledning måste anläggas mellan Solberga och Vagnhärad reningsverk. I samma schakt kan en ny vattenledning anläggas, vilket gör att det blir möjligt att få rundmatning på vattnet.

Motiv till bebyggelse

Området är naturskönt beläget med strövområden för rekreation och södersluttningar som lämpar sig väl för bostäder. Närheten till befintligt och eventuellt tillkommande resecentrum samt att området genom sin volym och lokalisering sannolikt kan komma att tillföras service i form av skola/förskola och dagligvaruhandel är också positivt. Detta gör sammantaget att området kan bli ett attraktivt boende för arbetspendlare till Södertälje/Stockholm eller söderut. Infrastrukturen i området måste ses över både gällande teknisk försörjning och trafik.

Alby

Väster om och längs med Lundbyvägen, mellan Alby Gård och Lundby Gård, utbreder sig ett vackert pastoralt landskap. Här föreslås ny bostadsbebyggelse på båda sidor om Lundbyvägen och i skogspartiet mot Nygårdsplatån.

Området består av ängs-, åker- och skogsmark och kan på ett bra sätt ansluta mot friluftstråket norr om området från vattentornet och västerut. Marken gränsar i

sin allra nordligaste del mot högriskområde för radon. Genom området passerar en kraftledning som beroende på exakt läge för den tänkta exploateringen kan komma att behöva flyttas eller grävas ned.

Tillfart föreslås ske från befintlig väg via Centrumvägen-Lundbyvägen. Båda dessa vägar kan i vissa delar komma att behöva förändras för att kunna hantera den ökade trafikbelastningen. I händelse av ytterligare bebyggelse i anslutning till utpekad exploateringsområde redovisas en tänkt förbifart mellan Lundbyvägen och Kalkbruksvägen för att avlasta såväl Vagnhärad centrala delar som Centrumvägen. För att undvika att området blir en ändpunkt i ledningssystemet bör området anslutas till vatten i två anslutningspunkter. Området berörs till viss del av utredningskorridoren för Ostlänken och kan i sin helhet inte genomföras förrän dess dragning är fastlagd.

Motiv till bebyggelse

Det natursköna läget skapar förutsättningar för en attraktiv bebyggelsemiljö i anslutning till redan existerande bebyggelse och teknisk infrastruktur. Trafiksituationen måste dock ytterligare klargöras i samband med detaljplanläggningen.

Väsby

Väsbyområdet, söder om järnvägen och Trosaån, är ett stort sammanhängande utbyggnadsområde med närhet till centrum och befintligt stationsområde. Området är ett öppet odlingslandskap som söderut avgränsas av två skogsbeklädda höjdparter, i nordväst av järnvägen, norrut av befintliga bostäder i Ödesby och i öster av åkermark. Den östra delen av området är planlagt för friliggande villabebyggelse. I detaljplanen har också en yta avsatts för en tillkommande förskola.

Motiv till bebyggelse

Den föreslagna bebyggelsen är vackert belägen med utsikt mot Trosaån och/eller de omgivande jordbruksmarkerna. Närheten till järnvägsstationen ger goda möjligheter till arbetspendling med kollektiva färdmedel till exempelvis Stockholm/Södertälje. I den regionala ambitionen att sprida ut Storstockholms expansion till även omkringsliggande orter som Vagnhärad är områden som Väsby, nära järnvägen, mycket viktiga.

Mölna

Mölna är ett mindre kompletteringsområde med vilatomter mellan Mölna Gård och den äldre villabebyggelsen utefter väg 219 eller gamla E 4:an.

Motiv till bebyggelse

Mölna är en naturlig fortsättning av nuvarande stadsstruktur i Vagnhärad. Områdets läge ger goda möjligheter till väl fungerande kommunikationer och teknisk försörjning.

Mölnaängen

Området är beläget i sydvästra delen av samhället mellan Stationsvägen och järnvägen. För området gäller en

detaljplan för bostadsändamål. Området är lämpligt för ett antal mindre flerfamiljshus, som med fördel kan byggas ut etappvis. För att undvika att området blir en ändpunkt i ledningssystemet bör området anslutas till vatten i två anslutningspunkter. För att kunna åstadkomma detta behöver en ledning tryckas under Stationsvägen.

Motiv till bebyggelse

Mölnaängen är en naturlig fortsättning av nuvarande stadsstruktur i Vagnhärad. Områdets läge ger goda möjligheter till väl fungerande kommunikationer och teknisk försörjning.

Fänsåker

Området som redan är detaljplanerat för flerbostadsbebyggelse, är beläget väster om Gnestavägen och avgränsas i söder av bergsryggen vid vattentornet. Området ligger förhållandevis centralt i samhället med ca 600-900 meter gång- och cykelavstånd till skolområdet och samtidigt i anslutning till strövområden. Den nya bebyggelsen utgör en fortsatt utbyggnad av befintligt bostadsområde. Bebyggelsen bygger vidare på befintliga strukturer i Fänsåker på ett fördelaktigt sätt. Läget precis intill högklassiga naturområden skapar förutsättningar för goda boendemiljöer.

Motiv till bebyggelse

Denna förhållandevis centrumnära bebyggelse bygger vidare på existerande strukturer i Fänsåker på ett fördelaktigt sätt. Läget precis intill fina naturområden skapar förutsättningar för attraktiva boendemiljöer.

Noravägen

Området är beläget strax öster om Solberga, öster om järnvägen. Det består egentligen av flera delområden efter och i anslutning till Noravägen. Dels handlar det om att komplettera befintliga bebyggelsegrupper utmed Noravägen men också nylokalisering i några attraktiva sydsluttningar. Den exakta avgränsningen av dessa områden bör närmare studeras i den fortsatta planeringsprocessen. Vid eventuell exploatering i närheten av väg 218 bör bullerfrågan särskilt belysas.

En del av området tangerar gränsen till Tullgarns Natura 2000-område. Dess naturvetenskapliga och rekreativvärden bör särskilt bevakas när exploatering kring Noravägen blir aktuell, då prövning enligt Miljöbalken 7 kap. 28 § kan bli aktuellt.

Motiv till bebyggelse

Naturnära, attraktiv bebyggelse som bygger vidare på befintlig infrastruktur och existerande bebyggelsemiljöer.

Förtätningso mråden

Utöver de större nybyggnadsområdena i samhällets randzon kommer ett antal förtätningsprojekt bli aktuella under planperioden. Det rör sig dels om att nyttja områden som idag ses som impediment, alternativt effektivisera nyttjandet av vissa ytor.

Fördelen är att man kan nyttja befintlig infrastruktur och att man stärker staden inifrån. Detta ska ställas emot att man i vissa fall måste ta i anspråk gröna områden som ej pekas ut som "prioriterad grönstruktur".

Vagnhärads torg

Grunden i förslaget för Vagnhärads torg finns i viljan att skapa ett offentligt rum med "väggar och golv". De föreslagna byggnaderna har därför placerats utifrån tanken att bygga stad på lång sikt, att få till en torgmiljö där människor vill vistas.

I översiktsplanen redovisas därför möjligheter till en ny trevåningsbyggnad väster om befintlig parkering, tillbyggnad av livsmedelsbutikerna på höjden samt radhus i två våningar direkt väster om TROBO:s bebyggelse på Biblioteksvägen. Avsikten med dessa byggnadsförslag är att rama in den öppna platsen och att den kan ges en tydligare yttre gräns. För att uppnå de övergripande målsättningarna kring Vagnhärads centrum behöver utformningen av torgets "golv" förändras. Avsikten är att i linje med planeringsbegreppet "shared spaces" (som bland annat använts vid Skvallertorget i Norrköping med stor framgång) få till en torg-, kör och parkeringsyta med enhetlig beläggningstyp. Torgets funktioner är i förslaget desamma som idag men med ett förändrat utseende.

De intressen som finns och kommer att finnas vid parkeringen/torget detaljstuderas parallellt med översiktsplanprocessen med avsikten att skapa en miljö där de olika intressena kan kombineras. En ytterligare del i förändringsarbetet är att få till en inbjudande miljö som också är trafiksäker och på ett bättre sätt än idag klarar av såväl trafikmatning till Vagnhärads torg som till västra Vagnhärad. Här föreslås en ny infart till centrummiljön från Stationsvägen väster om OK/Q8 till Centrumvägen via Gärdesvägen. Syftet med denna förändring är att den framtida torgmiljön i möjligaste mån inte ska belastas av genomgående trafik. På så vis frigörs också ytor framför ICA som med fördel kan integreras i torgmiljön. *Se karta sidan 57.*

Motiv till bebyggelse

Utvecklingen av Vagnhärads torg bygger på visionen om den moderna småstaden. Det handlar i grund och botten om att skapa en attraktiv centrummiljö där praktiska och sociala behov ska kunna mötas. Utöver att stärka torgmiljöns attraktivitet och konkurrenskraft är ambitionen att tillskapa en miljö som i högre grad än idag inbjuder till liv och rörelse en större del av dygnet.

Allhuset

Området ligger i närheten av Vagnhärads centrum vid Hagarna och har dels nyttjats som gemensamhetslokal för närliggande bostäder samt ingår i en större friyta söder om nämnda bebyggelse. Med tanke på områdets karaktär kan mindre radhusenheter eller parhus lämpligen prövas. Områdets avgränsning i riktning mot sydost är central då närområdet bland annat används för pulkaåkning. Avsikten är att denna funktion även framgent ska kunna finnas kvar i befintligt läge. Tillfart till området föreslås ske via Centrumvägen.

Motiv till bebyggelse

Området är centralt beläget i orten med god tillgång till såväl kommersiell som offentlig service. Exploateringen kan med genomtänkt utformning och lokalisering stärka kvaliteterna i det närliggande friområdet som idag kan upplevas som väl stort.

Kvarnvägen

Området är beläget ca 400 meter sydväst om Vagnhärads centrum. En naturlig fortsättning av bebyggelsen längs Kvarnvägen. Planerad bebyggelse: ca 3 parhus alternativt gruppboende. Området är detaljplanlagt.

Motiv till bebyggelse

Kvarnvägen är centralt belägen i orten, med god tillgång till såväl kommersiell som offentlig service.

Verksamhets- och handelsområden

Detaljplanesituationen avseende mark för företags-etableringar är fortfarande förhållandevis gynnsam i Vagnhärad. Längs med Kalkbruksvägen finns viss ledig kommunalägd industrimark men intresset för nya företagsetableringar växer och det finns således ett behov av att se över situationen ur ett längre tidsmässigt perspektiv. Tyvärr hindras dock stora delar av såväl planlagd som planerad mark för detta ändamål av utredningskorridoren kopplade till Ostlänken. Nedan följer en kort redovisning av de olika tänkbara verksamhetsområden som finns redovisade i översiktsplanen.

Kalkbruksvägen

Kalkbruksvägen är beläget i norra delen av Vagnhärad. Förutsättningar finns huvudsakligen för ny bebyggelse på den södra sidan om aktuell väg. Området ligger i en öst-västlig dalgång.

I norr och söder reser sig höjdryggar. Området är en fortsatt utbyggnad av befintligt verksamhetsområde. Kalkbruksvägen ger goda möjligheter till etablering av

småindustrier med krav på goda kommunikationsmöjligheter. Området är detaljplanlagt. Stora delar av området berörs av utredningskorridoren för Ostlänken och kan inte genomföras förrän dess dragning är fastlagd.

Motiv till bebyggelse

Detta är ett bra läge för verksamheter med stora transportbehov. Med endast någon minuts resa till E4 når man enkelt omkringliggande befolkningstäta regioner. Det relativt stora avståndet till närmaste boendeområde är positivt med tanke på eventuell omgivningspåverkan från verksamheterna.

Längs väg 238

Det aktuella området är beläget mellan väg 238 mot Gnesta och E4, i Kalkbruksvägens förlängning. Området är relativt flackt och delvis sankt men bör med viss utfyllnad kunna uppfylla kraven på god mark för verksamheter. Området innebär ett rikligt tillskott av mark för verksamhetsändamål och knyter an både till det planerade verksamhetsstråket längs Kalkbruksvägen och även till det gamla kalkbruksområdet. Området berörs i sin helhet av utredningskorridoren för Ostlänken och kan inte genomföras förrän dess dragning är fastlagd.

Motiv till bebyggelse

Se Kalkbruksvägen.

Solberga

Som en del i det större exploateringsområdet Solberga ligger längs med väg 218 ett avlångt, kommunikationsnära utvecklingsområde. Här föreslås verksamheter och handel i ett tätt planmönster med relativt hög exploatering. Här kan inrymmas kontor, mindre verkstäder, andra icke störande verksamheter, service och butiker för lokala behov. I anslutning till planerat nytt resecentrum är inriktningen i huvudsak densamma men här kan också verksamheter direkt kopplade till järnvägen och dess resenärer bli aktuella.

Motiv till bebyggelse

Avsikten med området är att i ett kommunikationsintensivt läge nära det planerade resecentrumet skapa förutsättningar för nya verksamhets- och handelsområden, men också att tillsammans med Solberga skapa en attraktivare infart till Vagnhärad och kommunen i övrigt. Här är klokt utformad bebyggelse i anslutning till väg 218 och en delvis förändrad karaktär på väg 218 centrala komponenter.

Strategiskt värdefull mark/Utredningsområden

För Vagnhärad är en kombination av förtätning, återanvändning av mark och byggande på naturmark nödvändig. På vissa platser kan förtätningar och återanvändning av mark ske men en stor del av tätortsutbyggnaden måste ske i samhällets randzon.

I översiktsplanen pekats ett antal strategiska markområden ut som på sikt kan tänkas få en annan markanvändning och karaktär än vad som idag är fallet. Gemensamt för områdena är att vidare studier bör göras innan framtida markanvändning definitivt kan avgöras. I texterna nedan beskrivs aktuella områden och de övergripande intentioner som bör vara vägledande i det framtida planeringsarbetet.

Nya industrivägen/Lånestavägen

Översiktsplanen föreslår att den södra och östra delen av industriområdet på längre sikt bör kunna innehålla både bostäder, handel och lättare verksamheter. Redan idag är förutsättningarna relativt goda för en sådan utveckling då befintliga verksamheter i stor utsträckning är inriktade mot handel och lättare verksamhet. Den glesa bebyggelsestrukturen är ytterligare en parameter som kan underlätta den tänkta omvandlingen av området. Eventuellt kan området i dess mest sydliga del även vara aktuellt vid framtida behov av en ny skola i Vagnhärad. Detta alternativ ställs i översiktsplanen mot att lokalisera en kommande skola i Solbergaområdet. Även koppling till det närliggande Natura 2000-området ska ges särskilt utrymme i det kommande planarbetet, då prövning enligt Miljöbalken 7 kap. 28 § kan bli aktuellt. Exploateringar får inte skada Natura 2000-områdets värden. Alla dessa olika parametrar bör övergripande hanteras i samband med att utvecklingen av Solberga konkretiseras. Detta är inte minst viktigt för att klargöra vilka spelregler som gäller avseende trafikföring och för att skapa möjligheter till en attraktiv entré till Vagnhärad.

Stationsområdet

Stationsområdet påverkas naturligtvis av den planerade dragningen av Ostlänken vilket gör området strategiskt viktigt. Om järnvägen flyttas till den norra delen av tätorten kan det nuvarande stationsområdet omvandlas och utvecklas med småstadskaraktären som förebild. De gamla stationsbyggnaderna bevaras och omvandlas, samtidigt som det tillskapas ny bebyggelse i samma skala. För att skapa en känsla av småstad är det viktigt att integrera bostäder med olika typer av verksamheter

inom samma kvarter. Småstaden kopplas i ett sådant scenario samman med Solberga via nuvarande järnvägstunnel/viadukt.

Mölna/Kustvägen

Mölna/Kustvägen är ett mindre verksamhetsområde i västra delen av samhället. Det bostadsnära läget bör på sikt kunna utnyttjas på ett effektivare sätt.

Kalkbruksområdet

Kalkbruksområdet är ett centralt beläget område med stor utvecklingspotential. Den dramatiska terrängen vid kalkbrotten kan exempelvis utvecklas med inriktning på friluftsliv och rekreation. I dagsläget berörs området av utredningskorridoren för Ostlänken men när järnvägens status tydliggörs är en utveckling av området mycket intressant.

Befintliga stadsdelar och bebyggelsemiljöer

"Gamla stationssamhället"

Verksamheter och bostäder kring det gamla stationssamhället. En komplettering kan i första hand ske vid stationsområdet. Hänsyn ska tas till den gamla bebyggelsen.

"Trädgårdsstaden"

Verksamheter och bostadsområden är uppdelade norr och söder om Trosaån. En förtätning av bebyggelsen är önskvärd i Vagnhärad centrala delar för att åstadkomma ett mer markerat centrum. En fortsatt utbyggnad av bostäder är möjlig.

Attraktiva verksamhetsområden

Det bör eftersträvas att på olika sätt arbeta för att vidareutveckla/försköna befintliga verksamhetsområden.

Vagnhärad grönstruktur

Grönstruktur och rekreation

Grönstrukturen i Vagnhärad består bland annat av ett stråk av fornlämningsrika naturområden i centrala delar av samhället och i ordningställda parker utmed Trosaån. Detta stråk är ett centralt attraktionsvärde för Vagnhärad och är tillsammans med kulturlandskapet och riksintresseområdet Trosaåns dalgång delar som ger Vagnhärad en del av dess

karaktär. I södra utkanten av samhället finns den s.k. Hungaterrängen, ett större rekreationsområde som sträcker sig från Häradsvallen i Vagnhärad till Trosa tätort. Området är ett värdefullt närströvsområde.

Tillkomsten av en gångväg intill våtmarken i Vagnhärad och Trosaån förstärker ytterligare rekreationsvärdena längs med ån.

I planförslaget redovisas särskilt prioriterade, tätortsnära grönområden som pekas ut och bevaras. Se listan nedan samt plankartan för Vagnhärad för närmare beskrivning och detaljerad kartredovisning.

Prioriterade, tätortsnära grönområden

Nedanstående områden är av särskilt värde för naturvärden och/eller friluftslivet.

Lånesheden

Lånesheden är idag ett Natura 2000-område som kommunen avser omvandla till kommunalt naturreservat. Områdets naturvetenskapliga värden består bland annat i ovanligt väl utbildade kalkmarkshäddar med rik och skyddsvärd flora men det utgör också ett viktigt närströvsområde och ett av de rikaste fornlämningsområdena i Sörmland. Avsikten med bildandet av naturreservat är att skydda dessa kvaliteter men också att synliggöra och tydliggöra denna attraktion i hjärtat av Vagnhärad.

Hunga strövsområde

Hunga strövsområde är ett värdefullt närströvsområde som sträcker sig från Trosa tätort till Häradsvallen i Vagnhärad. Området är delvis kuperat och inbjuder till promenader och andra aktiviteter, exempelvis orientering och längdåkning. Den norra delen av området vid Berga består av ett småskaligt kulturlandskap med känslig landskapsbild. Ett särskilt fördjupningsarbete gällande strövsområdets värden och restriktioner har antagits av samhällsbyggnadsnämnden.

Vid prövning av ny bebyggelse inom Hunga strövsområde ska stor hänsyn tas till de höga friluftsvärden, samt övriga allmänna intressen som finns i området. Ny bebyggelse prövas i varje enskilt fall med restriktivitet med hänsyn till områdets stora värden för det rörliga friluftslivet och mot bakgrund av det stora bebyggelsetrycket i området.

Runberget

Sällsynt barrskog med begynnande flora bl.a. grönvit nattviol. Bergspartier av kalksten uppvisar karstfenomen och hyser kalkkrävande hållmarksvegetation. Värdefullt närströvsområde med rikliga möjligheter till bostadsnära rekreation.

Trosaån

Området utmed Trosaån är varierat till sin karaktär med en blandning av iordninggjorda parkmiljöer, skog och urban miljö. Främst värdefullt som rekreationsstråk.

Trafik

Planeringen för Ostlänken styr till stor del hur övrig samhällsplanering i orten utvecklas. Eftersom osäkerheten kring detta hittills varit och är stor, måste åtgärder kopplade till Solbergas utbyggnad, väg 218 och framförallt det nya resecentrumet avvakta större klarhet i var spåren och stationen ska ligga. Därför avses åtgärder i Vagnhärad prioriteras så att utvecklingen av centrum (Vagnhäradstorg m.m.) genomförs först. Till centrumutvecklingen hör också utmaningar vid bl.a. Stationsvägen, där det idag finns problem med trafiksäkerhet och framkomlighet.

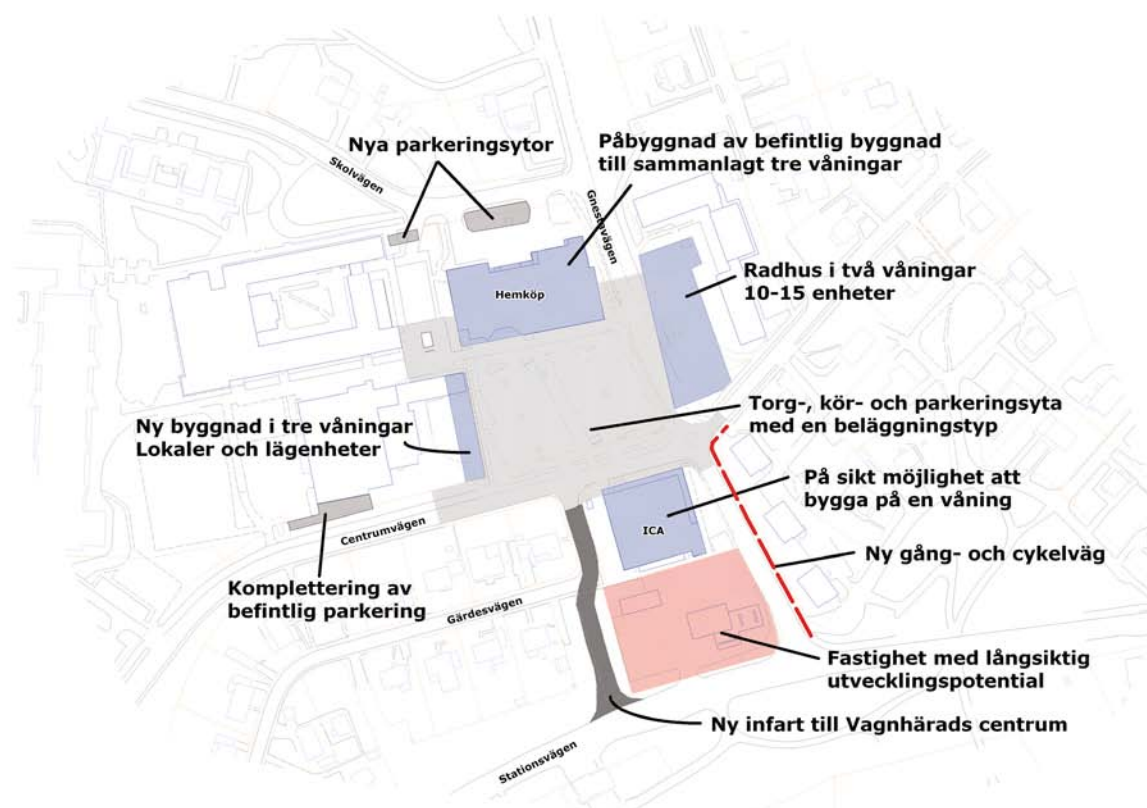
I enlighet med den antagna Trafiksstrategin har en analys av kommunens gång- och cykelvägnät i Trosa och Vagnhärad genomförts. Syftet har varit att kartlägga behov av kompletteringar i befintligt nät. Generellt gäller dock att nya utbyggnadsområden ansluts till befintligt cykelvägnät, vilket är positivt inte minst ur ett barnperspektiv.

I ett senare skede, när beslutet om Ostlänken är taget, skall beslut fattas om hur resecentrum ska

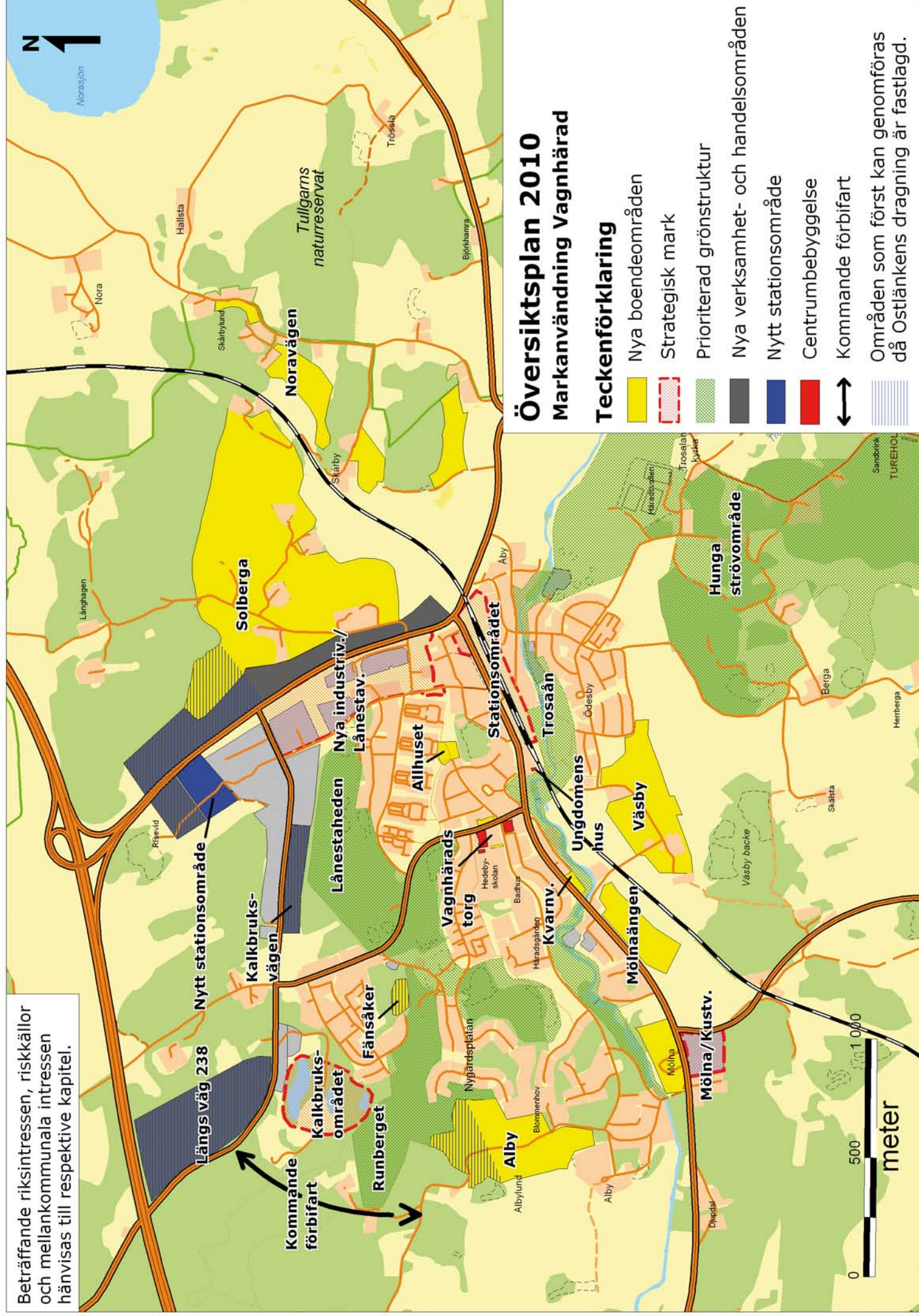
utformas. Till detta kopplas sedan anslutningar till omgivande områden. Här påverkas dels befintliga bostads- och verksamhetsområden, samt kommande exploateringar vid Solberga, Lånesta etc. Sannolikt kommer planeringen för Solbergaområdets utbyggnad att hänga ihop med väg 218 etc. I den fördjupade översiktsplanen för området anges ett antal stadsbyggnadskaraktärer som exploateringen skall bygga på. Dessa anger tydligt hur trafikföringen utformas i närmiljön. Beträffande trafikföringen för hela området anger planen dock endast ett övergripande förslag, vilket avses detaljstuderas då utbyggnaden blir aktuell. Detta påverkas till stor del av på vilket sätt området byggs ut i etapper.

I översiktsplanen finns markerat en förbifart från Albyområdet till Kalkbruksvägen. Frågan hänger samman med utvecklingen av Vagnhärad västra delar gällande exploatering m.m. Hur och när en ytterligare väg kan tillskapas beror till stor del på Ostlänkens lokalisering och tidsplan.

Översiktligt planprogram Vagnhärad centrum

Beträffande riksintressen, riskkällor och mellankommunala intressen hänvisas till respektive kapitel.

Kvaliteter att bevara och utveckla

Den småskaliga och vackra trästadsbebyggelsen präglar Trosa som har utvecklats från fiskeläge och hantverksstad till havsbadort, handelsstad och attraktiv bostättningsort. Stadskärnan på ömse sidor om stadens pulsåder Trosaån med kåkstaden och sekelskifteshusens snickarglädje är en riksintressant småstadsmiljö. Trosa är också en omtyckt och välbesökt sommar- och turiststad. Här finns småstadens torghandel, många restauranger och här finns båtliv. Trosas gästhamn utgör en anhalt för många båtturister. Där Vagnhärad har järnvägen och närheten till motorväg, har Trosa närheten till den vackra sörmländska skärgården och båtarnas farleder. Entrén vattenledes är således viktig för upplevelsen av staden.

Till Trosas identitet och styrkor hör i bl.a.:

- » Trosa stadskärna, vacker stadsmiljö
- » Ån med åpromenaderna
- » Vattnet
- » Sommaridyllen
- » Vacker landskapsbild
- » Bebyggelsens mångfald
- » Småskalighet
- » Attraktiva, lättillgängliga grönområden
- » Mångfaldigt företagande
- » Skärgården

Trosas struktur

Bebyggelsen har vuxit upp kring ån som utgör en central del i samhället och där flera broar förbinder områdenas båda sidor. Ådavägen och Högbergsgatan avgränsar den gamla staden och bostadsområdena öster om centrum.

Västerlångsvägen och Smäckbrogatan delar av bostadsområdena väster om centrum och Stensundsvägen delar av Tomtaklintonrådet från de äldre delarna öster om centrum.

Utveckling

Staden utanför stadskärnan har i olika skeden expanderat med en mångfald av olika bostadsområden. De äldsta är sekelskifteshusen på Östermalm och Ekensbergsområdet. Det var dock först under 1960-talet som en mera omfattande utbyggnad inleddes. Den kulminerade under 1970-talet med områdena Trosalund, Ekensberg, Karlsborg, Nyängen och Tomtaklint. Även nya villor tillkom i de äldre områdena. Mellan åren 1960-1980 nästan tredubblades befolkningen i Trosa. Under 2000-talet har byggnationen åter satt fart med ny exploatering på bland annat Bäckens gårde, Rökeritomten, vid Nyängen, Skärgårdsängen, kvarteren Teologen och Tumlaren och Skogsstigen m.fl.

Trosa har varit populärt som semesterort under hela 1900-talet och detta har lett till förhållandevis många

fritidshusområden i eller i direkt anslutning till staden. Fritidshusområdena ligger som ett band runt Trosa med Västra Fän i väster, Åda fritidsområde i norr, Långnäs, Långnäsudd och Stensunds fritidshusområde i öster och Öbolandet i söder. Närheten till staden medför att områdena blir ett alternativ till nya bostadsområden och det pågår en fortgående omvandling av fritidshus till helårsbostäder i samtliga dessa områden. Vissa av områdena ses redan idag som stadsdelar i Trosa snarare än traditionella fritidshusområden. Den utvecklingen tros fortsätta accelerera under den aktuella planperioden. Den kommande tioårsperioden kommer troligen utvecklingen på främst Öbolandet och i Åda fritidshusområde att ytterligare accelerera.

Fornlämningar och kulturhistoriska värden

Trosa stadskärna som utgör den äldsta delen av staden, har klassats som kulturmiljö av riksintresse. Inom detta område finns byggnader som klassats som kulturhistoriskt intressanta, bland annat byggnadsminnena Rönnebo och Garvaregården. Inom riksintresseområdet finns ett avgränsat fornlämningsområde med kulturlager vilka härrör från medeltidsstaden Trosa. Inom fornlämningsområdet krävs tillstånd enligt Kulturminneslagen för alla markarbeten.

Strax väster om Trosa ligger Tureholms slott som är klassat som byggnadsminne och även är av riksintresse för kulturmiljövården.

Förutsättningar som påverkar tätortens utveckling

Sedan gällande översiktsplan antogs har vissa förutsättningar för Trosas fysiska utveckling delvis förändrats. De viktigaste nya förutsättningarna beskrivs nedan.

Exploateringstryck

Exploateringstrycket på Trosa stad har ytterligare accelererat. Detta ställer dels krav på en omsorgsfull planering, men även på planmässig framförhållning så att nya attraktiva boendekområden kan tillskapas. Att kontinuerligt arbeta med den översiktliga planeringen är bland annat ett resultat av detta exploateringstryck.

Befolkningstillväxt och lokalbehov

Befolkningen har ökat och tillväxttakten är för närvarande i linje med översiktsplanens ambitioner att växa med 2-3 procent per år. Med tanke på att dessa förändringar i befolkning får stora konsekvenser på såväl barnomsorgens som skolans verksamheter studeras det framtida lokalbehovet inom ramen för aktuellt översiktsplanearbete.

Värdefulla naturområden

Med hänsyn till exploateringstrycket på Trosa stad samt ett antal prioriterade grönområdets höga naturvärden

och betydelse som tätortsnära rekreatiomsområden, föreslås i Översiktsplan 2010 att dessa områden reserveras för detta ändamål.

Omvandling av tätortsnära fritidshusområden

Andelen helårsboende i de tätortsnära fritidshusområdena (Västra Fän, Åda, Öbolandet, Långnäs, Stensund, Krymla och Lagnövikén) har ökat kontinuerligt under de senaste åren, i vissa fall trots förhållandevis begränsade byggrätter. Redan idag pågår formellt omvandlingsarbete i flera av dessa områden och under den aktuella planperioden är det troligt att fler områden kommer att ta samma steg och på sikt utvecklas till nya stadsdelar i Trosa. I vissa fall kan kompletterande bebyggelse även bli aktuell. Omvandlingen förutsätter oftast mer moderna, miljöanpassade vatten- och avloppslösningar, bättre vägstandard och tillgång till service. Nya detaljplaner behöver då tas fram.

Trosa kommun ser omvandlingen av de tätortsnära fritidshusområdena som en viktig del i Trosas expansion och ställer sig således positiv till en sådan utveckling i aktuella områden.

Utgångspunkter och mål för tätortens utveckling

- » Trosas karaktär av småstadsideyll bevaras
- » Utbyggnad med attraktiva nya boendemiljöer
- » Stor hänsyn till värdefulla natur- och kulturmiljöer
- » Reservera strategiskt värdefull mark
- » Bevaka prioriterade grönområden
- » Bevaka och om möjligt förbättra tillgängligheten till stränderna
- » Utveckling av befintlig bebyggelse, bl.a. fritidshusområden
- » Nyttjande av befintliga investeringar i infrastruktur och bebyggelse
- » Viss förtätning i centrala delar av tätorten
- » Återanvändning av mark
- » Om möjligt integrera bostäder och verksamheter
- » Struktur som skapar förutsättningar för energieffektivitet

Föreslagen markanvändning

I planförslaget redovisas områden där förändringar av markens användning planeras och områden med särskilda bevarandeintressen. Det är viktigt att observera att redovisade gränser för olika typer av framtida markanvändning är ungefärliga. Det är först i en eventuell detaljplaneprocess som en mer detaljerad avgränsning av exempelvis ett utbyggnadsområde kan göras. I de områden där redovisning av markens användning inte anges, förutsätts att nuvarande mark- och vattenanvändning fortgår.

Användningen av mark- och vattenområden har delats in i:

Nya boendeområden

Områden huvudsakligen för bostadsändamål. Integrering med icke störande verksamheter tillåts.

Strategiskt viktig mark/utredningsområden

Områden som är strategiskt viktiga för olika ändamål samt områden där förändringsintresse i någon form föreligger.

Trygghetsboende

Område markeras för trygghetsboende för att säkerställa ett ökat behov av olika former av boende för äldre.

Nytt reningsverk

Plats för nytt reningsverk pekas ut i anslutning till Trosa våtmark. Samtidigt utreds ytterligare möjligheter för att lösa kommunens avloppshantering.

Utbyggd skola

Skärlagsskolan pekas ut som en skola som inom planperioden sannolikt behöver byggas till.

Framtida förbifart

Ett övergripande förslag till förbifart mellan Ådavägen och Västerljungsvägen pekas ut.

Prioriterade grönområden

Att bibehålla och utveckla prioriterade grönstrukturer för rekreation och naturupplevelser är mycket viktigt för planeringen av kommunen, särskilt med tanke på att efterfrågan på strandnära boende ökar risken för exploateringen av känsliga områden. I takt med det måste också skyddet för de naturområden som inte ska bebyggas, förbli starkt. I linje med detta finns i översiktsplanen prioriterad grönstruktur utpekad. Dessa områden kan variera i framkomlighet och art eftersom de har betydelse för såväl människors rekreatiomsmöjligheter som djurs och växters överlevnadsmöjligheter, där tillgång till naturliga miljöer är avgörande. De skogsområden som pekas ut som prioriterad grönstruktur och som brukas för skogsbruk, kommer även framlades att fungera som sådana. Utpekandet kommer i sig inte att påverka möjligheterna att bedriva normalt skogsbruk.

Befintliga bebyggelsemiljöer

Här redovisas hur utveckling kan ske inom befintliga bebyggelsemiljöer.

Nya boendeområden

Totalt redovisas tänkbara ytor för nya boendeområden med sammanlagt ca 800 bostäder. Det omfattar såväl bostäder i redan beslutade detaljplaner som nya möjliga exploateringsområden. Nya boendeområden är till stor del lokaliserade i östra och norra delen av Trosa. En av de viktigare grunderna bakom denna strategi är möjligheterna till god trafikförsörjning såväl kollektivt som enskilt. Intentionen är också att eventuellt tillkommande bebyggelse ska bilda del i en stadsstruktur som är fördelaktig såväl ekonomiskt som ekologiskt. Målsättningen med den förhållandevis kraftiga utvecklingen på östra sidan av Trosa är utöver att skapa attraktiva boendemiljöer att på ett fördelaktigt sätt skapa förutsättningar för att Stensund och Krymla på ett tydligare sätt än idag blir en integrerad del i staden.

Utöver dessa områden kan ytterligare helårsbostäder tillkomma framför allt i Stensund/Krymla, på Öbolandet och i Åda genom en successiv omvandling av fritidshusbebyggelsen.

Nya bostäder kan även tillkomma genom förtätningar inom redan bebyggda fastigheter och i vissa av de områden som har redovisats som strategiskt värdefull mark.

Åda Backar

Området är beläget norr om Trosa och gränsar i väster till Åda fritidshusområde. De områden som avses bebyggas utgörs av skogsmark/naturmark. Terrängen består av skogsbevuxna höjder i anslutning till åkermark. Totalt planeras för ca 90 enfamiljshus. Bebyggelsen sker i 1-2 plan med inslag av såväl souterräng- som planmarksbebyggelse, beroende på markförhållanden. Biltrafik till och från området sker via Stensundsvägen, som är mest lämpad för tillkommande trafik, och vars högre standard och hastighetsbegränsning ger kortaste restiden med bil in till Trosa. Vägen genom Åda fritidshusområde som leder till väg 218 skall även fortsättningsvis vara lokalväg för fritidsområdet och fungera som cykel- och gångväg för den nya bebyggelsen. Gång- och cykelväg planeras anläggas mellan Åda fritidshusområde och det nya boendeområdet vid Bråta torp. Om ny bebyggelse tillkommer vid Hökeberga (frimrådet mellan de två bebyggelsegrupperna i Åda fritidshusområde) kan en ny vägsträckning genom den nya bebyggelsen bli aktuell. Dimensioneringen av VA-nätet sker på sådant sätt att övriga exploateringsområden (Hökeberga, Sandstugan m.fl.) kan anslutas.

Motiv till bebyggelse

Området är attraktivt beläget i utkanten av Åda fritidshusområde, med gång- och cykelavstånd till såväl golfbana som Anderviken med småbåtshamn. I kombinationen med idéerna kring Hökeberga tros förslaget kunna fungera som en motor för utvecklingen av Åda fritidshusområde.

Apelåker

Området är beläget söder om Åda Golfbana, mellan Åda Golfväg och Apelåker. Bebyggelse i området innebär en naturlig förtätning i ett till stora delar redan ianspråktaget område. Området avses byggas ut med ca 10 friliggande småhus. Området trafikmatas från befintlig väg vid Apelåker, via Stensundsvägen.

Motiv till bebyggelse

Se Sandstugan (sid. 63).

Hökeberga

Området är beläget mellan de två större bebyggelsegrupperna i Åda fritidshusområde. Tanken är att området ska bestå av ett antal mindre delområden som till stor del trafikförsörjs från en ny väg centralt i området. När det gäller bebyggelse typ föreslås olika former av enfamiljshus, sannolikt med en tätare struktur in mot Trosa och en glesare längre in i området.

Inom ramen för detaljplaneprocessen kommer särskilt kopplingarna till Åda fritidshusområde, närheten till det möjliga reningsverket samt trafikfrågor särskilt lyftas fram. Gällande trafik handlar det både om den interna trafiken, matningstrafik samt bullerfrågor kopplade till väg 218.

Motiv till bebyggelse

Områdets läge vid infarten till Trosa är praktiskt på flera sätt. Inte minst gäller detta transport- och kommunikationsläget men även närheten till teknisk infrastruktur är att se som en samhällelig fördel. I takt med att det kommunala vatten- och avloppsnätet byggs ut i området ges även närliggande områden möjligheten till en mer modern, miljömässig hantering av sitt avlopp. Föreslagen bebyggelse tros i detta avseende kunna fungera som en motor för Åda fritidshusområde.

Bråta torp.

Bråta torp

Området, som ligger norr om Tomtaklintonområdet och består av öppen jordbruksmark med inslag av lövklädda dungar, ansluter i öster till naturreservatet Tomtaklinton skogen. Området har en naturlig avgränsning mot omgivande höjdpartier. Karaktären på området och dess läge gör det lämpligt att i första hand inrikta tilltänkt byggnation mot enbostadshus.

Avsikten är att uppföra cirka 80 nya enfamiljsbostäder. I området ryms också en förskola. Den planerade bostadsbebyggelsen utformas som villor och kedjehus placerade längs två hästskoformande gatuslingor. Bebyggelsen följer skogsbrynet i väster och en buffertzon sparas för att begränsa slitaget på skogsmarken. Tillfart för biltrafik föreslås ske från befintlig väg via Bråtagatan. För att undvika att området blir ändpunkt i VA-systemet föreslås det anslutas från såväl väster som söder.

Motiv till bebyggelse

Det natursköna läget skapar förutsättningar för en attraktiv bebyggelsemiljö i anslutning till redan existerande bebyggelse och teknisk infrastruktur. Närheten till offentlig service i form av skola och förskola är också positivt.

Sockengatan

I takt med att karaktären på verksamhetsområdet på senare år har förändrats är behovet av en väl tilltagen buffertzon mellan bostäder och verksamheter inte längre lika stort. Området norr om Sockengatan är lämpligt för en mindre komplettering till befintlig villabebyggelse.

Uppskattningsvis kan ca 8-10 tomter för villabebyggelse tillskapas. Som en konsekvens av att området föreslås ianspråktagas för bebyggelse höjs statusen på närliggande grönområde till så kallas prioriterad grönstruktur. Området föreslås trafikförsörjas från Bråtagatan. I kommande detaljplaneringsarbete är det viktigt att de välutnyttjade gång- och cykelstråk som passerar området säkerställs.

Motiv till bebyggelse

Området utgör en naturlig vidareutbyggnad av befintliga strukturer. Det är också centralt beläget, i direkt närhet till såväl kommersiell som offentlig service.

Skjuvkärr

Området är beläget öster om Tomtaklint och består av ängsmark och glesare blandskog. Den planerade bebyggelsen (ca 75 enheter) inriktas i första hand mot enbostadshusbebyggelse och avses ges en luftig gestaltning med förhållandevis stora tomter. Syftet med denna utbyggnadsprincip är att bevara den gröna karaktären i området.

Området trafikförsörjs från Stensundsvägen. Kopplingen till expansionsområdet Västra Krymla och samspelet med omkringliggande grönstruktur är särskilt viktigt. Även kopplingen till det angränsande Tomtaklinskogens naturreservat ska ges särskilt utrymme i det pågående planarbetet. Dagvattenhanteringen bör särskilt beaktas i det fortsatta arbetet. Sannolikt behövs någon form av fördröjningsmagasin.

Motiv till bebyggelse

I en strävan att inkludera Långnäs och Stensund i Trosas tätortsstruktur är detta utbyggnadsområde ett viktigt steg på vägen. Att det är attraktivt beläget, i ortens randzon och med direkt närhet till Tomtaklinskogen förstärker ytterligare området som ett lämpligt tillväxtområde. Närheten till offentlig service gör området extra intressant.

Västra Krymla

Området ligger mellan Krymla och Stensundsvägen och består huvudsakligen av relativt flack skogsmark. I områdets södra del ökar kuperingen och detaljstudier får visa vilka delar som är lämpliga för ny bebyggelse. Den planerade bebyggelsen inriktas i första hand mot enfamiljshus och avses ges en luftig gestaltning med förhållandevis stora tomter. Syftet med denna utbyggnadsprincip är att bevara den gröna karaktären i området.

Trafikförsörjning beräknas huvudsakligen ske från Stensundsvägen. Området är dock i sig själv så pass stort att gatustrukturen inom området särskilt bör belysas och utredas i ett eventuellt kommande planprogram. Kopplingen till expansionsområdet Skjuvkärr bör särskilt belysas i det fortsatta planarbetet. Västra Krymla gränsar i sin helhet till prioriterad grönstruktur varför även rekreativstråk och värdefulla kärnområden bör ges särskild tyngd i det fortsatta planarbetet.

Motiv till bebyggelse

I en strävan att inkludera Långnäs och Stensund i Trosas tätortsstruktur är detta utbyggnadsområde ett

viktigt steg på vägen. Närheten till natur och i viss mån även offentlig service gör området extra intressant.

Slåttergången

Området är strategiskt beläget öster om Boställsgatan vid Skärlagsskolan, i direkt anslutning till existerande infrastruktur. Med avseende på närområdets karaktär bedöms det lämpligt för byggnation av lägenheter. Uppskattningsvis bör ca 30-40 lägenheter kunna tillskapas i området och samtidigt vidmakthålla en grön karaktär i området. Avgränsningen mot Tomtaklinskogens naturreservat och entrén till reservatet blir viktiga komponenter i det kommande detaljplanarbetet.

Motiv till bebyggelse

Den tänkta bebyggelsen passar in i existerande bebyggelsemönster och stämmer väl överens med översiktsplanens intention att hitta möjligheter till förtätningar i redan ianspråktaga områden.

Tomtaäng

Området är på flera sätt strategiskt beläget. Närheten till service, god teknisk försörjning och det geografiska läget i en av Trosas tänkta utvecklingsriktningar gör det lämpligt för exploatering. I området planeras ca 25 enfamiljshus i modernistisk stil vilka trafikförsörjs från såväl Stensundsvägen som Tomtaklingtatan. Särskild omsorg planeras läggas på gatumiljöns utformning.

Motiv till bebyggelse

Se Skjuvkärr ovan.

Mejseln

I anslutning till existerande bebyggelse väster om Tomtaklingtatan (kvarteret Teologen) föreslås byggnation av ett boendekområde inriktat på flerbostadsbebyggelse. Området kan inrymma ca 90 lägenheter. Bebyggelsen bör ges stadskaraktär anpassad till kvarteret Teologen. Ut mot Industrigatan kan det även bli aktuellt att pröva möjligheten att etablera handel och lättare verksamheter.

Motiv till bebyggelse

Området är väl beläget intill existerande infrastruktur och kan vid en god utformning höja områdets estetiska värden. Den tänkta bebyggelsen passar väl in i existerande bebyggelsemönster och stämmer väl överens med översiktsplanens intention att hitta möjligheter till bostadskompletteringar i centrala, kollektivtrafiknära lägen.

Kvarteret Tumlaren.

Vagnhärads-Djupvik

Föreslagen bebyggelse ligger i anslutning till Stensund, vid Djupviksvägens slut. Ett mindre naturområde kommer att tas i anspråk men genom att spara den södra delen av den aktuella kullen kommer merparten av värdena att bestå. Området kan inrymma 10 tomter lämpliga för småhusbebyggelse. Trafikförsörjning ska ske längs Djupviksvägen, som i vissa delar kan få ny sträckning.

Motiv till bebyggelse

Trosa kommun eftersträvar att kunna erbjuda ett så diversifierat bostadsbestånd som möjligt. Detta havsnära läge tillför ytterligare en kategori till ett redan mångfacetterat utbud.

Sjölundavägen

Småhusbebyggelse föreslås på södra sidan om Sjölundavägen. Tänkt exploatering förutsätter att strandskyddet släcks.

Motiv till bebyggelse

Vattenkontakt, läge relativt nära Trosa centralort men ändå enskilt då närliggande hus är belägna högt ovanför eventuellt tillkommande bebyggelse, vilket skapar förutsättningar för en mycket attraktiv bebyggelsemiljö. Ur ett samhälleligt perspektiv är förslaget också positivt. Det möjliggör att ytterligare en sträcka av stranden kan göras tillgänglig för allmänheten genom anläggning av promenadstråk. Detta föreslås ingå som förutsättning för exploatering.

Skärlagsparken

Avsikten är här att möjliggöra bebyggelse med bostäder inom ett i huvudsak obebyggt område med gångavstånd till stadskärnan och olika servicefunktioner, samt för utveckling av parkyta inom områdets södra del. Förslaget syftar också till utveckling och bättre utnyttjande av befintlig infrastruktur i form av gator och ledningsnät.

Området kan inrymma ca 80 bostadslägenheter i tvåvåningshus, grupperade kring fyra gårdar med tillhörande gårdsbyggnader och trafikytor.

Motiv till bebyggelse

Området är centralt beläget i orten med god tillgång till service, kommunikationer och till viss del även grönytor. Förslaget innebär ianspråktagande av grönytor men genom att lämna ett område fritt från bebyggelse i söder finns förutsättningar att bibehålla/förstärka de gröna värdena i området.

Världens Ände 1

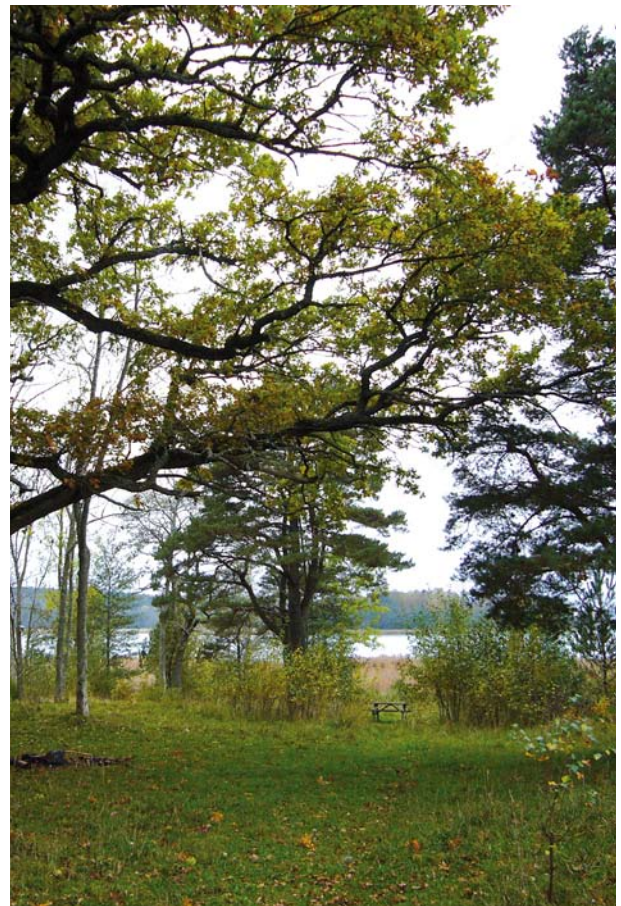
Världens Ände 1 (befintlig reningsverkstomt) utgör en värdefull markresurs för framtiden. Om reningsverket flyttas, frigörs en markresurs som är strategiskt belägen centralt i Trosa, vid brofästet till Öbolandet. Området kan bli betydelsefullt för t.ex. bostäder, handel och service i ett läge nära Långnäs och Öbolandet vilka successivt får en större andel helårsboende. Här ges

möjlighet att vidga den småskaliga stadsmiljö som är Trosas signum och i linje med översiktsplanen förstärka allmänhetens tillgänglighet till tätortsnära strandområden.

I mångt och mycket är visionen att Stadsfjärdens strandlinje ska bli en självklar del i den bebyggda miljön, en del i det offentliga rummet och tydligare än idag fungera som invånarnas gemensamma tillgång. Tänkt exploatering kan i vissa delar förutsätta att strandskyddet släcks. Projektets stora utmaning ligger i att skapa nya stadsmiljöer där delvis skilda intressen kan samverka och tillsammans skapa en stimulerande miljö. Kombinationen av verksamheter, boende och offentliga rum borgar för ett levande samhälle. Miljön ska ansluta till och utveckla idyllen Trosa och samtidigt vara en dynamisk miljö i samklang med historien.

Motiv till bebyggelse

Området är mycket intressant p.g.a. dess centrala och vattennära läge.

Norra delen av Öbolandet.

Svartviksäng

Området ligger på norra delen av Öbolandet, strax söder om Trosa centrum. Längs västra delen föreslås ca 25 villor/parhus.

Motiv till bebyggelse

Redan i tidigare översiktsplan pekades Öbolandet ut som en av Trosas nya stadsdelar. Det är ett område som med fördel tydligare kan integreras i tätorten.

Edanö backe

På norra delen av Öbolandet, strax söder om Edanö festplats, ligger ett område väl lämpat för en förhållandevis tät bebyggelse om 25 enheter. Exploaterings omfattning och utbredning ska ske på ett sådant sätt att gångstråk tillskapas mellan bebyggelsen och vattnet samt att Edanö festplats och dess höga ekologiska värden bevaras.

Motiv till bebyggelse

Området är osedvanligt attraktivt beläget med tydlig vattenkontakt. Frånsett att möjliggöra ett attraktivt boende finns möjligheter att bebyggelsen kan innebära en viktig del i en visuellt ännu attraktivare stadsfjärd samt att skapa bättre förutsättningar för närrekreation för såväl närboende som övriga kommuninvånare.

Överfarten till Edanö.

Strömmingsberget

Området ligger i nordvästra delen av Öbolandet och föreslås kompletteras med 3-4 tomter för enbostadshus. Inom ramen för den tänkta exploateringen ska nytt gångstråk mellan bebyggelsen och vattnet tillskapas och på så vis öka allmänhetens tillgänglighet till området.

Motiv till bebyggelse

Se Svartviksäng.

Smedstorp

I takt med att formerna för Förbifart Trosa börjar bli tydliga finns det nu förutsättningar att lägga ut mark för tänkbar exploatering även på den västra sidan av Trosa stad. I steg ett föreslås en vidareutveckling på sydvästslutningen i anslutning till Västra Fän i riktning mot Smedstorp. Ambitionen är att skapa ett spännande, naturanpassat boende med huvudsakligen enfamiljshus. Avgränsningen i öster och norr är anpassad till det fördjupningsarbete avseende Hunga strövtområde som Samhällsbyggnadsnämnden sedan tidigare godkänt. Spillvatten ansluts till den allmänna VA-anläggningen vid korsningen Västerljungsvägen/Malmvägen. På sikt kan eventuellt ny bebyggelse även väster

om utpekad tillväxtområde bli aktuell. All bebyggelse i området förutsätter dock att Förbifart Trosa byggs.

Motiv till bebyggelse

Området bygger på ett naturligt sätt vidare på det befintliga Trosa. Områdets karaktär stämmer väl överens med ambitionen att tillskapa nya boendekområden på attraktiva platser, med hänsyn tagen till kringliggande naturområden.

Sandstugan

Bebyggelse vid Sandstugan innebär ytterligare ett steg i ambitionen att tillskapa nya boendekområden i anslutning till Åda Golf och Stensundsvägen. Området utgör en naturlig komplettering av bebyggelsen vid golfbanan och ligger helt i linje med de övergripande tankarna att stärka stråket längs Stensundsvägen. Med tanke på områdets karaktär av naturmark med visst inslag av fornlämningar är det viktigt att i kommande detaljplaneprocess ge särskilt fokus åt dessa frågor. Möjligheterna att koppla ihop området med den nya exploateringen vid Apelåker bör också särskilt belysas. Vid en utbyggnad av Sandstugan förordas en anslutning till kommunalt VA.

Motiv till bebyggelse

Tanken är, utöver att tillskapa attraktiva tomter, att lyfta fram områden där man på sikt kan skapa förutsättningar för exempelvis kollektivtrafik och hållbara tekniska försörjningssystem. Ambitionen är att exploateringen tillsammans med annan utveckling i området på sikt ska skapa förutsättningar för utbyggd kollektivtrafik.

Vreten

Området är beläget i en attraktiv sydslutning i anslutning till Åda Golfbana, strax öster om väg 218. Området avses byggas ut med ca 10 friliggande småhus. Tillfartsfrågan till området behöver särskilt studeras för att möjliggöra en trafiksäkerhetsmässigt bra anslutning via golfbanan.

Motiv till bebyggelse

Se Sandstugan.

Sjövillor

Redan i 2006 års översiktsplan har sjövillor redovisats som ett intressant komplement på kommunens bostadsmarknad. Trosa kommun menar att boendeformen är intressant för en kuststad som Trosa men lokaliseringen måste utredas ytterligare inför en etablering. I ett kommande planarbete kommer särskilt fokus att läggas på allmänhetens tillgänglighet, gestaltning och miljöanpassning mm.

Motiv till bebyggelse

Trosa kommun eftersträvar att kunna erbjuda ett så diversifierat bostadsbestånd som möjligt. Denna nya boendeform tillför ytterligare en kategori till ett redan mångfacetterat utbud.

Trygghetsboende

Öster om vårdcentralen

Området ligger direkt öster om vårdcentralen. Området är markerat för trygghetsboende för att fylla ett ökat behov av olika former av boende för äldre. Närheten till vårdcentralen kan skapa goda samordningsmöjligheter.

Väster om Trosagården

Ytterligare ett område för trygghetsboende är utpekad väster om Trosagården. Närheten till Trosagården kan skapa goda samordningsmöjligheter.

Strategiskt värdefull mark/Utreddningsområden

Östra Stadsfjärden

I centrala Trosa, vid havet, finns ett område (Världens Ände 1) som kan friläggas om stadens reningsverk ersätts med en annan lösning. Här ges möjlighet att vidga den småskaliga stadsmiljö som är Trosas signum och i linje med gällande översiktsplan förstärka allmänhetens tillgänglighet till tätortsnära strandområden. I mångt och mycket är visionen att Stadsfjärdens strandlinje ska bli en självklar del i den bebyggda miljön, en del i det offentliga rummet och tydligare än idag fungera som invånarnas gemensamma tillgång. Markeringen i översiktsplanen rör bland annat frågor om hur strandlinjen kan nyttjas, hur befintliga båtbroar framgent ska nyttjas/lokaliseras men även om ambitionen att stärka kopplingen till vattnet på så sätt att det i vissa delar utbredda vassbältet tas bort till förmån för en öppen vattenspegel.

Rådmansbackarna

Vid infarten längs Ådavägen in mot Trosa och i anslutning till en eventuell förbifart mellan Ådavägen och Västertlungsvägen kan eventuellt två nya boendeområden komma till stånd. Innan eventuell detaljplanläggning kan komma till stånd måste dock Trosa kommun fatta beslut om den framtida hanteringen av kommunens avloppsvatten. Konsekvenserna av ny bostadsbebyggelse i relativ närhet till verket samt framtida expansionsbehov för verket måste särskilt hanteras och belysas.

Snöholmen

Trosas kanske största styrka är närheten till vattnet. Snöholmens läge mitt i den västra Stadsfjärden gör det således särskilt intressant. Kan Snöholmen på sikt fungera som Stadsfjärdens nav för såväl besökare som bofasta? Är detta möjligt med hänsyn till de naturvetenskapliga värden som finns på ön? Snöholmens utvecklingsmöjligheter kan med fördel studeras som del i ett större sammanhang; en attraktivare och mer inbjudande Stadsfjärd.

Södra Öbolandet

Planprogrammet för Öbolandet tydliggör de trafikrelaterade olägenheterna med campingplatsens nuvarande placering och ifrågasätter om nuvarande lokalisering är lämplig ur ett längre perspektiv. Om campingplatsen flyttas till annat läge frilägg mark som kan användas

för helårsutnyttjande, exempelvis ny bebyggelse. Campingplatsen kan dock endast flyttas om ett nytt läge för campingen kan hittas och under förutsättning att Trosa Havsbad är kvar i nuvarande läge och utformning. Skulle campingplatsen ersättas med bebyggelse så erfordras bästa möjliga förslag till utformning av denna nya skärgränsbebyggelse.

Befintliga stadsdelar och bebyggelsemiljöer

Trosa stadskärna

Trosa stadskärna är av riksintresse för kulturmiljövården. Vid förändringar som t.ex. om- och nybyggnader är det viktigt att alla förändringar utförs med varsamhet. Genom att ytterligare belysa frågan och förankra intresset av bevarande och skydd av vår värdefulla kulturmiljö bland områdets fastighetsägare och kommunmedborgare i övrigt förbättras möjligheterna att behålla Trosa stads speciella karaktär.

Vid förändringar som t.ex. om- och nybyggnader är det viktigt att alla förändringar utförs med varsamhet.

Trosas småskalighet och karaktär av trästad ska bevaras. Gatunät och tomtindelning ska bibehållas. Samtidigt ska utrymme ges till ett tidsenligt och mångfaldigt byggande som kan skapa en livskraftig stadsmiljö.

Kvarteret Ölstugan.

Typiska Trosahus

Har sadeltak med lutning 27–38 grader.

Har tak som inte är högre än vägghöjden.

Har låga socklar.

Har träpanel som ibland delas av listverk.

Har höga eller kvadratiska fönster med kvadratiska eller höga rutor.

Har minst en fönsterbredds väggfält på båda sidor om fönstret utom för glasverandor och burspråk där väggfält saknas.

Har tak täckt med tegel eller slätplåt.

Har entré med förstukvist eller glasveranda som ligger på gården.

Har takuppbbyggnader i fasadliv.

Har eller har haft symmetriska fasader.

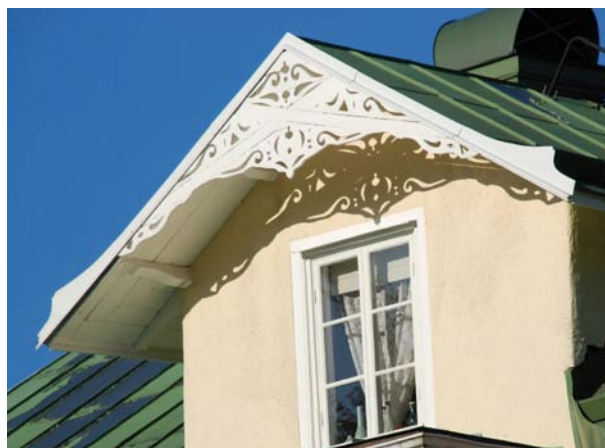
Har takutsprång.

Har ofta tillbyggnader på gårdssidan.

Har fasader målade i falurött eller ljusa pastellfärger.

Har snickerier i avvikande färg.

Har ibland fönster, tak, verandor och fasadfält med individuella dekorationer.

Rekommendationer för nya hus i centrala Trosa

Husen bör ha rektangulär planform och ligga vid tomtgräns mot gatan eller ån.

Husen får förses med tillbyggnader på gårdssidan.

Husen bör ha en ca 40 cm hög sockel av puts eller natursten.

Husen bör ha sadeltak med lutning mellan 27 och 38 grader.

Taksprång bör vara 30–50 cm.

Takuppbbyggnader bör utgå frånnock och fasadliv samt vara täckta med sadeltak.

Ventilations- och rökkanaler bör gå till symmetriskt placerade skorstenar vid taknock.

Taken bör täckas med lertaktegelt i matt röd kulör eller falsad skivplåt som målas röd, grön eller svart.

Fasaderna bör kläs med träpanel, som får vara stående eller indelad i olika fält med varierande riktningar.

Fasaderna bör målas med faluröd slamfärg eller täckmålas i ljusa kulörer.

Fönstren bör vara kvadratiska eller höga med kvadratiska eller höga rutor.

Fönstren bör placeras så att avståndet till ytterhörn, sockel eller takfot och nästa fönster är minst 90 cm.

Fönsterfoder, taklister, vindskivor, verandor och förstukvistar får förses med olika typer av dekor, dock ej fönsterluckor.

Snickerier och dekor bör målas med täckande färg som är ljusare än väggfärgen.

Entréer bör ligga mot gården och får förses med förstukvist eller glasveranda.

Bebyggelsestrukturen

Trosa stads pulsåder, den genom bebyggelsen ringlande Trosaån, och de likaledes slingrande Långgatorna skapar tillsammans med de smala gränderna, som leder ner till ån, stadens ålderdomliga och unika karaktär. På åns västra sida finns några mycket långsmala tomter som sträcker sig från ån i öster hela vägen till Västra Långgatan. Oftast inryms dock två tomtrader mellan ån och Långgatan. Tomterna är där liksom öster om Trosaån ca 15-20 meter breda. Fastighetsstrukturen nära torget avviker från denna princip vilket tyder på att flera sammanslagningar har gjorts under årens lopp. Det är möjligt att nå tomterna dels från å-sidan och dels från Västra och Östra Långgatan.

Körvägarna leder via några broar rakt över ån, men gångvägarna ligger sällan mitt för varandra. Inte ens där det finns gångbroar som sammanbinder bebyggelsen på de båda sidorna är vägnätet linjärt sammankopplat.

Bebyggelsen runt gamla staden

Bebyggelsen utgörs i huvudsak av bostadsbebyggelse med inslag av serviceföretag och liknande verksamheter. De olika stadsdelarna härstammar från olika tidsepoker och har följdenligt distinkt skild karaktär och utvecklingsmöjligheter. Komplettering med ny bebyggelse, i första hand bostäder är möjlig.

Urbana strandzoner

För stränder i anslutning till Trosa stad är intentionen att skapa en kombination av strandnära bebyggelse och en förbättrad tillgänglighet vid platser som tidigare varit svåra att nå. Detta kan exempelvis uppnås genom krav på tillskapande av promenadstråk i samband med strandnära exploatering. Det förutsätts dock att bebyggelse som upplåts vid strandnära lägen, dvs., inom strandskydd, bidrar till att stadsmiljön utvecklas sammanhållet.

Nuvarande exempel på arbete med urbana strandzoner är Projekt Stadsfjärdarna samt exploatering vid Sjölundavägen.

Trosa stads prioriterade grönstruktur

Grönstrukturen i Trosa består bl.a. av parker och bostadsnära grönområden men även av Trosa våtmark och vattenområden som Trosaån och Stadsfjärdarna. Tillgången och tillgängligheten till bostadsnära natur och större strövområden är god. I planförslaget redovisas särskilt prioriterade, tätortsnära grönområden som pekas ut och bevaras. Se nedan samt plankartan för Trosa för närmare beskrivning och detaljerad kartredovisning.

Borgmästarholmen

Borgmästarholmen med närliggande holmar är ett värdefullt närströvmråde. Området består av tät ädellövskog med förekomst av medelålders vidkronade ekar. Kalkpåverkan märks tydligt i floran med bl.a. orkidén

Adam och Eva. Breda täta vassar omgärdar området och fågellivet är rikt.

Näktergalslunden

Ett botaniskt rikt, stadsnära område med blandlövskog och häckande näktergal.

Trosa alper

Det säregna bergspartiet är uppbyggt av metabasit och når en höjd av 32 meter över havet med goda utsiktsmöjligheter. Bergsområdet av barrblandskog är klätt med ett rikt inslag av buskvegetation i de öppna gläntorna. Värdefullt närströvmråde.

Hunga strövmråde

Ett motionsområde som sträcker sig från Trosa tätort till Häradsvallen i Vagnhärad. Området är ett värdefullt närströvmråde. Elbelyst motions slinga finns och Trosa Alpina klubb har anlagt slalombacke med skidlift. Bergsområdet i söder är bevuxet med barrblandskog. Topografiskt domineras området av fem bergshöjder som når nivåer mellan 38 och 52 meter över havet. På den högsta toppen finns en fast fornlämning i form av ett röse.

Tomtaklinskogen

Området är i gällande översiktsplan till viss del redovisat som ett så kallat Natura 2000-område. Det innebär att skogsområdet är valt att ingå i det europeiska nätverket av skyddsvärda biotoper, Natura 2000. Natura 2000 är dock ej avsett som en permanent skyddsform varför Trosa kommun nu har inrättat ett kommunalt naturreservat för delar av Tomtaklinskogen.

Tomtaklinskogen är en något olikåldrig äldre barrskog med många gamla och grova träd främst mot bergkanter och i otillgängliga delar. Död ved, främst som barrträdslågor, finns rikligt i området. Kalkhaltig morän ger en näringsfordrande flora med blåsippa och Kranshakmossa i mängd. Även skogsknipprot förekommer i området. Det är i Sörmland mycket ovanligt med naturskogar på näringsrikt underlag. Ett antal fina sockelkärr med vattenspeglar förhöjer områdets värde ytterligare.

Utöver de naturvetenskapliga värdena har området stora värden för rekreation och det rörliga friluftslivet. Med tanke på de exploateringstankar som finns både söder och norr om aktuellt område är tanken att området på sikt kommer få än större betydelse för olika former av bostadsnära rekreation. Vid exploatering av områdena Bråta torp, Skjuvkärr och Västra Krymla är det således särskilt angeläget att ta hänsyn till dessa värden och aktivt verka för att tillgängligheten till dessa grönområden ökar.

Långnäs

Berggrunden är uppbyggd av sedimentgnejser med inslag av diabasgångar och pegmatitförekomster. Vid vattentornet drygt 40 meter över havet finns en fin utsiktspunkt över Trosa och skärgården.

Området har betydelse som närströvsområde med den södersluttande ravinen som självklar centralpunkt. Med tanke på de exploateringar som genomförts i närområdet och de som är planerade för framtiden tros områdets betydelse öka än mer.

Trosa våtmark

Utöver sin funktion att reducera utsläppet av vissa miljöfarliga ämnen är Trosa våtmark även ett viktigt rekreatiionsstråk.

Edanöskog

Trosa kommun arbetar aktivt för att Öbolandet ska bli en integrerad del i Trosa stad. En komponent i detta arbete är att titta på möjligheter för nyexploatering. För att bibehålla en god balans mellan bebyggt och oexploaterat område pekas Edanöskog ut som ett prioriterat grönområde. Dess viktigaste funktion är alltså främst strukturell och med avseende på rekreation.

Skärlagsskolan

Bakom Skärlagsskolan och Tomtahills förskola finns ett mindre närrekreatiionsområde som är av stor vikt för befintliga verksamheter, men även för Tomtaklintonrådet. I takt med att skolan eventuellt byggs ut och att ny bebyggelse prövas i anslutning till Sockengatan ökar områdets betydelse ytterligare.

Bråtanäs

Söder om Krymla finns ett spännande naturområde bestående av bland annat strandängar och ekhagar. Området har också en rik flora. Vid Bråtanäs ges goda möjligheter till allmän åtkomst av ett område i direkt anslutning till havet. Då detta är en kvalitet värd att bevara markeras strandområdet som prioriterad grönstruktur.

Övrigt

Trosaån och strandpromenaderna är av praktiska skäl inte markerade på plankartan men fyller likväl viktiga funktioner, inte minst rekreatiionsmässiga.

Trafik

För Trosa stads del har ett flertal större exploateringsprojekt startats eller fullföljts de senaste åren. Trafikmängderna påverkas förstås, framförallt då fler skall ta sig till tätortens centrala delar. Samtidigt har handels- och verksamhetsområdet vid Industriegatan utvecklats i takt med fler boende i orten, vilket bidrar till en relativt harmonierad utveckling av trafikflöden, då möjligheterna att utträta ärenden etc. på väg till och från Trosa, förbättrats. Trosa kan idag, förenklat, sägas ha kommersiellt viktiga delar där offentlig och kommersiell service i huvudsak är koncentrerade; i centrum och området kring Industriegatan.

Tätortens geografiska struktur gör att planering av kollektivtrafik är komplicerat. Detta är dock viktigt, inte minst för att sammankoppla orten med tåget som stannar i Vagnhärad. Samtidigt finns ett antal konkreta frågor att lösa, där en förbindelse med nya exploateringsområden

i de östra delarna av tätorten, vid Åda samt vid det befintliga bostadsområdet Stensund är exempel på målpunkter att beakta. Översiktsplanen skapar förbättrade förutsättningar för en förändrad väg och utvecklad kollektivtrafik genom att tillskapa fler tänkbara boendekområden i detta i dagsläget underförsörjda stråk.

Tätorten är relativt tät och förutsättningarna för de boende att ta sig gående eller cyklande är därmed goda. Samtidigt finns problem då t.ex. hur de funktionella stråken ser ut, inte är helt definierade. En översyn av gång- och cykelnätet avseende flöden och målpunkter har gjorts i enlighet med kommunens Trafikstrategi. Resultatet har arbetats in i antagandehandlingen och målsättningen är att under planperioden kunna komplettera där det behövs för att skapa ett mer heltäckande nät.

Framkomligheten i centrala Trosa är begränsad i och med de smala gatorna och broarna över ån. I dagsläget uppstår problem när exempelvis tyngre trafik ska mötas vid Smäckbron inne i Trosa. Detta anses ofta som bromsande för flöden genom och förbi staden, samtidigt som störningar i form av vibrationer och buller uppstår. Från kommunens sida har därför den fysiska planeringen hittills koncentrerats mestadels till ortens östra sida, där möjligheterna är bättre att ansluta till andra vägar. På senare år har dock frågan om en förbifart väckts och i översiktsplanen finns nu ett förslag till förbifart mellan Ådavägen och Västerljungsvägen redovisad. Tanken är att den ska avlasta Smäckbrogatan samtidigt som den möjliggör en expansion med nya bostäder även på den västra sidan av Trosa. Den planerade vägsträckningen innebär ett intrång i Hunga strövsområde men den föreslås lokaliseras i de mindre känsliga delarna av området varför den bedöms kunna genomföras utan påtaglig skada för det rörliga friluftslivet.

Mot detta ska ställas andra lösningar som bygger på att bygga ut befintlig infrastruktur, exempelvis Nyängsvägen. Med tanke på Nyängsvägens dragning förbi ett flertal förskolor samt Vitalisskolan och dess relativa närhet till befintlig bebyggelse bedöms ett sådant förslag innebära så pass kraftiga ingrepp och ökade risker i anslutning till skolmiljön att det totalt sett inte kan rekommenderas. Dessutom finns en uppenbar risk att en sådan lösning är av tidsbegränsad karaktär då den förr eller senare troligen inte kommer anses svara upp mot de trafikvolymerna som på sikt kan komma att genereras. Risken är då uppenbar att man i ett senare skede likväl behöver studera en eventuell förbifartslösning. Förbifart Trosa kommer att studeras tillsammans med Vägverket.

I dagsläget pågår också planering för att möjliggöra permanentning av fritidshusområden nära tätorten Trosa, vilket ger andra trafikmängder än tidigare och då jämnare fördelat över året. En aspekt i detta är att flera som väljer att flytta permanent till sina fritidshus i Trosa kan antas vara omkring pensionsålder, vilket framöver kan påverka behov av t.ex. kollektivtrafik, färdtjänst och liknande. Samtidigt kan andra krav ställas

på möjligheter till arbetsresor, skolskjutsar m.m. till och från dessa tillkommande permanentbostadsområden då hus kan antas säljas eller nya kommer till i och med att delningsmöjligheter ges. I takt med att byggrätterna i gamla fritidshusområden moderniseras ses också trafiksituationen över.

För närvarande pågår ett arbete med att förbättra tillgängligheten i staden. I ett första steg vidtas åtgärder där många turister och bofasta rör sig – kring torget, Östra och Västra Långgatan samt Östra Hamnplan. Detta skall dock ses som en inledning på att uppnå förbättrad tillgänglighet i hela kommunen. Att buss hållplatser, bostadsområden etc. utformas tillämpligt är av största vikt. I detta ingår samtidigt att öka tillgängligheten i stort, i form av just fungerande transporter mellan målpunkter. Detta är också ett led i att förbättra jämställdheten och göra det attraktivt att bo på olika ställen utan att bilåkandet ska behöva öka.

En mycket viktig och även expansiv näring i och omkring Trosa tätort är turismen. Många kommer hit med båt, chartrade bussar eller egen bil, vilket ställer speciella krav på parkeringsmöjligheter sommartid jämfört med under vinterhalvåret etc. Här föreslås ett särskilt arbete initieras för att både på kort och lång sikt kunna hantera ökade flöden.

Beträffande riksintressen, riskkällor och mellankommunala intressen hänvisas till respektive kapitel.

VÄSTERLJUNG

Kvaliteter att bevara och utveckla

Västerljug har charmen av det lilla samhället kring kyrkan och skolan. Ett vackert odlingslandskap omger samhället samtidigt som närheten finns till stora närströvområden. En utbyggnad med bostäder stärker orten och ger möjlighet till utvecklad service. Till Västerljungs identitet och styrkor hör bl.a.;

- » Naturen och kulturlandskapet
- » Lugna, trygga boendemiljöer
- » Den lantliga miljön
- » Skolan
- » Föreningslivet
- » Västerljungsandan

Ortens struktur

Västerljug ligger i dalgången mellan sjön Sillen och havsvikarna Hållsviken och Tureholmsviken. Dalgången är uppodlad och utgör den centrala odlingsbygden i Västerljungs socken. I öster och väster gränsar bebyggelsen till delvis skogsklädda höjdparter, i norr till öppen åkermark och i söder till järnvägen.

Utanför den samlade bebyggelsen finns några mindre hussamlingar med friliggande villor såsom väster om väg 782 vid Anneborg och Norrbystugan, söder om järnvägen vid Björkbacken och utmed vägen till Björke gård samt norr om kyrkan utmed vägen till Hillesta.

Utveckling

Västerljug har vuxit upp kring kyrkan och järnvägsstationen och består i huvudsak av friliggande villor. Ungefär hälften av villorna är byggda före 1950 och hälften efter. I början av 1990-talet byggdes knappt 50 bostäder i gruppbyggda småhus i Dalbyområdet vilket senare ledde till utbyggnad av skola, gymnastiksal, bibliotek samt två förskolor. För närvarande pågår nästa fas i Västerljungs utveckling, med ny bebyggelse längs med Hammarbyvägen.

Geografiska avgränsningar

Järnvägen avgränsar orten söderut och är i viss mån att se som en barriär. Viss bebyggelse finns direkt söder om järnvägen. Vid händelse av en förändrad dragning av järnvägen finns stora möjligheter att eliminera den

begränsande faktor som spåren idag utgör för samhälls utveckling söderut.

Fornlämningar och historiska värden

Det finns ett stort antal fornlämningar i området. Ett stråk från kyrkan österut och vidare söderut mot Björke undantas därför till stora delar från ny bebyggelse.

Den äldre bebyggelsen kring stationen och kyrkan bör underhållas och vårdas på ett sådant sätt att den tidstypiska karaktären ej förvanskas.

Förutsättningar som påverkar tätortens utveckling

Ostlänken

Planeringen för Ostlänken fortskrider och under 2010 beslutades om tillåtlighetsprövning av sträckan som passerar Trosa kommun. Inriktningen i det pågående planeringsarbetet är att en ny järnväg lokaliseras i närheten av motorvägen. Järnvägsutredningen är ännu dock inte färdig så Västerljug har under den aktuella planperioden fortfarande att hantera en viss osäkerhet i frågan.

I och med den osäkerhet som fortfarande råder kring järnvägens exakta dragning är det viktigt att i ortens framtidsplaner inrymma en flexibilitet som möjliggör en god samhällsutveckling oavsett slutligt val av dragning. Således ligger tyngdpunkten av ortens framtida boendoområden i lägen som kan hantera såväl nya förslag till järnvägsdragning som den befintliga lösningen.

Utgångspunkter och mål för ortens utveckling

- » Västerljungs karaktär av mindre kyrksamhälle bevaras och utvecklas
- » En måttfull utbyggnad med bostäder kan stärka underlaget för såväl offentlig som kommersiell service, exempelvis handel
- » Ny sammanhållen bebyggelse lokaliseras så länge järnvägen går i nuvarande läge norr om densamma.

Föreslagen markanvändning

I planförslaget redovisas områden där förändringar av markens användning planeras samt områden med särskilda bevarandeintressen. I de områden där redovisning av markens användning inte anges förutsätts att nuvarande mark- och vattenanvändning fortgår.

Nya boendoområden

Planeringen av Västerljug bygger vidare på det historiska byggandet av orten, dvs. med bebyggelse i anslutning till kyrkan och skolan. Totalt redovisas tänkbara ytor för nya boendoområden för ca 90 bostäder. Nya bostäder kan utöver dessa områden även tillkomma genom förtätningar inom redan byggda fastigheter.

Björke

Området ligger nordost om nuvarande samhällsbildning, och gränsar i norr och öster till skogsmark, i väster till jordbruksmark och ansluter med väg till Hammarbyvägen.

Det vårdade fornminnesområdet direkt norr om Hammarbyvägen har i det närmaste hagmarkskaraktär. Det finns ett stort antal fornlämningar som ska bevaras. Terrängen utgörs i övrigt till största delen av moränmark med barrskog, framför allt av gran. I söder finns ett betydande lövskogsbestånd. Nyligen antogs en ny detaljplan för området som möjliggör byggnation av småhus och som också säkerställer naturområdet och dess fornlämningar ner mot Hammarbyvägen.

Motiv till bebyggelse

Björke är ett tätorts- och naturnära område i anslutning till vacker hagmark och rekreationsområde. Bebyggelsen är en naturlig vidareutveckling av Västerljungs samhälle.

Hammarbyvägen

Området har tidigare varit jordbruksmark men har planlagts för bostadsbebyggelse. Bebyggelsen bygger väl vidare på existerande strukturer och håller på ett bra sätt ihop samhället. Området avses bebyggas med villor och mindre flerfamiljshus.

Motiv till bebyggelse

Närheten till övriga delar av Västerljungs samhälle och befintlig infrastruktur är de viktigaste skälen till den föreslagna lokaliseringen.

Hammarby

I och med den planerade utbyggnaden längs Hammarbyvägen och i Björke ter sig en utveckling vidare bort mot Hammarby mycket naturlig. Den nya bebyggelsen kan på så sätt hållas samman på ett fördelaktigt sätt och infrastrukturella investeringar dubbelutnyttjas. Aktuellt område utgörs huvudsakligen av barrskog utan något större rekreationsvärde. Däremot finns fornlämningar i delar av området som måste studeras vidare i kommande detaljplanearbete.

Motiv till bebyggelse

Se Björke.

Ny förskola

Förskolesituationen i Västerljung har under en tid varit under diskussion. När utbyggnaden av samhället tagit fart kan det finnas behov av att utnyttja den nyligen antagna detaljplanen för förskoleutbyggnad sydost om Hammarbyvägen.

Strategisk värdefull mark/utredningsområde

Järnvägsområdet

Fastigheten öster om den gamla järnvägsstationen redovisas som strategiskt värdefull mark inte minst kopplat till Banverkets planering för en ny järnväg i anslutning till motorvägen. Detta centralt belägna område frigörs då för andra ändamål, exempelvis bostäder, verksamheter etc. Även med nuvarande järnvägsdragning kan området vara lämpligt för vissa typer av verksamheter. I områdets sydvästra del kan en etablering av en närvärmeanläggning i anslutning till befintlig återvinningsstation bli aktuell. Andra mer centrala lokaliseringar studeras dock parallellt med översiktsplanarbetet. Området skulle t ex vara intressant för företagsetableringar eller liknande. I Västerljung finns idag ett flertal företag etablerade. I många fall handlar det om fåmansföretag där verksamheten bedrivs i anslutning till bostaden.

Dalby

Friområdet öster om Dalbyområdet kan vara lämpligt för en mindre bostadskomplettering. Innan eventuellt detaljplanearbete kan inledas måste dock fornlämnings-situationen i området klargöras.

Utvecklingsmöjligheter

Söder om järnvägen

Om Ostlänken lokaliseras utanför Västerljung kan en utbyggnad av samhället ske på södra sidan om befintlig järnväg. Om järnvägen omlokaliseras innebär det således förändrade förutsättningar för ortens utveckling.

Befintliga bebyggelsemiljöer

"Gamla stationssamhället"

Verksamheter och bostäder kring stationssamhället. Mindre kompletteringar kan ske i första hand vid stationsområdet.

Nya bostadsområden

En fortsatt utbyggnad av samhället kan ske med bostäder och ej störande verksamheter. Hänsyn ska tas till ortens struktur och anpassning ska ske till landskapet.

Grönstruktur

I Västerljung är tillgången till attraktiva naturområden god. Stora sammanhängande naturområden omger tätorten.

Prioriterade, tätortsnära grönområden

Nedanstående områden är av särskilt värde för naturvården och/eller friluftslivet.

Väster om Norrbyvallen

Skogsområde som utgör ett värdefullt närströvsområde.

Hillesta – Hammarby

Skogsområde i anslutning till samhället. Rika förekomster av fornlämningar. Värdefullt närströvområde.

Björke

Odlingsbygd med insprängda hagmarker. Flera av hagmarkerna utgör iögonfallande inslag i landskapsbilden. Vid Björke närmast järnvägen är hagmarkerna restaurerade med hänsyn till ett större gravfält. De norra delarna utgör även närströvområde för Västerljung.

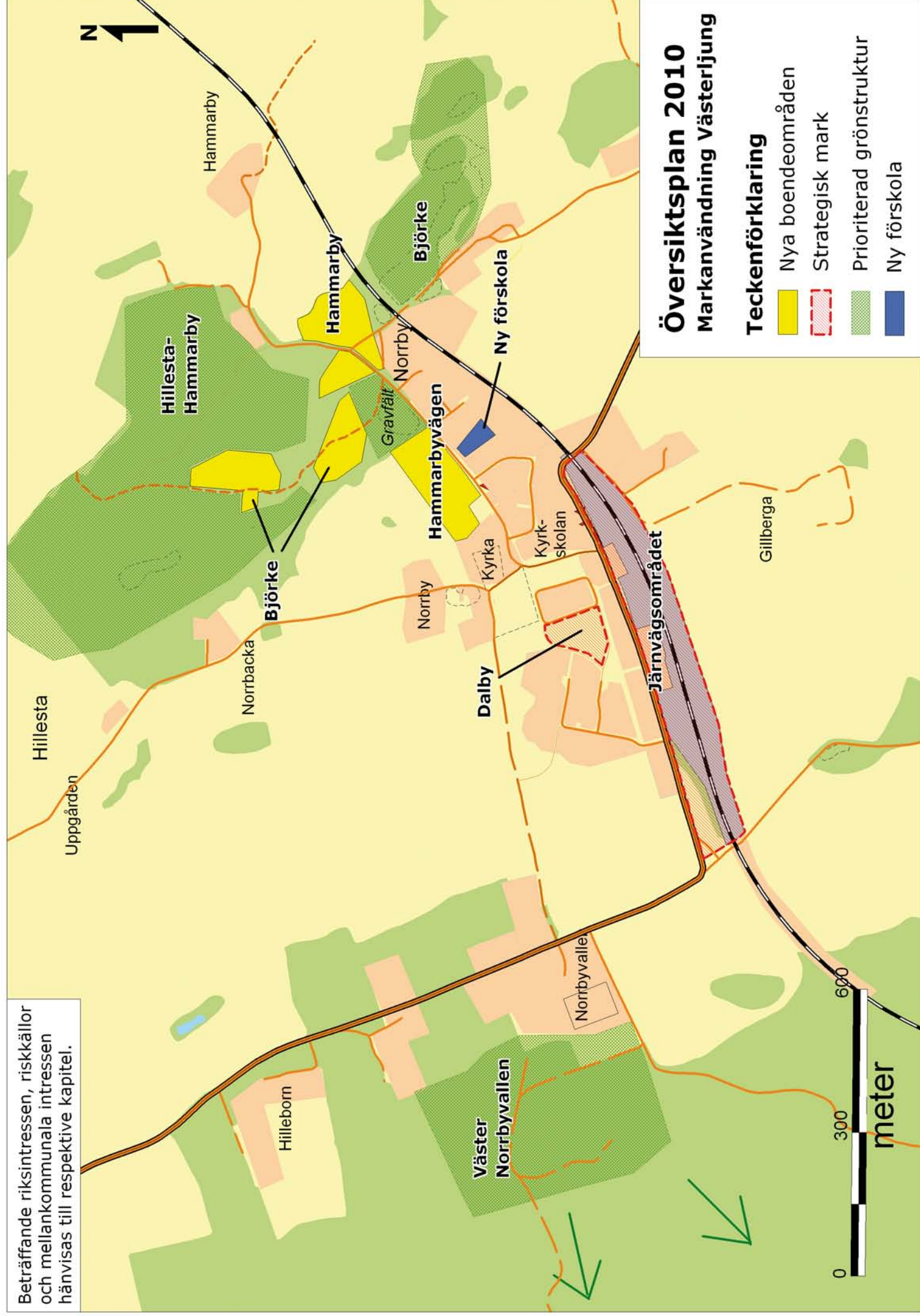
Trafik

I Västerljung avses någon form av översyn initieras av Samhällsbyggnadskontoret, då Ostlänkens förutsättningar klarnar, samt framförallt, vad som kommer att ske med nuvarande spår. Ett alternativ som har diskuterats för att stärka kopplingen till Vagnhärad är att nyttja gamla järnvägen som cykelväg till Vagnhärad om järnvägen omlokaliseras. Detta skulle avsevärt förbättra möjligheterna att med cykel ta sig till Vagnhärad då avståndet dit påtagligt skulle reduceras. En utveckling av gång- och cykelnätet är viktig inte minst för att förbättra barnens möjligheter att ta sig till respektive tätort. Orten har idag framkomlighetsproblem vid framförallt Västerledens passage under järnvägen.

De trafikmässiga utmaningar som finns på landsbygden utgörs idag huvudsakligen av problem med underhåll etc. Kommunens roll för att åtgärda detta är att uppmärksamma väghållaren på problemen. Här tar kommunen en aktiv roll i exempelvis resonemangen med Vägverket.

Kollektivtrafik till kommundelarna utanför tätorten planeras huvudsakligen av Länstrafiken, men kommunen har en del i att ta hänsyn till kollektivtrafikens utformning och möjligheter till utveckling då nya bostadsområden föreslås.

Beträffande riksintressen, riskkällor och mellankommunala intressen hänvisas till respektive kapitel.

BYGGANDE PÅ LANDSBYGDEN

Målsättningen för Trosa kommun är att fortsätta växa på motsvarande sätt som kommunen gjort sedan tidigare. Det handlar både om att tätorterna ska fortsätta växa men också att landsbygden ska utvecklas. Landsbygden inom kommunen ska vara attraktiv för såväl boende som för att bedriva verksamheter av olika slag.

I Trosa kommun finns goda möjligheter att erbjuda ett boende med stora kvaliteter på landsbygden. Kommunen ser positivt på nybyggnader utanför tätorterna under förutsättning att bebyggelsen går att förena med natur- och kulturvärdena på platsen och att friluftslivet inte påverkas negativt.

I detta avsnitt redovisas förslag till rekommendationer för byggande på landsbygden, d.v.s. området utanför tätorterna Trosa, Vagnhärad och Västerljung. Inledningsvis beskrivs allmänna rekommendationer för lokalisering och utformning av ny bebyggelse som gäller generellt inom hela kommunen.

För vissa geografiskt avgränsade områden med olika förutsättningar redovisas områdesspecifika riktlinjer. Detta gäller områden som innehåller starka sektorsintressen och där bebyggelsestrycket är stort, såsom i tätorternas omgivningar och i kustområdet och skärgården.

Allmänna rekommendationer

Hur kan byggnation ske på landsbygden?

Vid byggnation på landet är det viktigt att den nya bebyggelsen lokaliseras och utformas i enlighet med kringliggande bebyggelse och med anpassning till landskapet.

Hus för permanentboende bör med hänsyn till möjligheten att ordna olika typer av samhällsservice, i första hand lokaliseras i närheten av allmänt tillgänglig väg.

Byggande utanför detaljplan – rekommendationer

Tillkommande bebyggelse bör främst ske i form av komplettering av befintliga bebyggelsegrupper. Samhällsbyggnadsnämnden kan dock bevilja bygglov i andra lägen om den nya bebyggelsen går att förena med natur- och kulturvärdena på platsen och om friluftslivet inte påverkas negativt. Det är då av stor vikt att samtliga nedanstående kriterier uppfylls:

- » Lokalisering av ny bebyggelse för helårsboende bör i första hand ske i närheten av allmänt tillgängliga vägar. Nya byggnader bör ej placeras så att ett rationellt bedrivet jord- och skogsbruk förhindras, vilket bl.a. innebär att sammanhängande bruksområden ej bör splittras.
- » Vattentäkt med tillräcklig kapacitet och god kvalitet måste gå att ordna för den tilltänkta bebyggelsen. Avloppsvattnet måste genomgå tillräcklig rening med hänsyn till dess sammansättning och till recipientens kapacitet.
- » Antalet byggnader per fastighet för bostadsändamål ska anpassas till omgivande och befintlig bebyggelsemiljö. Här gäller som rekommendation att på en

fastighet eller samfällighet med areal under 3000 kvm, som i huvudsak används för bostadsändamål, får endast en huvudbyggnad uppföras.

- » Vid lokalisering av nya byggnader ska hänsyn tas till erforderliga skyddsavstånd med anledning av buller (trafik, järnväg m.m.), djurhållning och olika säkerhetsrisker.

Lokalisering av enstaka nya hus

Generellt bör gälla att ny enstaka bebyggelse i första hand lokaliseras i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper för att därigenom undvika en olämplig utspridning i det öppna landskapet. Befintliga vägar kan då merutnyttjas.

I byar

Komplettering av byar bör ske genom förtätning, där den ursprungliga strukturen kan vara en ledning vid val av lämpliga lägen för nya hus.

Vid gårdar

Den sörmländska gårdstypen varierar och är i många fall kringbyggd. Den mer eller mindre fast sammanhållna gårdsbebyggelsen bör kompletteras på ett sådant sätt, att dess karaktär av klart avgränsad bebyggelsegrupp inte splittras. Detta är särskilt viktigt då den ofta ligger tydligt exponerad i landskapet på traditionellt sätt. Även avstyckning kring bostadshuset bör följa höjdpartiets naturliga gränser mot den öppna marken eller skogsbrynet.

Vid skogsbryn och skogspartier

Höga torra lägen som lämnar den öppna jordbruksmarken obebyggd är traditionella byggnadsplatser.

Lokalisering av nya bebyggelsegrupper

Kommunen är i vissa fall positiv till lokalisering av nya bebyggelsegrupper utanför tätorterna. Utöver den grundläggande förutsättningen att bebyggelsen ska gå att förena med natur-, kulturmiljö- och rekreationsvärden på platsen och de generella rekommendationerna för byggande utanför plan, är det främst den aktuella platsen som styr lämpligheten. Det kan bland annat röra frågor som landskapsbild, estetiska värden och möjligheter att ordna kollektivtrafik.

I känsliga lägen kan särskilda krav angående storlek, skala, materialval och färgsättning komma att ställas. Krav kan också komma att ställas på detaljpaneläggning för att pröva den nya bebyggelsegruppen i ett sammanhang.

Tomtplatsens utformning

Om grannhuset är placerat längs vägen bör även det nya huset få samma placering.

Uthus passar väl in i regionens bebyggelsehistoria, men man bör tänka på att uthus som t.ex. garage är en sekundär byggnad som bör få en diskret placering längre in på tomten. Uthus kan dock med fördel placeras i närheten av huvudbyggnaden.

Byggnadsplatsen och val av hustyp

Även en traditionellt utformad byggnad kan genom en olämplig placering ge ett främmande intryck i landskapet. Hänsyn måste tas till befintliga terrängförhållanden och vegetation. Vid placering i slänt är exempelvis en måttligt hög sockel naturlig.

Gammalt och nytt kan förenas på ett harmoniskt sätt genom att ge nya hus en utformning med drag karaktäristiska för den ursprungliga bebyggelsen och med material och färg som är vanliga i trakten.

Områdesspecifika riktlinjer

Områden där krav på detaljplan kan hävdas

I huvudsak är tätorterna och de flesta fritidshusområdena detaljplanlagda. Inom detaljplanlagt område får marken användas endast på det sätt som anges i respektive detaljplan. I detaljplanen finns detaljerade regler om hur och var man får bygga.

I tätorternas närområden eller i andra områden med stort bebyggelseintryck kan krav ställas på att detaljplan ska upprättas för att reglera utbyggnaden i ett sammanhang. Krav kan även ställas på att enstaka ny byggnad ska prövas i detaljplan. Avsikten med detta är att säkerställa en framtida ändamålsenlig användning av området. Detaljplan kan också krävas i områden där ny enstaka byggnad får betydande påverkan på omgivningen.

Lagen om allmänna vattentjänster

I områden där detaljplanekrav hävdas är ofta en gemensam avloppsanläggning att föredra. Om antalet tillkommande bebyggelseenheter är tillräckligt stort kan Lagen om allmänna vattentjänster i vissa fall komma att praktiserats vilket bland annat innebär att ett kommunalt engagemang i föreslagen avloppslösning är en förutsättning för att ny bebyggelse ska kunna tillkomma.

Eftersom lagstiftningen är relativt ny, trädde i kraft 1 januari 2007, har inte någon överprövning skett och därigenom finns ingen praxis att luta sig emot i bedömningen. Varje ärende måste därför bedömas och tolkas var för sig. För Trosa kommun finns i dagsläget framförallt två områden som skulle kunna omfattas av den nya lagstiftningen, Tofsö och Gisekvarn. Idag är såväl Tofsö som Gisekvarn i stor utsträckning utpräglade fritidshusområden. Byggrätterna är relativt låga och det finns ingen gemensam lösning för vatten och avlopp.

Sker en förändring i någondera område vilket ökar permanentningsgraden t ex i form av förändrade byggrätter eller nyexploatering i anslutning kan frågan om en gemensam avloppshantering bli aktuell i och med att lagen för allmänna vattentjänster träder in. Detta kommer i så fall att hanteras inom kommande detaljplaner för respektive område.

Byggnation inom och utanför samlad bebyggelse

Begreppet samlad bebyggelse infördes i plan- och bygglagen 1987 och omfattar bebyggelsegrupper om 10–20

hus utanför detaljplan där bebyggda tomter gränsar till varandra eller åtskiljs med väg eller mindre naturområden (högst 100–200 meter avstånd mellan husen).

Utanför samlad bebyggelse och detaljplanlagt område finns i Plan- och bygglagen vissa undantag avseende kravet på bygglov för åtgärd på en- och tvåbostadshus samt fritidshus. Mindre tillbyggnad som ej dominerar över befintlig byggnad får t.ex. göras utan lov om åtgärden ej sträcker sig närmare tomtgräns än 4,5 m. Med mindre tillbyggnad av huvudbyggnad avses en tillbyggnad som inte överstiger 25 kvm, dock ej större än hälften av husets ursprungliga area. Detta gäller dock inte på öarna i kommunen där restriktivitet råder vad gäller bebyggelse.

Även komplementbyggnader, murar och plank i omedelbar närhet till bostadshus är utanför samlad bebyggelse befriade från bygglov. Med komplementbyggnad avses en byggnad med högst 30 kvm byggnadsarea t.ex. uthus, garage, gäststuga och sjöbod. För att få uppföra en komplementbyggnad utan bygglov förutsätts utöver att fastigheten ligger utanför samlad bebyggelse att det finns en huvudbyggnad på fastigheten, exempelvis enbostadshus eller fritidshus. Komplementbyggnaden ska uppföras i anslutning till denna. Observera dock att strandskyddsdispens erfordras inom områden med strandskydd. Komplement till bebyggelse på tomtplats som förläggs längre från stranden än huvudbyggnaden kräver dock normalt inte strandskyddsdispens. Kommunen ser följande områden som samlad bebyggelse: Fänsåker (Fredriksdalsvägen), Trosa lands kyrka, Högberga, Skårby, Gillbergsvik, Viksnäs, Alby-Krokebjörk, Trosaby, Hållsnäs, Bokö, Sörtuna, Avlebro och Rommarö.

Om den starka utvecklingen med ytterligare bostäder på landsbygden fortsätter kan följande områden komma att betraktas som samlad bebyggelse: Sille, Berga, Hunga, Östra Källvik och Erikslund.

Kustområdet

Trosas skärgård är en av kommunens viktigaste tillgångar. Här finns höga natur- och kulturvärden och området är mycket betydelsefullt för besöksnäringen och det rörliga friluftslivet. Inom området finns bland annat naturreservaten Kråmö, Bokö, Oxnö, Persö och Nynäs och den marinbiologiska forskningsstationen på Askö. Kustområdet omfattar skärgårdens övärld och fastlandets kustnära delar. Kustområdet har delats in i två

zoner, Yttre kustzonen och Inre kustzonen för vilka olika riktlinjer gäller.

Vid prövning av ny bebyggelse i kustområdet ska stor hänsyn tas till de höga natur-, kultur- och friluftsvärden, samt övriga allmänna intressen som finns i området, såsom turism. Inom kustområdet avser kommunen lägga särskild tyngd vid tillämpningen av Plan- och bygglagen 3:1, 3:10 och 3:12. Stor vikt läggs vid de generella rekommendationerna avseende lokalisering och val av tomtplats m.m.

Yttre kustzonen inrymmer skärgårdens övärld samt fastlandets kustnära del. Området är av mycket stort intresse för turismen och det rörliga friluftslivet och stora delar har betydande natur- och kulturvärden. Närheten till havet medför att bebyggelsestrycket är särskilt högt. Inom området är en stor del av kommunens fritidshusområden belägna, bl.a. Viksnäs, Tofsö, Lagnö, Käftudden och Korsnäs.

Ny bebyggelse prövas restriktivt med hänsyn till områdets stora värden för det rörliga friluftslivet och mot bakgrund av det stora bebyggelsestrycket i området. Ny bebyggelse får tillkomma som komplettering av befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att mark som bedöms vara av allemansrättsligt intresse och/eller av intresse för natur- eller kulturvärden inte tas i anspråk. Detaljplanekrav kan i vissa fall hävdas för tillkommande bebyggelse.

Bostäder som är nödvändiga för bedrivande av befintliga verksamheter och för succession inom familjeföretag tillåts. För att möjliggöra att nya verksamheter kommer till stånd som står i samklang med bevarande av natur- och kulturvärdena, ska byggnader för dessa verksamheters behov samt bostäder som är nödvändiga för verksamhetens bedrivande tillåtas.

Inre kustzonen är huvudsakligen belägen mellan Väg 219 och Källviksvägen men sträcker sig vid Örboholm även en bit öster om Källviksvägen. Detta område utgör den inre delen av kustområdet. Inom den västra delen av området ligger naturreservatet Nynäs.

Ny bebyggelse kan tillåtas om bebyggelsen inte innebär någon konflikt med det rörliga friluftslivet, natur- och kulturvärden eller andra allmänna intressen. Stor vikt läggs vid de allmänna rekommendationerna avseende lokalisering och val av tomtplats m.m.

Strandskyddsområden

Strandskydd råder vid havet och vid sjöar och vattendrag. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde).

Området får av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utvidgas till högst 300 meter från

strandlinjen, om det behövs för att tillgodose strandskyddets syften. Inom Trosa kommun är strandskyddsområdet utökat till 300 meter för stora delar av havskusten.

Inom strandskyddsområde får inte:

- » nya byggnader uppföras,
- » byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utförs, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt,
- » grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utförs för byggnader, anläggningar eller anordningar som avses i de två punkterna ovan, eller åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Förbuden gäller dock inte:

- » byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som inte avser att tillgodose bostadsändamål, om de behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renskötseln och de för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet,
- » verksamheter eller åtgärder som har tillåts av regeringen enligt 17 kap. 1, 3 eller 4 § eller som omfattas av ett tillstånd enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken,

Kommunen får i det enskilda fallet ge dispens från förbudet i 7 kap 15 § om det finns särskilt skäl enligt 7 kap 18 § och dispensen avser något annat än det som anges i 7 kap 18 a § 1 och 2 Miljöbalken. Om dispens meddelas, ska kommunen bestämma i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet. Utöver detta finns beslut på att strandskyddet inte skall gälla vissa byggnader m.m. på tomtplats.

För att strandskyddet ska kunna upphävas förutsätts att:

- » den planerade bebyggelsen bidrar till en sammanhållen utvidgning av stadsmiljön
- » stränderna långsiktigt säkerställs som tillgängliga för allmänheten
- » biotoper och viktiga rekreationsstråk redovisas som parkmark i detaljplan, dvs. skyddas från exploatering. Viktigt att notera är att man för vissa typer av åtgärder utöver strandskyddsdispens även kan behöva ytterligare tillstånd såsom exempelvis bygglov eller marklov.

Generellt strandskydd (100 respektive 300 m) gäller utom: om genomförandet av detaljplanen för den aktuella platsen har medfört att strandskyddet har släckts samt vid ett antal förtecknade vattendrag vilka är markerade med enkeldragen linje på topografiska kartan, där strandskyddet endast omfattar en zon av 30 meter på båda sidor om vattendragen från strandlinjen. I Trosa kommun gäller detta för Kvarnstugebäcken, Hålvikenbäcken, Tullgarnsbäcken, Erikslundsbäcken samt Örboholmsbäcken.

Ett förändrat strandskydd

2009-07-01 ändrades lagen så att kommunerna beslutar om strandskyddsdispens utom när det gäller järnväg och allmän väg som länsstyrelsen beslutar om se kap. 7 18 a §. Ansökan om dispens hanteras således i de allra flesta fall av Trosa kommun.

Inriktning för den kommunala hanteringen av strandskyddsfrågor

Trosa kommun övertog under 2009 hanteringen av bland annat strandskyddsdispenser från Länsstyrelsen. För få ärenden har ännu passerat Samhällsbyggnadsnämnden för att tydligt kunna konkretisera den kommunala tolkningen av lagstiftningen. Redan nu kan dock konstateras att en geografisk åtskillnad kan komma att göras mellan de tätortsanknutna Stadsfjärdarna och landsbygdkust.

För stränder i anslutning till Trosa stad, från Tureholm till Långnäsudd, är intentionen att skapa en kombination av strandnära bebyggelse och en förbättrad tillgänglighet vid platser som tidigare varit svåra att nå. Detta kan exempelvis uppnås genom krav på tillskapande av promenadstråk i samband med strandnära exploatering och borttagande av vissa vassområden. Det förutsätts dock att bebyggelse som upplåts vid strandnära läge, dvs inom strandskydd bidrar till att stadsmiljön utvecklas sammanhållet. Det är av betydelse att strandskyddet kan hävas i Trosa tätorts strandområden för att staden ska kunna växa välplanerat.

Landsbygdsutvecklingsområden

I den nya lagstiftningen kring strandskydd ges kommunerna möjlighet att i översiktsplanen redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 d § första stycket Miljöbalken. Strandskyddet differentieras utifrån lokala och regionala förutsättningar vilket innebär att skyddet i områden med högt exploateringsstryck stärks, samtidigt som det blir lättare att bygga vid stränder i landsbygdsområden med god tillgång till stränder. Trosa kommun gör tillsammans med Länsstyrelsen bedömningen att det inom kommunens gränser inte finns några landsbygdsutvecklingsområden av den typ av som avses i lagstiftningen. Översiktsplanen innehåller således inte några förslag på så kallade landsbygdsutvecklingsområden.

Särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöområden

Vissa områden inom Trosa kommun är av allmänt intresse för naturvården, friluftslivet, kulturminnesvården eller på grund av landskapsbilden. Hänsyn ska enligt Miljöbalken 3:6 tas till kulturminnesvårdens, naturvårdens och friluftslivets intressen. Dessa områden redovisas på särskild intressekarta i avsnitten *Natur och friluftsliv* samt *Kulturmiljö*. Frågor gällande kulturmiljö och fornlämningar hanteras av Länsstyrelsen i Sörmlands län.

Samrådsområden

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 12 kap 4 § Plan- och bygglagen att beslut om förhandsbesked och bygglov för nya byggnader och tillbyggnader som inte är att anse som kompletteringsåtgärder enligt 8 kap 13 § Plan- och bygglagen, inom de områden som är av betydelse för totalförsvaret skall prövas av Länsstyrelsen. Utpekade samrådsområden (se karta *Förutsättningar för planering och byggande* i detta avsnitt) är av sådant intresse och förordnandet syftar till att så långt möjligt skydda områdena mot ny- och tillbyggnader som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. I Trosa kommun gäller detta delar av Askö.

Skydd för vattenförsörjning

I bestämmelserna för vattenskyddsområdet föreskrivs de inskränkningar som är nödvändiga för att skydda yt- eller grundvattentillgången. Kommunala vattentäkter markeras och beskrivs i kapitlet Riskhänsyn och miljöstörningar. De vattentäkter som har skyddsområde är Trosa (Sörtuna) och Vagnhärad (Källvreten). För närvarande pågår arbetet med att ta fram nya vattenskyddsområden.

Byggförbud utmed allmänna vägar

Med hänsyn till trafiksäkerheten gäller generellt byggförbud inom 12 meter från vägområdet enligt 47 § Väglagen. I enlighet med Vägverkets rekommendationer får bostäder inte uppföras närmare väg E4 än 150 m. Bestämmelsen gäller endast områden som inte är detaljplanlagda.

Byggförbud kring kraftledningar

Med hänsyn till nedfallande kraftledningar anger starkströmsföreskrifterna (STEV-FS 1988:1) från Statens

energiverk skyddsavstånd på upp till 10 meter för befintlig och planerad bebyggelse.

Fördjupningsområden

Fördjupningsdelen omfattar området mellan och i anslutning till tätorterna Trosa, Vagnhärad och Västerljung. Skälet att lyfta fram dessa områden specifikt är att det i dessa tätortsnära områden råder ett större bebyggelsetryck än på övriga landsbygden. Dessa områden hanteras därför separat, med särskilda rekommendationer.

Trosaåns dalgång

Trosaån rinner från sjön Sillen, genom samhällena Vagnhärad och Trosa, till Östersjön i botten av en stor uppodlad dalgång, inramad av bergs- och moränhöjder. Det är en jordbruksbygd med många fornlämningar, gårdar och sockenstugor. Under bronsåldern var dalgången en del i den betydelsefulla inomskärsleden till Mälaren. Det största bosättningsområdet finns i Vagnhärad.

På ett ovanligt sätt kan man i landskapet se vattnets betydelse för bygdens lokalisering. I takt med strandförsjutningen har bebyggelsen flyttat från höjderna, till övergångszonen mellan morän och lera under järnåldern, till dalgångens botten.

Trosaåns dalgång har utpekats som riksintresse för kulturmiljövården. Området omfattar stora delar av Vagnhäradas tätort samt delar av Hunga strövområde. Trosaån är av stort intresse för naturvården. Förutom betydelsen för landskapsbild har den stort värde för fritidsfisket och det rörliga friluftslivet. Rekommendationsområdets avgränsning har anpassats till befintliga vägar och vegetationsgränser. Observera att områdets avgränsning inte innehåller hela det område som är utpekad som riksintresse för kulturminnesvården.

Rekommendationer

Landskapet bör hållas öppet och skogsplantering bör ej tillåtas. Närsaltbelastning och utsläpp av andra skadliga ämnen bör begränsas. Endast enstaka kompletteringar av befintliga bebyggelsemiljöer bör godkännas.

Hunga strövområde

Hunga strövområde är ett värdefullt närströvområde som sträcker sig från Trosa tätort till Häradsvallen i Vagnhärad. Området är delvis kuperat och inbjuder till promenader och andra aktiviteter, exempelvis orientering, alpin skidåkning och längdåkning, vilket främst märks i de norra och sydliga delarna nära tätorterna. Söder om Vagnhärad finns belysta motionsspår och i anslutning till Trosa passerar Sörmlandsleden och ytterligare ett belyst spår.

Det aktuella området består i väster av ett småbrutet jordbrukslandskap med inslag av bebyggelse. Bebyggelsen i området är i huvudsak traditionellt placerad, i skiljelinjen mellan skog och öppen mark. I öster och nordost dominerar skogen men även här finns viss bebyggelse. Bergsområdet i söder är bevuxet med barrblandskog

och saknar i stort sett bebyggelse. Topografiskt dominerar området av fem bergshöjder som når nivåer mellan 38 och 52 meter över havet. På den högsta toppen finns en fast fornlämning i form av ett röse.

Den norra delen av området på fastigheten Berga består av ett småskaligt kulturlandskap med mycket känslig landskapsbild. Utöver dessa upplevelsevärden används denna del flitigt för bland annat längdskidåkning.

Vid Hunga gård bedrivs ett aktivt jordbruk och stora delar av Hungaområdet utgörs av åkermark och viss skogsmark.

En stor del av Hunga ingår i "Trosaåns dalgång", ett riksintresse för kulturmiljö. På några ställen finns fornlämningar från brons- och järnålder. Liksom för alla riksintressen gäller att områdets värden inte får skadas påtagligt vid exploatering eller förändring av området.

Rekommendationer

Med hänsyn till områdets stora värden för det rörliga friluftslivet och mot bakgrund av det stora bebyggelsetrycket i området prövas ny bebyggelse, i varje enskilt fall, med restriktivitet. Stor hänsyn ska tas till områdets höga friluftsvärden och övriga allmänna intressen.

Pågående markanvändning får inte avsevärt försvåras. Etablering av ny bostadsbebyggelse får i princip inte tillkomma, däremot kan om- och tillbyggnader av befintliga hus godkännas under förutsättning att det handlar om mark som inte bedöms vara av allemansrättsligt intresse. Bostäder som är nödvändiga för bedrivande av befintliga verksamheter och för succession inom familjeföretag kan dock tillåtas.

I översiktsplanens planförslagskapitel illustreras en tänkbar lokalisering av en kommande förbifart för Trosa i ett läge från Hungavägen till Ådavägen. Framtida utredningsarbete kommer i detalj klarlägga vilken lösning som är den mest gångbara men utpekandet av Hunga strövområde ska i sig inte ses som ett hinder mot en eventuell förbifart. I en direkt vägning mellan strövområdets helhetsvärden och en eventuell förbifart kommer vägfunktionen att prioriteras. Behovet av en ny trafiklösning och ett övergripande förslag till förbifart

har särskilt lyfts fram i kommunens inriktningsunderlag avseende Vägverkets infrastrukturplanering för perioden 2010–2021.

Hunga – Stene

Området ansluter till Hunga strövområde, gränsar till Vagnhärad och Trosa samt avgränsas av Studsviksvägen och Västerljungsvägen. Området består av ett småbrutet jordbrukslandskap.

Rekommendationer

Komplettering av befintliga bebyggelsegrupper är i stora delar möjliga. Hänsyn ska tas till kulturminnesvårdens, naturvårdens och friluftslivets intressen. I områdets södra del, i anslutning till Västerljungsvägen, kan eventuellt kompletterande exploateringsområden på sikt bli aktuella.

Hillesta – Långbro – Skällberga – Ekebonäs

Området omfattar dalgången mellan sjön Sillen och Tureholmsviken förutom avgränsningen runt Västerljungs samhälle och Tureholms slott. Det utgörs av ett öppet landskap som domineras av åkrar och hagmarker. På höjdpartierna finns talrika fornminnen.

Rekommendationer

Mindre kompletteringar av befintliga bebyggelsegrupper är möjliga under förutsättning att hänsyn tas till kulturmiljövården och befintliga verksamheter.

Övriga samhällen och fritidshusområden

I Trosa kommun finns ett stort antal fritidshusområden som i olika grad är permanentbebodda. De flesta ligger vid kusten medan övriga är belägna vid kommunens insjöar. I Sund överväger andelen helårsboende och området betraktas som tätort enligt Statistiska centralbyråns definition (mer än 200 invånare). För samtliga områden som listas nedan finns gällande detaljplaner som bland annat reglerar vad och hur mycket man får bygga på respektive fastighet. De tätortsnära fritidshusområdena redovisas under kapitel *Trosa*.

Sund

Sund är beläget ca 5 km nordväst om Vagnhärad utmed sjön Sillens östra strand. Bebyggelsen ligger naturskönt och utgörs av friliggande småhus för både helårsboende och fritidsboende. Totalt finns 192 fastigheter inom området.

Lövsta

Lövsta är naturskönt beläget ca 7 km väster om Vagnhärad utmed sjön Sillens östra strand. Bebyggelsen utgörs av friliggande småhus med en hög andel helårsboende, men även i mindre omfattning fritidsboende. Inom området finns den statliga vårdinstitutionen Lövsta skolhem, med drygt 100 helårsanställda. Totalt finns ca 50 fastigheter inom området.

Tofsö

Tofsö ligger i sydvästra delen av kommunen utmed Källviksvägen och gränsar till det populära naturreservatet

Nynäs. Bebyggelsen utgörs av småhus med relativt små byggrätter väl lämpade för fritidsboende. Avståndet till både Trosa och Vagnhärad är ca 17 km. Tofsö omfattar 170 fastigheter.

Lagnöviken

Lagnöviken är beläget ca 5 km söder om Trosa utmed kusten och består av ca 100 fastigheter. Bebyggelsen ligger naturskönt och utgörs av friliggande småhus med förhållandevis hög andel permanentboende. Totalt finns ungefär 100 fastigheter inom området. Området har enskilt avloppsreningsverk men arbete pågår för att på sikt kunna ansluta området till det kommunala nätet.

Gisekvarn

Gisekvarn ligger norr om Kustvägen (gränsar till Nynäs naturreservat), naturskönt utmed Gisesjön. Bebyggelsen utgörs av småhus med relativt små byggrätter väl lämpade för fritidsboende. Avståndet till både Trosa och Vagnhärad är ca 11 km. Totalt handlar det om ca 120 fastigheter.

Viksnäs

Viksnäs ligger i sydvästra delen av kommunen utmed Källviksvägen. Bebyggelsen utgörs av småhus för fritidsboende. Avståndet på de ca 70 fastigheterna till både Trosa och Vagnhärad är ca 16 km.

Mättinge

Mättinge ligger i sydvästra delen av kommunen nära Källviksvägen. Bebyggelsen utgörs av varierande hus, primärt för fritidsboende och totalt rymmer ca 30 fastigheter inom området. I området ligger även en anläggning som tillhör RBU. Avståndet till både Trosa och Vagnhärad är ca 18 km.

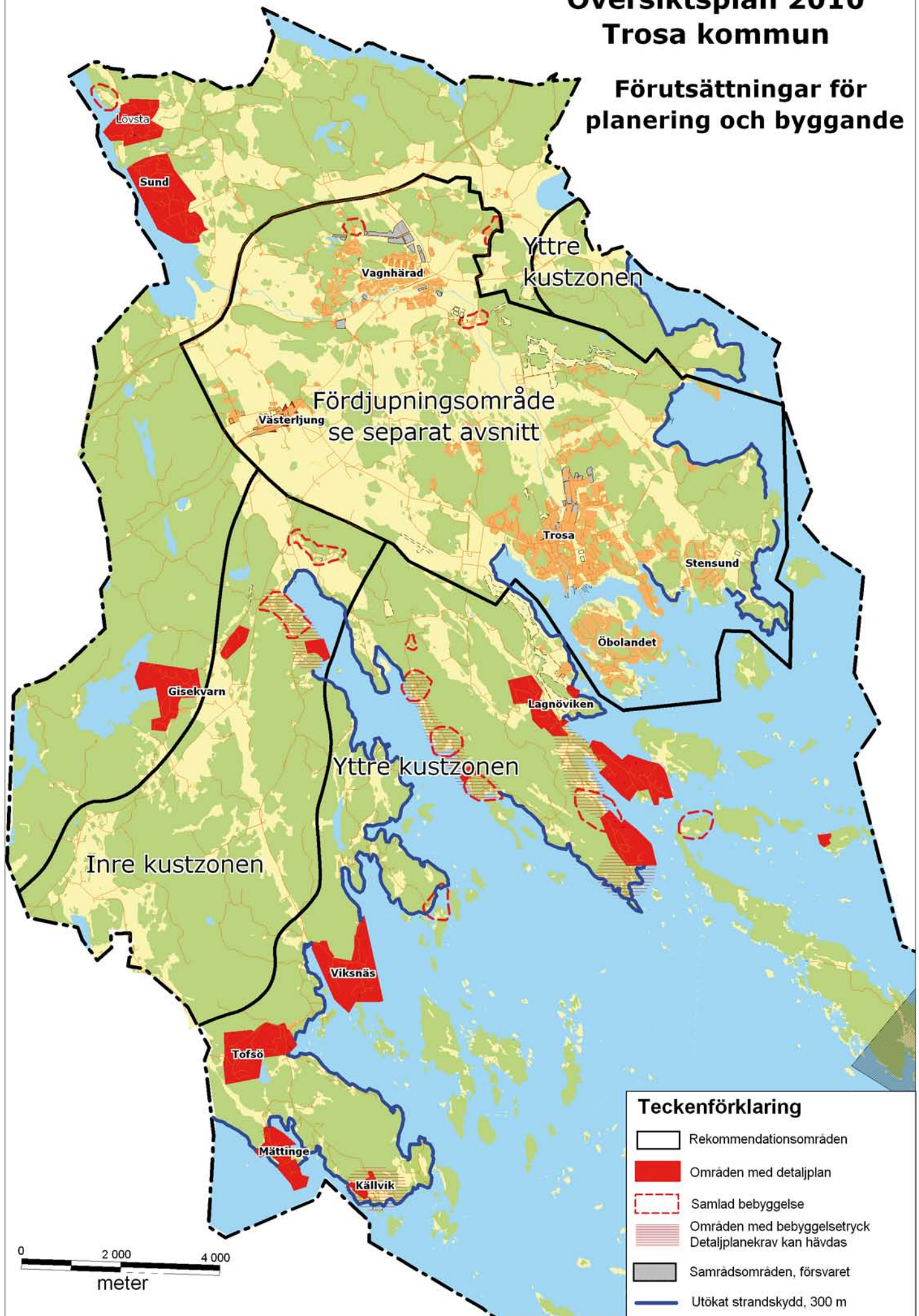
Källvik

Källvik ligger i sydvästra delen av kommunen ungefär 2 mil från både Trosa och Vagnhärad. Bebyggelsen utgörs huvudsakligen av småhus för fritidsboende, men i området finns även ett antal helårsbostäder. Källvik är ett viktigt landfäste och fungerar bland annat som hamn för en stor del av skärgårdstrafiken. Totalt finns ca 60 fastigheter inom området.

Översiktsplan 2010

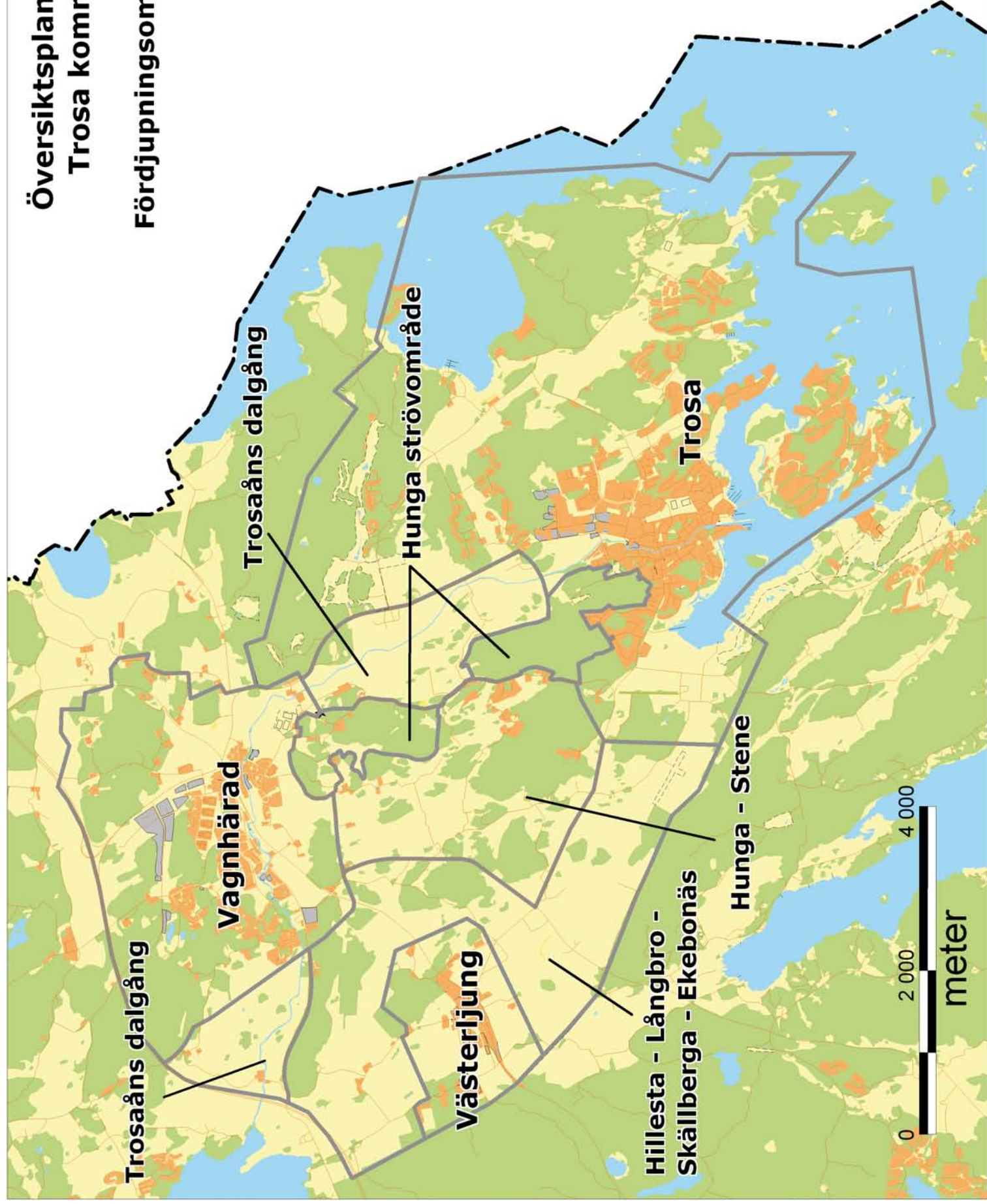
Trosa kommun

Förutsättningar för
planering och byggande

Översiktsplan 2010 Trosa kommun

Fördjupningsområden

Konsekvensbeskrivning

DEL 1: ÖVERSIKTLIG BEDÖMNING AV KONSEKVENSER

Inledning

Översiktsplanen bygger till stor del på långsiktiga strategier om olika riktningar som kommunen vill utvecklas i. Det kan därför vara svårt att förutse i vilken omfattning dess olika delar kommer att bli verklighet och i så fall när. Stora delar av översiktsplanen innehåller generella riktlinjer och rekommendationer för vilket förhållningssätt som ska gälla vid exempelvis exploatering i, eller i anslutning till känsliga natur- och kulturmiljöer. Mycket av det som ingår i översiktsplanen finns också i andra, både kommunala och regionala planer och program där vissa delar ingår i denna plan. För översiktsplaner gäller dock att dess "innehård och konsekvenser ska kunna utläsas utan svårighet".

Konsekvensbedömningen är indelad i två delar, där den första översiktligt beskriver väntade effekter och konsekvenser. Aspekter som antas leda till betydande miljöpåverkan enligt Miljöbalken kap. 6 § 12:6 skall identifieras, beskrivas och bedömas i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). För översiktsplanen inkluderas en MKB i del två av detta dokument. Detaljerade konsekvensbeskrivningar för t.ex. nya byggnader eller verksamheter hanteras lämpligen i kommande detaljplaneskeden.

Konsekvenser för jämställdhet

Det övergripande målet är att kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom alla områden i livet. Fysisk planering ska ta hänsyn till olika livsmönster samtidigt som den inte ska medverka till att befästa dem i framtiden. Planeringen ska därför vara lyhörd för hur kvinnor och män vill leva både idag och i framtiden.

Eftersom det finns flera betydande skillnader i kvinnors och mäns vardags- och yrkesliv har dessa analyserats utifrån vad som anses påverkansbart i denna plan. Konsekvenserna för dessa aspekter diskuteras nedan.

Jämn fördelning av makt och inflytande

Arbetet med översiktsplanen har hittills i alla steg inbegripit både män och kvinnor i olika åldrar. Både kvinnor och män har varit delaktiga i framtagandet av planhandlingar. Möjligheterna att fånga upp ett brett spektrum av frågor och synvinklar anses därmed tillgodosett.

Information om samråd sker på olika sätt – i tidningar, på kommunens webbplats samt genom sedvanlig utställning av planhandlingar på bibliotek och liknande.

Närhet till boende och arbete

Ambitionen är tydlig i att möjliggöra boendeformer för människor i olika faser av livet och med olika hushållsstrukturer, dvs. boenden för stora och små familjer, barn och gamla. Det planerade bostadsbyggandet anses ge utrymme för bostäder i olika storlekar, med varierande lägen och upplåtelseformer. Detta bidrar till att

förutsättningar skapas för alla människors möjligheter till att leva och bo i kommunen och att alla kan uppleva trygghet och säkerhet i sina närmiljöer. En ytterligare faktor för en god boende miljö är också närhet till förskolor, skolor och omsorg

Generellt arbetar kvinnor närmare bostaden än män gör. Planen medger både ökade möjligheter till arbetspendling, med bostäder i nära anslutning till Ostlänken och busskommunikationer inom kommunen. Därmed anses möjligheterna till arbete både nära och längre ifrån bostaden förbättras. Det blir då också möjligt att dela på ansvar för hem och barn, då föräldrar kan arbeta såväl nära som längre från sin bostad i Trosa kommun.

Handel och verksamheter i nära anslutning till bostäder, istället för t.ex. externa köpcentra som huvudsakligen nås med bil, gör det lättare för människor att nyttja service nära bostaden. Detta är viktigt med tanke på kvinnors och mäns olika mönster att använda bil och andra färdmedel. Detta anses tillgodosett genom att planförslaget möjliggör en fortsatt förstärkning av tätorterna och deras centrummiljöer. Detsamma gäller barnomsorg och skolor, vilket i och med planens genomförande blir möjligt att lokalisera nära bostadsbebyggelse.

Barnperspektivet

Barns särskilda behov ska beaktas i den fysiska planeringen. Flera aspekter som rör barn och ungdomar blir dock verklighet först i senare skeden av planering, då detaljutformning av gator och bebyggelse, var förskolor ska finnas etc. blir verklighet i form av detaljplaner och liknande. I dessa skeden skall alla barn prioriteras, så exempelvis särskilda behov hos barn med funktionshinder inte åsidosätts.

Barn tillbringar ofta mer tid nära hemmet än vuxna gör. Det är därför relevant att närmiljön är trivsamt och säkert samt inbjuder till aktiviteter. Detta för att skapa goda förutsättningar för barns och ungdomars fysiska och psykiska välmående. Eftersom översiktsplanen medger bebyggelse lokaliserad på ett sätt som värnar prioriterad grönstruktur anses dessa behov tillgodosedda. Översiktsplanens idéer kring gatustrukturer inbjuder också till cirkulation och möten. Dessa parametrar anses underlätta för barn att röra sig fritt och säkert i sina närområden, utan att behöva passera stora, ödsliga områden. Att förbättra kopplingarna för exempelvis gång- och cykeltrafik mellan olika målpunkter är ett uttalat mål i översiktsplanen. Detta är betydelsefullt i synnerhet för barn och ungdomar då dessa grupper ofta rör sig mellan hemmet, till och från kompisar och fritidsaktiviteter m.m. Det ska vara enkelt och tryggt för alla att röra sig fritt mellan tätorternas olika delar och till och från grönområden. Planens effekter och

konsekvenser för detta anses positiva och stärkande, då trygghet och säkerhet prioriterats.

Trosa kommun arbetar aktivt med att tillgodose behov av förskolor och barnomsorg, där samarbete sker mellan flera kommunala förvaltningar. Till hjälp för detta används åldersuppdelad statistik över barn som föds och flyttar in och ut ur kommunen. Allt fler föräldrar skjutsar sina barn till skolan och fritidsaktiviteterna med bil. Ur hälso- och miljösynpunkt är det därför relevant att eftersträva säkra och trygga skolvägar så att barn själva i möjligaste mån kan ta sig till skola och fritidsaktiviteter utan att föräldrar upplever oro för att de ska skadas i trafiken, gå vilse eller liknande. Med utformningen av nya bostadsområden m.m. anses detta endast påverkas positivt.

Bostadsbyggande

Tätorterna

I översiktsplanen skapas förutsättningar för bostadsbyggande i Trosa, Vagnhärad och Västerljung med sammanlagt ca 2 000 bostäder, utöver eventuella enstaka förtätningar inom befintliga fastigheter. I planen görs en huvudsaklig styrning av kommunens bostadsbyggande till Vagnhärad mot bakgrund av ortens goda förutsättningar till attraktivt boende med goda möjligheter till pendling med regional kollektivtrafik. En utbyggnad av bostäder med närhet till järnvägsstationen i Vagnhärad bedöms gynna kollektivtrafiken framför biltrafiken, vilket är långsiktigt positivt ur miljö-, jämställdhets- och tillgänglighetsaspekter.

Tätorternas utbyggnad utgår från att bostäder byggs i attraktiva lägen och att hänsyn samtidigt tas till tätorternas grönstrukturer liksom värden för kulturmiljön. Inom bostadsområden bör eftersträvas möjligheter till gemensamma aktiviteter för barn och vuxna. Bebyggelsemiljöernas konsekvenser studeras alltjämt i detaljplanering, där hänsyn till rekreativsmöjligheter är ett viktigt perspektiv att hantera.

Vidare sker tätortsutbyggnaden till stora delar där det är möjligt att tillvarata befintlig infrastruktur genom kompletteringar och förtätningar i befintlig bebyggelse, vilket skapar bättre förutsättningar för service. Det leder samtidigt till en tätare stadsstruktur som successivt kan minska transportbehovet med bil. Förtätning kan också motverka så kallad "stadsutglesning", där städer enbart växer utåt och tar allt större ytor i anspråk. Det leder till ökade avstånd, mer miljöpåverkan, utarmning av stadskärnor osv. Att skapa förutsättningar för det lokala resandet via cykel och till fots är avgörande för att minska biltrafikens negativa miljöpåverkan och förbättra tillgängligheten för personer utan bil. Det bidrar också till en gatumiljö där fler kan känna sig trygga mot brott och där naturliga stråk och mötesplatser uppstår, som kan fungera både dag- och kvällstid.

Kompletteringar i befintlig struktur kan samtidigt innebära att tätortsnära naturmark tas i anspråk och att befintliga bebyggelsemiljöer påverkas. En utbyggnad

Bevarandet av stora fornlämningsområden prioriteras.

av tätorterna endast genom förtätningar bedöms dock inte vara möjlig eftersom förtätningar ofta är beroende av initiativ och önskemål från privata fastighetsägare. Bevarandet av stora fornlämningsområden i framförallt Vagnhärad och Västerljung samt prioriterad grönstruktur i samtliga tätorter begränsar också möjligheterna till förtätning. För tätorterna är därför en kombination av förtätning, kompletteringsbyggande och byggande i tätorternas randzoner nödvändig för att uppnå de kommunala målen om hållbarhet och tillväxt. Samtidigt kan bostadsbyggande i tätorternas randzoner gå emot bland annat intressen att bevara natur för rekreativändamål och bevarande av jordbruksmark. Detta exemplifieras i Vagnhärad där byggandet av bostäder nära regional kollektivtrafik riskerar att ske på odlingsmark. Väsby och Solberga bedöms vara av stort intresse för tätortsutbyggnad och områdena redovisas här som boendekområden. Bebyggelse i randzoner kan i vissa fall innebära perifera lägen i förhållande till orten vilket skapar ett ökat transportbehov. Samtidigt kan bebyggelse i dessa lägen i vissa fall skapa eller förstärka existerande samband där det idag inte finns kollektivtrafik.

Landsbygden, kusterna och skärgården

I översiktsplanen ges allmänna rekommendationer för byggande på landsbygden samt särskilda rekommendationer för områden med starka sektorsintressen och där bebyggelsestrycket är stort, t.ex. i tätorternas omgivning

och vid kusterna samt i skärgården. I planen betonas vikten av att tillkommande bebyggelse ges en god utformning i samklang med närliggande bebyggelse och äldre bebyggelsestrukturer. Detta för att inte ta bort den sörmäländska landsbygdens kännetecken och mönster, där en samlad bebyggelse är viktig.

Intresset att bygga bostäder på landsbygden kan särskilt i vissa områden stå i konflikt med t.ex. friluftslivets, naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen. Inom dessa områden kan det enskilda intresset att bygga en bostad ibland få stå tillbaka för det allmänna, eftersom en "från allmän synpunkt god hushållning" ska eftersträvas. Områden med särskilda värden för friluftsliv, naturvård och kulturmiljövård redovisas i särskilda kapitel, framförallt i *Riksintressen och Natur och friluftsliv*. Vid exploatering i anslutning till skyddsvärda områden bör någon form av buffertzona finnas med i planeringen.

Bostadsbyggande på landsbygden medför i allmänhet ökat trafikarbete men skapar samtidigt bättre förutsättningar att bibehålla en levande landsbygd, avseende varierade boendemiljöer, möjligheter till tillväxt och företagande m.m.

Trycket på ny bebyggelse är stort i kommunens kust- och skärgårdsområden. Bebyggelse vid kusten är av stort värde för sina ägare men kan samtidigt utgöra hinder för allmänhetens tillgänglighet till stränderna.

Kustområdet har delats in i två zoner, Yttre kustzonen och Inre kustzonen för vilka olika riktlinjer gäller. Yttre kustzonen inrymmer skärgårdens övärld samt fastlandets kustnära del. Området är av mycket stort intresse för turismen och det rörliga friluftslivet och stora delar har betydande natur- och kulturvärden. Närheten till havet medför att bebyggelsestrycket är särskilt högt. Ny bebyggelse prövas restriktivt med hänsyn till områdets stora värden för det rörliga friluftslivet och mot bakgrund av det stora bebyggelsestrycket i området. Med avseende på föreslagna riktlinjer för byggande på landsbygden, i synnerhet i den yttre kustzonen, bedöms tillkommande bebyggelse eller permanentning av fritidshus som begränsad.

Fritidshusområden

I flera av kommunens fritidshusområden är andelen helårsboende relativt hög, framförallt i de tätortsnära fritidshusområdena Stensund, Öbolandet och Lagnövisken, medan helårsboendet i de perifera områdena är relativt begränsat. Kommunen har medgivit utökade bygggrätter i vissa fritidshusområden under förutsättning att bl.a. VA-frågorna kan lösas på ett tillfredställande sätt.

En ökad andel helårsboende i fritidshusområdena bedöms bidra till mer levande och trygga miljöer året om. Vissa fastighetsägare är positiva till fler helårsboende i fritidshusområdena eftersom uppsikten av fastigheterna då blir bättre. En annan fördel är att befintlig infrastruktur kan tillvaratas mer effektivt.

Hunga.

Intresset att nyttja den enskilda fastigheten för helårsboende kan samtidigt stå i konflikt med andra intressen. Ökat helårsboende i fritidshusområdena kan medföra ökad belastning på kustvattnet om inte frågan rörande vatten och avlopp kan lösas på ett tillfredställande sätt. Det är därför särskilt angeläget att se över VA-frågorna i de kustnära fritidshusområdena för att kunna ta ställning till hur de kan lösas utan att havsvattenkvaliteten äventyras. Avloppslösningar som ej kan anses uppfylla kraven på erforderlig rening kommer inte att tillåtas.

Trosaåns dalgång.

En omvandling av områdena genom utökad bygg rätt kan på sikt även medföra att områdenas karaktär med mindre och ofta enkla byggnader på naturtomter delvis förändras. Förändringarna bedöms dock oftast inte bli särskilt markanta eftersom tomtstorlekarna i fritidshusområdena i allmänhet är större än t.ex. i traditionella villaområden. Ofta regleras minsta tomtstorlek i fritidshusområdenas detaljplaner.

Boende på landsbygden och i perifera fritidshusområden medför i allmänhet ökad personbilstrafik då avståndet till arbete och service m.m. ofta är långt.

I Trosas fall är dock merparten av de fritidshusområden där permanentningstakten är som mest intensiv belägna relativt nära framförallt Trosa tätort. Dessa områden kan på sikt komma att integreras i den totala stadsstrukturen och kan på så vis bättre förses med exempelvis kollektivtrafik och väl fungerande vatten- och avloppslösningar.

Verksamheter

I takt med att möjligheterna för befolkningsökning blir verklighet, ökas också incitamenten för företagande eftersom fler invånare skapar större efterfrågan på utbud och mångfald av varor och tjänster. Också efterfrågan på nya lägen för verksamheter ökar i takt med att tätorterna växer. I översiktsplanen föreslås att befintligt verksamhetsområde i Trosa utnyttjas effektivare medan nya verksamhetsområden pekas ut i Vagnhärad. Där det är möjligt bör integrering av verksamheter i bostadsområden uppmuntras.

Att peka ut ny mark för verksamheter innebär i vissa fall ianspråktagande av jungfrulig mark. De utpekade exploateringsområdena har dock inte sådana värden att det bör hindra fortsatt planläggning. Strategin att endast peka ut nya verksamhetsområden i Vagnhärad kan på sikt innebära att det blir svårt att etablera nya, yrkrävande företag i Trosa.

Den planerade tillväxten hänger tydligt ihop med förutsättningarna för företagande, kommunikationer och andra incitament för inflyttning. Efterhand som frågorna om kommunikationer blir klarare kan man tydligare se vilka förutsättningar som kommer att gälla för företagandet i kommunen. I Vagnhärad blir detta tydligt då Ostlänkens utredningskorridor gör det svårt att exploatera vissa delar på grund av osäkerheten av järnvägens framtida läge. När läget för järnvägen är beslutat blir det enklare att reservera mark för verksamheter och bostäder i Vagnhärad.

Service

Både offentlig och kommersiell service finns i de flesta fall inom relativt nära avstånd till samtliga föreslagna utbyggnadsområden. I takt med en befolkningsökning i enlighet med planförslaget förbättras möjligheterna att upprätthålla såväl den kommersiella som den offentliga servicen.

I Stensund, Åda och på Öbolandet saknas idag service men stadskärnans service är belägen inom cykelavstånd. En utveckling med nya boendeområden på Trosas östra sida kan på sikt öka behovet av service i dessa delar.

Kommunikationer

Ostlänken

Ostlänkens genomförande kommer naturligtvis att påverka olika delar av kommunen på ett betydande sätt. Det är dock oklart vilken dragning järnvägen kommer att få varför en detaljerad konsekvensanalys i dagsläget är svår att göra. Likväl har kommunen i översiktsplanen pekat ut ett

förordat alternativ gällande rescentrumlokalisering i Vagnhärad. I denna bedömning är följande två faktorer vägledande för Trosa kommuns inställning i frågan: Möjligheterna att uppnå ett bra stationsläge som skapar förutsättningar för en kraftigt utbyggd kollektivtrafik och bidrar till en långsiktigt god och expansiv samhällsbyggnad och att läget innebär en järnvägsdragning som minimerar den negativa påverkan för enskilda fastighetsägare.

Generellt kan konstateras att förbättrade kollektiva färdmedel gör att dessa har en rimlig chans att konkurrera med den betydligt mer miljöbelastande biltrafiken. Även boendemiljön och förutsättningarna för företagande väntas bli tydligare då klarhet finns i var järnvägen kommer att lokaliseras vilket skapar trygghet och möjligheter till restaurering och exploatering. Samtidigt skapas möjligheter till att miljöerna i Västerljung och Vagnhärad kan förnyas och förbättras med hänsyn till hur järnvägen rent fysiskt kommer att påverka tätorterna beroende på var den dras.

En ytterligare konsekvens om järnvägen omlokaliseras till ett nytt läge är järnvägen som en del av Vagnhärads historia och dess identitetsskapande betydelse. Utformningen av ett nytt resecentrum och dess samband med tätorten i övrigt blir därför viktig i det fortsatta Ostlänkenarbetet. I en kommande förändring av nuvarande stationsområde blir det centralt att ta till vara och synliggöra dessa värden för att bibehålla och utveckla Vagnhärads identitet.

Gång- och cykelvägnätet

I översiktsplanen föreslås att nya boendeområden ska anslutas till existerande gång- och cykelvägnät. Ett väl utbyggt gång- och cykelnät inom kommunen innebär bättre förutsättningar för att minska bilberoendet samt att förbättra folkhälsan och tillgängligheten.

Den analys som gjorts av kommunens gång- och cykelvägnät visar att relativt goda förbindelser finns mellan Trosa och Vagnhärads bostadsområden och tätorternas målpunkter. Analysen har dock visat på sträckor som med mindre åtgärder kan knyta ihop nätet ännu bättre. Trosa kommun eftersträvar en hållbarhet och tillväxt i samspel och där utgör goda förbindelser för gående och cyklisterna en viktig del.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken regleras inte av översiktsplanen men planen har betydelse genom att den uppmuntrar byggelsestrukturer som på kort eller lång sikt möjliggör en utbyggnad av kollektivtrafiken. Genom att ständigt studera förtättningsmöjligheter i respektive tätort och uppmuntra till bebyggelse i existerande eller tänkbara kollektivtrafikstråk förbättras möjligheterna till kollektivtrafikförsörjning genom översiktsplanens förslag.

Vägar

Trosa tätorts huvudsakliga expansion ska enligt denna översiktsplan ske i östlig och nordlig riktning. Översikts-

planen redovisar dock en framtida trafikförbindelse från Ådavägen till Hungavägen vilket öppnar upp för ny bebyggelse även på den västra sidan av tätorten. Konsekvenserna av föreslagen förbifart redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Kapaciteten på befintligt huvudvägnät bedöms vara tillräcklig för en utbyggnad enligt planförslaget. Förstärkningsåtgärder kan dock komma att bli nödvändiga på Stensundsvägen för att möjliggöra ny exploatering vid Åda golfbana. Då Vägverket är väghållare för denna väg förs en dialog kring vägens status parallellt med det fortsatta planarbetet. Vissa tänkbara boendeområden är i sig själva så pass stora att de kan komma att påverka det övergripande vägnätet. Detta gäller främst Solberga, Västra Krymla, Hökeberga och Skjuvkärr. Gällande Solberga kräver föreslagen exploatering att väg 218 förändras med exempelvis tillskapandet av nya cirkulationsplatser. Konsekvenserna av att väg 218 ges ny gestaltning bedöms som enbart positiva. Säkerhet, trivsel, utseende men även framkomlighet bedöms gynnas av föreslagna åtgärder.

Vid fullständig utbyggnad av Väsbyområdet i Vagnhärad krävs en ny anslutningsväg från Stationsvägen med planskild korsning under järnvägen. En utbyggnad av Albyområdet förutsätter att trafikfrågan studeras, särskilt med avseende på kapaciteten på Centrumvägen. På sikt kommer med stor sannolikhet en koppling mellan Albyområdet och Kalkbruksvägen bli nödvändig. En sådan förbifart finns symboliskt redovisad i översiktsplaneförslaget. Konsekvenserna av densamma berörs i miljökonsekvensbeskrivningen.

En stor del av trafiknätet för nyexploateringar finansieras av exploatören. Utbyggnader av trafiknätet leder dock till ökade driftskostnader för kommunen. Vissa trafikanläggningar är svåra att finansiera med exploateringsmedel och måste finansieras på annat sätt, t.ex. genom skatter och statliga bidrag. Det senare gäller i första hand på det statliga vägnätet.

Omvandlingen av fritidshusområdena till ökad andel helårsboende kan på sikt medföra anspråk på bättre vägar med kortare avstånd till centrum. En ökad andel helårsboende i fritidshusområdena medför också att behovet av gång- och cykelvägar till och inom dessa områden ökar.

Vatten och avlopp

Ökat uttag av dricksvatten måste ske. Vattenförsörjningen kan troligen lösas för merparten av den aktuella planperioden, men om fullständig utbyggnad sker i enlighet med planförslaget är kapaciteten inte tillräcklig. Vattenförsörjningen behöver både på kort och lång sikt ses över för att svara upp mot en ökande befolkning. Trosas avloppsreningsverk saknar idag tillräcklig kapacitet och kommer inte att klara av den tillväxt som översiktsplanen medger. Utredningar om kommunens framtida avloppshantering pågår. Utbyggnaden av VA-nätet i de nya exploateringsområdena finansieras

normalt av exploatören, men leder dock till ökade driftskostnader även kommunen.

Offentlig service

Skola

Kapaciteten på befintliga skolor bedöms inte vara tillräcklig vid full utbyggnad i enlighet med översiktsplanen. En utbyggnad av framförallt Skärlagsskolan i Trosa kommer sannolikt bli aktuell under planperioden. En utbyggnad och befolkningstillväxt i enlighet med översiktsplanens ambitioner kräver på längre sikt sannolikt en ny skola i Vagnhärad.

I Västerlångskloster finns en låg- och mellanstadieskola i behov av ett växande elevantal. Kapaciteten på befintlig skola bedöms vara tillräcklig för en måttfull och "lugn" utbyggnad av tätorten. En utbyggnad av Västerlångsklosters samhälle väntas vara positiv för skolans fortlevnad.

Barnomsorg

Kapaciteten hos befintlig barnomsorg bedöms inte vara tillräcklig vid full utbyggnad i enlighet med översiktsplanen. I takt med den förväntade befolkningsökningen krävs ett ökat antal nya förskolor. På kort sikt gäller detta primärt Trosa tätort men på sikt kommer sannolikt nya förskolelokaler behövas även i Vagnhärad och Västerlångskloster. För detta finns en god planmässig beredskap.

Äldreomsorg

Generellt eftersträvas att möjligheterna att bo kvar i hemmet ska vara goda. I takt med en åldrande befolkning kommer dock behovet av ytterligare äldreomsorg att öka. Avsikten är i första hand att komplettera befintliga anläggningar vid Trosagården och Häradsgården i Vagnhärad. Här finns en planmässig beredskap för att möjliggöra viss utbyggnad.

Riksintressen som berörs

De föreslagna exploateringsprojekt som berör någon form av riksintresseområde beskrivs och analyseras i miljökonsekvensbeskrivningen.

DEL 2: MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Miljökonsekvensbeskrivningen är upplagd efter Miljöbalken kap. 6 § 12 rubriker och stycken följer paragrafens punkter.

Inledning

Miljökonsekvensbeskrivning tillhörande

Översiktsplan 2010 – syfte och innehåll

Syftet med Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. MKB skall fokusera på projekt och förslag som kan antas innebära betydande miljöpåverkan. Under planarbetets gång kan uppgifter uppkomma eller förutsättningar ändras, så att MKB efter hand måste revideras eller utökas på något sätt. De aspekter som i detta läge kan antas betydande listas dock här nedan under rubriken *Betydande miljöpåverkan*.

Kommunens översiktsplan håller en generell och översiktlig nivå. Eftersom planen är generell är också MKB det, dvs. konsekvenser diskuteras övergripande och generellt. Detaljerade studier för exempelvis enskilda exploateringsområden görs istället i samband med detaljplanering och liknande, då förutsättningarna och förslagen är tydligare formulerade. Denna MKB:s roll är istället att diskutera och lyfta konsekvenser och effekter på samhället i stort och i synnerhet aggregerade effekter.

Huvudsakligen koncentreras MKB till konsekvenser som kopplas till översiktsplanens förslag. Hänsyn skall dock tas till även andra förändringar, då det är de sammanbundna effekterna som skall styra utvecklingen. Påverkan på miljön kan ju uppstå av åtgärder och händelser kopplade till både kommunala och andra verksamheter. Likväl känner miljöproblem inga geografiska gränser.

Utmaningar idag och imorgon

Inför framtiden är det av största vikt att vi planerar vårt samhälle med en hållbar utveckling som övergripande målsättning. Kommande generationer skall inte ha de miljöproblem vi hittills skapat utan morgondagens samhälle skall istället fungera utan att ta i anspråk mer och fler resurser än vad vår jord klarar av.

Bland miljöproblem som lyfts är utsläppen av växthusgaser och åtföljande klimatpåverkan bland den viktigaste frågan i vår tid. Detta skall också ligga till grund för beslut som tas inom alla områden där det kan antas påverka. En stor del av de koldioxidutsläpp som sker idag kan härledas till biltrafik. I planeringen behöver vi därför minska behoven av att köra bil till och från bostaden, både i nybyggda områden, men även för de boende som redan idag finns i kommunen – vilket förstås utgör den absolut största massan. Att göra det enkelt och attraktivt att cykla, gå eller åka kollektivt är därför prioriterat.

Glesa strukturer är i allmänhet ett problem då det leder till ökade behov av transporter. I Trosa kommun medges en mindre andel nybyggnation på landet samtidigt som tätortsnära fritidshusområden permanentas i stadig

takt, vilket ger fler boende utanför tätortskärnorna.

Detta kan leda till ökade biltransporter men kan också i ett längre perspektiv leda till ett bättre underlag för kollektivtrafik, bilpooler och liknande. Ökad täthet förbättrar också trygghetskänslan vilket i förlängningen är av betydelse bl.a. för att människor ska vilja gå och cykla istället för att alltid välja bilen. Samtidigt kan krav ställas på att till exempel förbättra avloppssystem för befintliga fritidshus då fler flyttar till dem permanent, vilket är en relevant fråga kopplad till ökande problem med övergödning. Kommunen vill möjliggöra boende på landsbygden. Det leder till att ett mer diversifierat utbud av bostäder ges och en levande landsbygd året runt underlättas. För alla nya områden skall frågor som dessa tidigt ställas och eventuell miljöpåverkan kartläggas för att motåtgärder skall kunna identifieras och genomföras.

Kartläggningen av utsläpp och gifter samt dess effekter kan vara oklara idag. Det kan få följder när markanvändningen ändras. I ett kommunalt perspektiv är det framförallt föroreningar i marken som kan anses relevant. Här är dock kunskapsläget bättre och vid alla nya exploateringar studeras frågan och eventuella förebyggande åtgärder vidtas.

Såväl i landet som i Södermanlands län och i Trosa kommun behövs ett bättre skydd av våra skogar. Frågan är dock komplex då ansvaret delas mellan Skogsstyrelsen och markägarna. I Trosa kommun finns en ny grön skogsbruksplan som togs fram under år 2009. I samband med arbetet gjordes en omfattande inventering och kartering av kommunens skogsinnehav. Arbetet med den nya planen har gjorts i samarbete med bl a kommunekologen och Samhällsbyggnadskontoret.

Eftersom jord- och skogsbruket har förändrats under åren går det att konstatera att den biologiska mångfalden minskat. I kommunerna kan detta motverkas genom insatser kopplade till enskilda avlopp och ett ansvarstagande för naturområden i form av att nyexploatering inte bör ske på jungfrulig mark med höga naturvärden.

Även havsmiljöerna tar skada av utsläpp av gödande ämnen från avlopp, ökad båttrafik m.m. Eftersom allt fler vill bosätta sig nära kusterna runt om i landet, är det av stor vikt att krav ställs på att avloppslösningar görs så bra som möjligt och där det medges, kan förbättra befintliga lösningar. För Trosas del är det mesta av skärgården oexploaterad, vilket i sammanhanget är bra. Stor restriktion råder alltså för byggnation i den yttre kustzonen i kommunen.

1. Översiktsplan 2010

Översiktsplanens inleds med en vision om Trosa kommun år 2020. Delar av denna som är relevanta för miljökonsekvenserna listas här:

» Att kommunens attraktivitet, småskalighet, goda förbindelser och närhet till en varierad natur ska bevaras.

- » Att kommunens befolkning kunnat växa med 2-3 procent per år.
- » Att ett antal nya boendekområden har tillkommit, huvudsakligen i tätorterna eller i dess direkta anslutning. Bebyggelsen har en estetiskt tilltalande utformning och är av hög miljömässig kvalitet. Där nya bostäder tillkommit utanför tätorterna har det skett med god anpassning till landskapet.
- » Att kollektivtrafiken inom och i anslutning till kommunen förbättrats.
- » Att kommunens strävan efter hållbarhet i planeringen har resulterat i att nybyggda och befintliga områden inte har ökat miljöbelastningen, att människor mår bra i sina boendemiljöer och att det går att integrera verksamheter bland bostäder.
- » Att tillgången på naturliga rekreationsytor både inom och utanför tätorterna samt rik och varierad natur i anslutning till kommunens boendekområden år 2020 är fortsatt god.
- » Att förutsättningarna för rena och friska stadsfjärdar och skärgård förbättrats, liksom tillgängligheten till Trosas å- och havsstränder.

Dessa punkter ligger till grund för de förslag som ingår i översiktsplanen. Flera av dessa är intimt kopplade till bevarande och stärkande av natur- och miljövärden i kommunen. Miljökonsekvensbeskrivningen prioriterar därför frågor som kan relateras till dessa och som kan medföra betydande miljöpåverkan.

Översiktsplanens syfte

Översiktsplanen har till syfte att fungera som ett instrument i kommunens strävan mot socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar utveckling. Planen med tillhörande miljöbedömning skall fungera som ett beslutunderlag för politiken likväl som ett dokument där allmänheten, företag, myndigheter, andra kommuner etc. kan ta del av kommunens övergripande visioner och framtidsplaner. Planen tillsammans med miljökonsekvensbeskrivningen ger därmed en överblick över vägval och de miljökonsekvenser dessa kan leda till.

Översiktsplanens koppling till andra planer och program

Översiktsplanen fungerar som en övergripande strategisk visionsplan. Eftersom den inte är bindande, är det inte säkert att alla förslag i den blir av eller blir exakt som planen anger. Däremot skall det finnas goda motiv för att göra avsteg från översiktsplanens förslag och rekommendationer. Jämte översiktsplanen finns dock ett flertal dokument som är styrande för verksamheter inom kommunen, vilka tillämpas kontinuerligt och följs upp efter hand. Översiktsplanens roll som vägledande kompletteras av dokument såsom VA-policy, Energiplan, Avfallsplaner, Kollektivtrafikplaner m.fl.

Ett viktigt verktyg i samhällsplanering är behovsbedömning för MKB som görs i samband med alla detaljplaner som tas fram. Dessa bedömningar görs efter kommunens egen checklista och beaktar faktorer i Miljöbalkens kap. 6, § 12. Genom detta görs en systematisk kontroll

av förväntad miljöpåverkan. Detta ställningstagande samråds därefter med länsstyrelsen, innan själva planarbetet sätts igång. Möjligheterna att fånga upp relevanta miljöfrågor tidigt i planeringsprocesserna är därför goda.

2. Alternativ

Om översiktsplanen inte genomförs

I MKB:n skall ingå en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om översiktsplanen inte genomförs. Detta för att möjliggöra en jämförelse av miljökonsekvenser om planförslagets olika delar inte blir av.

I stora drag innebär detta att bostadsutvecklingen i kommunen kraftigt begränsas, med minskad tillväxt som följd. Detta kan leda till att möjligheten att erbjuda ett brett spektrum av bostäder i olika former och på olika platser begränsas. Det blir då svårare för människor med begränsade tillgångar att kunna bo var och hur de vill. Då erfarenheten visar att exploateringsprojekt inte sällan faller bort, minskas eller fördröjs, medger översiktsplanen ett betydande, teoretiskt, tillskott av nya bostäder i syfte att i praktiken uppnå en väl anpassad och långsiktigt hållbar befolkningstillväxt.

Generellt finns risker i att inte ha en framsynt och aktuellt förankrad samhällsplanering i en kommun som Trosa. Då efterfrågan på att flytta till kommunen är stor är det nödvändigt att ha en tydlighet i var och hur exploatering bör ske för att undvika icke genomtänkta byggnationer och förändringar med avseende på lokalisering, påverkan på transporter, landskapsbild m.m.

Om inte kommunens ambitioner för Västerljung genomförs finns en risk för att offentlig service såsom kollektivtrafik, skola och barnomsorg inte längre kan upprätthållas.

Beträffande Trosa tätort antas konsekvenserna om översiktsplanen inte genomförs primärt leda till ökade trafikproblem om föreslagen förbifart inte kan studeras. Samtidigt bibehålls då dagens större, mer sammanhängande natur- och rekreationsyta i tätortens norra del. På längre sikt riskerar dock en utebliven förbifart att ortens utveckling västerut inte blir av. En fara finns i att boende i västra delarna av Trosa tätort och väster om den väljer att inte åka till tätorten för att uträtta ärenden etc., vilket riskerar att skapa en samhällsekonomiskt sämre utveckling än om vägen byggs.

Huvuddelen av kommunens tillkommande bostäder planeras i Vagnhärad. Detta eftersom marktillgången är mer begränsad i Trosa, samtidigt som Vagnhärad framöver bedöms ha mycket goda förutsättningar att kunna utvecklas och stärkas av ett tillskott av boende och verksamheter. Om detta inte genomförs riskerar orten på kort sikt att stagnera då utbudet av service, kommunikationer etc. till stor del är avhängigt av att ett tillräckligt stort antal människor bor på platsen.

I ett stadsbyggnadsperspektiv riskerar Vagnhärad att gå tillbaka då pendling inte underlättas, då tågtrafiken

fortsätter att vara instabil, kostsam och opraktisk. Om föreslagna exploateringsområden inte byggs minskar förutsättningarna för en utveckling av Vagnhärad väsentligt, eftersom det då inte möjliggörs någon komplettering till dagens centrum och befolkningsunderlaget inte ökar som planerat.

Dagens bullerstörningar från järnvägen kan antas kvarstå på samma nivå och på samma platser. Trafiksäkerheten och trafikmiljön på väg 218 riskerar att inte förbättras inom den närmaste framtiden. Dagens landskapsbild med väg 218 och de "döda" ytor som finns på dess västra sida kvarstår som en tydlig praktisk och bildlig gräns för östra Vagnhärad.

För kommunen är byggandet av Ostlänken och etableringen av resecentrat av stor betydelse. Goda spårbundna kommunikationer är en viktig förutsättning för att öka det kollektiva resandet i kommunen. Om Ostlänken inte byggs ut kan effekterna bli att biltrafiken fortsätter öka med antalet pendlare, samtidigt som förutsättningarna för kollektivt resande minskas då tågtrafiken alltmer utvecklas till ett mindre attraktivt resätt jämfört med bilpendling. Miljömässiga konsekvenser blir att utsläppen av koldioxid för dessa pendlare ökar.

Rimliga alternativ och vägvalsfrågor för Trosa kommun

Rimliga alternativ för att uppnå planförslagets mål ska också tas upp genom ett resonemang kring andra tänkbara utvecklingsinriktningar än de som ingår i översiktsplanens förslag. En översiktsplan med helt annorlunda förslag bedöms inte rimlig. Trosa kommun har en uttalad målsättning att fortsätta växa. För att uppnå målsättningen står kommunen inför några vägvalsfrågor som kan få avgörande betydelse för utvecklingen. Det handlar dels om faktorer som är viktiga för att skapa tillväxt men också sätt att balansera för att inte äventyra de värden Trosa kommun står för. Utifrån förslaget till översiktsplan bör följande särskilt nämnas: Ostlänkens etablering med resecentrum, Vagnhäradsgata, utbyggnaden av Solberga, förbifart Trosa, utbyggnaden av bostäder vid Åda samt kommunens arbete med att inrätta naturreservat. De förslag som översiktsplanen tar upp bygger på vägval och prioriteringar som görs tidigt, då förslag ställs mot varandra. Däremot kan väsentliga skillnader finnas i hur och när olika förslag kan bli aktuella. Därför koncentreras avsnittet mer till prioriteringar mellan exploateringsförslag och varianter på exploateringsriktningar.

Ostlänken och ett nytt resecentrum

För Vagnhärad del är förändringar kopplade till Ostlänken de mest avgörande. Eftersom lokaliseringen av spår och station i skrivande stund inte är klara, finns varianter på hur tätorten kan komma att utvecklas. Kommunens planering har hittills inriktats på ett stationsläge strax väster om väg 218, nära exploateringsområdet Solberga, Bosch Rexroth och Kalkbruksvägens verksamhetsområde. Om detta inte genomförs uppstår svårigheter i att hitta andra lägen för den nya

järnvägen. Lokaliseringen av Ostlänken och ett framtida resecentrum har också betydelse för utformningen och utbyggnaden av Solberga, vilket är det enskilt största utpekade nybyggnadsområdet i förslaget till ny översiktsplan. Vid ett fullt utbyggt Solberga förväntas Vagnhärad få ett tillskott på mellan 1.000 och 1.500 bostäder samt även verksamhetslokaler av olika slag. För tätorten Vagnhärad och kommunen i stort är Solberga en viktig motor för utvecklingen för övriga delar.

Kommunen har idag en hög utpendling med bil vilket kan förstärkas i takt med att inflyttningen ökar. Således är tillgång till attraktiva kollektivtrafiklösningar betydelsefullt inför framtiden. När Ostlänken byggs kommer Vagnhärad att trafikeras med tåg betydligt tätare än i dag samt få kortare restid till regionens arbets- och studieplatser. Detta i kombination med att bilresandet blir dyrare kommer att resultera i att fler väljer att resa kollektivt även längre sträckor. För kommunens del handlar det om att möta den ökade efterfrågan med att skapa en attraktiv bytespunkt vid ett resecentrum i Vagnhärad. Det ska vara enkelt och tryggt att såväl cykla och åka buss som att infartsparkera vid stationen. En utbyggd Ostlänk kommer på flera sätt att vara en motor för utvecklingen av Vagnhärad. Det handlar dels om att öppna upp samhället för nya etableringar som idag hindras av den breda utredningskorridoren samt dels att stärka ortens attraktivitet som boendeort.

Utbyggnaden av Ostlänken betyder mycket för resandet till och från kommunen som redan idag är högt. Sannolikt kommer många även i framtiden att i hög grad pendla till arbetsplatser utanför kommungränsen. För att minimera påverkan på miljön bl a i form av att minska utsläpp av koldioxid är attraktiva tågkommunikationer en viktig faktor. Konsekvenser av att byggandet av Ostlänken inte blir av redogörs för i föregående avsnitt. Övrig planering av Ostlänken och avfärdade alternativ för lokalisering av denna, hänvisas till Banverkets utredningar.

Vagnhäradsgata

I Vagnhärad centrum föreslås byggnation av bostäder och ett antal lokaler samt en utveckling av centrummiljön i ett brett perspektiv. Målsättningen med utbyggnaden av Vagnhäradsgata är att skapa trygga boendemiljöer där fler människor rör sig under dygnet alla timmar samt att erbjuda nya lokaler för näringsidkare i centrala lägen i Vagnhärad och på så sätt uppnå ett levande centrum. Alternativ till detta är att istället låta centrum förbli som det är, med bristfälliga trafiklösningar och ett mindre funktionellt och socialt hållbart centrum. Risken finns att externa etableringar då kan uppstå framförallt i anslutning till väg 218. Detta riskerar att utarma dagens centrummiljöer, med försämrad tillgänglighet för Vagnhäradsgata som följd, kombinerat med sämre förutsättningar för näringsidkare och ett ökat transportbehov.

Utbyggnaden av stråket

Augustendal i riktning mot Åda Golf

Området vid Åda Golf har under de senaste åren byggts

ut med bostäder. Det finns även förfrågningar om ytterligare etableringar. Kommunen är positiv till en fortsatt utveckling av Åda området av flera skäl.

Utöver de redan bebyggda delarna har Samhällsbyggnadskontoret planuppdrag för Sandstugan och Åda fritidshusområde. Även i fritidshusområdet har frågan ställts om att möjliggöra ny bebyggelse samt att utveckla det befintliga fritidshusbeståndet. Genom att förstärka utmed stråket kommer Åda Golf att knytas tydligare till Trosa tätort via fritidshusområdet, Augustendal och Bråta torp. Koncentrationen av bebyggelsen utmed detta stråk skapar en tätare struktur som kan möjliggöra en utbyggnad av gång- och cykelbanor inom området, underlaget för kollektivtrafik blir bättre samt standarden på Stensundsvägen kan på sikt höjas i takt med utbyggnaden. Kommunen har sedan tidigare valt att prioritera en utbyggnad av Åda Golf-området.

Målsättningen är att genom att koncentrera bebyggelsen undvika ytterligare byggnation i känsliga områden och på så sätt minska intrång i såväl natur- som kulturmiljöer. Det handlar också om att stärka en existerande struktur där ny bebyggelse koncentreras till existerande stråk. Alternativet att inte fortsätta utbyggnaden kan få olika effekter. Dels förblir underlaget för litet för kollektivtrafik vilket gör att boende i området även framöver kommer att vara hänvisade till bil för att ta sig till kommunens olika målpunkter samt dels är det osannolikt att standarden på Stensundsvägen kommer att förändras inom överskådlig tid.

I framtiden är det möjligt att ansluta Åda fritidshusområde och Åda backar till kommunalt VA. Idag försörjs Åda Golf-området med en gemensam enskild anläggning och i det fall inga fler etapper byggs kommer sannolikt VA-lösningen för området att vara fortsatt enskild. Vidare bevaras de natur- och kulturmiljöer som idag är orörda om utbyggnaden avstannar.

Förbifart Trosa

En viktig faktor för den framtida utbyggnaden av tätorten Trosa är etableringen av förbifart Trosa. Syftet med förbifarten är såväl att lösa den ansträngda trafiksituationen i centrala Trosa som att ge förutsättningar för utbyggnad av bostäder i tätortens västra delar. Trafiksituationen i Trosa har under lång tid varit besvärlig. Tung trafik är hänvisad till trånga passager över ån via den riksintressanta stadskärnan eller genom Vitalis-/Nyängenområdet där den största av Trosa tätorts f-6 skolor samt tre förskolor är lokaliserade. För att avlasta dessa områden samt för att skapa en långsiktigt hållbar trafiklösning har kommunen tillsammans med Regionförbundet Sörmland och Vägverket utrett en möjlig sträckning av förbifarten. I nästa skede när Vägverket påbörjar sin planeringsprocess kommer detta ske på sedvanligt vis med miljöbedömningar, alternativa lösningar mm.

Vid en etablering av förbifarten kommer Hunga strövområdes status att behöva utredas. Området är idag flitigt besökt och såväl tillgängligheten som dess naturvärden kan behöva ses över. En utbyggd förbifart kommer

att leda till barriäreffekter för såväl människor som djur som rör sig i området. Dessutom kan slitaget öka om fler människor rör sig inom området. Samtidigt måste dock problematiken med att även fortsättningsvis hänvisa tung trafik eller genomfart via de centrala delarna av Trosa där hela den inre stadskärnan är ett riksintresse för kulturmiljövården poängteras. En framtida lösning för att säkerställa Hunga strövområdes natur- och kulturvärden kan vara att inrätta ett kommunalt naturreservat. En framtida förbifart Trosa kommer att ställa flera frågor på sin spets då det handlar om att skapa förutsättningar för framtida bostadsbyggnade samtidigt som detta ska vägas mot intrång i natur- och kulturmiljöer i Hunga strövområde samt att hitta en långsiktig lösning för trafiken i Trosa tätort.

Kommunala naturreservat

För en tillväxtinriktad kommun som Trosa är hållbar tillväxt ett nyckelbegrepp. Kommunen har sedan tidigare arbetat med översiktsplaner lagt ut områden med prioriterad grönstruktur. Dessa områden har över tiden utökats och under de senaste åren har arbetet med kommunala naturreservat fått ökat fokus. Under hösten 2009 fattades t ex beslut om att inrätta ett kommunalt naturreservat för Tomtaklinskogen och i takt med att fler områden byggs ut kommer frågan att bli aktuell på flera håll. Att arbeta med skyddsåtgärder för naturområden är av betydelse av flera skäl. Givetvis handlar det om att skydda särskilt värdefulla områden men det handlar också om att balansera det höga exploateringstryck som kommunen har. I den övergripande målsättningen med hållbar tillväxt gäller det att inte bygga bort de kvaliteter som förknippas med Trosa kommun och som faktiskt är de framgångsfaktorer som utgör lockelsen för såväl nya företag som nya invånare.

Översiktsplanen är ett starkt rådgivande dokument med hög prioritet i Trosa kommun. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att översiktsplanen är rådgivande till skillnad från detaljplaner som är juridiskt bindande. Även om kommunen på senare år lagt in nya områden med prioriterad grönstruktur i översiktsplanen kan arbetet med kommunala reservat behöva fortsätta. Risken finns annars att i områden med grönstrukturer får annan prioritet och ses som tänkbara områden för andra ändamål i framtida revideringar av planen. Resultatet kan då bli att grönområden exploateras på sikt i takt med att inflyttningen ökar och efterfrågan på mark blir större.

3. Miljöförhållanden idag – nulägesbeskrivning

Trosa kommun ligger i östra delen av Södermanlands län och gränsar i norr till Stockholms län. I dagsläget bor ca 11 000 personer i kommunen. Naturen är varierad och erbjuder såväl kuperad skog, som vidsträckta och öppna marker sedan lång tid tillbaka präglade av lantbruk. Flera av länets rikaste fornlämningsområden finns i Trosa kommun. I kommunen ingår också hav och öar, huvudsakligen av innerskärgårdskaraktär.

Cirka 24 % av mark- och vattenområdena i kommunen omfattas av någon form av skydd med stöd av lagen. Det finns flera naturreservat samt fågel- och sälskyddsområden, varav ett flertal ligger i skärgården. För de skyddade områdena gäller särskilda bestämmelser.

Den varierade och rika naturen skapar goda rekreationsmöjligheter och det är aldrig långt till vacker och tillgänglig natur i kommunens olika delar.

Generellt gäller att områden föreslagna för exploatering är lokaliserade och avgränsade med hänsyn tagen till värdefulla natur-, rekreations-, eller andra värden.

Vagnhärad med närområden

För Vagnhärad del ingår merparten av både befintlig bebyggelse och föreslagna exploateringsområden i riksintresse för kulturmiljö; Trosaåns dalgång. Detta utgör ett av länets fornlämningsrikaste odlingslandskap med tätt förekommande fornlämningar kring dalgången. Fornlämningarna är skyddade enligt Kulturminneslagen och därmed undantagna från bebyggelseförslag.

Centralt i orten ligger Natura 2000-området Lånesheden, ett botaniskt, geologiskt och kulturhistoriskt mycket intressant hållmarksområde. Lånesheden är också ett omtyckt utflyktsmål. Lånesheden pekas i översiktsplanen ut som en del av ett större sammanhängande område av prioriterad, tätortsnära grönstruktur. Natura 2000-området avses på sikt ombildas till ett kommunalt naturreservat, vilket bedöms stärka områdets skydd i förhållande till en ökad befolkning i nära anslutning. I kommande detaljplaneprocesser måste en nära dialog föras med bland annat Länsstyrelsen för att säkerställa att områdets värden inte äventyras utan snarare förstärks och tillgängliggörs.

Nordost om samhället finns Tullgarns riksintresseområde för naturvård och friluftsliv. Området representerar en stor mångfald av naturtyper, med rik flora och fauna. Riksintresset är lättillgängligt och försett med strövstigar och andra anordningar för friluftsliv. För övrigt genomströmmas Vagnhärad av Trosaån. Stränderna längs Trosaån omfattas till stor del av strandskydd. Se ytterligare beskrivningar av orten i avsnitten *Vagnhärad* samt *Natur och friluftsliv* respektive *Riksintressen*.

I och kring Trosa tätort

Riksintresset Trosaåns dalgång sträcker sig hela vägen till nästa riksintresse: Trosa stad. Detta uttrycker ett skydd för 1600-talets tidiga stadsanläggning, med strandbundna

långgator på åns båda sidor. Träbebyggelsen och stadsstrukturen återger väl dåtidens kombination av handel, fiske och det sena 1800-talets badortsliv.

Nära tätorten finns bl.a. Natura 2000-området Tomtaklintskogen. Området innefattar såväl sura och artfattiga berg som artrika moränmarker och områden med hävdgynnade arter. Skogsområdet utgör en av Södermanlands värdefullaste naturskogar på kommunal mark. I samlade bedömningar kopplade till föreslagna exploateringar vid Bråta torp och Skjuvkärr visas att skogens värden inte bedöms skadas.

Se ytterligare beskrivningar i avsnitten *Trosa* samt *Natur och friluftsliv* respektive *Riksintressen*.

Övriga kommunen

Hunga strövområde är ett värdefullt närströvområde som sträcker sig från Trosa tätort till Häradsvallen i Vagnhärad. Området är delvis kuperat och inbjuder till promenader och andra aktiviteter i främst de norra och sydliga delarna närmast tätorterna. I väster består området av ett småbrutet jordbrukslandskap med inslag av bebyggelse i huvudsak traditionellt placerad i skiljelinjen mellan skog och öppen mark. I öster och nordost dominerar skogen men även här finns viss bebyggelse. Delar av strövområdet ingår i prioriterad grönstruktur i anslutning till Trosa tätort. Detta kommer att påverkas betydligt av planerad förbifart. Denna är dock föreslagen i de delar som anses minst värdefulla ur naturvärdessynpunkt och minst utnyttjade för rekreation.

4. Påverkan på naturområden som avses i 7 kap MB m.m.

Relevanta befintliga miljöproblem som har samband med områden som avses i 7 kap. MB m.m. listas nedan.

Naturreservat

Trosa kommun har under 2009 inrättat det första naturreservatet i egen regi – Tomtaklintskogen. Denna utgörs av bland annat kalkbarrskog som långa perioder fungerat utan aktivt skogsbruk. Skogen har därmed kunnat utveckla höga naturvärden. Omkullfallna träd och högstubbar utgör viktiga förutsättningar för

den rika skogsmiljön. Inrättandet av naturreservat stärker områdets skydd och skapar förutsättningar för ett långsiktigt bevarande. Tomtaklinskogen är idag Natura 2000-område.

Lånestaheden i Vagnhärad är ett annat Natura 2000-område som i översiktsplanen föreslås som möjligt att ombilda till kommunalt naturreservat. Områdets naturvetenskapliga värden består bland annat i ovanligt fina kalkmarkshällar med rik och skyddsvärd flora men det utgör också ett viktigt närströvsområde och är ett av de rikaste fornlämningsområdena i Sörmland. Bildandet av naturreservat bidrar till att skydda dessa kvaliteter samt att synliggöra och tydliggöra detta attraktiva område centralt i av Vagnhärad.

Vattenskyddsområde

Vattenverken och vattentäkterna omges av skyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter för att skydda grundvattnet från olika slag av föroreningar, vilket ställer krav på boende och verksamhetsutövare inom dessa områden. I takt med exploatering och att antalet Trosator blir fler ökar trycket på vattenförsörjningen i kommun. Skyddsområdena fastställdes under 1970-talet. Under senare tid har lagar och regelverk som berör inrättande av skyddsområden förändrats. För att tillgodose framtida behov pågår därför ett arbete med att se över befintliga täkter för att på sikt kunna öka de båda täkternas uttagskapacitet. Även en geohydrologisk översyn kommer att göras för att fastställa de nya skyddsområdenas gränser. Områdena kommer att behöva utökas för att motsvara tillrinningsområdena. De båda täkterna bör kunna fungera som reservvattentäcker åt varandra.

Natura 2000

Tomtaklinskogen

Natura 2000-området i anslutning till Trosas nordöstra delar berörs av pågående planering för bostadsbyggnation vid Bråta torp och Skjuvkärr då området får ett betydande tillskott av närboende. I samband med båda detaljplanerna har miljökonsekvensbeskrivningar tagits fram.

Längs med Natura 2000-områdets sydöstra gräns samt nära skogens centrala delar föreslås ett antal byggrätter i området Skjuvkärr. Risk för intrång av olika slag finns därmed t.ex. i form av att boende tar mer naturmark än vad som ingår i tomterna i anspråk för upplag av trädgårdsavfall och liknande. Detta motverkas i planbestämmelserna i form av tydlig avgränsning samt buffertzoner. Vid Bråta torp utgörs gränsen mellan bebyggelsen och Natura 2000-området av ett dike och en upp trampad gångstig. De enskilda tomterna ges en tydlig fysisk avgränsning mot gångstigen så att den inte privatiseras och att den mark som är ianspråktagen för bebyggelse inte riskerar att påverka Natura 2000-områdets värden. Själva tomterna ges också en tydlig avgränsning i form av häck eller staket.

Den förtätning av bostadsfastigheter som föreslås, innebär fler boende i närområdet. Fler kommer att nyttja

skogen i rekreationssyfte, plocka svamp, rasta hunden och barnen får tillgång till ett område för spontan lek. Kommunen har nu inrättat ett kommunalt naturreservat, delvis med syfte att stärka möjligheterna till tätortsnära rekreation eftersom detta bedöms som lämpligt även ur naturvårdssynpunkt. Att fler rör sig i området bedöms därmed inte som något negativt.

Avrinningen från de båda exploateringsområdena leder inte in i Tomtaklinskogen, vilket innebär att hydrologin i Natura 2000-området ej kommer att påverkas av exploateringarna. Tomtaklinskogens status som Natura 2000-område är förknippat med naturtyperna Västlig taiga och Lövsumpskog. Föreslagna exploateringar bedöms inte att leda till någon direkt påverkan av skogen. Inga träd kommer att avverkas. Detta innebär att exponeringen av sol- och vindförhållanden förblir de samma.

Detaljplanernas genomförande bedöms sammantaget inte påverka Tomtaklinskogens naturvärden negativt. Utformningen av nya områden sker i samråd med Länsstyrelsens naturvårdsenhet under detaljplaneprocessen. All ny användning av mark kan leda till ändrade förhållanden för såväl djur som växtlighet men planförslaget kommer inte att leda till en sådan förändring att förutsättningarna för naturtyperna rubbas.

Lånestaheden

I samband med planering för Ostlänken och ett stort utbyggnadsområde för bostäder vid Solberga har området för "Nya verksamhets- och handelsområden" i Vagnhärad utformats så att en större mängd bebyggelse planeras nära Natura 2000-området Lånestaheden än i dagsläget. Det skulle kunna innebära att risk finns för markslitage då fler människor kan antas röra sig i området. Detta är också en av hotbilderna som nämns i bevarandeplanen, då stora delar av naturtypen är "känslig för allt för intensivt markslitage" på grund av tunt jordtäck. I dagsläget används området frekvent av strövande människor. Man rör sig på redan upp trampade stigar, vilket bedöms kunna fortsätta även med en viss ökning av antalet närboende. I enlighet med Översiktsplan 2010 planeras Natura 2000-området, tillsammans med ett större sammanhängande område, ombildas till kommunalt naturreservat. Trycket på Natura 2000-området bedöms då minska. I förvaltningen av området skall risken för slitage beaktas och vid behov motverkas i form av markerade och anlagda stigar eller liknande åtgärder för att kanalisera besökare i området.

Bland hotbilderna för Lånestaheden nämns gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar. Den lokala biltrafiken, med påföljande ökning av nedfall och utsläpp, bedöms dock inte öka i sådan omfattning att planförslaget kan medföra betydande risker för detta. På det stora hela kommer bilåkandet att minska till förmån för tåget, vilket i sammanhanget är gynnsamt. I syfte att stärka skyddet föreslås Lånestaheden ombildas till kommunalt naturreservat.

Borgmästarholmen

Öster om föreslagen exploatering på norra Öbolandet finns Natura 2000-området Borgmästarholmen. Syftet med detta är att bevara en naturlövskog, där den stora biotopvariationen och de höga naturvärdena knutna till både markfloran och trädskiktet bidrar till områdets värden.

Natura 2000-området kan påverkas av exploateringsplaner i områdets närhet. I detaljplanen för Norra Öbolandet finns dock närmaste tomt för bostad ca 125 m från Borgmästarholmens gräns. Därmed anses buffertzonen till bebyggelse tillräcklig. Detaljplanen medger för övrigt en förtätning av bostadsfastigheter vilket innebär fler boende i närområdet samt att människor i högre grad än idag kommer att röra sig på ön året runt.

Med bakgrund i länsstyrelsens material om området framgår att bevarandestatusen är gynnsam för samtliga tre naturtyper; Boreonemoral ädellövskog, Näringsrik ek eller ek-avenbokskog och Lövsumpskog samt att hotbilder endast nämns i form av avverkning, körska-dor på marken etc. Eventuellt slitage av promenerande människor, hundar som rastas, lekande barn eller liknande nämns inte som hotbilder. Områdets hydrologi bedöms inte ändras av exploateringen. Ett genomförande av förslaget bedöms därmed inte påverka Borgmästarholmens naturvärden negativt.

Strandskydd

Trosas skärgård är en av kommunens viktigaste tillgångar. Här finns höga natur- och kulturvärden och området är mycket betydelsefullt för besöksnäringen och det rörliga friluftslivet. Ny bebyggelse provas av det skälet restriktivt i den så kallade yttre kustzonen som finns utpekad i översiktsplanen. Detta är till gagn för möjligheterna att bibehålla naturvärden och allmänhetens tillgänglighet kopplade till kommunens stränder.

I det nya förslaget till lagstiftning gällande strandskydd ges kommunerna möjlighet att peka ut så kallade

landsbygdsutvecklingsområden. Om dessa områden pekas ut i översiktsplanen och särskilda skäl finns kan i vissa fall lättnader i strandskyddet ges. Trosa kommun gör bedömningen att det inte finns några sådana områden inom kommunens gränser.

Vissa exploateringsområden som finns utpekade i översiktsplanen förutsätter i delar eller i sin helhet att strandskyddet förändras (släcks alternativt införs). Detta handlar uteslutande om bebyggelse i Trosa tätort och berör följande områden: Sjölundavägen, Edanö backe, Svartviks äng, Strömmingsberget, Vagnhärads-Djupvik och Världens ände.

5. Miljömål

Bland aktörer för att uppnå miljömålen spelar kommunerna en av de viktigaste rollerna, där den fysiska planeringen är av stor betydelse. Relevanta miljömål beaktas och kommunens åtgärder för att uppnå dem, kopplade till översiktsplanering, redogörs för nedan, där varje miljömål inleds med den nationella formuleringen.

Begränsad klimatpåverkan

Det nationella målet är att halten av växthusgaser i atmosfären skall stabiliseras i enlighet med FN:s konvention för klimatförändringar, till en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Utsläppen av växthusgaser och förbrukningen av fossila bränslen behöver minskas för att målet ska kunna uppnås. För detta är transporterna en av de viktigaste aspekterna där skillnad kan uppnås, men som motverkas av att transporterna på våra vägar ökar. För Trosa kommuns del kan påverkan ske genom att underlätta för resande och transporter med tåg, där Ostlänken är av

mycket stor betydelse. Kommunen stärker förutsättningarna för detta genom planering av ett nytt resecentrum samt ett stort antal nya bostäder och utveckling av närliggande verksamhetsområden i anslutning till sannolikt stationsläge. Dessutom kommer kommunen att förstärka kollektivtrafiken under våren 2010 med en ny snabbusslinje till Liljeholmen i syfte att underlätta för kommuninvånarna att resa kollektivt.

Översiktsplanen medger förtätning av befintliga tätorter samt permanentning av fritidshusområden nära dessa. Den bebyggelse som medges i perifera lägen bedöms i sammanhanget inte betydligt försämma förutsättningarna för att minska utsläppen av koldioxid, då den står för en begränsad andel av tillkommande, ny, bebyggelse. Samtidigt ställer översiktsplanen krav på att transporter med kollektivtrafik, cykel eller till fots beaktas i planeringen.

Med energieffektivisering avses metoder som leder till bättre hushållning med energiresurser, exempelvis genom olika åtgärder för att sänka behovet av energi för uppvärmning av byggnader. Genom energieffektivisering kan både naturresurser, kapital och miljö sparas. I syfte att stärka detta arbetar Trosa med kommunal energirådgivning.

I takt med stigande energipriser har intresset för att minska sin energianvändning och sina kostnader också ökat. Många hushåll har satsat på värmepumpslösningar i olika former. Fastigheter med eluppvärmning kan med hjälp av värmepump reducera sin elanvändning. Hushåll med oljeeldning som investerar i värmepump ökar däremot sin elanvändning vilket är negativt då fossil el importeras till den nordiska elmarknaden vintertid. Energirådgivningen har tagit fram en instruktion för hur fastighetsägare kan använda den vanliga elmätaren för kartläggning och uppföljning av sin elanvändning. Kommunen har inlett ett systematiskt arbete med att se över energianvändningen i de kommunala fastigheterna.

Vad gäller vindkraft finns ett riksintresseområde utlagt för havsbaserad, storskalig vindkraft. I dagsläget saknas helt vindkraftsansläggningar i kommunen, men sannolikt kommer detta att ändras då intresset ökar.

Kommunen är generellt positivt till etableringar av vindkraftverk som inte stör landskapsbild eller andra intressen betydligt.

Frisk luft

Den nationella formuleringen säger att luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturarvet inte skadas. De skadliga inverkningarna på vår hälsa är stora av utsläpp av skadliga ämnen samt höga halter av partiklar i luften.

Höga halter av partiklar och höga halter av kväveföroreningar i luften har också påverkan på fornlämningar och kulturminnen av olika slag. Detta är nära kopplat till trafiken i form av avgasutsläpp samt slitage på vägbeläggningar och även för detta mål är alltså minskad vägtrafik mycket viktigt, vilket behandlas i ovanstående mål. Även uppvärmningen är av betydelse då vedeldning bidrar till utsläpp. Trosa kommun främjar anslutning till fjärrvärme i samband med nybyggnationer då det är möjligt.

Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniska material eller på kulturföremål och byggnader. Detta är det nationella miljömålet, kopplat till de skador på mark, sjöar och grundvatten som orsakas av svavel- och kväveutsläpp pga. transporter, energianläggningar, industri och jordbruk.

Många av insatserna som är nödvändiga för att komma till rätta med försurningsproblemen är beroende av internationella åtaganden. På kommunnivå, kopplat till fysisk planering, är det framförallt minskad vägtrafik som är relevant. Trosas syn på hur förebyggande arbete som detta kan ske finns redovisat under miljömålet Begränsad klimatpåverkan.

Den kommunala vattenvården syftar i stort till en god hushållning med hav, sjöar och vattendrag genom att minska övergödningen eller kalkning av försurade sjöar. Mycket av vattenvårdsarbetet framöver kommer att ske tillsammans med de kommuner som har del i Trosaaäns avrinningsområde däribland Gnesta, Strängnäs och Södertälje kommuner. I Trosa kommun är dock mark och vatten mindre försurningskänsligt. Detta beror på att markerna har sådan sammansättning att de kan neutralisera den sura nederbörden. I kommunen är därför Rensjön den enda sjö som har kalkats genom åren.

Giftfri miljö

Den nationella formuleringen säger att miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. I ett nationellt perspektiv är den nya kemikalielagstiftningen REACH ett av flera viktiga instrument i att nå detta.

För kommunernas del handlar problematiken snarare kring de giftiga och långlivade ämnen som redan finns

spridda i miljön omkring oss. På olika ställen i Trosa kommun finns kända förorenade markområden, som finns utmärkta på en karta som kontinuerligt används som underlag för exploateringsförfrågningar och planering. I samband med exempelvis behovsbedömning för MKB kopplat till detaljplanering studeras markföroreningar och vid behov görs erforderliga undersökningar och åtgärder. En av dessa kan vara platsen vid befintligt reningsverk i Trosa.

Arbetet med miljöskydd kopplat till kemikalier innebär framförallt tillsyn enligt miljöbalken. Miljökontoret ser till att miljöbalken och följdlagstiftningen efterlevs inom olika verksamheter, vilket kan ske med stöd av de allmänna hänsynsreglerna för att förbjuda en verksamhet eller förelägga om åtgärder.

Kopplat till samhällsbyggande gäller att inga farliga ämnen tillåts vid byggnation. Detta kontrolleras i samband med byggnation och prövning av detta.

Skyddande ozonskikt

Miljömålet bedöms inte relevant kopplat till översiktsplanens förslag.

Säker strålmiljö

Miljömålet bedöms inte relevant kopplat till översiktsplanens förslag.

Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Då marken eller vattnet tillförs för mycket växtnäringsämnen uppstår övergödning, vilket får konsekvenser på flera sätt. För Trosa kommun är frågan mycket relevant då kommunen är en kustkommun med stor efterfrågan på att bo och bygga nära vatten. En stor del av problemen med övergödning kan kopplas till reningsverk, enskilda avlopp och utsläpp från jordbruket.

Kommunen arbetar kontinuerligt för att förbättra avloppshantering. Som ett led i detta utreds kommunens framtida avloppshantering. Detta kommer att utformas så att förutsättningar för återföring av växtnäringsämnen till jordbruk så långt möjligt uppnås. Samtidigt kan ett gott skydd för vattenmiljöerna och människors hälsa uppnås på både kort och lång sikt. För ett eventuellt nytt avloppsreningsverk har särskilda funktionskrav antagits, vilka tar hänsyn till alla perspektiv som bedöms som relevanta för utformningen.

Översiktsplanen medger viss bebyggelse som sannolikt inte kan kopplas på det kommunala VA-nätet. Då minireningsverk och liknande kopplat till detta måste inrättas, ställs i möjligaste mån krav på att också närliggande fastigheter ska kunna anslutas till dem om de idag försörjs med exempelvis bristfälliga enskilda avlopp.

För befintliga enskilda avlopp pågår ett omfattande arbete där samtliga ska inventeras och där det är nödvändigt måste åtgärder vidtas för att minska miljöbelastningen.

Levande sjöar och vattendrag

Det nationella målet säger att sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Målet kan till stor del knytas till problem med övergödning och förurning, vilket omnämnts tidigare. Vid insatser strävar kommunen efter att detta ska gå att kombinera i möjligaste mån. Trosaån med närområden är också kontinuerligt under uppsyn vad gäller risker för skred. I fråga om miljögifter sker åtgärder som nämnts ovan för att förbättra enskilda avlopp samt Trosas nya reningsverk, vilket sannolikt ger stora vinster för vattenmiljön.

För att vårda och utveckla fiskebestånden i Trosaån finns ett fiskevårdsområde inrättat för en del av Trosaån. Det omfattar idag åsträckan från Nygårdsdammen i Vagnhärad till Trosaåns mynning. Alla fiskevattenägare inom fiskevårdsområdet är medlemmar och har ett visst antal andelar, beroende på hur stor del av ån man förfogar över. Det finns planer på att utöka fiskevårdsområdet så att det täcker en större del av Trosaån och även de viktiga fiskevattnen runt åmynningen. På så vis kan förvaltningen av fiskeresurserna förbättras ytterligare. Kommunen har också i samarbete med Trosa Amatörfiskeklubb inrättat en fiskevårdsplan för Trosaåns fiskevårdsområde. Denna innefattar en rad åtgärder för att förbättra förutsättningarna för fiskbeståndet i ån.

Trosaåns kulturmiljövärden är stora och kommunen arbetar kontinuerligt för att tillgängliggöra promenadvägar och liknande i anslutning till ån. Vid Trosa kvarn är ett arbete med att inrätta kulturhus påbörjat, vilket förbättrar möjligheterna till liv och rörelse i området. Kvarnen får i och med detta åter kulturell och identitetsskapande betydelse för allmänheten.

Utifrån ovanstående resonemang bedöms översiktsplanens genomförande inte påverka miljömålet negativt.

Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Trosa kommun har två grundvattentäkter. Den ena försörjer Trosa, medan den andra tärkten försörjer Vagnhärad och Västerljung. En överföringsledning kopplar ihop de båda ledningsnäten, vilket innebär stabilare vattentillgång och en säkrad vattenkvalitet. Dessutom finns omkring femton gemensamma, mindre. Kvaliteten på dricksvattnet är generellt mycket bra. Vattenverken och vattentäakterna omges av skyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter för att skydda grundvattnet

från olika slag av föroreningar. Se under rubrik Vatten-skyddsområde.

I Trosas nyligen antagna VA-policy anges ambitionsnivån som ska gälla för anläggningar för dricksvattenförsörjning. Dessa ska:

- » tillhandahålla tillräcklig kvantitet som är långsiktigt hållbar
- » tillhandahålla god kvalitet som är långsiktigt hållbar
- » bidra till en god resurshushållning
- » vara funktionella och användarvänliga

Vid framtagande av detaljplaner och liknande tillses alltid att tillgången på dricksvatten kan säkras utan att förutsättningarna för framtida försörjning minskas eller föroreningar släpps ut. Översiktsplanens föreslagna exploateringsområden samt omvandlingsområden skall genomgå sedvanlig översyn avseende VA-frågor. Detta ingår som en av punkter att beakta i samband med behovsbedömningar för MKB, vilket görs vid alla detaljplaner.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Enligt detta mål skall Västerhavet och Östersjön ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden skall bevaras. Kust och skärgård skall ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård bedrivs så att en långsiktigt hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Övergödning, miljögifter och ett alltför intensivt fiske riskerar att störa den biologiska mångfalden i kust- och havsområden. Trosas arbete med att minska övergödningen berörs ovan. För att minska miljögifter i vattnet i form av båtägares utsläpp finns i Trosa gästhamn sedan 2005 en båtbottnentvätt. Kommunen tillhandahåller den för att möjliggöra ett alternativ till giftiga båtbottnenfärger för att förhindra påväxt av havstulpaner och alger på båtskroven.

Gällande Trosaåns fiskevårdsområde, se ovan under *Levande sjöar och vattendrag*.

Södermanlands skärgård är i allmänhet lågt exploaterad och det finns idag stora delar som är väl bevarade utan mänsklig påverkan. Med avseende på föreslagna riktlinjer för byggande på landsbygden, i synnerhet i den yttre kustzonen, bedöms tillkommande bebyggelse eller permanentning av fritidshus som begränsad. I sammanhanget är också lokala reningsverk betydelsefullt, då utsläpp av ämnen som kan leda till ökad övergödning m.m. skall undvikas.

Havsnära exploatering i form av bryggor, muddringar, röjning av vass eller liknande prövas efter gängse normer i samband med detaljplaner, tillståndsgivning enligt Miljöbalken etc. I det kommande fördjupningsarbetet med en blåstrukturplan kommer dessa frågor att utredas vad gäller Trosa tätort.

Stadsfjärden vid Trosa samt övriga skärgården påverkas då tätorterna växer och invånarna blir fler. Generellt eftersträvas dock ett strandnära byggande som tar hänsyn till och inte påverkar den befintliga miljön negativt. Där det är möjligt ställs krav på tillgängliggörande av strandpromenader etc. i samband med exploatering. Se planförslagets avsnitt om Urbana strandzoner i Trosa tätort. Stora vinster för den marina miljön i stadsfjärden är att vänta då dagens reningsverk flyttas och ersätts med en annan långsiktig lösning.

Myllrande våtmarker

Den nationella formuleringen lyder att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden. Såväl naturliga som anlagda våtmarker är en biologisk resurs för kommunen.

Trosa kommun har med hjälp av statsbidrag anlagt två större våtmarksområden för rening av avloppsvatten. Det är de båda kommunala avloppsreningsverken i Trosa respektive Vagnhärad som med hjälp av var sitt våtmarksområde kan behandla hushållens avloppsvatten så pass bra att det under större delen av året klarar den kvalitetsnorm som är föreskriven för strandbad. Mer än 50 % av kvävebelastningen via avloppsvattnet tas bort i reningsanläggningen. Våtmarkerna främjar det lokala växt- och djurlivet längs Trosaån. Vackra promenadstråk löper runt områdena. I våtmarkens sista dammar finns ett myller av liv. Här finns vattensalamander och många andra vattenlevande organismer. Dammarna fungerar som pedagogiska miljöer för både skolor och förskolor.

Översiktsplanens förslag i form av nya exploateringsområden skall, där det bedöms nödvändigt, studeras i samband med miljöbedömning om exploateringarna riskerar att påverka våtmarker. Kommande förbifart i Trosa kan innebära påverkan på våtmarksmiljöer. Detta studeras i MKB-studier kopplade till dessa.

Levande skogar

Enligt det nationella miljömålet skall skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras, samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Inriktningen är att detta skall nås inom en generation.

Inrättande av två nya, kommunala, naturreservat i enlighet med planförslaget ger ett gott skydd för tätortsnära naturområden, vilket är positivt för miljömålet.

Översiktsplanens föreslagna förbifarter i Trosa och Vagnhärad gör att sammanhängande naturområden minskas. Förslagna sträckningar är valda med syfte att minimera förlusten av rekreationsmöjligheter då dessa ytor bedöms som minst attraktiva för detta syfte. Fördjupade studier genomförs då miljöbedömningar för respektive förslag blir aktuellt. Den kommunala planeringen kan i övrigt inte påverka normalt skogsbruk annat än då kommunen äger marken. I översiktsplanen ges dock ett särskilt skydd till stora arealer skogsmark i form av prioriteras grönstruktur, vilket skall ses som en rekommendation att freda särskilt viktiga ytor från exploatering. Skogsbruksfrågor hanteras främst av Skogsstyrelsen.

Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Den nationella formuleringen innefattar ett brett spektrum av jordbruksmark och liksom skogsbruk kan den kommunala planeringen i slutändan inte påverka annat än den kommunala marken. I syfte att hålla samman tätortsbebyggelse kan återanvändning av mark i kombination med förtätning fungera väl men på vissa platser måste

även en del av tätortsutbyggnaden ske på naturmark eller icke produktiv jordbruksmark i tätorternas randzoner.

I samband med föreslagen exploatering vid Solberga tas viss åkermark i anspråk. I samhällsplaneringen för Ostlänken och övriga frågor relevanta för Vagnhärad som ort har avvägningen gjorts, att den åkermark som tas i anspråk för en helt ny stadsdel, där ett stort antal bostäder och verksamheter kommer att kunna rymmas, i sammanhanget får anses som möjlig att exploatera.

God bebyggd miljö

Miljömålets nationella formulering säger att städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas.

Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Målet innefattar en rad vitt skilda frågor som på flera sätt berörs av samhällsplaneringen både på ett övergripande plan och i konkreta förslag. Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar, som ställer krav på flexibilitet i planeringen då vi idag inte vet hur och när förutsättningarna för markanvändningen påverkas. I detta sammanhang är det positivt att översiktsplanens föreslagna nyexploateringar huvudsakligen är i eller i anslutning till befintliga tätorter. Minskade koldioxidutsläpp och ökad andel kollektivtrafik är ett av flera planeringsperspektiv som ska gälla nyexploateringar. Viktigt är dock att komma ihåg, att den absolut största delen bostäder redan finns och att det därför är i det befintliga husbeståndet vinster kan göras, i form av energieffektivisering etc., vilket nämnts ovan i miljömålet Begränsad klimatpåverkan.

För Trosa kommuns del planeras för nybyggnation i huvudsak i eller i anslutning till tätorterna. Inom tätorterna medges också viss förtätning där det bedöms lämpligt, samtidigt som fritidshus permanentas. Detta leder till ett bättre utnyttjande av befintlig infrastruktur. Översiktsplanens prioriterade grönstruktur anses svara upp till miljömålets "gröna miljöer".

Generellt utformas nya områden relativt tätt, vilket ger betydande befolkningsökning utan att onödigt stora ytor tas i anspråk. Förtätning, där det kan öka stadsmässigheten, ses generellt som positivt. Därför håller tätortsnära exploateringar relativt hög täthet, vilket utnyttjar marken väl även då det är fråga om villa- eller radhusbebyggelse, samtidigt som miljöerna skapar hög grad av rörlighet och mänskliga möten. Nybyggnation planeras med Trosamått så att utglesning motverkas. Nära kopplat till detta är frågor som berör den sociala hållbarheten i form av trygghet och säkerhet. För detta eftersträvas även en mångfald av boendemiljöer. Ett ökat befolkningsunderlag ger också bättre förutsättningar för kollektivt resande. Planeringen

generellt syftar till att medge en befolkningsökning som, där ny bebyggelse blir aktuellt, ska kunna leva och bo i långsiktigt hållbara miljöer.

Ett av de regionala delmålen berör kulturmiljöer och närheten till dessa i våra bostäder. För kommunen i stort är frågan högst relevant, då stora delar av både Vagnhärad och Trosa ingår i riksintressanta kulturmiljöer kopplade till fornlämningar i Vagnhärad respektive Trosa stadskärna. Boende i de båda tätorterna har därmed kulturmiljöer nära till hands, om än av olika slag. För i synnerhet Trosas del är den rika kulturmiljön av stort värde för näringslivet och den lokala utvecklingen, då staden attraherar ett stort antal besökare. I syfte att stärka rekreations- och naturvärden har tagits fram ett kvalitetsprogram för Hunga strövområde och närliggande områden. Detta stärker dagens rika miljöer mellan Vagnhärad och Trosa samtidigt som viss nybebyggelse medges enligt dokumentets rekommendationer.

För att stärka de blå miljöerna ställs krav på tillgängliggörande av strandpromenader etc. i samband med exploatering. Se planförslagets avsnitt om Urbana strandzoner i Trosa tätort.

Generellt är problem med buller i kommunen begränsade, trots att E4:an passerar i nära anslutning till Vagnhärad. För ny exploatering vid Solberga i Vagnhärad har hittills inga problem setts ut bullersynpunkt vad gäller föreslagna bebyggelse i anslutning till Ostlänken och resecentrum. Banverkets slutliga utredningar avseende bullerpåverkan m.m. kommer dock att beaktas vid detaljerad planering. Bostäder och verksamheter skall också placeras i förhållande till varandra så att boende i möjligaste mån skyddas från eventuella bullerstörningar av väg 218. Vidare kan Ostlänken och en minskad biltrafik till följd av denna i ett brett perspektiv minska trafikbullerstörningarna.

Miljömålets del avseende planeringsunderlag anses vara väl tillgodosett i Trosa kommun. För den fysiska planeringen, bygglovshantering m.m. fungerar översiktsplanen som ett väl underbyggt, sammanhängande stöddokument. Kommunen har generellt arbetat med aktuella översiktsplaner (se kapitlet *Vad är en översiktsplan?*) vilka till stor del kunnat fungera istället för en rad separata dokument – ett arbetssätt som passar bra i Trosa kommun. Ett antal policydokument och liknande fungerar dock som värdefulla fördjupningar av sakfrågor. Bland dessa kan nämnas VA-policy, Energiplan, Trafikstrategi etc.

Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden skall bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer skall värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

De planförslag som ingår i översiktsplanen och som kan beröra detta är framförallt exploatering vid Solberga och dragning av Ostlänken i Vagnhärad samt Skjuvkärr, Västra Krymla och Smedstorp. Områdena i Vagnhärad behandlas i Fördjupad översiktsplan för Nordöstra Vagnhärad med tillhörande MKB, där bedömningen görs att exploateringarna inom ramen för kommunens planering inte bedöms leda till betydande miljöpåverkan avseende miljömålet. Vad gäller föreslagna utbyggnadsområden i Trosa har för området vid Skjuvkärr gjorts en fullständig MKB, som dock inte innefattar miljömålet, då detta inte bedöms påverkas av planens genomförande. Vad gäller Västra Krymla samt Smedstorp, görs initialt bedömningen att områdena kan genomföras utan betydande negativ påverkan på växt- och djurliv, något som dock måste utredas i kommande detaljplanarbete. I Trosa kan dock växt- och djurlivet påverkas i Natura 2000-området Tomtaklinskogen då två större områden för exploatering möjliggörs i planen. Detta utvecklas ovan, under *Natura 2000*.

För detaljplaner och andra exploateringsprojekt utöver ovanstående görs sedvanligt behovsbedömning för MKB, då eventuell påverkan på skyddade, hotade och störningskänsliga arter och deras livsmiljöer belyses.

6. Betydande miljöpåverkan

Översiktsplanen ligger till grund för annan fysisk planering såsom detaljplaner, bygglovshantering, utredningar m.m. Miljöaspekter som är av övergripande karaktär redogörs för nedan. Konsekvenser som är mer lämpade att studera på detaljnivå med hänsyn till kunskaper, påverkansområde etc., tas med då miljökonsekvenser studeras i samband med detaljplanering och liknande.

Vagnhärad

En stor del av föreslagna exploateringsområden ingår i riksintresseområde för kulturmiljö; Trosåns dalgång. Fornlämningar och kulturmiljövärden i övrigt finns närvarande på många ställen och påverkar därför planeringen både i stort och i samband med detaljplanering och bygglovshantering, då arkeologiska förundersökningar och liknande inte sällan måste göras. Fornlämningarna är skyddade enligt Kulturminneslagen och därmed undantagna från bebyggelseförslag.

Riksintressets värden bedöms inte påverkas av översiktsplanens genomförande, förutsatt att ett helhetsgrepp om ortens utveckling och historiska förankring kan tas då resecentrum, järnvägsspår etc., ska verkställas.

Ostlänken och Solberga

Ostlänkens dragning kommer att innebära stora förändringar i Vagnhärad i form av trafik- och infrastrukturfrågor, buller, påverkan på Natura 2000-området Lånesheden etc. samt förstås för stadsbilden i stort.

För hela kommunen väntas positiva sekundära följder av att tågförbindelserna förbättras avsevärt, vilket innebär möjligheter till minskade koldioxidutsläpp då

ett stort antal pendlare ges nya möjligheter till resande med väsentligt mindre miljöpåverkan än biltransporter. Konsekvenserna av Ostlänkens dragning och lokalisering i Vagnhärad studeras dock huvudsakligen inom ramen för Banverkets egna utredningar och avses inte studeras i detta läge av översiktsplaneringen.

Planerad exploatering vid Solberga har studerats i MKB tillhörande Fördjupad översiktsplan för Nordöstra Vagnhärad. Konsekvenser som antas innebära betydande miljöpåverkan redogörs för nedan.

Bullerstörningar kan uppstå från järnvägen, vilket hänvisas till Banverkets utredningsarbete där omfattande studier gjorts och kommer att göras innan det är fullständigt klart var spåren skall lokaliseras. Banverkets utredningar tar hänsyn till hur befintlig bebyggelse påverkas och hur friluftslivet vid skogen norr om Solberga störs. Hittills har inga problem setts ut bullersynpunkt vad gäller föreslagen bebyggelse i anslutning till Ostlänken och resecentrum.

Även väg 218 och industrier och verksamheter inom området kan ge upphov till buller. För att motverka detta skall bostäder och verksamheter placeras i förhållande till varandra så att boende i möjligaste mån skyddas. Vid projektering skall undersökas om tystare vägbeläggningmaterial kan användas. Visst brus uppstår från väg E4. Detta har beaktats i planeringen så att föreslagen bebyggelse vid Solberga tack vare avstånd och topografi inte lokaliseras så att boende störs.

Ostlänken bidrar till fler transporter på järnväg och färre på väg, vilket långsiktigt förbättrar förutsättningarna för att nå målet. Effekten gäller på både nationell och regional nivå.

Dagens klimatpåverkan beror till största delen på vägtrafikens utsläpp av koldioxid. Då planen medger

förbättrad tillgång till tågtrafik och miljöanpassade transporter, ges förbättrade förutsättningar att minska dessa.

Med avseende på planerad nybyggnation i Solbergaområdet och omvandlingen av Lånesta verksamhetsområde bör väg 218 anpassas i struktur, funktion och utseende. Vägen skall integreras med omgivningen och utformas med anslutningar åt både centrala delarna av Vagnhärad och åt Solberga. Det estetiska intrycket av infarten till Vagnhärad, funktionaliteten, säkerheten, barriäreffekten osv., är alla egenskaper som är i behov av att utvecklas och förändras. Samtidigt måste enkel angöring för bil och kollektivtrafik till ett nytt resecentrum samt god kapacitet och framkomlighet för biltrafik mellan Trosa tätort och E4 bibehållas.

Utformning av filer och körfält, cirkulationsplatser, vägmateriel etc. eller andra åtgärder som bedöms lämpliga utreds i samverkan med väghållaren.

Trosa tätort

Vissa mindre kompletteringsområden i centrala Trosa tangerar riksintresset för Trosa stad men kommunen gör bedömningen att dessa föreslagna kompletteringar kan ske om de samtidigt förbättrar stadsbilden och servicen.

Sjövillor

I Trosa tätort har en etablering av sjövillor diskuterats. Översiktsplanen pekar inte ut något lämpligt område för detta men kommunen menar att boendeformen är intressant för en skärgårdskommun som Trosa. En framtida etablering av sjövillor i Trosa kommer att förutsätta muddring och intrång i den marina miljön vilket kan innebära betydande miljöpåverkan. Eventuella markföroreningar måste undersökas i samband med muddring.

I en kommande detaljplaneprocess måste skadeförebyggande åtgärder för vattenmiljön utredas då sannolikt också dom från miljödomstol kommer att krävas. Därutöver måste en etablerings påverkan på omgivande miljö, siktlinjer och tillgänglighet utredas noga men samtidig skulle en etablering av sjövillor kunna erbjuda ett intressant tillskott på bostadsmarknaden och ge kopplingen mot skärgården en ny dimension.

Etablering av reningsverk på annan plats

Då tätortens reningsverk eventuellt flyttas och exploatering kan ske på fastigheten Världens Ände 1 kommer flera miljörelaterade aspekter att behöva studeras. En utförd, mycket översiktlig undersökning, visar att det med tanke på markens användning finns risk att markföroreningar förekommer, vilket förutsätter sanering. Även sedimenten i hamnområdet kan vara förorenade. En markmiljöteknisk undersökning krävs för att klargöra detta.

I samband med att frågan om kommunens avloppshantering löses krävs studier av hur närliggande bebyggelse påverkas och vilka förebyggande åtgärder som måste vidtas med tanke på lukt och andra möjliga störningar.

Ny förbifart

I anslutning till tätortens nordvästra del möjliggörs i översiktsplanen en förbifart. Denna planeras genom ett större sammanhängande område benämnt "prioriterad grönstruktur" samt delvis Hunga strövområde. I avvägningen mellan rekreationsintressen och framkomlighet har bedömningen hittills gjorts att förbifarten är möjlig att genomföra i ett läge med så små ingrepp som möjligt i känslig natur. De föreslagna sträckningarna är lokaliserade i de mindre känsliga delarna för att minimera skador för det rörliga friluftslivet. Förslaget har jämförts med att istället bygga om eller bygga ut befintliga vägar vid Smäckbron respektive Nyängsvägen, vilket dock innebär större skador och bedöms som icke genomförbara med avseende på närhet till befintlig bebyggelse, förskolor, riksintressen etc. Fördjupade studier krävs för att minimera skador på närliggande natur.

Miljökvalitetsnormer

De normer som finns idag reglerar främst föroreningar i utomhusluft, kemiska föreningar i fisk- och musselvatten samt omgivningsbuller. Frågor kopplade till detta hantearas under respektive ämnesområde – se miljömålen Ett rikt växt- och djurliv, Frisk luft samt God bebyggd miljö.

Befolkning och hälsa

I översiktsplanens inledande del återspeglar planeringens fokus med avseende på social hållbarhet. Här betonas bl.a. trygghet och vikten av att människor trivs i och är stolta över sin närmiljö. Planförslagets olika delar, med ny bebyggelse i varierade lägen och med olika utformningar, bedöms ge en bra grund för detta. Att eftersträva mänsklig skala på nya områden genomsyrar planeringen generellt och kommer till tydligt uttryck i stora områden som exempelvis Solberga, där flera typer av stadsbyggande föreslås.

Då hela befolkningen beaktas och olika perspektiv vävs in tidigt i planeringsskeden, är sannolikheten störst att t.ex. barn och äldres särskilda behov och önskemål tas till vara. I planeringsprocessen för översiktsplanen genomförs ett brett samråd i syfte att få med så många röster som möjligt.

Materiella tillgångar

Det nyligen inrättade området av riksintresse för energiproduktion/vindbruk stärker förutsättningarna för en utbyggnad av detta, vilket skulle ge ett gott tillskott av förnybar energi. Vindkraft i övrigt saknas idag i kommunen, vilket dock bedöms kunna byggas ut då förutsättningarna på flera håll är goda.

Trosa kommun har en positiv hållning till utbyggnad av vindkraft. I takt med att tekniken förfinas kan områden som idag bedöms olämpliga vara möjliga i framtiden. Mot bakgrund av detta kommer kommunen att bedöma varje enskild ansökan utifrån de förutsättningar platsen anger.

Stadsbyggande

Planförslaget bedöms skapa goda förutsättningar för ett varierat byggande, då bostäder och verksamheter föreslås på olika platser och med olika tidsperspektiv. Variationen skapar förutsättningar för ett bostadsbyggande som passar många fler. Huvuddelen av ny bebyggelse antas ske i tätorterna vilket är positivt ur transportsynpunkt och för nyttjandet av befintlig infrastruktur. Nyttillkommande, sammanhängande, områden avses också planeras förhållandevis tätt vilket ger effektivitet och ett hållbart utnyttjande av befintlig infrastruktur, samtidigt som det skapar en stadsmässighet och möten.

Kulturlämningar

Den kulturhistoriskt intressanta miljön i stationssamhällena Vagnhärad och Västerljung berörs då dagens järnväg tas bort. Förutsättningarna är dock goda för att dessa miljöer på ett funktionellt och estetiskt tilltalande sätt kan integreras med ny bebyggelse och kanske ännu bättre än idag ingå i respektive tätorts struktur då barriäreffekter etc. kan byggas bort.

7. Förebyggande åtgärder

I och i anslutning till Vagnhärad, Västerljung och Trosa fastställs så kallad prioriterad grönstruktur. Avsikten med dessa är dels att värna ytor för rekreation, men också för den biologiska mångfalden och ekologin.

Tillräckligt stora ytor för födosökande djur m.m. måste finnas för att dessa ska överleva. Områden benämnda prioriterad grönstruktur är just prioriterade och exploateringar eller utnyttjande som går emot syftet med dessa måste motiveras väl. Närrekreation och ekologisk balans bedöms tillgodoseas väl med översiktsplanens förslag.

Kommunen ser positivt på nybyggnation utanför tätorterna under förutsättning att bebyggelsen går att förena med natur- och kulturvärdena på platsen och att friluftslivet inte påverkas negativt. Trosa kommun

omfattas till mycket stor del av olika typer av riksintressen för natur-, kulturmiljö- eller friluftsvärden. Huvudsakligen gäller detta vid kusterna och i skärgården. Översiktsplanens restriktivitet gällande nya hus i yttre kustzonen finns i gällande samt förutvarande översiktsplaner och har hittills fungerat väl. Detta bedöms kunna fungera som stöd vid förfrågningar även fortsättningsvis. Detta skydd för kustnära områden på landsbygden i kombination med strandskydd och planförslagets Urbana strandzoner i Trosa bedöms ge ett tillräckligt skydd för de vattenområden som berörs i planen.

Vidare innebär i ett långsiktigt perspektiv att miljöpåverkan i olika former, främst i form av utsläpp från vägtrafik, mycket väl kan komma att minska då Ostlänken blir verklighet. Detta får direkta konsekvenser i form av att dagens många bilpendlare kan ställa bilen. Indirekt skapas också förutsättningar för en i övrigt utbyggd kollektivtrafik även inom kommunen. På kort sikt kan även direktbussen till Liljeholmen få positiva effekter på kommunens miljöpåverkan.

Arbete med nya naturreservat vid Tomtaklinsko-gen, Länestaheden och Stensund-Borsö stärker rika naturområden i tätorternas närhet, i synnerhet då efterfrågan på byggnation och exploatering är stor. Avgränsningen av och kvalitetsprogrammet för Hunga strövområde är ytterligare ett instrument för att säkerställa värden, främst för friluftsliv och rekreation.

8. Sammanfattning av bedömningen

Föreslagna exploateringsområden bygger på kommunens befolkningsprognoser och beaktar antagande om näringslivets utveckling, möjligheter till pendling m.m. Mycket av kommande byggnation och utvecklingssteg i synnerhet Vagnhärad beror på Ostlänkens utveckling – var och när den kan komma att lokaliseras samt hur resecentrum byggs.

Miljöbedömningen inkluderande rimliga alternativ och rimliga alternativ har utförts av Samhällsbyggnadskontoret på Trosa kommun. Strategiskt stöd har erhållits från oberoende konsult vid Structor AB. Bedömningarna har skett utifrån idag kända konsekvenser och på en nivå som kan anses rimlig i förhållande till översiktsplanens tidsperspektiv och detaljeringsgrad. Diskussioner har förts med olika delar av kommunens förvaltningar.

Som underlag för bedömningarna har använts kommunala dokument såsom exempelvis Energiplan med klimatstrategi och VA-policy, länsstyrelsens bevarandepaner för Natura 2000-områden samt Miljömål Södermanlands län 2007-2010. Boverkets vägledning för miljöbedömningar för planer enligt Plan- och bygglagen (2006) har utgjort en grundplattform för upplägget av MKB.

9. Uppföljning

Trosa kommun bedömer att ett antal åtgärder behöver följas upp, dvs. som antas leda till betydande miljöpåverkan och som inte utreds och följs upp inom andra studier

än kommunens. Dessa redogörs för nedan. Generellt finns dock ett utvecklat system med rutiner för miljöbedömningar i samband med detaljplaner, vilket gör att många miljörelaterade aspekter kan fångas upp tidigt i planprocesser. Sådana aspekter hänvisas till kommande, respektive, planeringsprojekt.

Grönstruktur, natur- och kulturmiljö, rekreation

Förbifart Trosa – frågan berör främst rekreativvärden då ett sammanhängande område tas i anspråk. Frågan skall utredas i fördjupade studier, där åtgärder för att minimera negativ påverkan på natur och miljö tas fram.

Under den fortsatta processen kommer förbifartens effekter att utredas ytterligare. I samband med att Vägverket planerar för den kommer såväl dess effekter för natur- och kultur som möjliga alternativ att utredas. Detta är säkerställt genom den planeringsprocess som Vägverket är skyldiga att genomföra inför nya vägprojekt.

Bebyggelsestruktur, landskapsbild

Uppföljning av hur landskapsbilden påverkas är en självklart integrerad del i all planering. Detta följs upp i samband med befolkningens insyn i och påverkan på varje ny detaljplan och då mer konkreta planer och annan exploatering kan diskuteras.

10. Icke-teknisk sammanfattning

De viktigaste konsekvenserna av översiktsplanens genomförande är:

- » Tillväxt – befolkningen i kommunen kommer sannolikt att öka och antalet bostadshus blir fler. Detta får till följd att viss mängd "ny" mark måste användas. De områden som översiktsplanen föreslår är dock valda med tanke på att den bästa användningen av de bedöms vara för just bostadsbyggande eller för t.ex. nya eller växande verksamheter. Samtidigt är flera grönområden i och nära tätorterna skyddade i planen genom att de benämns "prioriterad grönstruktur". Detta gör att avvägningen mellan bebyggelse och bevarande bedöms rimlig och hållbar.
- » Ostlänken byggs, sannolikt överensstämmande med kommunens förslag på lokalisering av resecentrum. För stadsbilden i Vagnhärad kommer detta att påverka mycket. Kommande studier inom Banverkets regi får fördjupa detta. Vad som blir positivt är dock att betydligt fler än idag får möjlighet att resa kollektivt istället för att köra bil, vilket minskar koldioxidutsläpp och buller.
- » I Vagnhärad och Trosa föreslås förbifarter. Konsekvenserna av dessa blir att framkomligheten för både befintliga och kommande bostadsområden blir betydligt bättre. Samtidigt måste rekreativområden nära tätorterna tas i anspråk, vilket innebär negativ påverkan på dessa.
- » Ett antal nya naturreservat föreslås, vilket höjer statusen och stärker deras värden. Detta är mycket viktigt särskilt med tanke på ökad exploatering och hög efterfrågan på att få bygga.

A

Allemansrätt » 19, 20, 76, 78

Avlopp » 36, 37, 38, 59, 75, 85, 87, 88, 101

B-E

Barnperspektivet » 83

Bergtäkt » 38

Besöksnäring » 27

Bredband » 32

Byggnadsminnen » 23, 28

F

Fiske » 20, 96

Flygplats » 9, 32

Fritidshusområden » 14, 36, 37, 59, 79, 85

Förbifart Trosa » 59, 67, 90, 91

Förbifart Vagnhärad » 50, 52, 56

Förskola » 14, 71, 83, 87, 89

G-I

Gång- och cykeltrafik » 31, 33

J

Jämställdhet » 83

K

Klimatstrategi » 37

Kollektivtrafik » 30, 32, 67, 84, 86

Kustzon » 26, 75, 76, 94, 98

L

Landsbygd » 13, 22, 74, 76, 77, 84, 85, 88

M

Miljömål » 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98

N

Natura 2000 » 17, 20, 43, 92, 93, 94, 102

Naturresevat » 16, 19, 20, 24, 28, 43, 44, 55, 66, 91, 92, 98

Nya boendeområden » 12, 50, 59, 70

Näringsliv » 27

O

Ostlänken » 30, 33, 35, 44, 49, 51, 52, 53, 54, 56, 70, 72, 86, 90, 99

P-Q

Permanentning av fritidshusområden » 37, 84

Prioriterad grönstruktur » 20, 42, 59, 66, 84, 91, 92, 102

R

Resecentrum » 30, 33, 50, 54, 56, 86, 99, 100

Riksintressen » 16, 22, 42

S

Service » 27, 28, 53, 54, 70, 84, 86

Sjövillor » 63, 66, 100

Skola » 14, 87

Skred och ras » 39

Skärgård » 16, 18, 23, 26, 28, 32, 43, 44, 66, 75, 76, 84, 85, 88, 94, 97

Solberga » 51, 54, 56, 84, 86, 87, 90, 100

Strandskydd » 18, 66, 75, 76, 94

Särskilt boende » 15, 59, 64, 87

T-U

Tillväxt » 9, 10, 27, 32, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 91

Trafikstrategi » 30, 33

Trosa stadskärna » 13, 23, 58, 92

V-Ä

Vagnhärad centrum » 12, 50, 53, 56, 90, 92

Vattenförsörjning » 36, 77, 87, 93, 96

Verksamhets- och handelsområden » 50, 53, 54

Vindkraft » 37, 42, 95

Våtmark » 7, 18, 36, 45, 67, 97

Väg 218 » 32, 40, 49, 51, 52, 54, 100

Västerljung » 13, 70, 71, 72, 73

Ö

Översvämningar » 39

Torbjörg Sekse
0155-26 41 96

2010-04-08

401-583-2010

Dossnr 88-1-003

Samhällsbyggnadskontoret
Trosa kommun
619 80 Trosa

Förslag till översiktsplan 2010 för Trosa kommun

Förslag till ny översiktsplan för Trosa kommun är utställt och har inkommit till länsstyrelsen för granskningsyttrande. Kommunen har remitterat planförslaget till de statliga myndigheter och bolag som berörs.

Länsstyrelsen ska under utställningstiden avge ett granskningsyttrande över planförslaget.

Av yttrandet ska framgå om

1. förslaget inte tillgodoser riksintressen enligt 3 eller 4 kap miljöbalken
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap miljöbalken överträds
3. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
4. bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till de boendes och övriga hälsa eller till behovet av skydd mot olyckshändelser

Länsstyrelsen har vid samråd under hand och med samrådsyttrande den 22 oktober 2010 bidragit till planeringsarbetet med synpunkter och råd. Därefter har kommunen bearbetat materialet.

Av planförslaget framgår att väg E4 är av riksintresse. Detta ska framgå av kartan som redovisar riksintressena. Kartan ska också redovisa riksintressena yrkesfiske och sjöfart.

Trafikverket har lämnat yttrande den 7 april 2010. Länsstyrelsen ställer sig bakom yttrandet. Väg 218 i Vagnhärad är en viktig anslutningsväg till riksintresset E4. En förutsättning för utbyggnad av Solbergaområdet öster om väg 218 är att grundläggande säkerhetsfrågor av strukturläggande karaktär kan lösas. Översiktsplanen kan därför i sin nuvarande utformning inte återopas i samband med detaljplanläggning. Detaljplaner som senare antas med hänvisning till översiktsplanen kan komma att prövas av länsstyrelsen om det kan befaras att bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor.

Utbyggnad av bostäder i den takt som anges i översiktsplanen innebär att avloppssituationen i Trosa behöver lösas. Dialog pågår mellan kommunen och Länsstyrelsen i egenskap av tillsynsmyndighet.

Länsstyrelsen har inga ytterligare synpunkter på förslaget.

Kurt Ekelund
Länsråd

Torbjörg Sekse
Länsarkitekt